

องค์ความรู้ตามภารกิจกรมโยธาธิการและผังเมือง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

การพัฒนาองค์ความรู้
ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางผังเมืองรวม

การจัดการความรู้
ตามภารกิจด้านการผังเมือง

องค์ความรู้ตามภารกิจ ด้านการผังเมือง

ดำเนินการจัดทำตามแผนการจัดการความรู้กรมโยธาธิการและผังเมือง (DPT KM Action Plan)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

โดย	สำนักวิเคราะห์และประเมินผล โทรศัพท์ ๐ ๒๒๐๑ ๘๒๑๘ โทรสาร ๐ ๒๒๔๕ ๘๒๙๖
พิมพ์ครั้งที่ ๑	สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาเมือง โทรศัพท์ ๐ ๒๒๙๙ ๔๖๒๑ โทรสาร ๐ ๒๒๙๙ ๔๖๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๔ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ที่	บริษัท ๘ ศรี พรินติ้ง จำกัด โทรศัพท์ ๐๘๕ ๕๕๓ ๘๐๔๓

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
การดำเนินการใดๆ ไม่ว่าจะบางส่วน หรือทั้งหมดของหนังสือเล่มนี้ ต้องได้รับอนุญาต
จากกรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

คำนำ

งานวางผังเมือง เป็นภารกิจที่จะสนับสนุนให้การวางแผนพัฒนาเมืองและชนบทเกิดการเชื่อมโยง โดยการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกับทรัพยากรของท้องถิ่น และศักยภาพของชุมชน มีจุดเริ่มต้นจากการจัดเก็บ รวบรวม ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลในด้านนโยบาย ประชากร เศรษฐกิจ สังคม และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในพื้นที่ที่จะทำการวางผัง และจากนโยบายภาครัฐในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ด้านการพัฒนาเมืองและชนบทที่สำคัญ คือ มุ่งสู่ความเป็นประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคง และยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของประเทศ คณะทำงานการจัดการความรู้ (KM Team) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จึงเลือกองค์ความรู้ เรื่อง การพัฒนาองค์ความรู้ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการวางผังเมืองรวม ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการผังเมือง โดยมอบให้สำนักวิเคราะห์และประเมินผล เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ จัดทำหนังสือองค์ความรู้ เรื่อง การพัฒนาองค์ความรู้ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการวางผังเมืองรวม เพื่อถ่ายทอดความรู้ใหม่ ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในด้าน ประชากร เศรษฐกิจ สังคม และการมีส่วนร่วม โดยมุ่งหวังให้บุคลากรของกรมโยธาธิการและผังเมือง ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ได้รับความรู้ที่ทันสมัยเพื่อสามารถปรับใช้ในงานวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางผัง ส่งผลให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิผลสูงสุด

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 นโยบายสำคัญในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับสากล	1-1
1.1 นโยบายการพัฒนาในระดับประเทศ	1-1
- แผนระดับที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)	1-3
- แผนระดับที่ 2	1-12
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	1-12
แผนการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้าน	1-33
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)	1-37
นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ	1-47
- แผนระดับที่ 3 แผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการระยะ 5 ปี และรายปี	1-50
1.2 นโยบายการพัฒนาในระดับภูมิภาค	1-50
1.3 นโยบายการพัฒนาในระดับสากล	1-52
- เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)	1-52
- วาระใหม่แห่งการพัฒนาเมือง (New Urban Agenda: NUA)	1-59
1.4 กรอบแนวทางการวางผังเมืองระดับประเทศ	1-61
- ทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ของประเทศไทย	1-61
1.5 การบูรณาการองค์ความรู้ด้านนโยบาย สู่การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางผังเมือง	1-82
ส่วนที่ 2 เศรษฐศาสตร์เมือง เศรษฐศาสตร์มหภาค	2-1
- การวางผังเมืองกับเศรษฐศาสตร์มหภาค	2-2
- ภาวะปัญหาทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน	2-3
- การวิเคราะห์เศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน	2-8
- ทิศทางการพัฒนาด้านอสังหาริมทรัพย์ต่อการพัฒนาเมือง	2-19
- การบูรณาการองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจ สู่การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางผังเมือง	2-30
ส่วนที่ 3 ประชากรศาสตร์	3-1
- สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2553	3-1
- พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534	3-2
- นิยามประชากรแฝง	3-3
- การย้ายถิ่น	3-4
- มาตรวัดทางประชากรศาสตร์	3-8
- การศึกษาประชากรศาสตร์	3-9
- การวิเคราะห์ข้อมูลประชากรเพื่อการวางผังเมือง	3-23
- การบูรณาการองค์ความรู้ด้านประชากรศาสตร์ สู่การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางผังเมือง	3-28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ส่วนที่ 4 SMART CITY ไม่ใช่แค่ IT ในเมือง	4-1
- รูปแบบการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart city Model)	4-2
- เมืองอัจฉริยะในประเทศไทย (Smart City in Thailand)	4-12
- นโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของไทย (Thailand Smart City Policies)	4-21
- การบูรณาการองค์ความรู้ด้าน Smart City สู่งการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางผังเมือง	4-24
ส่วนที่ 5 นวัตกรรมของเมืองเพื่อรองรับผู้สูงอายุ	5-1
- แนวทางการสร้างเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ	5-2
- แนวทางเสนอแนะจุดเริ่มต้นของการสร้างเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ (Age - Friendly City)	5-9
- การบูรณาการองค์ความรู้ด้านนวัตกรรมของเมืองเพื่อรองรับผู้สูงอายุ สู่งการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางผังเมือง	5-10
ส่วนที่ 6 เทคนิคการเข้าถึงชุมชน	6-1
- ศูนย์ออกแบบและพัฒนาเมือง (Urban Design and Development Center)	6-1
- สวนลอยฟ้าเจ้าพระยา	6-3
- โครงการเมืองจตุฬาฯ อัจฉริยะ (Smart City For Everyone)	6-6
- โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ทางเท้า (Street Design)	6-7
- โครงการริมน้ำยานนาวา (Yannawa Riverfront)	6-7
- โครงการจัดทำผังยุทธศาสตร์เพื่อการฟื้นฟูจังหวัดกระบี่	6-8
- โครงการจัดทำผังยุทธศาสตร์เพื่อการฟื้นฟูจังหวัดภูเก็ต	6-9
- โครงการระยอง 2040 พลิกโอกาส ฟื้นใจเมืองระยอง (Rayong Old Town Regeneration)	6-10
- การบูรณาการองค์ความรู้ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน สู่งการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางผังเมือง	6-11

ส่วนที่ 1
นโยบายสำคัญในระดับประเทศ
ระดับภูมิภาค และระดับสากล

ส่วนที่ 1

นโยบายสำคัญในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับสากล

โดย นางสาวชนกร ชลธิภรณ์
ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง
สำนักงานสถาปนากการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.1 นโยบายการพัฒนาในระดับประเทศ

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 มีมติให้ประเทศไทยแบ่งระดับของแผนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

แผนระดับที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนในระดับรองลงมาให้มีความสอดคล้องและบูรณาการกัน โดยการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นการพัฒนาไปสู่แผนระดับที่ 2 และ 3 อย่างเป็นระบบ

แผนระดับที่ 2 แนวทางการขับเคลื่อนประเทศ

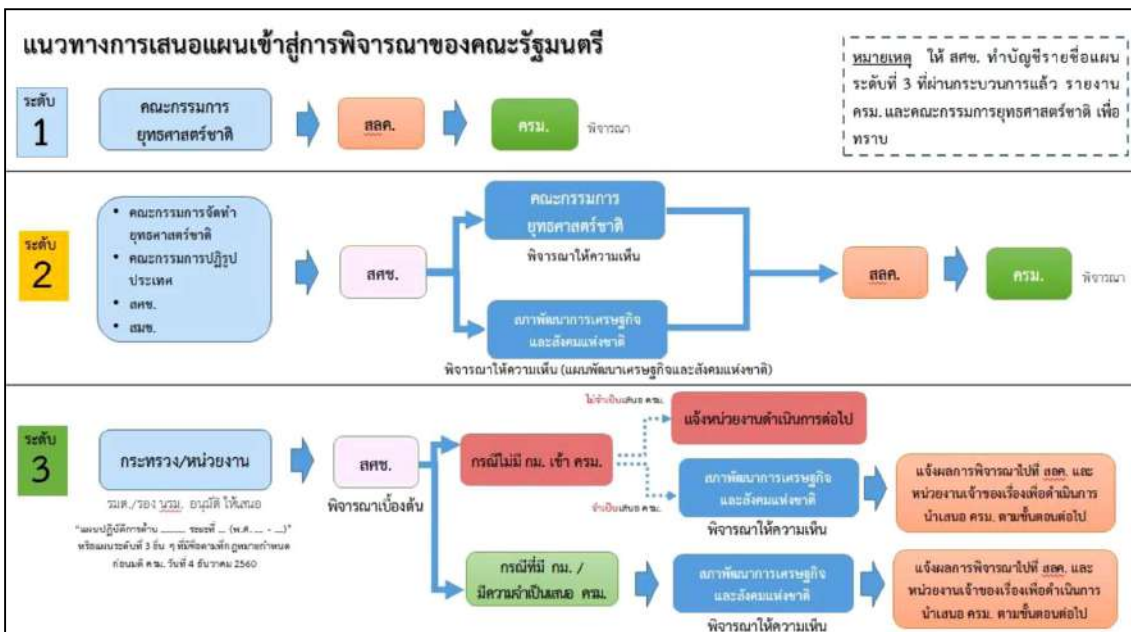
เป็นแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่าง ๆ เพื่อบรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์และถ่ายทอดไปสู่แนวทางในการปฏิบัติในแผนระดับที่ 3 ซึ่งประกอบด้วย 4 แผน ได้แก่

1. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
2. แผนการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้าน
3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
4. นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ

แผนระดับที่ 3 แผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ระยะ 5 ปี และรายปี

เป็นแผนในเชิงปฏิบัติที่มีความชัดเจนตามภารกิจของส่วนราชการที่สอดคล้องและสนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับที่ 1 และระดับที่ 2 สู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

หรือจัดทำขึ้นตามที่กฎหมายกำหนด หรือจัดทำขึ้นตามพันธกรณีหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศ รวมถึงแผนปฏิบัติการทุกระดับ โดยนับตั้งแต่วันที่ 4 ธันวาคม 2560 คณะรัฐมนตรีมีมติ กำหนดการตั้งชื่อแผนในระดับที่ 3 ให้ใช้ชื่อว่า “แผนปฏิบัติการด้าน ... ระยะที่ ... (พ.ศ. ... - ...)” เว้นแต่ได้มีกรระบุชื่อแผนไว้ในกฎหมาย ก่อนที่จะมีมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 4 ธันวาคม 2560 เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง มติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น ให้นำชื่อแผนว่า แผนแม่บทด้าน... แผนพัฒนา... หรือแผนอื่น ๆ ... จึงจะสามารถใช้ชื่อแผนตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนั้น ๆ

แผนระดับที่ 1

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

“ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน
เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ คือ เป้าหมายระยะยาวในการพัฒนาประเทศ เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี

สาเหตุในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีดังนี้

1. ที่ผ่านมาประเทศไทยยังไม่เคยมีแผนการพัฒนาประเทศในระยะยาวที่ใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้การพัฒนาประเทศนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่องตามกรอบและทิศทางที่วางไว้ อย่างมั่นคงและยั่งยืน ทำให้การดำเนินนโยบายระดับประเทศ และการบริหารประเทศ เกิดความชะงักงัน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารประเทศและนโยบายในการพัฒนาประเทศ

ทั้งนี้ การมีแผนพัฒนาประเทศในระยะยาวเป็นกรอบในการพัฒนา จะทำให้การพัฒนาประเทศ เป็นไปอย่างต่อเนื่องตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารของประเทศ ก็ตาม ซึ่งจะเห็นได้จากในหลายประเทศที่พัฒนาแล้วจะให้ความสำคัญกับแผนระยะยาว เพื่อเป็นการเตรียมรับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเพื่อให้ภาคส่วนต่าง ๆ ใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผน ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 65 บัญญัติให้ “รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล” เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าวและต่อมาได้มีการตรา “พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560” ขึ้นมา

พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 บังคับใช้เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2560 โดยมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

- (1) **มาตรา 5** ให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 20 ปี
- (2) **มาตรา 6** ยุทธศาสตร์ชาติอย่างน้อยต้องประกอบด้วย
 - วิสัยทัศน์พัฒนาประเทศ
 - เป้าหมายการพัฒนาระยะยาว และตัวชี้วัด
 - ยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ
- (3) **มาตรา 11** ให้มีการทบทวนทุก 5 ปี หรือในกรณีที่สถานการณ์โลก/ประเทศเปลี่ยนแปลง

(4) **มาตรา 12** ให้มี “คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ” (กยช.) โดยมีบุคคลสำคัญประกอบด้วย

- นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน
- ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นรองประธาน คนที่หนึ่ง
- ประธานวุฒิสภา เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สอง
- รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สาม

(5) **มาตรา 15** หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ (กยช.)

- จัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ เสนอ ครม.
- กำหนดวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนในชั้นตอนต่าง ๆ
- เสนอความคิดเห็นต่อรัฐสภา/กรม./หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ
- กำกับดูแลการปฏิรูปประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ใน พรบ. นี้หรือกฎหมายอื่น

(6) **มาตรา 16** ให้ กยช. แต่งตั้ง “คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ” (กยจ.) เพื่อพิจารณาจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติในด้านต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

- (1) ด้านความมั่นคง
- (2) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- (3) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
- (4) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
- (5) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- (6) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) จึงเป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และเพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ (กยจ.) ทั้ง 6 ด้าน ได้กำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ย่อย ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง

เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ	ตัวชี้วัดเป้าหมาย	ยุทธศาสตร์ย่อย
5 เป้าหมาย	5 ตัวชี้วัดเป้าหมาย	5 ยุทธศาสตร์ย่อย
<ol style="list-style-type: none"> 1. ประชาชนอยู่ดี กินดี มีความสุข 2. บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติ และทุกระดับ 3. กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อม ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง 4. ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับ โดยประชาคม ระหว่างประเทศ 5. การบริหารจัดการความมั่นคง มีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม อย่างมีประสิทธิภาพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสุขของประชากรชาวไทย 2. ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ 3. ความพร้อมของกองทัพหน่วยงานด้านความมั่นคง และการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง 4. บทบาทและการยอมรับ ในด้านความมั่นคงของไทย ในประชาคมระหว่างประเทศ 5. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การรักษาความสงบภายในประเทศ 2. การป้องกันและแก้ไขปัญหา ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง 3. การพัฒนาศักยภาพของประเทศ ให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ 4. การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐ และที่มีใช้ภาครัฐ 5. การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ	ตัวชี้วัดเป้าหมาย	ยุทธศาสตร์ย่อย
2 เป้าหมาย	4 ตัวชี้วัดเป้าหมาย	5 ยุทธศาสตร์ย่อย
<p>1. ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน</p> <p>2. ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น</p>	<p>1. รายได้ประชาชาติ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และการกระจายรายได้</p> <p>2. ผลผลิตภาพการผลิตของประเทศ ทั้งในปัจจัยการผลิตและแรงงาน</p> <p>3. การลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา</p> <p>4. ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ</p>	<p>1. การเกษตรสร้างมูลค่า</p> <p>2. อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต</p> <p>3. สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว</p> <p>4. โครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงไทย เชื่อมโลก</p> <p>5. พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่</p>

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ	ตัวชี้วัดเป้าหมาย	ยุทธศาสตร์ย่อย
2 เป้าหมาย	3 ตัวชี้วัดเป้าหมาย	7 ยุทธศาสตร์ย่อย
<p>1. คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21</p> <p>2. สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อ และสนับสนุนต่อการพัฒนาคน ตลอดช่วงชีวิต</p>	<p>1. การพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย</p> <p>2. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต</p> <p>3. การพัฒนาสังคมและครอบครัวไทย</p>	<p>1. การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม</p> <p>2. การพัฒนาศักยภาพคน ตลอดช่วงชีวิต</p> <p>3. ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ในศตวรรษที่ 21</p> <p>4. การตระหนักถึงพหุปัญญา ของมนุษย์ที่หลากหลาย</p> <p>5. การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี</p> <p>6. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์</p> <p>7. การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬา ในการสร้างคุณค่าทางสังคม และพัฒนาประเทศ</p>

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ	ตัวชี้วัดเป้าหมาย	ยุทธศาสตร์ย่อย
3 เป้าหมาย	4 ตัวชี้วัดเป้าหมาย	4 ยุทธศาสตร์ย่อย
<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ 2. กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ 3. เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการ ตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความแตกต่างของรายได้ และการเข้าถึงบริการภาครัฐ ระหว่างกลุ่มประชากร 2. ความก้าวหน้าของการพัฒนาคน 3. ความก้าวหน้าในการพัฒนาจังหวัดในการเป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี 4. คุณภาพชีวิตของประชากรสูงอายุ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ 2. การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี 3. การเสริมสร้างพลังทางสังคม 4. การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ	ตัวชี้วัดเป้าหมาย	ยุทธศาสตร์ย่อย
4 เป้าหมาย	4 ตัวชี้วัดเป้าหมาย	6 ยุทธศาสตร์ย่อย
<p>1. อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ให้คนรุ่นต่อไป ได้ใช้ อย่างยั่งยืน มีสมดุล</p> <p>2. ฟื้นฟูและสร้างใหม่บนฐาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบ จากการพัฒนา สังคมเศรษฐกิจของประเทศ</p> <p>3. ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้สมดุล ภายในขีดความสามารถ ของระบบนิเวศ</p> <p>4. ยกย่องกระบวนทัศน์ เพื่อกำหนด อนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม บนหลัก ของการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล</p>	<p>1. พื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p> <p>2. สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู</p> <p>3. การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p> <p>4. ปริมาณก๊าซเรือนกระจก มูลค่า เศรษฐกิจฐานชีวภาพ</p>	<p>1. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคม เศรษฐกิจสีเขียว</p> <p>2. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน บนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล</p> <p>3. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน บนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ</p> <p>4. พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมือง ที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง</p> <p>5. พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>6. ยกย่องกระบวนทัศน์เพื่อกำหนด อนาคตประเทศ</p>

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ	ตัวชี้วัดเป้าหมาย	ยุทธศาสตร์ย่อย
4 เป้าหมาย	4 ตัวชี้วัดเป้าหมาย	8 ยุทธศาสตร์ย่อย
<p>1. ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวมตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส</p> <p>2. ภาครัฐมีขนาดที่เล็กลง พร้อมปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง</p> <p>3. ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ</p> <p>4. กระบวนการยุติธรรมเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ</p>	<p>1. ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของภาครัฐ</p> <p>2. ประสิทธิภาพของการบริการภาครัฐ</p> <p>3. ระดับความโปร่งใส การทุจริต ประพฤติมิชอบ</p> <p>4. ความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม</p>	<p>1. ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส</p> <p>2. ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการ โดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยง การพัฒนาในทุกระดับทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่</p> <p>3. ภาครัฐมีขนาดที่เล็กลง เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ</p> <p>4. ภาครัฐมีความทันสมัย</p> <p>5. บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ</p> <p>6. ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ</p> <p>7. กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น</p> <p>8. กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค</p>

แผนระดับที่ 2

เป็นแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่างๆ เพื่อบรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ และถ่ายทอดไปสู่แนวทางในการปฏิบัติในแผนระดับที่ 3 ซึ่งในเอกสารฉบับนี้ จะกล่าวถึงแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนแม่บท เป็นแผนที่กำหนดเป้าหมายในแต่ละช่วงเวลา ตัวชี้วัด สร้างความชัดเจนและรายละเอียดของแนวทางพัฒนาประเทศ ในขณะที่ยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมายในระยะยาว ซึ่งเป็นกรอบกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ

ทำไมต้องมีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

1. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ใน พ.ศ. 2580
2. พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 10 ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ (กจย.) แต่ละด้านจัดทำ “แผนแม่บท” เพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบ ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นแผนระดับที่ 2 ที่มีความสำคัญในการเป็นแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ และถ่ายทอดไปสู่แนวทางในการปฏิบัติในแผนระดับที่ 3 ของหน่วยงาน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 23 ฉบับ จึงมีการกำหนดองค์ประกอบของแผนตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ที่มีการระบุแนวทางการพัฒนาและการดำเนินแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่สามารถสะท้อนผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในด้านที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แต่ละฉบับตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติด้านที่เกี่ยวข้องโดยตรง ดังนี้

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง</p>	<p>1. ความมั่นคง 2. การต่างประเทศ 23. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม</p>
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน</p>	<p>2. การต่างประเทศ 3. การเกษตร 4. อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต 5. การท่องเที่ยว 6. พื้นที่และเมืองนำอยู่อัจฉริยะ 7. โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล 8. ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ 9. เขตเศรษฐกิจพิเศษ 23. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม</p>
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์</p>	<p>2. การต่างประเทศ 10. การปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรม 11. ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต 12. การพัฒนาการเรียนรู้ 13. การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี 14. ศักยภาพการกีฬา 23. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม</p>
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม</p>	<p>2. การต่างประเทศ 6. พื้นที่และเมืองนำอยู่อัจฉริยะ 15. พลังทางสังคม 16. เศรษฐกิจฐานราก 17. ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม 23. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม</p>

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม	2. การต่างประเทศ 6. พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ 18. การเติบโตอย่างยั่งยืน 19. การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ 23. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม
ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ	2. การต่างประเทศ 20. การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ 21. การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ 22. กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม 23. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

หมายเหตุ: แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฉบับที่ 2 และ 23 ตอบเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ด้าน และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฉบับที่ 6 ตอบเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ 2, 4 และ 5

โครงสร้างของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

โครงสร้างของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 23 ฉบับ มีองค์ประกอบหลัก 2 ส่วน ได้แก่

1. ประเด็นแผนแม่บทฯ ประกอบด้วย เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในระดับประเด็น เพื่อใช้ติดตามประเมินผลการดำเนินงานในระดับผลลัพธ์ชั้นกลาง
2. แผนย่อยของแผนแม่บทฯ ประกอบด้วย เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในระดับแผนย่อย เพื่อใช้ติดตามประเมินผลการดำเนินงานในระดับผลลัพธ์ขั้นต้น

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการผังเมือง มีทั้งหมด 5 ฉบับ ดังนี้

1. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ฉบับที่ 6 ประเด็นพื้นที่และเมือง นำอยู่อัจฉริยะ

พื้นที่และเมืองนำอยู่อัจฉริยะ เป็นแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 6 มีเป้าหมายการพัฒนาเมืองนำอยู่ในทุกภาคของประเทศ เพื่อเป็นศูนย์เศรษฐกิจ แหล่งจ้างงานและที่อยู่อาศัย รวมทั้งพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ที่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สอดคล้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่นและศักยภาพของเมือง ซึ่งมีเป้าหมายตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ดังนี้

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย 1 : ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น เกิดศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมในทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อกระจายความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตัวชี้วัด : มูลค่าการลงทุนในเมืองเป้าหมาย (เฉลี่ยร้อยละ)			
เพิ่มขึ้นร้อยละ 25	เพิ่มขึ้นร้อยละ 20	เพิ่มขึ้นร้อยละ 15	เพิ่มขึ้นร้อยละ 15
เป้าหมาย 2 : ประเทศไทยมีพื้นที่มีแผนผังภูมินิเวศเพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาเมืองนำอยู่ ชนบทมั่นคง เกษตรยั่งยืน และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ รวมทั้งผังพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี ตัวชี้วัด : มูลค่าการลงทุนในเมืองเป้าหมาย (เฉลี่ยร้อยละ)			
มีแผนผังภูมินิเวศ 1 ภาค	มีแผนผังภูมินิเวศ เพิ่มขึ้นอีก 1 ภาค	มีแผนผังภูมินิเวศ เพิ่มขึ้นอีก 2 ภาค	มีแผนผังภูมินิเวศ เพิ่มขึ้นอีก 2 ภาค
เป้าหมาย 3 : ช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ลดลง ตัวชี้วัด : สัดส่วน GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุดต่อ GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด			
**	ไม่เกิน 3 เท่า	ไม่เกิน 3 เท่า	ไม่เกิน 3 เท่า

หมายเหตุ: อยู่ระหว่างการตรวจสอบ/ จัดทำค่าเป้าหมาย

โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ในส่วนของประเด็น “การพัฒนาพื้นที่และเมืองนำอยู่อัจฉริยะ” ประกอบด้วย 2 แผนย่อย สรุปได้ดังนี้

1.1 แผนย่อยการพัฒนาเมืองนำอยู่อัจฉริยะ

มีเป้าหมายเพื่อให้เมืองในพื้นที่เป้าหมายที่ได้รับการพัฒนา เพื่อกระจายความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ โดยพัฒนาเมืองศูนย์กลางในภูมิภาค ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจสูงขึ้น สร้างงานและให้บริการสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขการ ที่มีคุณภาพได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ดังนี้

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย : เมืองในพื้นที่เป้าหมายที่ได้รับการพัฒนา เพื่อกระจายความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ			
ตัวชี้วัด 1 : จำนวนเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่มีการพัฒนาศูนย์กลางเศรษฐกิจ แหล่งที่อยู่อาศัย และพื้นที่เฉพาะ			
6 เมือง (กรุงเทพและปริมณฑล เชียงใหม่ ขอนแก่น เมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออก สงขลา และภูเก็ต)	-	-	-
ตัวชี้วัด 2 : จำนวนเมืองขนาดกลางที่ได้รับการพัฒนา			
-	7 เมือง (เชียงราย กาญจนบุรี พระนครศรีอยุธยา พิษณุโลก นครราชสีมา หนองคาย และมุกดาหาร)	7 เมือง (สุราษฎร์ธานี น่าน อุดรธานี อุบลราชธานี บุรีรัมย์ นครสวรรค์ และสระบุรี)	6 เมือง (ร้อยเอ็ด สกลนคร กระบี่ ยะลา ราชบุรี และลำปาง)
ตัวชี้วัด 3 : จำนวนเมืองที่ได้รับการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองอัจฉริยะ			
5 เมือง (กรุงเทพและปริมณฑล เชียงใหม่ ขอนแก่น สงขลา และภูเก็ต)	4 เมือง	4 เมือง	4 เมือง

1.2 แผนย่อยการพัฒนาเมืองชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เชิงนิเวศ ที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน

โดยจัดทำและพัฒนาระบบการเชื่อมโยง จัดการ และวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อการจัดทำแผนผังภูมินิเวศระดับประเทศ แผนผังภูมินิเวศของพื้นที่ ตามเกณฑ์และมาตรฐานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการสิ่งแวดล้อม การกำหนดเขตพื้นที่แนวกันชน พร้อมทั้งการจัดทำผังเมืองและชนบท แผนผังพื้นที่เขตเกษตรเศรษฐกิจ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก ผังพื้นที่อุตสาหกรรมตามเกณฑ์มาตรฐาน ตลอดจนตัวชี้วัดเมืองอุตสาหกรรม เชิงนิเวศ ผังพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นที่อย่างยั่งยืน รวมถึงการเชื่อมโยงการพัฒนาาร่วมกันในทุกระดับและพัฒนาศักยภาพ องค์กรเพื่อการพัฒนาเมืองชุมชนและเครือข่าย ให้มีทักษะทัดเทียมกับประเทศอื่นในระดับสากล ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ดังนี้

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย 1 : เมืองมีระบบจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมและได้มาตรฐาน ตัวชี้วัด : จำนวนเมืองคุณภาพสิ่งแวดล้อมภายในเมืองอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน			
5 เมือง (กรุงเทพและ ปริมณฑล เชียงใหม่ ขอนแก่น สงขลา และภูเก็ต)	12 เมือง (เมืองระยะที่ 1 และ 2)	19 เมือง (เมืองระยะที่ 1 – 3)	25 เมือง (เมืองระยะที่ 1 – 4)
เป้าหมาย 2 : ความยั่งยืนทางภูมินิเวศ ภูมิสังคม และภูมิวัฒนธรรม ตัวชี้วัด : พื้นที่ที่มีการดำเนินการสงวนรักษา อนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรม และศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นที่บนฐานธรรมชาติและฐานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในพื้นที่			
อย่างน้อยใน 3 จังหวัด ของ 1 ภาค	เพิ่มขึ้นอีกอย่างน้อย ใน 3 จังหวัด ของ 2 ภาค	เพิ่มขึ้นอีกอย่างน้อย ใน 6 จังหวัด ของ 2 ภาค	เพิ่มขึ้นอีกอย่างน้อย ใน 6 จังหวัด ของ 2 ภาค

2. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ฉบับที่ 7 ประเด็นโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล

โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล เป็นแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 7 มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับและสนับสนุนการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย

ตารางที่ 5 แสดงเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล)

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย : ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศดีขึ้น			
ตัวชี้วัด : อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐาน			
อันดับที่ 45	อันดับที่ 38	อันดับที่ 31	อันดับที่ 25

โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ในส่วนของ “โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล” ประกอบด้วย 3 แผนย่อย สรุปได้ดังนี้

2.1 แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์

มีเป้าหมายเพื่อให้ประเทศไทย มีโครงข่ายคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ที่สามารถสนับสนุนการเดินทางและการขนส่งสินค้าต่อเนืองหลายรูปแบบอย่างไร้รอยต่อ รวมทั้งสามารถสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเมืองและพื้นที่พิเศษ พื้นที่เกษตรกรรม ท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และทำให้เกิดการใช้พลังงานในภาคขนส่งที่มีประสิทธิภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งทำให้ต้นทุนระบบโลจิสติกส์ของประเทศ อยู่ในระดับที่แข่งขันได้ในระดับสากลได้ ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ดังนี้

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย 1 : ต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลง ตัวชี้วัด : สัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (เฉลี่ยร้อยละ)			
น้อยกว่าร้อยละ 12	น้อยกว่าร้อยละ 11	น้อยกว่าร้อยละ 10	น้อยกว่าร้อยละ 9
เป้าหมาย 2 : ประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ระหว่างประเทศของประเทศไทยดีขึ้น ตัวชี้วัด : ดัชนีวัดประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ระหว่างประเทศของประเทศไทย (อันดับ/คะแนน)			
25 ลำดับแรก หรือ คะแนนไม่ต่ำกว่า 3.50	25 ลำดับแรก หรือ คะแนนไม่ต่ำกว่า 3.60	20 ลำดับแรก หรือ คะแนนไม่ต่ำกว่า 3.70	20 ลำดับแรก หรือ คะแนนไม่ต่ำกว่า 3.80
เป้าหมาย 3 : การขนส่งสินค้าทางรางเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัด : สัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าทางรางต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมด (เฉลี่ยร้อยละ)			
ร้อยละ 4	ร้อยละ 7	ร้อยละ 8	ร้อยละ 10
เป้าหมาย 4 : การเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัด : สัดส่วนการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองต่อการเดินทางในเมืองทั้งหมด (เฉลี่ยร้อยละ)			
กรุงเทพฯ และปริมณฑล ไม่น้อยกว่า 30 เมืองหลักในภูมิภาค ไม่น้อยกว่า 5	กรุงเทพฯ และปริมณฑล ไม่น้อยกว่า 40 เมืองหลักในภูมิภาค ไม่น้อยกว่า 10	กรุงเทพฯ และปริมณฑล ไม่น้อยกว่า 50 เมืองหลักในภูมิภาค ไม่น้อยกว่า 20	กรุงเทพฯ และปริมณฑล ไม่น้อยกว่า 60 เมืองหลักในภูมิภาค ไม่น้อยกว่า 20
เป้าหมาย 5 : ผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนลดลง ตัวชี้วัด : อัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน (คนต่อประชากร 1 แสนคน)			
12 คนต่อประชากร 1 แสนคน	12 คนต่อประชากร 1 แสนคน	8 คนต่อประชากร 1 แสนคน	5 คนต่อประชากร 1 แสนคน

2.2 แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน

มีเป้าหมายเพื่อให้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน มีความมั่นคงในระดับที่เหมาะสม มีการกระจายชนิดของเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า ส่งเสริมพลังงานทดแทน และใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำกับดูแลกลไกตลาดพลังงาน ให้มีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม เพื่อสนับสนุนขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ดังนี้

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย 1 : การใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าลดลง ตัวชี้วัด : สัดส่วนของการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า (เฉลี่ยร้อยละ)			
ไม่เกินร้อยละ 60	ไม่เกินร้อยละ 60	ไม่เกินร้อยละ 50	ไม่เกินร้อยละ 50
เป้าหมาย 2 : การใช้พลังงานทดแทนที่ผลิตภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น ตัวชี้วัด : สัดส่วนของการใช้พลังงานทดแทนที่ผลิตได้ภายในประเทศในการผลิตไฟฟ้า ความร้อนและเชื้อเพลิงชีวภาพ (เฉลี่ยร้อยละของพลังงานขั้นสุดท้าย)			
ร้อยละ 15 - 18	ร้อยละ 19 - 22	ร้อยละ 23 - 25	ร้อยละ 26 - 30
เป้าหมาย 3 : ประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัด : ค่าความเข้มข้นการใช้พลังงาน (พินตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พินล้านบาท)			
7.40 พินตัน เทียบเท่า น้ำมันดิบ/พินล้านบาท	6.93 พินตัน เทียบเท่า น้ำมันดิบ/พินล้านบาท	6.45 พินตัน เทียบเท่า น้ำมันดิบ/พินล้านบาท	5.98 พินตัน เทียบเท่า น้ำมันดิบ/พินล้านบาท
เป้าหมาย 4 : การปรับปรุงและพัฒนาระบบไฟฟ้าของประเทศให้มีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีระบบโครงข่ายสมาร์ทกริด (smart grid) ตัวชี้วัด : จำนวนแผนงาน และ/หรือโครงการที่กำลังพัฒนา/ โครงการนำร่อง/ โครงการที่มีการใช้งานที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพระบบไฟฟ้าในแต่ละระยะ (แผนงาน/โครงการ)			
พัฒนาและสาธิตนำร่อง การใช้งานระบบสมาร์ท กริดอย่างน้อย 8 แผนงาน/ โครงการ	พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสมาร์ทกริด อย่างน้อย 3 แผนงาน/ โครงการ (รวมเป็น 11 แผนงาน/โครงการ)	พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสมาร์ทกริด อย่างน้อย 3 แผนงาน/ โครงการ (รวมเป็น 14 แผนงาน/โครงการ)	พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสมาร์ทกริด อย่างน้อย 4 แผนงาน/ โครงการ (รวมเป็น 18 แผนงาน/โครงการ)

2.3 แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล

มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านดิจิทัลของประเทศ ครอบคลุมทุกพื้นที่และสามารถให้บริการได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับการติดต่อสื่อสาร การเชื่อมต่อ การแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศ การค้าและพาณิชย์ การบริการภาครัฐและเอกชนที่สอดคล้องกับแนวโน้ม การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีด้านดิจิทัลในอนาคต สนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ และนำไปสู่การยกระดับเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการเป็นศูนย์กลางด้านดิจิทัลของภูมิภาคอาเซียน ในอนาคต ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ดังนี้

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย : ประชาชนมีความสามารถในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากขึ้น			
ตัวชี้วัด : อัตราส่วนของครัวเรือนที่ใช้อินเทอร์เน็ต (ร้อยละ)			
ร้อยละ 70	ร้อยละ 80	ร้อยละ 90	ร้อยละ 95

3. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ฉบับที่ 9 ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ

เขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 9 มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเขตเศรษฐกิจของประเทศไทย เพื่อประโยชน์ต่อการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการต่าง ๆ เช่น การประกอบอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรม การบริการ หรือกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศ เพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ และยกระดับรายได้ของประชากรในประเทศ โดยพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน และเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการด้านเศรษฐกิจการค้าในพื้นที่มีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น อีกทั้งยังส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแต่ละภูมิภาค และสร้างรายได้ให้กับประชาชนในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ดังนี้

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย 1 : การเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัด : อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมด (เฉลี่ยร้อยละ)			
ขยายตัวอย่างน้อย ร้อยละ 5	ขยายตัวอย่างน้อย ร้อยละ 5	ขยายตัวอย่างน้อย ร้อยละ 5	ขยายตัวอย่างน้อย ร้อยละ 5
เป้าหมาย 2 : การลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดได้รับการยกระดับ ตัวชี้วัด : มูลค่าการลงทุนเสริมการลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดในช่วง 5 ปีแรก (ล้านบาท)			
600,000 ล้านบาท	600,000 ล้านบาท	600,000 ล้านบาท	600,000 ล้านบาท

โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบด้วย 3 แผนย่อย สรุปได้ดังนี้

3.1 แผนย่อยการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

เป้าหมายเพื่อเป็นต้นแบบการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สมบูรณ์แบบช่วยผลักดันการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ให้ประเทศไทยก้าวขึ้นสู่ระดับประเทศพัฒนาแล้วโดยเร็วที่สุด มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขั้นสูง ยกกระดับอุตสาหกรรมสู่อุตสาหกรรม ที่มีมูลค่าสูงและมีศักยภาพในการแข่งขันสูง ให้สอดคล้องกับบริบทโลกบนฐานกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ทันสมัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นเมืองอัจฉริยะน่าอยู่และมีความทันสมัยระดับนานาชาติ ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศไทย ในฐานะประตูของภูมิภาคเอเชีย ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ดังนี้

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย 1 : การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัด : อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (ร้อยละต่อปี)			
ขยายร้อยละ 6.3	ขยายร้อยละ 6.3	ขยายร้อยละ 6.3	ขยายร้อยละ 6.3
เป้าหมาย 2 : การลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ตัวชี้วัด : มูลค่าการลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (ล้านบาท)			
500,000 ล้านบาท	500,000 ล้านบาท	500,000 ล้านบาท	500,000 ล้านบาท

3.2 แผนย่อยการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

เป้าหมายเพื่อพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่และทางออกทางทะเลของภาคใต้ตอนบน โดยรูปแบบการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (จังหวัดชุมพร-ระนอง และพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช) ประกอบด้วย

3.2.1 การพัฒนาประตูการค้าฝั่งตะวันตก ให้สามารถเชื่อมโยงโครงข่ายและใช้ประโยชน์ในการเป็นประตูส่งออกสินค้าฝั่งตะวันตก เพื่อเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลและเชื่อมกับพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

3.2.2 การพัฒนาประตูการท่องเที่ยวอ่าวไทยและอันดามัน พัฒนาการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ฝั่งอันดามัน ต่อเนื่องไปจนถึงฝั่งอ่าวไทยตอนบนบริเวณหัวหินชะอำ ให้เป็นแนวการท่องเที่ยวชั้นนำแห่งใหม่ และพัฒนาเป็นพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพ

3.2.3 การพัฒนาอุตสาหกรรมฐานชีวภาพและการแปรรูปการเกษตรมูลค่าจากการใช้ทรัพยากรการผลิต ทั้งในพื้นที่และประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อพัฒนาเป็นศูนย์กลางการแปรรูปการเกษตรและการประมงในภาคใต้

3.2.4 การอนุรักษ์ทรัพยากรและวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวและการเรียนรู้ รวมทั้งเมืองน่าอยู่ ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ดังนี้

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย 1 : การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้			
ตัวชี้วัด : อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (ร้อยละต่อปี)			
อย่างน้อยร้อยละ 5	อย่างน้อยร้อยละ 5	อย่างน้อยร้อยละ 5	อย่างน้อยร้อยละ 5
เป้าหมาย 2 : การลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพิ่มขึ้น			
ตัวชี้วัด : มูลค่าการลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (ล้านบาท)			
100,000 ล้านบาท	100,000 ล้านบาท	100,000 ล้านบาท	100,000 ล้านบาท
เป้าหมาย 3 : เมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น			
ตัวชี้วัด : จำนวนเมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่			
2 เมือง (ระนอง และชุมพร)	-	1 เมือง (สุราษฎร์ธานี*)	1 เมือง (นครศรีธรรมราช)

* เป็นเมืองขนาดกลางในแผนแม่บทฯ ประเด็นพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะด้วย

3.3 แผนย่อยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่ บริเวณชายแดน รวมทั้งเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนใน 10 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก เชียงราย นongคาย นครพนม มุกดาหาร สระแก้ว ตราด สงขลา นราธิวาส และจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ดังนี้

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย 1 : การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัด : อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (ร้อยละต่อปี)			
ขยายตัวร้อยละ 3.0	ขยายตัวร้อยละ 3.0	ขยายตัวร้อยละ 3.0	ขยายตัวร้อยละ 3.0
เป้าหมาย 2 : การลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัด : มูลค่าการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (ล้านบาท)			
10,000 ล้านบาท	10,000 ล้านบาท	10,000 ล้านบาท	10,000 ล้านบาท
เป้าหมาย 3 : เมืองในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น ตัวชี้วัด : จำนวนเมืองในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ (จำนวนเมือง)			
1 เมือง (สงขลา)	6 เมือง (ตาก สระแก้ว เชียงราย* กาญจนบุรี* หนองคาย* มุกดาหาร*)	-	3 เมือง (นครพนม นราธิวาส และตราด)

* เป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและเมืองขนาดกลางในแผนแม่บทฯ ประเด็นพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะด้วย

4. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ฉบับที่ 18 ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน

การเติบโตอย่างยั่งยืน เป็นแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 18 ให้ความสำคัญกับการเติบโตอย่างยั่งยืนบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินความพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น และสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคม ยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืนซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ดังนี้

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย : สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน			
ตัวชี้วัด : อันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลก			
อยู่ในระดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรก ของโลก	อยู่ในระดับต่ำกว่า 40 ประเทศแรก ของโลก	อยู่ในระดับต่ำกว่า 30 ประเทศแรก ของโลก	อยู่ในระดับต่ำกว่า 20 ประเทศแรก ของโลก

โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 5 แผนย่อย สรุปได้ดังนี้

4.1 แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

มีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด โดยเฉพาะสัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่ใกล้สูญพันธุ์ ด้วยการดำเนินการปราบปรามและป้องกันการบุกรุกทำลายเพื่อปกป้องรักษาทรัพยากรป่าไม้ รวมทั้งรักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการปลูกป่าและไม้เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมจากป่าปลูกแบบครบวงจร รวมถึงการสร้างและพัฒนาพื้นที่สีเขียว เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการเรียนรู้ทางธรรมชาติในเขตชุมชนเมืองและชนบท ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ดังนี้

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย 1 : การบริโภคและการผลิตของประเทศมีความยั่งยืนสูงขึ้น ตัวชี้วัด : ดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อม (คะแนน)			
50 คะแนน	55 คะแนน	60 คะแนน	65 คะแนน
เป้าหมาย 2 : พื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัด : สัดส่วนพื้นที่สีเขียวทุกประเภท ได้แก่ พื้นที่เป็นป่าธรรมชาติ พื้นที่ป่าเศรษฐกิจ เพื่อการใช้ประโยชน์ พื้นที่สีเขียวในเมืองและชนบท รวมทั้งป่าในเมืองและชุมชน เพื่อการเรียนรู้ พักผ่อนหย่อนใจ (ร้อยละของพื้นที่ทั้งประเทศ)			
- สัดส่วนพื้นที่สีเขียว พื้นที่เป็นป่าธรรมชาติ ร้อยละ 32 - พื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ร้อยละ 10 - พื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบทร้อยละ 2	- สัดส่วนพื้นที่สีเขียว พื้นที่เป็นป่าธรรมชาติ ร้อยละ 33 - พื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ร้อยละ 12 - พื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบทร้อยละ 3	- สัดส่วนพื้นที่สีเขียว พื้นที่เป็นป่าธรรมชาติ ร้อยละ 34 - พื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ร้อยละ 15 - พื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบทร้อยละ 4	- สัดส่วนพื้นที่สีเขียว พื้นที่เป็นป่าธรรมชาติ ร้อยละ 35 - พื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ร้อยละ 15 - พื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบทร้อยละ 5

4.2 แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล

มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงฟื้นฟูและสร้างใหม่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่สำคัญ จัดให้มีพื้นที่คุ้มครองทางทะเลในรูปแบบต่าง ๆ ควบคุมและยกเลิกเครื่องมือประมงแบบทำลายล้าง สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงมูลค่าของระบบนิเวศและสิ่งมีชีวิตทางทะเล รวมถึงส่งเสริมการท่องเที่ยวทางทะเลมีการคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ดังนี้

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย : ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเลเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัด : ดัชนีคุณภาพมหาสมุทร (คะแนน)			
70 คะแนน	72 คะแนน	75 คะแนน	77 คะแนน

4.3 แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตร

ต่อสภาพภูมิอากาศ

มีเป้าหมายเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก กำหนดเป้าหมายและแนวทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศในระยะยาวที่สอดคล้องกับการพัฒนาในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีการปรับตัว เพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติ และผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มุ่งเน้นในด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการพิบัติภัยทั้งระบบ โดยคำนึงถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ดังนี้

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย : การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยลดลง ตัวชี้วัด : ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมในสาขาพลังงานและขนส่งสาขากระบวนการอุตสาหกรรมและการใช้ผลิตภัณฑ์ และสาขาการจัดการของเสียลดลง (ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์)			
การปล่อยก๊าซเรือนกระจก ลดลงอย่างน้อย ร้อยละ 12 จากกรณีปกติ	การปล่อยก๊าซเรือนกระจก ลดลงอย่างน้อย ร้อยละ 15 จากกรณีปกติ	การปล่อยก๊าซเรือนกระจก ลดลงอย่างน้อย ร้อยละ 20 จากกรณีปกติ	การปล่อยก๊าซเรือนกระจก ลดลงอย่างน้อย ร้อยละ 20 จากกรณีปกติ

4.4 แผนย่อยการจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงมาตรฐานสิ่งแวดล้อมของประเทศ ตามมาตรฐานสากล และมีการบังคับใช้มาตรฐานสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งขจัดมลพิษและแก้ไขฟื้นฟูผลกระทบสิ่งแวดล้อม อันเกิดจากโครงการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ และกำหนดกลไกกำกับดูแลการจัดการขยะและมลพิษอย่างเป็นระบบทั้งประเทศ ครอบคลุมถึงการบริหารจัดการสารเคมีในภาคเกษตรอย่างครบวงจร เพื่อควบคุมและป้องกันการแพร่กระจายของสารเคมีเกษตรออกสู่สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ดังนี้

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย 1 : คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดินและแหล่งน้ำทะเลมีคุณภาพเหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์ ตัวชี้วัด : คุณภาพของน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำทะเลและแหล่งน้ำใต้ดินอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมกับประเภทของการใช้ประโยชน์ (ร้อยละของพื้นที่เป้าหมายทั้งหมด)			
ร้อยละ 35 ของพื้นที่เป้าหมาย	ร้อยละ 90 ของพื้นที่เป้าหมาย	ร้อยละ 90 ของพื้นที่เป้าหมาย	ร้อยละ 90 ของพื้นที่เป้าหมาย
เป้าหมาย 2 : คุณภาพอากาศ เสียง และความสั่นสะเทือนอยู่ระดับมาตรฐานของประเทศไทย ตัวชี้วัด : คุณภาพอากาศ เสียง และความสั่นสะเทือน อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานประเทศไทย (ร้อยละของพื้นที่เป้าหมายทั้งหมด)			
ร้อยละ 35 ของพื้นที่เป้าหมาย	ร้อยละ 90 ของพื้นที่เป้าหมาย	ร้อยละ 90 ของพื้นที่เป้าหมาย	ร้อยละ 90 ของพื้นที่เป้าหมาย
เป้าหมาย 3 : การจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตราย สารเคมีในภาคการเกษตร และการอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตัวชี้วัด : ดัชนีประสิทธิภาพการจัดการขยะ			
0.74	0.81	0.89	0.95

4.5 แผนย่อยการยกระดับกระบวนการตัดสินใจกำหนดอนาคตประเทศ

มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย พัฒนาเครื่องมือ กลไกและระบบยุติธรรมและระบบประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ดังนี้

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย : คนไทยมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี ตัวชี้วัด : ดัชนีการตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม			
ร้อยละ 20	ร้อยละ 20	ร้อยละ 20	ร้อยละ 20

5. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ ฉบับที่ 19 ประเด็นการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ เป็นแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 19 มุ่งเน้นการกำหนดเป้าหมายและแนวทางพัฒนาระบบจัดการน้ำทั้งระบบ เพื่อให้เกิดความมั่นคง เพิ่มผลิตผล ในเรื่องการจัดการและการใช้น้ำทุกภาคส่วน ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ดังนี้

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย 1 : ความมั่นคงด้านน้ำของประเทศเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัด : ดัชนีความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ (ระดับ/คะแนน)			
ดัชนีความมั่นคงด้านน้ำ ของประเทศระดับ 2 (60 คะแนน)	ดัชนีความมั่นคงด้านน้ำ ของประเทศระดับ 3 (70 คะแนน)	ดัชนีความมั่นคงด้านน้ำ ของประเทศระดับ 3 (75 คะแนน)	ดัชนีความมั่นคงด้านน้ำ ของประเทศระดับ 4 (80 คะแนน)
เป้าหมาย 2 : ผลิตภาพของน้ำทั้งระบบเพิ่มขึ้น ในการใช้น้ำอย่างประหยัดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ ตัวชี้วัด : ระดับความมั่นคง และ/หรือ ผลิตภาพจากการใช้น้ำ (บาท/ลูกบาศก์เมตร)			
ตามแต่ละด้านและเพิ่ม 3 เท่าจากค่าเฉลี่ยปัจจุบัน ปี 2561	ตามแต่ละด้านและเพิ่ม 5 เท่าจากค่าเฉลี่ยปัจจุบัน ปี 2561	ตามแต่ละด้านและเพิ่ม 7 เท่าจากค่าเฉลี่ยปัจจุบัน ปี 2561	ตามแต่ละด้านและเพิ่ม 10 เท่าจากค่าเฉลี่ยปัจจุบัน ปี 2561
เป้าหมาย 3 : แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพให้มีระบบนิเวศที่ดี ตัวชี้วัด : สัดส่วนของแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติที่ไม่มีสิ่งรุกราน้ำผิวดินกวมหาย (ร้อยละของแม่น้ำลำคลองและพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งประเทศ)			
ร้อยละ 20	ร้อยละ 60	ร้อยละ 80	ร้อยละ 90

โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ ประกอบด้วย 3 แผนย่อย สรุปได้ดังนี้

5.1 แผนย่อยการพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ

มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มระดับความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภค โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท โดยยกระดับระบบน้ำสะอาดและการดูแลระบบน้ำในชุมชนชนบท เพิ่มระดับความมั่นคงด้านน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมโดยอนุรักษ์แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำคูคลอง ปรับปรุงคุณภาพน้ำและพัฒนาพื้นที่ริมลำน้ำหลัก เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการท่องเที่ยว เพิ่มระดับการฟื้นตัวจากพิบัติภัยด้านน้ำและลดความเสียหายจากภัยพิบัติด้านน้ำเทียบจากกรณีปกติ ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ดังนี้

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย 1 : ระดับความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้นจากระดับ 3 ให้เป็นระดับ 4 (สูงสุดที่ระดับ 5)			
ตัวชี้วัด 1 : ดัชนีความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภค (ระดับ)			
ความมั่นคงด้านน้ำ อุปโภคบริโภค อยู่ในระดับ 3.25	ความมั่นคงด้านน้ำ อุปโภคบริโภค อยู่ในระดับ 3.50	ความมั่นคงด้านน้ำ อุปโภคบริโภค อยู่ในระดับ 3.75	ความมั่นคงด้านน้ำ อุปโภคบริโภค อยู่ในระดับ 4.00
ตัวชี้วัด 2 : ดัชนีความมั่นคงด้านน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อม (ระดับ)			
ความมั่นคงด้านน้ำ เพื่อสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับ 2.5	ความมั่นคงด้านน้ำ เพื่อสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับ 3.0	ความมั่นคงด้านน้ำ เพื่อสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับ 3.5	ความมั่นคงด้านน้ำ เพื่อสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับ 4.0
เป้าหมาย 2 : ระดับการรับมือกับพิบัติภัยด้านน้ำเพิ่มขึ้น			
ตัวชี้วัด : ดัชนีการรับมือกับพิบัติภัยด้านน้ำ (ระดับ)			
การรับมือกับพิบัติภัย ด้านน้ำอยู่ในระดับ 3.0	การรับมือกับพิบัติภัย ด้านน้ำอยู่ในระดับ 3.5	การรับมือกับพิบัติภัย ด้านน้ำอยู่ในระดับ 4.0	การรับมือกับพิบัติภัย ด้านน้ำอยู่ในระดับ 4.0
เป้าหมาย 3 : ยกระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการน้ำเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน 64 คะแนน ให้เป็น 80 คะแนน			
ตัวชี้วัด : ดัชนีธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการน้ำ (ระดับ)			
ระดับธรรมาภิบาล ไม่น้อยกว่า 70 คะแนน	ระดับธรรมาภิบาล ไม่น้อยกว่า 75 คะแนน	ระดับธรรมาภิบาล ไม่น้อยกว่า 80 คะแนน	ระดับธรรมาภิบาล ไม่น้อยกว่า 80 คะแนน

5.2 แผนย่อยการเพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล

มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มระดับความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองด้วยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการออกแบบระบบน้ำ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำ และพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการวางแผน ติดตามและประเมินผลเพิ่มระดับความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และเพิ่มผลิตภาพจากการใช้น้ำ 10 เท่า ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายดังนี้

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย 1 : ระดับความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัด : ดัชนีความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมือง (ระดับ)			
ความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองอยู่ในระดับ 1.5	ความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองอยู่ในระดับ 2.0	ความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองอยู่ในระดับ 3.0	ความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองอยู่ในระดับ 4.0
เป้าหมาย 2 : ระดับความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัด : ดัชนีความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ (ระดับ)			
ความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ในระดับ 4.2	ความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ในระดับ 4.4	ความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ในระดับ 4.8	ความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ในระดับ 5.0
เป้าหมาย 3 : ผลิตภาพจากการใช้น้ำเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัด : ผลิตภาพจากการใช้น้ำ (บาท/ลูกบาศก์เมตร)			
เพิ่ม 3 เท่าจากค่าเฉลี่ยปัจจุบันปี พ.ศ. 2561	เพิ่ม 5 เท่าจากค่าเฉลี่ยปัจจุบันปี พ.ศ. 2561	เพิ่ม 7 เท่าจากค่าเฉลี่ยปัจจุบันปี พ.ศ. 2561	เพิ่ม 10 เท่าจากค่าเฉลี่ยปัจจุบันปี พ.ศ. 2561

5.3 แผนย่อยการอนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำ

ธรรมชาติทั่วประเทศ

มีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ โดยฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและการป้องกันตลิ่งและฝายชะลอน้ำมีการวางแผนการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำบนพื้นฐานของการรักษาสมดุลนิเวศ ส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการอนุรักษ์และพัฒนาแม่น้ำ คูคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ดังนี้

ค่าเป้าหมาย			
ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
เป้าหมาย : แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศมีระบบนิเวศและทัศนียภาพที่ดี มีคุณภาพได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น			
ตัวชี้วัด 1 : สัดส่วนพื้นที่ลำคลองที่ได้รับการฟื้นฟู (ร้อยละของพื้นที่เป้าหมาย)			
คลองสายหลักในเขต กรุงเทพมหานคร ความสำเร็จร้อยละ 50	คลองสายหลักในเขต กรุงเทพมหานคร ความสำเร็จร้อยละ 75	คลองสายหลักในเขต กรุงเทพมหานคร ความสำเร็จร้อยละ 90	-
ตัวชี้วัด 2 : สัดส่วนพื้นที่ลำน้ำที่ได้รับการฟื้นฟู (ร้อยละของพื้นที่เป้าหมาย)			
ลำน้ำสายหลักใน 25 ลุ่มน้ำ ความสำเร็จร้อยละ 20	ลำน้ำสายหลักใน 25 ลุ่มน้ำ ความสำเร็จร้อยละ 50	ลำน้ำสายหลักใน 25 ลุ่มน้ำ ความสำเร็จร้อยละ 75	-
ตัวชี้วัด 3 : สัดส่วนพื้นที่ชุ่มน้ำและแหล่งน้ำที่ได้รับการฟื้นฟู (ร้อยละของพื้นที่เป้าหมาย)			
- พื้นที่ชุ่มน้ำ Ramsar Site ความสำเร็จร้อยละ 90 - พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญ ระดับชาติ ความสำเร็จ ร้อยละ 90	- ลำน้ำสาขาใน 20 ลุ่มน้ำ ความสำเร็จร้อยละ 20 - แหล่งน้ำธรรมชาติที่มี พื้นที่ผิวน้ำเกิน 1,000 ไร่ ความสำเร็จร้อยละ 90	- ลำน้ำสาขาใน 25 ลุ่มน้ำ ความสำเร็จร้อยละ 50	-
ตัวชี้วัด 4 : สัดส่วนพื้นที่ชุ่มชน (นอกเขต กทม.ที่เป็นชุ่มชนขนาดใหญ่) ริมแม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติ (ร้อยละของพื้นที่เป้าหมาย)			
ความสำเร็จร้อยละ 50	ความสำเร็จร้อยละ 90	-	-

2. แผนการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้าน

สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเพื่อเป็นเป้าหมายระยะยาวในการพัฒนาประเทศ ประกอบกับมาตรา 257 และมาตรา 259 กำหนดให้ทำการปฏิรูปประเทศเพื่อวางรากฐานการพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุล ประชาชนในสังคมมีโอกาสทัดเทียมกัน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญกำหนดให้เริ่มดำเนินการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและที่จะกำหนดเพิ่มเติมภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ โดยจะต้องดำเนินการปฏิรูปอย่างต่อเนื่องในช่วงห้าปีข้างหน้า เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปแต่ละด้าน โดยแผนการปฏิรูปประเทศกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) พบว่ามีความสอดคล้องกัน โดยในเบื้องต้นสรุปได้ ดังนี้

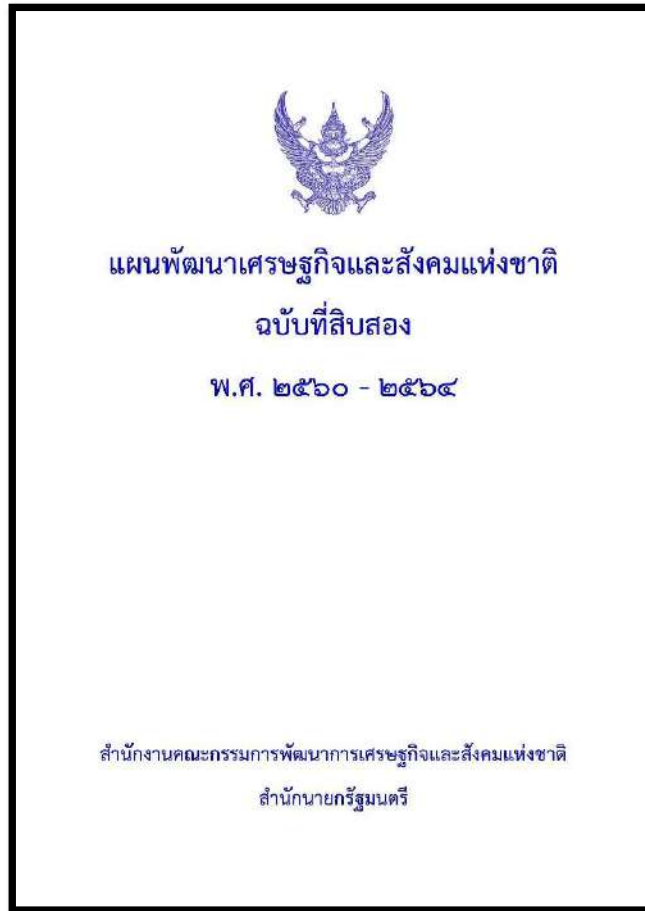
ที่มา: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

	ความมั่นคง	การสร้างความสามารถในการแข่งขัน	การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
การเมือง	<ul style="list-style-type: none"> เสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง/การมีส่วนร่วมของประชาชน ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สร้างรัฐธรรมาธิปไตย 					<ul style="list-style-type: none"> สร้างรัฐธรรมาธิปไตย
บริหารราชการแผ่นดิน		<ul style="list-style-type: none"> บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ ชีวิตประชาชน 		<ul style="list-style-type: none"> บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ ชีวิตประชาชน 		<ul style="list-style-type: none"> ข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐานทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ ชีวิตประชาชน
กฎหมาย		<ul style="list-style-type: none"> มีกลไกทางกฎหมาย เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 		<ul style="list-style-type: none"> มีกลไกทางกฎหมาย เพื่อสร้างความเป็นธรรมและขีดความเหลื่อมล้ำในสังคม 		
กระบวนการยุติธรรม				<ul style="list-style-type: none"> อำนวยความสะดวกทางคดี และการลดความเหลื่อมล้ำ 		<ul style="list-style-type: none"> เวลาการทำงานที่ชัดเจนแน่นอน มีระบบตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ
เศรษฐกิจ		<ul style="list-style-type: none"> ปฏิรูประบบสถาบันด้านการส่งเสริมผลผลิตภาพ การมาตรฐานและนวัตกรรม 		<ul style="list-style-type: none"> ปรับปรุงกลไกการแก้ไขปัญหา ความยากจน และความเหลื่อมล้ำ 		

	ความมั่นคง	การสร้างความสามารถในการแข่งขัน	การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	การปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
สิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความมั่นคงของประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความมั่นคงของประเทศ 		<ul style="list-style-type: none"> การบริหารจัดการเชิงพื้นที่และขยายผลแบบอย่างความสำเร็จ ผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 		
สาธารณสุข			<ul style="list-style-type: none"> ปฏิรูประบบบริการปฐมภูมิ 	<ul style="list-style-type: none"> ปฏิรูประบบบริการปฐมภูมิ 		
สื่อสาร	<ul style="list-style-type: none"> ปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน (3.1) 		<ul style="list-style-type: none"> ปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> ปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน 		
สังคม			<ul style="list-style-type: none"> ปฏิรูปการออมสวัสดิการสังคม และการลงทุนด้านสังคม ปฏิรูปโอกาสการพัฒนาสังคม โดยสนับสนุนให้เกิดชุมชนเข้มแข็งและการขับเคลื่อนสังคมด้วยจิตสาธารณะ 	<ul style="list-style-type: none"> ปฏิรูปการออมสวัสดิการสังคม และการลงทุนด้านสังคม ปฏิรูปโอกาสการพัฒนาสังคม โดยสนับสนุนให้เกิดชุมชนเข้มแข็งและการขับเคลื่อนสังคมด้วยจิตสาธารณะ 		

	ความมั่นคง	การสร้างความสามารถในการแข่งขัน	การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
พลังงาน		<ul style="list-style-type: none"> ปฏิรูปการบริหารจัดการพลังงาน ส่งเสริมการกระจายรายได้สู่ชุมชน สร้างมูลค่าเพิ่มจากฐานเศรษฐกิจพลังงาน 			<ul style="list-style-type: none"> ปฏิรูปการบริหารจัดการพลังงาน 	
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตมิชอบ	<ul style="list-style-type: none"> ระบบป้องกันและเฝ้าระวัง 					
การศึกษา		<ul style="list-style-type: none"> ปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> ปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน ปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตคัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพครูและอาจารย์ 	<ul style="list-style-type: none"> ปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา 		<ul style="list-style-type: none"> การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายปรับปรุงการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา ปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล

3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เป็นแผนระดับที่ 2 ที่เป็นเครื่องมือ หรือกลไกสำคัญที่สุดที่ถ่ายทอดจากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศสู่การปฏิบัติ ที่จะต้องบรรลุใน 5 ปี อย่างชัดเจนทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงได้จัดทำขึ้นบนพื้นฐานเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และการปรับโครงสร้างประเทศไทย ไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีทั้งหมด 10 ยุทธศาสตร์ โดยมี 6 ยุทธศาสตร์ตอบสนองเป้าหมายตามกรอบการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านที่เกี่ยวข้องโดยตรง และอีก 4 ยุทธศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสนับสนุน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง	ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศ สู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขัน ได้อย่างยั่งยืน
ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์	ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาค ทางสังคม	ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ในสังคม
ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ	ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐการป้องกันการทุจริต ประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย
ปัจจัยสนับสนุน (4 ยุทธศาสตร์)	ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์
	ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม
	ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ
	ยุทธศาสตร์ที่ 10 ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ทั้ง 10 ยุทธศาสตร์ จะเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา พร้อมทั้งแผนงาน/โครงการสำคัญ ที่จำเป็นต้องดำเนินการให้เห็นผลสัมฤทธิ์และเป็นรูปธรรมในช่วง 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมในด้านทรัพยากรมนุษย์ สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศ ให้สามารถปรับตัวเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกัน ยังได้กำหนดแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อน และติดตามประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อกำกับให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งได้แสดงเป้าหมายและตัวชี้วัดในแต่ละยุทธศาสตร์ ดังนี้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12	เป้าหมาย
<p style="text-align: center;">ยุทธศาสตร์ที่ 1</p> <p style="text-align: center;">การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ (5 เป้าหมาย)</p>	<p>1. คนไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> - คดีอาญาลดลง
	<p>2. คนในสังคมไทยทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัยไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 - เด็กวัยเรียนและวัยรุ่นมี IQ เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน - เด็กวัยเรียนและวัยรุ่นร้อยละ 70 มี EQ ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน - การมีงานทำของผู้สูงอายุ (อายุ 60 – 69 ปี) เพิ่มขึ้น
	<p>3. คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล และมีความสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง</p> <ul style="list-style-type: none"> - คะแนนสอบ PISA ในแต่ละวิชาไม่ต่ำกว่า 500 - การอ่านเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 85
	<p>4. คนไทยมีสุขภาพที่ดีขึ้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชากรอายุ 15 - 79 ปี มีภาวะน้ำหนักเกินลดลง - การตายจากอุบัติเหตุทางถนนต่ำกว่า 18 คนต่อประชากรแสนคน - การคลอดในผู้หญิงกลุ่มอายุ 15 - 19 ปี ลดลง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12	เป้าหมาย
<p style="text-align: center;">ยุทธศาสตร์ที่ 1 (ต่อ)</p> <p style="text-align: center;">การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ (5 เป้าหมาย)</p>	<p>5. สถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา ชุมชน สื่อมวลชน และภาคเอกชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ดัชนีครอบครัวอบอุ่นอยู่ในระดับดีขึ้น - ธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น
<p style="text-align: center;">ยุทธศาสตร์ที่ 2</p> <p style="text-align: center;">การสร้างความเป็นธรรมและ ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม (3 เป้าหมาย)</p>	<p>1. ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคม ที่แตกต่างกัน และแก้ไขปัญหาคความยากจน</p> <ul style="list-style-type: none"> - รายได้เฉลี่ยของประชากรที่จนที่สุดร้อยละ 40 เพิ่มขึ้นร้อยละ 15 ต่อปี - Gini Coefficient ด้านรายได้ลดลงเหลือ 0.41 - ประชากรได้เส้นความยากจนลดลงเหลือร้อยละ 6.5 <p>2. เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ</p> <ul style="list-style-type: none"> - อัตราการเข้าเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่ากับร้อยละ 90 - สัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากรระหว่างพื้นที่ลดลง <p>3. เพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองและได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ดัชนีชุมชนเข้มแข็งเพิ่มขึ้นในทุกภาค

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12	เป้าหมาย
<p style="text-align: center;">ยุทธศาสตร์ที่ 3</p> <p style="text-align: center;">การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และแข่งขันได้อย่างยั่งยืน</p> <p>- ด้านเศรษฐกิจขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพ และยั่งยืน (8 เป้าหมาย)</p> <p>- ด้านการสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจ รายสาขา (6 เป้าหมาย)</p>	เศรษฐกิจขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน
	<p>1. เศรษฐกิจเติบโตได้ตามศักยภาพ ประชาชนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 - รายได้ต่อหัวไม่ต่ำกว่า 8,200 ดอลลาร์ ในปี 2556
	<p>2. การลงทุนภาครัฐและเอกชนขยายตัวอย่างต่อเนื่อง</p> <ul style="list-style-type: none"> - การลงทุนภาครัฐขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี - การลงทุนภาคเอกชนขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7.5 ต่อปี
	<p>3. พัฒนาภาคส่งออกให้ขยายตัวและเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> - มูลค่าการส่งออกขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4.0
	<p>4. เพิ่มผลิตภาพการผลิตของประเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลิตภาพการผลิตไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2.5 ต่อปี
	<p>5. รักษาเสถียรภาพของการขยายตัวทางเศรษฐกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรอบอัตราเงินเฟ้ออยู่ที่ร้อยละ 2.5 ± 1.5 - หนี้สาธารณะคงค้าง ไม่เกินร้อยละ 55 ของ GDP
	<p>6. เพิ่มการลงทุนจากความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชน ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเฉลี่ยปีละ 47,000 ล้านบาท
	<p>7. ประชาชนและผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบภาษีมากขึ้น</p>
	<p>8. ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันทาง เศรษฐกิจสูงขึ้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - อันดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของ ประเทศโดย IMD เลื่อนขึ้นอยู่ใน 25 ประเทศแรก

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12	เป้าหมาย
<p style="text-align: center;">ยุทธศาสตร์ที่ 3 (ต่อ)</p> <p style="text-align: center;">การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และแข่งขันได้อย่างยั่งยืน</p> <p>- ด้านเศรษฐกิจขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพ และยั่งยืน (8 เป้าหมาย)</p> <p>- ด้านการสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจ รายสาขา (6 เป้าหมาย)</p>	การสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจรายสาขา
	<p>1. เศรษฐกิจรายสาขาเติบโตอย่างเข้มแข็งและเป็นฐาน ในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ</p> <p>- อัตราการขยายตัวของภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ (นอกเหนือจากบริการภาครัฐ) ขยายตัว เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3, 4.5 และ 6 ต่อปี ตามลำดับ</p>
	<p>2. เกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้น และพื้นที่การทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง</p> <p>- เกษตรกรมีรายได้เงินสุทธิ 59,460 บาทต่อครัวเรือน ในปี 2564</p> <p>- พื้นที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้นเป็น 5,000,000 ไร่ ในปี 2564</p>
	<p>3. พัฒนาพื้นที่ไปสู่เมืองอุตสาหกรรมนิเวศ</p> <p>- พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาสู่เมืองอุตสาหกรรมนิเวศ จำนวน 15 พื้นที่</p>
	<p>4. รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นและมีขีดความสามารถ ในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวสูงขึ้น</p> <p>- รายได้จากการท่องเที่ยวไม่ต่ำกว่า 3 ล้านล้านบาท</p> <p>- อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ไม่ต่ำกว่าอันดับที่ 30</p>
	<p>5. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีบทบาทต่อระบบ เศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น</p> <p>- สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ในประเทศทั้งประเทศ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 45</p>
<p>6. เพิ่มประสิทธิภาพของภาคการเงินเพื่อให้เป็นกลไก สนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม</p> <p>- อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันในภาคการเงิน ปรับตัวดีขึ้น</p> <p>- คะแนนทักษะทางการเงินของคนไทยเท่ากับคะแนน เฉลี่ยของโลก</p>	

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12	เป้าหมาย
<p style="text-align: center;">ยุทธศาสตร์ที่ 4</p> <p style="text-align: center;">การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (5 เป้าหมาย)</p>	<p>1. รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ
	<p>2. สร้างความมั่นคงด้านน้ำ และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ให้มีประสิทธิภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำสำคัญของประเทศ 25 ลุ่มน้ำ - พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้นปีละ 350,000 ไร่
	<p>3. สร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ลดมลพิษ และลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน และระบบนิเวศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องและนำไปใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 - สัดส่วนของเสียอันตรายชุมชนได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 - คุณภาพน้ำของแม่น้ำสายหลักที่อยู่ในเกณฑ์ดีขึ้น - คุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤติหมอกควันได้รับการแก้ไข และมีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
	<p>4. เพิ่มการลดก๊าซเรือนกระจกและขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานและคมนาคมขนส่ง ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 ภายในปี 2563
	<p>5. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากสาธารณภัยลดลง</p> <ul style="list-style-type: none"> - จำนวนผู้เสียชีวิตและมูลค่าความเสียหายจากภัยธรรมชาติ - ค่าใช้จ่ายในการชดเชยผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติในพื้นที่เสี่ยงภัยซ้ำซากลดลง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12	เป้าหมาย
<p style="text-align: center;">ยุทธศาสตร์ที่ 5</p> <p style="text-align: center;">การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน (6 เป้าหมาย)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นสถาบันหลักของประเทศ 2. สังคมมีความสมานฉันท์ ผู้เห็นต่างทางความคิดของคนในชาติสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ประชาชนมีส่วนร่วมป้องกันแก้ไขปัญหาความมั่นคง 3. ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีโอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพที่สร้างรายได้เพิ่มขึ้น 4. ประเทศไทยมีความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน มิตรประเทศ และนานาชาติในการป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติ 5. ประเทศไทยมีความพร้อมต่อการรับมือภัยคุกคามทั้งภัยคุกคามทางทหารและภัยคุกคามอื่น ๆ 6. แผนงานด้านความมั่นคงมีการบูรณาการสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
<p style="text-align: center;">ยุทธศาสตร์ที่ 6</p> <p style="text-align: center;">การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย (4 เป้าหมาย)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ลดสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการให้บริการของภาครัฐ และประสิทธิภาพการประกอบธุรกิจของประเทศ <ul style="list-style-type: none"> - ชีตความสามารถในการแข่งขัน (IMD) อันดับ 2 ของอาเซียน (ประสิทธิภาพภาครัฐ/ความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจ) 2. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น <ul style="list-style-type: none"> - อปท. ได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดีเพิ่มขึ้น 3. เพิ่มคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตให้สูงขึ้น <ul style="list-style-type: none"> - ดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) สูงกว่าร้อยละ 50 4. ลดจำนวนการดำเนินคดีกับผู้มิได้กระทำความผิด

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12	เป้าหมาย
<p style="text-align: center;">ยุทธศาสตร์ที่ 7</p> <p style="text-align: center;">การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์ (6 เป้าหมาย)</p>	<p>1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ในภาพรวม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลดการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อ GDP เป็น 7.70 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท - ลดต้นทุนโลจิสติกส์เป็นร้อยละ 12 ของ GDP - ลดต้นทุนค่าขนส่งสินค้าต่ำกว่าร้อยละ 7 ของ GDP
	<p>2. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบขนส่ง</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มสัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าทางราง/ปริมาณการขนส่งทั้งหมดภายในประเทศเป็นร้อยละ 4 - เพิ่มสัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าทางน้ำ/ปริมาณการขนส่งทั้งหมดภายในประเทศเป็นร้อยละ 15
	<p>3. การพัฒนาระบบโลจิสติกส์</p> <ul style="list-style-type: none"> - บริการการนำเข้าและส่งออกด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เต็ม 100% - ปริมาณสินค้าที่ผ่านเข้า - ออก ณ ด่านชายแดนที่สำคัญเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี
	<p>4. การพัฒนาด้านพลังงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 17.34 - สัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าลดลงเป็นร้อยละ 47
	<p>5. การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตให้ได้ 85% ของจำนวนหมู่บ้านทั่วประเทศ - หน่วยงานภาครัฐมีระบบความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 80
	<p>6. การพัฒนาด้านสาธารณสุขการ (น้ำประปา)</p> <ul style="list-style-type: none"> - จำนวนครัวเรือนในเขตนครหลวงได้รับบริการน้ำประปาร้อยละ 100 - จำนวนครัวเรือนในเขตภูมิภาค/เทศบาลได้รับบริการน้ำประปาครอบคลุมมากกว่าร้อยละ 80 - อัตราน้ำสูญเสียในระบบส่งและจำหน่ายน้ำในเขตนครหลวงน้อยกว่าร้อยละ 20 และในเขตภูมิภาค/เทศบาลน้อยกว่าร้อยละ 25

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12	เป้าหมาย
<p style="text-align: center;">ยุทธศาสตร์ที่ 8</p> <p style="text-align: center;">การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม (2 เป้าหมาย)</p>	<p>1. เพิ่มความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มสัดส่วนค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาสู่ร้อยละ 1.5 ของ GDP - สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐ เพิ่มเป็น 70 : 30 - สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาในอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ : งานวิจัยพื้นฐาน : ระบบโครงสร้างพื้นฐานบุคลากร เพิ่มเป็น 55 : 25 : 20 - บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มเป็น 25 คนต่อประชากร 10,000 คน <p>2. เพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อยกระดับความสามารถการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ และคุณภาพชีวิตของประชาชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มอันดับความสามารถการแข่งขันโครงสร้างพื้นฐานวทน. อยู่ในลำดับ 1 ใน 30 - ผลงานวิจัยและเทคโนโลยีนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของผลงานทั้งหมด
<p style="text-align: center;">ยุทธศาสตร์ที่ 9</p> <p style="text-align: center;">การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ (4 เป้าหมาย)</p>	<p>1. ลดช่องว่างรายได้ระหว่างภาคและมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวระหว่างภาคลดลง - สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ระดับภาคลดลง <p>2. เพิ่มจำนวนเมืองศูนย์กลางของจังหวัดเป็นเมืองนำอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคมตัวชี้วัด เมืองศูนย์กลางของจังหวัดที่ได้รับการพัฒนาเป็นเมืองนำอยู่เพิ่มขึ้น</p> <p>3. พื้นฐานเศรษฐกิจหลักมีระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> - สารอินทรีย์ระเหยง่ายในพื้นที่มาบตาพุดไม่เกินเกณฑ์มาตรฐาน - ข้อร้องเรียนของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบจากการประกอบการในพื้นที่ลดลง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12	เป้าหมาย
<p style="text-align: center;">ยุทธศาสตร์ที่ 9 (ต่อ)</p> <p style="text-align: center;">การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ (4 เป้าหมาย)</p>	<p>4. เพิ่มมูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 - สถานประกอบการที่จดทะเบียนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่เพิ่มขึ้น
<p style="text-align: center;">ยุทธศาสตร์ที่ 10</p> <p style="text-align: center;">ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา (4 เป้าหมาย)</p>	<p>1. เครือข่ายการเชื่อมโยงตามแนวระเบียงเศรษฐกิจที่ครอบคลุมและมีการใช้ประโยชน์ได้เต็มศักยภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความสำเร็จในการลดระยะเวลาและต้นทุนในการขนส่ง - ความสำเร็จในการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (CBTA) <p>2. ระบบห่วงโซ่มูลค่าในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียนเพิ่มขึ้น</p> <p>3. ประเทศไทยเป็นฐานเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนที่สำคัญในภูมิภาคอนุภูมิภาคอาเซียน และเอเชีย รวมทั้งมีการพัฒนาส่วนขยายจากแนวระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคให้ครอบคลุมภูมิภาคอาเซียน เอเชียตะวันออก และเอเชียใต้</p> <p>4. ประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญทั้งในระดับ</p>

4. นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2560 เห็นชอบนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2564) ตามที่สภาความมั่นคงแห่งชาติเสนอ เพื่อเป็นแผนหลักของชาติที่เป็นกรอบทิศทางทางการดำเนินการป้องกันแจ้งเตือน แก้ไข หรือ ระวังภัยภัยคุกคามเพื่อดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.2560 - 2564) ได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ในแต่ละประเด็นความมั่นคง รวมถึงได้มีการประเมินและวิเคราะห์แนวโน้มบริบทความมั่นคงทั้งปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ การศึกษาแนวคิดกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) นโยบาย/ยุทธศาสตร์ของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ ในการขับเคลื่อนนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2564) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้กำหนด

ยุทธศาสตร์หรือแผนด้านความมั่นคงเฉพาะเรื่อง หรือกำหนดแผนงานหรือโครงการที่เกี่ยวกับนโยบาย และแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติตามที่สภาความมั่นคงแห่งชาติ กำหนดโดยความเห็นชอบ ของคณะรัฐมนตรี เพื่อสนับสนุนและประสานบูรณาการการดำเนินงานให้เกิด ความเชื่อมโยงและสอดคล้อง ไปในทิศทางเดียวกันในอันที่จะสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ โดยมี สำนักงานสภาความมั่นคง แห่งชาติเป็นหน่วยติดตามผลการดำเนินงาน มีจำนวน **16 นโยบาย** ดังนี้

นโยบายที่ 1 : เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขรองรับวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้าง จิตสำนึกของคนในชาติให้มีความจงรักภักดี และธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

นโยบายที่ 2 : สร้างความเป็นธรรม ความปรองดอง และความสมานฉันท์ในชาติ รองรับ วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน การสร้างความปรองดอง ความเป็นธรรม และความสมานฉันท์ในชาติ เพื่อลดการเผชิญหน้า และการใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบ

นโยบายที่ 3 : ป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รองรับ วัตถุประสงค์เพื่อให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไขของการใช้ความรุนแรง

นโยบายที่ 4 : จัดระบบการบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ข้ามพรมแดน รองรับวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของภาครัฐ และส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็ง ของทุกภาคส่วน ในการรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบที่กระทบกับความมั่นคง นโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2564)

นโยบายที่ 5 : สร้างเสริมศักยภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ รองรับวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของภาครัฐ และส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็งของทุกภาคส่วน ในการรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบที่กระทบกับความมั่นคง

นโยบายที่ 6 : ปกป้อง รักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล รองรับวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาศักยภาพของภาครัฐ และส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็งของทุกภาคส่วน ในการรับมือ กับภัยคุกคามทุกรูปแบบที่กระทบกับความมั่นคง

นโยบายที่ 7 : จัดระบบ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง รองรับ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของภาครัฐ และส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็งของทุกภาคส่วน ในการรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบที่กระทบกับความมั่นคง

นโยบายที่ 8 : เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน รองรับ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของภาครัฐ และส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็งของทุกภาคส่วน ในการรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบที่กระทบกับความมั่นคง

นโยบายที่ 9 : เสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริต รองรับวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาศักยภาพของภาครัฐ และส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็งของทุกภาคส่วน ในการรับมือ กับภัยคุกคามทุกรูปแบบที่กระทบกับความมั่นคง

นโยบายที่ 10 : เสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ รองรับวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาศักยภาพของภาครัฐ และส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็งของทุกภาคส่วนในการรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบที่กระทบกับความมั่นคง

นโยบายที่ 11 : รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รองรับวัตถุประสงค์ เพื่อให้การจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม พลังงาน และอาหาร มีความมั่นคง ความยั่งยืนและมีความสมดุลกับการขยายตัวของการพัฒนาประเทศ รวมถึงลดความเสี่ยงจากผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์

นโยบายที่ 12 : เสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร รองรับวัตถุประสงค์ เพื่อให้การจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม พลังงาน และอาหาร มีความมั่นคง ความยั่งยืนและมีความสมดุล กับการขยายตัวของการพัฒนาประเทศ รวมถึงลดความเสี่ยงจากผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์

นโยบายที่ 13 : พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ รองรับวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาศักยภาพการเตรียมความพร้อมของชาติในการเผชิญกับภาวะสงครามและวิกฤตการณ์ความมั่นคง อย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ

นโยบายที่ 14 : เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ รองรับวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาศักยภาพการเตรียมความพร้อมของชาติในการเผชิญกับภาวะสงครามและวิกฤตการณ์ความมั่นคง นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2564) อย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ และวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพในการป้องกันประเทศ สนับสนุนภารกิจที่ไม่ใช่การสงคราม และสามารถหนีกำลังของกองทัพกับทุกภาคส่วนในการเผชิญกับภัยคุกคาม ด้านการป้องกันประเทศในทุกรูปแบบ

นโยบายที่ 15 : พัฒนาระบบงานข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพ รองรับวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาศักยภาพของภาครัฐ และส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็งของทุกภาคส่วน ในการรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบที่กระทบกับความมั่นคง

นโยบายที่ 16 : เสริมสร้างดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รองรับวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมสภาวะแวดล้อมที่สร้างสรรค์และสันติในการอยู่ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มประเทศอาเซียน ประชาคมโลก บนพื้นฐานของการรักษาผลประโยชน์ และการดำรงเกียรติภูมิของชาติ

แผนระดับที่ 3

แผนปฏิบัติการราชการของส่วนราชการระยะ 5 ปี และรายปี

สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้คำนิยาม "แผนระดับที่ 3" หมายถึง แผนที่จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับที่ 1 และแผนระดับที่ 2 ถ่ายทอดลงสู่ การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ หรือจัดทำขึ้นตามที่กฎหมาย กำหนด หรือจัดทำขึ้น ตามพันธกรณี หรืออนุสัญญาระหว่างประเทศ รวมถึงแผนปฏิบัติการทุกระดับ โดยมีแนวทางการ นำเสนอ คือ การกำหนดชื่อแผนจะต้องกำหนดให้มีความชัดเจน และแสดงถึงระยะเวลาในการดำเนินการ โดยแผนปฏิบัติการดังกล่าว ให้กำหนดชื่อ ดังนี้ "แผนปฏิบัติการด้าน ... ระยะที่ ... (พ.ศ. -)" สำหรับแผนอื่น ๆ ให้เป็นไปตามที่มีบทบัญญัติตามกฎหมายที่กำหนดชื่อแผนไว้แล้ว

แผนระดับที่ 3 ต้องมีการระบุถึงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนในระดับที่ 2 ให้ชัดเจนและกำหนดให้มีองค์ประกอบของแผน (เช่น มาตรการ กลยุทธ์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด) ที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนระดับที่ 1 และแผนระดับที่ 2 ให้สามารถ บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศตามแนวทางของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ในกรณีที่แผนระดับที่ 3 ส่งผลกระทบต่อประเทศในวงกว้าง ก่อนการเสนอแผนดังกล่าว เข้าสู่การพิจารณาของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้หน่วยงานเจ้าของแผน จัดให้ มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นอย่างรอบด้าน รวมทั้ง ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องกับผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งนี้ ในกรณีที่แผนกำหนด ว่าต้องมีการทำงานร่วมกันกับหลายหน่วยงาน (ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน) จะต้องให้หน่วยงาน เจ้าของแผน หรือร่วมกับหน่วยงาน/ภาคี ที่เกี่ยวข้องเพื่อบูรณาการแนวทางการดำเนินการด้วย

1.2 นโยบายการพัฒนาระดับภูมิภาค

แผนพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-Region: GMS)

Greater Mekong Subregion (GMS) เป็นเขตเศรษฐกิจธรรมชาติที่มีแม่น้ำโขงไหลผ่าน ประกอบด้วย กัมพูชา สาธารณรัฐประชาชนจีน (มณฑลยูนนาน และเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง) สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เมียนมาร์ ประเทศไทย และเวียดนาม ประเทศลุ่มแม่น้ำโขงทั้ง 6 ประเทศ ร่วมกันจัดตั้งแผนงานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง

เมื่อ พ.ศ. 2535 เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่เกื้อกูลกันบนพื้นฐานของการมี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมร่วม โดยได้รับความช่วยเหลือ จากธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB)

ผู้นำประเทศกลุ่มแม่น้ำโขง ให้ความเห็นชอบกรอบยุทธศาสตร์ฉบับใหม่ ระยะเวลา 10 ปี เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน สำหรับ พ.ศ. 2555 - 2565 กรอบยุทธศาสตร์ฉบับใหม่ เป็นการสานต่อเจตนารมณ์และแผนพัฒนาระดับชาติของประเทศสมาชิก ที่มุ่งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกัน และการบูรณาการทั้งภายในและภายนอกอนุภูมิภาค โดยมีสาขาความร่วมมือของ GMS อยู่ทั้งหมด 10 สาขา ได้แก่

1. สาขาคมนาคมขนส่ง
2. สาขาการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการขนส่ง
3. สาขาพลังงาน
4. สาขาการเกษตร
5. สาขาสิ่งแวดล้อม
6. สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

7. สาขาการพัฒนาเมือง

8. สาขาการท่องเที่ยว
9. สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
10. สาขาเขตเศรษฐกิจชายแดนและสหสาขา

การพัฒนาเมืองใน GMS มุ่งเน้นการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการที่มีลำดับความสำคัญสูงสำหรับเมืองขนาดกลางและขนาดเล็ก ที่ตั้งอยู่บนโครงข่ายเส้นทางคมนาคมขนส่ง นอกจากนี้จะเป็นการรองรับการเติบโตของประชากรในอนาคตแล้ว การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการ ยังมีส่วนช่วยยกระดับเส้นทางเชื่อมโยงการคมนาคมขนส่งให้เป็นแนวพื้นที่เศรษฐกิจต่อไปและช่วยให้พื้นที่ชนบทมีโอกาสเข้าถึงงานและตลาดมากขึ้น โดยมีโครงการที่เป็นแผนงานพัฒนาเมืองที่ทำแล้วประสบความสำเร็จหลายโครงการ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเกิดในประเทศอื่นและไม่พบโครงการในประเทศไทย

1.3 นโยบายการพัฒนาระดับสากล

1. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

สหประชาชาติได้หารือเพื่อกำหนดวาระการพัฒนาภายหลังปี พ.ศ. 2558 (post - 2015 development agenda) ตามกระบวนการที่ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยนำเอาบทเรียนจากเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) ที่ได้สิ้นสุดลงในปี 2558 มาปรับปรุงให้ดีขึ้น ทั้งนี้ ประเด็นสำคัญของวาระการพัฒนาภายหลังปี พ.ศ. 2558 คือ การจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) มีประเทศสมาชิก 193 ประเทศ ลงนามและรับเอาหลักการไปดำเนินการ ซึ่งมีเป้าหมายทั้งหมด 17 เป้าหมาย (Goals) 169 เป้าประสงค์ (Targets) ครอบคลุมด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และตั้งเป้าหมายว่าจะบรรลุให้ได้ภายในปี พ.ศ. 2573 และประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศที่ได้ลงนามร่วมกับภาคีสมาชิก ในการรับรองฉันทามติเป้าหมายการพัฒนาใหม่นี้

เมื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติถูกผูกโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และกำหนดอยู่ในรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 65 ที่กำหนดให้ยุทธศาสตร์ต้องมีการบรรจุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าไปด้วย นั้นหมายความว่าประเด็นความยั่งยืนตามเป้าหมาย SDGs มีความเกี่ยวพันโดยตรงกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและรัฐบาลได้ประกาศชัดว่าจะนำ SDGs ไปเชื่อมโยงในยุทธศาสตร์ชาติ ดังนั้นจากประชุมคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 2 ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน (ธันวาคม พ.ศ. 2559) ได้มีมติกำหนดให้มี 30 เป้าประสงค์เร่งด่วนที่จะต้องเร่งรัดดำเนินการในช่วง 5 ปีแรก จากเป้าหมาย 17 ประการและ 169 เป้าประสงค์ ของ SDGs ที่จะต้องบรรลุเป้าหมายภายใน 15 ปี เนื่องจากเป็นประเด็นเร่งด่วนและมีผลกระทบสูง โดย 30 เป้าประสงค์ แบ่งเป็น 5 กลุ่ม แสดงดังตารางที่ 25 และการเชื่อมโยงทั้ง 30 เป้าประสงค์ กับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมายของ SDGs	30 เป้าประสงค์
1. กลุ่มเป้าหมายด้านสังคม (People)	1. ขจัดความยากจน 2. ขจัดความหิวโหย 3. การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี 4. การศึกษาที่เท่าเทียม 5. ความเท่าเทียมทางเพศ	1.3 มาตรการคุ้มครองทางสังคม 2.1 ยุติความหิวโหยและเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัยพอเพียง 2.4 ระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืน การเกษตรที่มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 2.5 ความหลากหลายทางพันธุกรรมของเมล็ดพันธุ์ 3.3 ยุติการแพร่กระจายของ HIV และโรคติดต่อ 3.4 ลดการตายจากโรคไม่ติดต่อ 3.5 เสริมสร้างการป้องกันและการรักษาการใช้สารในทางที่ผิด (สารเสพติด) 3.6 ลดอุบัติเหตุทางถนน 4.1 สำเร็จการศึกษาประถม – มัธยม คุณภาพเท่าเทียมและไม่มีค่าใช้จ่าย 4.2 เข้าถึงการพัฒนา การดูแล และการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ 5.2 ลดความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก
2. กลุ่มเป้าหมายด้านเศรษฐกิจ (Prosperity)	7. พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ 8. การจ้างงานที่มีคุณค่า และการเติบโตทางเศรษฐกิจ 9. โครงสร้างพื้นฐานอุตสาหกรรมและนวัตกรรม 10. ลดความเหลื่อมล้ำ 11. เมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน	7.3 ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน 8.1 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมและยั่งยืน 8.4 ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร และตัดความเชื่อมโยงระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจ และการทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม 9.4 อุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมายของ SDGs	30 เป้าประสงค์
2. กลุ่มเป้าหมายด้านเศรษฐกิจ (Prosperity) (ต่อ)		10.1 เพิ่มการเติบโตของรายได้กลุ่มคนยากจนร้อยละ 40 ล่างสุด 11.5 ลดจำนวนการตายและจำนวนคนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ
3. กลุ่มเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม (Planet)	6. การจัดการน้ำและสุขาภิบาลที่ยั่งยืน 12. แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน 13. การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 14. การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล 15. การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก	6.1 การเข้าถึงน้ำดื่มปลอดภัยที่มีราคาหาซื้อได้ 12.4 การกำจัดสารเคมีและของเสียที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 13.1 เสริมภูมิทัศน์ต้านทานและขีดความสามารถในการปรับตัวต่ออันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 13.2 บูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบาย 14.4 การฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเล 14.6 ยับยั้งรูปแบบการอุดหนุนประมงเกินขีดจำกัดและ IUU 15.1 อนุรักษ์ฟื้นฟูระบบนิเวศบนบก น้ำจืด พื้นที่ชุ่มน้ำ 15.2 การจัดการป่าอย่างยั่งยืน
4. กลุ่มเป้าหมายด้านสันติภาพ สถาบันที่เข้มแข็ง และความยุติธรรม (Peace)	16. สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก	16.2 ยุติการค้ามนุษย์ 16.5 ลดการทุจริตคอร์รัปชัน

กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมายของ SDGs	30 เป้าประสงค์
5. กลุ่มเป้าหมายด้านหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership)	17. ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	17.1 การระดมทรัพยากรของรัฐ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน 17.11 เพิ่มส่วนแบ่งการส่งออกของประเทศกำลังพัฒนา 17.14 ยกกระดับความสอดคล้องเชิงนโยบาย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี	เป้าประสงค์ที่สำคัญที่สุด 30 เป้าประสงค์ 5 ปีแรก (2560 - 2564)
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง	16.2 ยุติการค้ามนุษย์ 16.5 ลดการทุจริตคอร์รัปชัน
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	8.1 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมและยั่งยืน 17.11 เพิ่มส่วนแบ่งการส่งออกของประเทศกำลังพัฒนา
ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	3.3 ยุติการแพร่กระจายของ HIV และโรคติดต่อ 3.4 ลดการตายจากโรคไม่ติดต่อ 3.5 เสริมสร้างการป้องกันและการรักษาการใช้สารในทางที่ผิด (สารเสพติด) 3.6 ลดอุบัติเหตุทางถนน 4.1 สำเร็จการศึกษาประถม มัธยมคุณภาพเท่าเทียม และไม่มีค่าใช้จ่าย 4.2 เข้าถึงการพัฒนา การดูแล และการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี	เป้าประสงค์ที่สำคัญที่สุด 30 เป้าประสงค์ 5 ปีแรก (2560 - 2564)
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาค ทางสังคม</p>	<p>1.3 มาตรการคุ้มครองทางสังคม 2.1 ยุติความหิวโหยและเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัยพอเพียง 5.2 ลดความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก 6.1 การเข้าถึงน้ำดื่มปลอดภัย มีราคาหาซื้อได้ 10.1 เพิ่มการเติบโตของรายได้กลุ่มคนยากจนร้อยละ 40 ล่างสุด</p>
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p>	<p>2.4 ระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืน การเกษตรที่มีภูมิคุ้มกัน ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 2.5 ความหลากหลายทางพันธุกรรมของเมล็ดพันธุ์ 7.3 ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน 8.4 ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและตัดความเชื่อมโยง ระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและการทำให้สิ่งแวดล้อม เสื่อมโทรม 9.4 อุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 11.5 ลดจำนวนการตายและจำนวนคนที่ได้รับผลกระทบ จากภัยพิบัติ 12.4 การกำจัดสารเคมีและของเสียที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 13.1 เสริมภูมิคุ้มกันและขีดความสามารถในการปรับตัว ต่ออันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้อง กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 13.2 บูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในนโยบาย 14.4 การฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเล 14.6 ยับยั้งรูปแบบการอุดหนุนประมงเกินขีดจำกัดและ IUU 15.1 อนุรักษ์ฟื้นฟูระบบนิเวศบนบก น้ำจืด พื้นที่ชุ่มน้ำ 15.2 การจัดการป่าอย่างยั่งยืน</p>
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ</p>	<p>17.1 การระดมทรัพยากรของรัฐเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน 17.14 ยกกระดับความสอดคล้องเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน</p>

การเชื่อมโยงทั้ง 30 เป้าประสงค์ ที่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ถึง 8 ยุทธศาสตร์ โดยจะสอดคล้องมากในยุทธศาสตร์ที่ 1 ว่าด้วยการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ และยุทธศาสตร์ที่ 4 ว่าด้วยการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน แม้ว่า 30 เป้าประสงค์จะไม่ซ้อนทับกับยุทธศาสตร์ที่ 8 และ 9 เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้ว ทั้ง 2 ยุทธศาสตร์นี้ ก็ยังคงเชื่อมโยงกับเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในเป้าหมายที่ 9 ในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานอุตสาหกรรมและนวัตกรรม และเป้าหมายที่ 11 เรื่องเมืองและชุมชนยั่งยืน ซึ่งความสอดคล้องระหว่าง 30 เป้าประสงค์ กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ดังนี้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12	เป้าประสงค์ที่สำคัญที่สุด 30 เป้าประสงค์ 5 ปีแรก (2560 - 2564)
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 1</p> <p>การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์</p>	<p>2.1 ยุติความหิวโหยและเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัยพอเพียง</p> <p>3.3 ยุติการแพร่กระจายของ HIV และโรคติดต่อ</p> <p>3.4 ลดการตายจากโรคไม่ติดต่อ</p> <p>3.5 เสริมสร้างการป้องกันและการรักษาการใช้สารในทางที่ผิด (สารเสพติด)</p> <p>3.6 ลดอุบัติเหตุทางถนน</p> <p>4.1 สำเร็จการศึกษาประถม มัธยมคุณภาพเท่าเทียม และไม่มีค่าใช้จ่าย</p> <p>4.2 เข้าถึงการพัฒนา การดูแล และการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ</p>
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 2</p> <p>การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม</p>	<p>1.3 มาตรการคุ้มครองทางสังคม</p> <p>5.2 ลดความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก</p> <p>10.1 เพิ่มการเติบโตของรายได้กลุ่มคนยากจนร้อยละ 40 ล่างสุด</p>
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 3</p> <p>การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน</p>	<p>8.1 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมและยั่งยืน</p> <p>8.4 ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและตัดความเชื่อมโยงระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและการทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม</p> <p>9.4 อุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p>

<p>แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12</p>	<p>เป้าประสงค์ที่สำคัญที่สุด 30 เป้าประสงค์ 5 ปีแรก (2560 - 2564)</p>
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อ การพัฒนาที่ยั่งยืน</p>	<p>2.4 ระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืน การเกษตรที่มีภูมิคุ้มกันต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p> <p>2.5 ความหลากหลายทางพันธุกรรมของเมล็ดพันธุ์</p> <p>6.1 การเข้าถึงน้ำดื่มปลอดภัย มีราคาหาซื้อได้</p> <p>11.5 ลดจำนวนการตายและจำนวนคนที่ได้รับผลกระทบ จากภัยพิบัติ</p> <p>12.4 การกำจัดสารเคมีและของเสียที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>13.1 เสริมภูมิต้านทานและขีดความสามารถในการปรับตัว ต่ออันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้อง กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p> <p>13.2 บูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศในนโยบาย</p> <p>14.4 การฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเล</p> <p>14.6 ยับยั้งรูปแบบการอุดหนุนประมงเกินขีดจำกัดและ IUU</p> <p>15.1 อนุรักษ์ฟื้นฟูระบบนิเวศบนบก น้ำจืด พื้นที่ชุ่มน้ำ</p> <p>15.2 การจัดการป่าอย่างยั่งยืน</p>
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน</p>	<p>16.2 ยุติการค้ามนุษย์</p>
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกัน การทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาล ในสังคมไทย</p>	<p>16.5 ลดการทุจริตคอร์รัปชัน</p> <p>17.1 การระดมทรัพยากรของรัฐเพื่อสนับสนุนการพัฒนา ที่ยั่งยืน</p> <p>17.14 ยกกระดับความสอดคล้องเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนา ที่ยั่งยืน</p>

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12	เป้าประสงค์ที่สำคัญที่สุด 30 เป้าประสงค์ 5 ปีแรก (2560 - 2564)
ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์	7.3 ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน
ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม	-
ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ	-
ยุทธศาสตร์ที่ 10 ความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อการพัฒนา	17.1 การระดมทรัพยากรของรัฐเพื่อสนับสนุนการพัฒนา ที่ยั่งยืน

2. วาระใหม่แห่งการพัฒนาเมือง (New Urban Agenda : NUA)

ที่อยู่อาศัยและการพัฒนาเมืองเพื่อสภาพแวดล้อมการอยู่อาศัยในเขตเมืองทั่วโลก ยังคงเป็นปัญหาใหญ่ที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังจากรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ เมื่อ พ.ศ. 2519 องค์การสหประชาชาติเพื่อการตั้งถิ่นฐานมนุษย์ (United Nations Centre for Human Settlements-HABITAT) ได้จัดประชุมใหญ่ของโลกเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานมนุษย์เป็นครั้งแรก ที่เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา หรือที่เรียกว่า “Habitat I” และ 20 ปี ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2539 ก็ได้จัดการประชุม “Habitat II” ขึ้นเป็นครั้งที่สอง ณ กรุงอิสตันบูล ประเทศตุรกี ซึ่งผลจากการประชุมครั้งนั้น ก่อให้เกิดปฏิญญาอิสตันบูล ที่ผู้นำประเทศต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงปัญหา ด้านการตั้งถิ่นฐานมนุษย์และบทบาทของเมือง ในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมสำคัญทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยได้ให้คำมั่นที่จะดำเนินการให้มีที่อยู่อาศัยอย่างเพียงพอสำหรับทุกคน และทำให้ชุมชนมนุษย์และเมือง มีความปลอดภัยมีสุขอนามัยและมีความน่าอยู่อาศัยมากขึ้นกว่าเดิม

ใน พ.ศ. 2559 องค์การสหประชาชาติกำหนดจัด “Habitat III” ที่เป็นการประชุมระดับโลกขึ้นอีกภายใต้ชื่อ “The United Nations Conference on Housing and Sustainable Urban Development” โดยจัดขึ้นที่เมืองกีโต (Quito) ประเทศเอกวาดอร์ (Ecuador) ระหว่างวันที่ 17- 20 ตุลาคม พ.ศ. 2559 นี้ โดยการประชุมนี้ จะใช้สมญานามการประชุมว่า “New Urban Agenda” ซึ่งจะเป็นการกำหนดยุทธศาสตร์ใหม่ของโลก (a new global strategy) ว่าด้วยที่อยู่อาศัยและการพัฒนาเมืองในอีกสองทศวรรษข้างหน้า

“Habitat III” เมื่อ พ.ศ. 2559 จัดว่าเป็นการประชุมใหญ่ครั้งแรกขององค์การสหประชาชาติ ภายหลังจากการประกาศรับมติ “2030 Agenda for Sustainable Development and the Sustainable Development Goals” ในปี พ.ศ. 2559 ทั้งนี้ Habitat III จะอภิปรายถึงปัญหาท้าทายของการวางแผนและบริหารจัดการมหานคร เมือง และชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลในการเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน ในการแปรโฉมใหม่ของการดำเนินการ เพื่อการพัฒนาโลกและการบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงของสภาวะภูมิอากาศโลก Agenda 2030 เป็นแผนดำเนินการ 15 ปี ที่มุ่งหวังจะจัดความยากจน การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำและยุติธรรม และการพิทักษ์โลกใบนี้ โดยหัวใจหลักของ “Agenda 2030” คือ “Sustainable Development Goals” (SDGs) ที่ระบุอย่างชัดเจนว่าโลกที่เราต้องการคืออย่างไร และประเทศทั้งหลายต้องดำเนินการอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความมั่นคง ปลอดภัย มีภูมิต้านทานและยั่งยืน

รัฐบาลไทยโดยสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรมโยธาธิการและผังเมือง และหน่วยงานรัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะได้ดำเนินการกำหนดนโยบายและแผนงานการพัฒนาการตั้งถิ่นฐานมนุษย์ในระดับชาติที่ชัดเจน ทั้งในระยะสั้น ปานกลางและในระยะยาว รวมทั้งการประสานงานให้ทุกหน่วยงานดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง และเป็นเอกภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่อยู่อาศัยและการพัฒนาเมือง ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองโดยถ้วนหน้า และอยู่อาศัยในเมืองที่มีระบบการผังเมือง ระบบสาธารณสุขปโภคสาธารณูปการที่ดี มีสภาพแวดล้อมน่าอยู่ มีความปลอดภัย และถูกสุขลักษณะมากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งนับว่าเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต สังคม รวมทั้งมีส่วนช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศโดยรวมต่อไป

1.4 กรอบแนวทางการวางผังเมืองระดับประเทศ

กรอบแนวคิดการพัฒนาพัฒนาเชิงพื้นที่ : สนับสนุนเศรษฐกิจฐานราก และขับเคลื่อนการพัฒนา ศักยภาพของพื้นที่

ทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ของประเทศไทย

ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน พื้นที่ของประเทศไทยยังต้องเผชิญกับภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น เช่น ปัญหาการค้ายาเสพติด ปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และแรงงานต่างด้าวในระบบ ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและนักท่องเที่ยวในพื้นที่ ปัญหาการก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาด้านสาธารณสุข โรคระบาดติดต่อ ปัญหาการบุกรุกทำลายป่าไม้ และทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาระบบการขนส่งและภัยธรรมชาติ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา สิ่งแวดล้อม รวมถึงปัญหาความขัดแย้ง และความแตกแยกทางความคิดของคนภายในสังคมที่เกิดจากสถานการณ์ด้านการเมือง ความขัดแย้งของกลุ่มผลประโยชน์ที่ก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงภายใน รวมทั้งสภาพแวดล้อมของปัญหาความมั่นคงที่เกิดจากผลกระทบและการขยายตัวของปัญหาความมั่นคงจากประเทศเพื่อนบ้าน และสังคมโลกในปัจจุบันสถานการณ์ประเทศที่ไม่มีความแน่นอนทางการเมือง ความเหลื่อมล้ำ การเผชิญวิกฤตภัยจากธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว การขาดความต่อเนื่องของนโยบายการพัฒนาประเทศ

รัฐบาลในปัจจุบันที่มีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี จึงได้จัดทำแผนพัฒนาประเทศระยะยาว 20 ปี เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาประเทศให้มีความต่อเนื่อง มีเป้าหมายให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง โดยอาศัยความได้เปรียบทางยุทธศาสตร์ที่ตั้งของประเทศไทย โดยกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ไว้ทั้งหมด 6 ด้าน รวมถึงแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งหมด 23 แผน และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา 10 ยุทธศาสตร์

อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมาประเทศไทยยังไม่สามารถพัฒนาได้อย่างสมดุลและยั่งยืนการเจริญเติบโตยังกระจุกตัวในบางพื้นที่ ขณะที่สังคมมีความเหลื่อมล้ำ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องหาแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ เพื่อให้มีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งในปัจจุบัน ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ ประกอบด้วย

1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความสามารถในการแข่งขัน ที่มุ่งเน้น การยกระดับศักยภาพในหลากหลายมิติ ควบคู่กับการขยายโอกาสของประเทศไทยในเวทีโลก

- ประเด็นที่ 4 โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก : การเชื่อมโครงข่ายคมนาคม ไร้รอยต่อการสร้างและพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ การเพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมทั้งการรักษาและเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค

2. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ฉบับที่ 6 พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ โดยใช้ ศักยภาพและโอกาสของแต่ละเมืองและการวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาและกระจาย ความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมในทุกภูมิภาคของประเทศ ประกอบด้วย

- แผนย่อย 6.1 การพัฒนาเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ
- แผนย่อย 6.2 การพัฒนาเมือง ชนบทเกษตรกรรม และเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

3. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ฉบับที่ 9 เขตเศรษฐกิจพิเศษ ขับเคลื่อนการพัฒนา เชิงพื้นที่ในการส่งเสริมการเพิ่มผลิตภาพและสร้างมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการไปสู่ ภาคการผลิตและบริการแห่งอนาคตที่มีศักยภาพ ประกอบด้วย

- แผนย่อย 9.1 การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก EEC ต้นแบบการพัฒนาเชิงพื้นที่ ที่สมบูรณ์แบบ ช่วยผลักดันการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และให้ประเทศไทยก้าวขึ้นสู่ระดับประเทศพัฒนา โดยเร็วที่สุด
- แผนย่อย 9.2 การพัฒนาเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ SEC พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ ใหม่และทางออกทางทะเลของภาคใต้ตอนบน โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ผสม กับเทคโนโลยีและนวัตกรรมและความได้เปรียบทางกายภาพและที่ตั้งของพื้นที่ รวมทั้งอนุรักษ์และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- แผนย่อย 9.3 การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน SEZ มีวัตถุประสงค์สำคัญ ทำให้เกิดการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคโดยใช้โอกาสจากอาเซียน ลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ยกระดับ คุณภาพชีวิตของประชาชน และเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่บริเวณชายแดน รวมทั้งเพิ่มความสามารถ ในการแข่งขันและการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งนโยบายรัฐบาลที่มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่ เศรษฐกิจและการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ส่งเสริมพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ ของเอเชีย ขับเคลื่อน EEC SEC SEZ และเพิ่มพื้นที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่ของภูมิภาค พร้อมทั้งส่งเสริม และเร่งการพัฒนาเมืองอัจฉริยะน่าอยู่ทั่วประเทศ พัฒนาเมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจและเมือง EEC ใน สงขลา ภูเก็ต

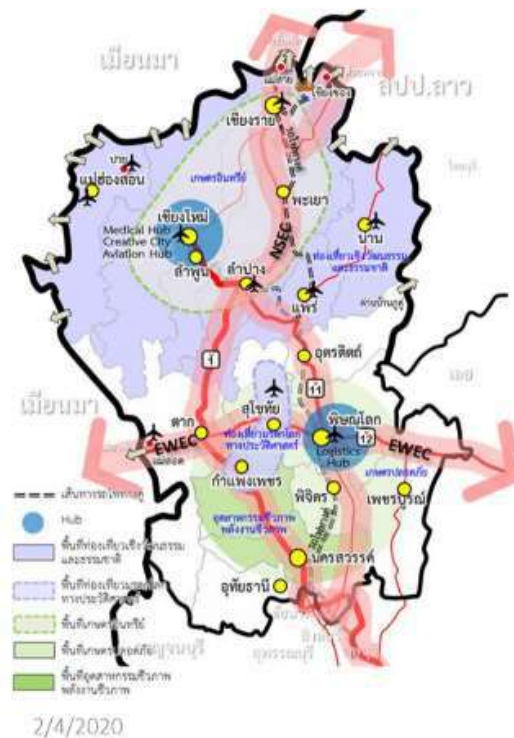
4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ ที่มุ่งเน้นกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคอย่างสมดุล สดช. ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด เพื่อใช้ความได้เปรียบของประเทศไทย ในการสร้างความเจริญอย่างทั่วถึงเท่าเทียม และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในเชิงนโยบายได้มีการกำหนดแนวทางพัฒนาเมืองสำคัญไว้ โดยมีแนวทางที่ 3 การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ เร่งสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตและบริการเดิม ขยายฐานการผลิตและการบริการใหม่ พัฒนาเมืองให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ พัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก รองรับ การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคตอย่างมีสมดุล บริหารจัดการพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้แข่งขัน ได้อย่างยั่งยืน และเพิ่มประสิทธิภาพกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาภาคและเมือง

5. แผนพัฒนาภาค

แผนพัฒนาภาคเหนือ

เป้าหมาย

มุ่งเน้นพัฒนา “เป็นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่าสูง เชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศ ในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง”

ยุทธศาสตร์

1. พัฒนาการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการต่อเนื่อง รวมทั้งต่อยอดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ที่มีศักยภาพสูงด้วยภูมิปัญญาและนวัตกรรมให้มีคุณภาพ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างยั่งยืน และกระจายประโยชน์อย่างทั่วถึง
2. ใช้โอกาสจากเขตเศรษฐกิจพิเศษ และการเชื่อมโยงกับอนุภูมิภาค GMS BIMSTEC และ AEC เพื่อขยายฐานเศรษฐกิจของภาค
3. ยกระดับเป็นฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย เชื่อมโยงอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป ที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง พัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาระบบการดูแลสุขภาพอย่างมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน
4. ยกระดับทักษะฝีมือแรงงานภาคบริการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คืนความอุดมสมบูรณ์สร้างความสมดุลแก่ระบบนิเวศ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

แผนงานโครงการที่สำคัญ

1. แผนงานท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม
2. แผนงานจัดระเบียบและพัฒนาเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ
3. แผนงานส่งเสริมการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นที่ที่มีศักยภาพทางการตลาด
4. แผนงานส่งเสริมผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในการประกอบอาชีพ
5. แผนงานจัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤติการจัดการจัดระบบการจัดการพิบัติภัยจากน้ำในภาวะวิกฤติแบบบูรณาการทั้งระบบ

กรอบแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงพื้นที่

พัฒนาให้เป็นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่าสูง เชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง โดยมีการจัดกลุ่มพื้นที่ตามศักยภาพและปัญหา โดยมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจหลักในพื้นที่ภาคเหนือ 3 กลุ่มพื้นที่ ได้แก่

1. กลุ่มพื้นที่ภาคเหนือตอนบนเติบโตบนฐานวัฒนธรรม ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และเชียงราย ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรม และบริการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ จัดให้เป็นกลุ่มพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Lanna Cluster) พัฒนาสู่เมืองท่องเที่ยวที่มีคุณค่าเชิงวัฒนธรรมระดับโลก เชื่อมโยงกับเมืองวัฒนธรรมในพื้นที่ GMS ตอนบน ต่อยอดผลิตภัณฑ์และบริการเชิงสร้างสรรค์
2. กลุ่มพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างเติบโตบนฐานการเกษตร ได้แก่ พิษณุโลก ตาก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ นครสวรรค์ กำแพงเพชร พิจิตร และอุทัยธานี เป็นพื้นที่ผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรที่สำคัญของทั้งประเทศ ถือเป็นกลุ่มพื้นที่เศรษฐกิจฐานชีวภาพ (Bio Economy Cluster) ในกลุ่ม

จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง พัฒนาเป็นพื้นที่เศรษฐกิจฐานชีวภาพหลักของประเทศ โดยมีนครสวรรค์ และกำแพงเพชร เป็นศูนย์กลางส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปเพิ่มมูลค่า

3. กลุ่มพื้นที่ที่ยังมีข้อจำกัดสูง ได้แก่ แม่ฮ่องสอน พะเยา แพร่ และน่าน ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำ ที่มีข้อจำกัดทางกายภาพมีปัญหาคความยากจน และการเข้าถึงบริการภาครัฐ จึงต้องเร่งรัดการยกระดับรายได้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เป็นกลุ่มพื้นที่เร่งรัดการพัฒนา (Highland Development Cluster) ปลดล็อคข้อจำกัดด้านที่ดินทำกิน เน้นยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และสร้างงานสร้างรายได้สู่ชุมชน

นอกจากนี้ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจหลักของพื้นที่แล้ว ยังมีกรอบแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงพื้นที่ ให้เชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง การพัฒนาตามระเบียงเศรษฐกิจภาคเหนือ (Northern Economic Corridor (NEC)) จากทั้งสามกลุ่มพื้นที่ ได้มีข้อเสนอเขตเศรษฐกิจสร้างสรรค์ล้านนา (Creative LANNA) ในกลุ่มพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Lanna Cluster) มีเป้าหมายตามกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่สามารถพัฒนาต่อยอดได้จากฐานเดิมรวม 7 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มงานฝีมือและหัตถกรรม ทัศนศิลป์ ดนตรี การออกแบบ แฟชั่น สถาปัตยกรรม และซอฟต์แวร์ สู่การเป็น “Int'l Creative City & Design” เมืองแห่งการสร้างสรรค์และการออกแบบระหว่างประเทศ ยกระดับภาพลักษณ์ของประเทศสู่สากล จากการมี Creative Cities ทำให้ประชาชนมีโอกาสในการสร้างอาชีพและรายได้ในถิ่นฐานของตนเองอย่างหลากหลาย ยกระดับทักษะพื้นฐานและระดับกลางสู่ทักษะการสร้างสรรค์ ยกระดับรายได้จากผลิตภัณฑ์/บริการสร้างสรรค์ที่เข้าสู่ตลาดระดับโลก และสภาพแวดล้อมเมืองที่ดี สวยงาม ทันสมัย และยังคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์พื้นถิ่น มากไปกว่านั้น ยังเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิต

แนวทางการพัฒนา

สร้างระบบพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ “Creative cosystem”

1. เสริมศักยภาพของพื้นที่เมืองสร้างสรรค์ทั้งเชิงกายภาพและโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ อาทิ ระบบสัญญาณสื่อสารความเร็วสูง (5G/จุดปล่อย Wifi) ภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมของเมือง (Creative City Landscape/Landmark) ระบบขนส่งมวลชนที่เหมาะสมกับเมืองและระหว่างเมือง การสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ (Creative Space)
2. สนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการลงทุนของภาคเอกชน อาทิ สิทธิประโยชน์พิเศษเฉพาะพื้นที่สำหรับกลุ่มธุรกิจสร้างสรรค์
3. ยกระดับกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่สามารถพัฒนาต่อยอดจากฐานเดิม 7 กลุ่มศักยภาพ
4. ขับเคลื่อน Chiang Mai Smart City และ MICE City
5. สนับสนุนการสร้างธุรกิจ Start Up ธุรกิจ Digital Content ธุรกิจ Digital Platform ที่ต่อเนื่องกับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของพื้นที่

กล่าวโดยสรุป แผนพัฒนาภาคเหนือเป็นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่าสูง ในด้านการท่องเที่ยวและบริการ เกษตรปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ และการดูแลผู้สูงอายุ โดยพัฒนา การท่องเที่ยว ให้มีคุณภาพ และมีธุรกิจบริการต่อเนื่องที่มีมาตรฐานและผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มสูง เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมการสร้าง รายได้และการมีงานทำของผู้สูงอายุ และพัฒนานวัตกรรมการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว รวมทั้งฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติโดยการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนบน การบริหารจัดการ น้ำอย่างเป็นระบบในลุ่มน้ำปิง วัง ยม น่าน และการแก้ไขปัญหาหมอกควันในภาคเหนือตอนบนและจังหวัดตาก

แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

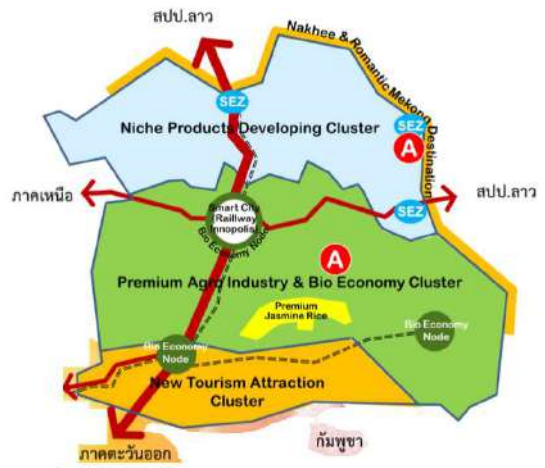
การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ “อีสานเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจ อนุภูมิภาค ลุ่มน้ำโขง” มีเป้าหมายพัฒนาอีสานสู่มิติใหม่ให้เป็น “ศูนย์กลางเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง” โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนา 6 ประเด็น คือ

1. บริหารจัดการน้ำให้เพียงพอต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน
2. แก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม
3. สร้างความเข้มแข็งของฐานเศรษฐกิจภายในควบคู่กับการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อบูรณาการ
5. ให้โอกาสจากการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งที่เชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจหลักภาคกลางและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียง (EEC) เพื่อพัฒนาเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ ๆ ของภาค
6. พัฒนาความร่วมมือและใช้ประโยชน์จากข้อตกลงกับประเทศเพื่อนบ้านในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจตามแนวชายแดนและแนวระเบียงเศรษฐกิจ โดยมีแผนงานโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการพัฒนาระบบน้ำชุมชนเพื่อเกษตรยั่งยืนนอกเขตชลประทานสู่ภัยแล้ง แผนงานการพัฒนา ศักยภาพของเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรยุคใหม่ (Smart Farmer) โครงการส่งเสริมบทบาทพ่อแม่ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการตั้งครรภ์ ระหว่างการตั้งครรภ์ และการเลี้ยงบุตร โครงการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งประวัติศาสตร์วิถีชีวิตชุมชน และแผนงานการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ ที่เหมาะสมกับระดับการพัฒนาของเมืองหลักในภูมิภาค

พัฒนาอีสานสู่มิติใหม่เป็น “ศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง”

อีสานเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

ที่มา: เอกสารบรรยาย การอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การจัดทำข้อมูลวิเคราะห์เพื่อการวางผังเมือง” เดือนกุมภาพันธ์ 2563

กรอบแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงพื้นที่

พัฒนาอีสานสู่มิติใหม่ ให้เป็น “ศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง”
กรอบแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงพื้นที่ โดยมีการจัดกลุ่มพื้นที่ตามศักยภาพและปัญหา โดยมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจหลักในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 กลุ่มพื้นที่ ได้แก่

กรอบแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงพื้นที่

<p>การจัดกลุ่มพื้นที่ตามศักยภาพและปัญหา</p> <p>1. พื้นที่ภาคอีสานตอนบน เติบโตในฐานะภาคที่ขยายเด่น มีโอกาสในแง่ จับกับวิถีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมภาคสูง อุตสาหกรรม และเชิงอุตสาหกรรม เป็นศูนย์กลางของลุ่มน้ำโขง มีพืช ไร่-ข้าวหอม ส่งออก คุณภาพสูง ระบบนิเวศ เป็นฐานการเติบโตของภาคสูง และ เป็นฐานการเกษตรที่ดี มีดอกไม้ประดับมีชื่อเสียง อุตสาหกรรม นวัตกรรม มีฐานการผลิตอุปกรณ์ (ไฟฟ้ อีอีพี)</p>	<p>2. พื้นที่ภาคอีสานตอนล่าง และตอนล่าง เติบโตในฐานะเกษตรคู่สูง และ อุตสาหกรรมฐานชีวภาพ อุตสาหกรรมได้ทั้งภาค ฐานการผลิตจากธรรมชาติและ อุตสาหกรรมเกษตรชีวภาพ จับมือของพันธมิตร ขอนแก่น นครราชสีมา อุบลราชธานี ฐานอุตสาหกรรมฐานชีวภาพ นครราชสีมา ฐานอุตสาหกรรม แปรรูปเนื้อสัตว์คุณภาพสูง</p>	<p>3. พื้นที่ที่มีความได้เปรียบเชิงที่ตั้ง สามารถพัฒนาเป็นฐานอุตสาหกรรมภาค เกษตรกรรม หรือเป็นศูนย์อุตสาหกรรม ขอนแก่น นครราชสีมา : อุตสาหกรรมเกษตร</p>	<p>4. พื้นที่ที่มีศักยภาพด้านท่องเที่ยว 7 จังหวัดในแนวฝั่งโขงเป็นฐานเชิงด้านการ ท่องเที่ยวและเกษตรกรรมการท่องเที่ยวเกษตร ลุ่มน้ำโขงและภาคอีสานตอนล่าง เป็น ฐานการท่องเที่ยวเกษตรและสินค้า กีฬา อุบลราชธานี เชียงใหม่และนครราชสีมาโลก</p>
--	--	---	--

1. กลุ่มพื้นที่ภาคอีสานตอนบน (Niche Products Developing Cluster)

พัฒนาศูนย์กลางแฟชั่นผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าอ้อมคราม ส่งเสริมการเลี้ยงโคนเนื้อ
คุณภาพสูง ส่งเสริมปลูกพืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาว สมุนไพร เติบโตบนฐานการค้าชายแดน
มีผลิตภัณฑ์พื้นถิ่นที่มีอัตลักษณ์เฉพาะและพัฒนาเศรษฐกิจหลักในพื้นที่ ซึ่งเป็นพื้นที่พัฒนาผลิตภัณฑ์
ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะคุณภาพสูง มีคุณภาพสูง เช่น

- อุดรธานี หนองบัวลำภู บึงกาฬ สกลนคร เป็นศูนย์กลางแพชชั่นผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าอ้อมคราม
- สกลนคร มุกดาหาร และนครพนม เป็นฐานการเลี้ยงโคเนื้อคุณภาพสูง
- เลย เป็นฐานการปลูกพืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาว
- อุดรธานี สกลนคร เป็นฐานการผลิตสมุนไพร (โพลี ชมันชัน)

2. กลุ่มพื้นที่ภาคอีสานตอนกลางและตอนล่าง (Premium Agro Industry & Bio Economy Cluster)

โดยมีกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางและตอนล่าง 1 - 2 เติบโตบนฐานเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมฐานชีวภาพ เช่น

- แนวทางพัฒนาข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้และทุ่งสัมฤทธิ์ให้ได้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ปลอดภัยและเป็นชั้นนำของประเทศ
- เป็นฐานอุตสาหกรรมแปรรูปเนื้อสัตว์คุณภาพสูง ถือเป็นพื้นที่เศรษฐกิจฐานชีวภาพ/ฐานอุตสาหกรรมฐานชีวภาพ เช่น ขอนแก่น นครราชสีมา อุบลราชธานี

3. กลุ่มพื้นที่ที่มีความได้เปรียบเชิงที่ตั้ง สามารถพัฒนาเป็นฐานอุตสาหกรรมในอนาคต (New Industry Node)

จังหวัดนครพนม ร้อยเอ็ด เป็นพื้นที่ที่มีความได้เปรียบเป็นที่ตั้งอุตสาหกรรมการบิน ส่วนพื้นที่จังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา มีความได้เปรียบเป็นที่ตั้งอุตสาหกรรมระบบราง

4. พื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว 7 จังหวัดริมแม่น้ำโขง (New Tourism Attraction Cluster)

โดยมีแนวทางการพัฒนาส่งเสริม 7 พื้นที่ท่องเที่ยวริมแม่น้ำโขง (จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และจังหวัดริมแม่น้ำโขง) เป็นฐานเชื่อมโยงการท่องเที่ยวชุมชนและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศตามแนวแม่น้ำโขง และภาคอีสานตอนล่าง เป็นฐานการท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ กีฬา ชุมชนช้าง เชนิเวศและธรรมชาติระดับโลก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงในการดึงดูดนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ อุทยานธรณีโคราชสู่อุทยานธรณีโลก การท่องเที่ยวชุมชนช้างสุรินทร์ใช้ Sport Tourism Hub ของบุรีรัมย์สร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจชุมชน

นอกจากนี้ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจหลักของพื้นที่แล้ว ยังมีกรอบแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงพื้นที่ให้ศูนย์กลางเศรษฐกิจอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง การพัฒนาตามแนวระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Economic Corridor: NeEC) จากทั้ง 4 กลุ่มพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจหลักในพื้นที่ ได้มีข้อเสนอเขตเศรษฐกิจฐานชีวภาพ (Bio - economy Corridor) การลงทุนในเขตพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพจากอ้อย จังหวัดกำแพงเพชร มูลค่าการลงทุนรวม 10,000 ล้านบาท

เอกชนลงทุน 5 โครงการ (ปี 2561 - 2569) อุตสาหกรรมชีวภาพจากข้าว อ้อย มันสำปะหลัง จังหวัดนครสวรรค์ มูลค่าการลงทุนรวม 41,000 ล้านบาท โครงการ Bio Refinery complex อุตสาหกรรมชีวภาพจากอ้อย มันสำปะหลัง กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จังหวัดขอนแก่น มูลค่าการลงทุนรวม 35,030 ล้านบาท เอกชนลงทุน 9 โครงการ (ปี 2561 - 2569) อุตสาหกรรมชีวภาพจากมันสำปะหลัง จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มูลค่าการลงทุนรวม 2,646 ล้านบาท โครงการอุทยานวิทยาศาสตร์ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง อุตสาหกรรมชีวภาพจากมันสำปะหลังอินทรีย์ จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 มูลค่าการลงทุนรวม 2,990 ล้านบาท ผลักดันตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ คลัสเตอร์อุตสาหกรรมชีวภาพ

เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางชีวภาพของอาเซียน แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จากการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม สร้างมูลค่าเพิ่มจากฐานความหลากหลายทางชีวภาพ ทำให้ประชาชน เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

แนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจฐานชีวภาพ (Bio - economy Corridor)

- พัฒนาศูนย์กลางเทคโนโลยีชีวภาพเพื่อการเกษตร
- บริหารจัดการคลัสเตอร์การเกษตร
- ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการผลิตและการค้า
- บริหารจัดการความเสี่ยงและการประกันรายได้
- บริหารจัดการตลาด

กล่าวโดยสรุป **แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** ช่วยให้ประชาชนหลุดพ้นจากความยากจนสู่เป้าหมายการพึ่งตนเอง พัฒนาทำให้เป็นฐานการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพสูงภายใต้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย ศูนย์กลางอุตสาหกรรมแปรรูป อาหารและพลังงานทดแทนของประเทศ แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์อารยธรรมขอม วัฒนธรรมประเพณี แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬาระดับนานาชาติ รวมทั้งเป็นแหล่งผลิตสินค้าและบริการที่เชื่อมโยงกับระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยพัฒนาพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ให้เป็นฐานการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพสูงภายใต้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และเกษตรปลอดภัย พัฒนานครราชสีมาเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมเกษตร แปรรูปและอาหาร เพิ่มศักยภาพการผลิตพลังงานทดแทนในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง และตอนล่าง และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประเพณีในทุกพื้นที่ พัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน (อาทิ สี่เหลี่ยมวัฒนธรรมล้านช้าง เลย์ - อุดรธานี -หนองบัวลำภู -หนองคาย -สปป.ลาว) รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้

แผนพัฒนาภาคตะวันออก

ที่มา: เอกสารบรรยาย การอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การจัดทำข้อมูลวิเคราะห์เพื่อการวางผังเมือง” เดือนกุมภาพันธ์ 2563

เป้าหมาย

มุ่งพัฒนา “เป็นฐานเศรษฐกิจชั้นนำของอาเซียน”

ยุทธศาสตร์

1. พัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีความทันสมัยที่สุดในภูมิภาคอาเซียน
2. พัฒนาภาคตะวันออกให้เป็นแหล่งผลิตอาหารที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล
3. ปรับปรุงมาตรฐานสินค้าและธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยว
4. พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน
5. แก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและจัดระบบการบริหารจัดการมลพิษให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น แผนงานโครงการสำคัญ อาทิ แผนงานการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายในภาพรวม แผนงานการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ แผนงานพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรเพื่อเตรียมไปสู่การเป็นผู้ประกอบการในอนาคต แผนงานพัฒนาเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แผนงานการพัฒนาและปรับปรุงโครงข่ายทางหลวง ทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองและทางพิเศษ และแผนงานการจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

กรอบแนวคิดการพัฒนาเชิงพื้นที่

1. พัฒนาเศรษฐกิจหลักในพื้นที่ภาคตะวันออก

มีการพัฒนาเศรษฐกิจหลักเชิงพื้นที่ตามการจัดกลุ่มพื้นที่ตามศักยภาพและปัญหา ประกอบด้วย

- พื้นที่เมืองผลไม้และพืชสมุนไพร (Fruit and Herb Cities) เป็นฐานการเกษตรเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว ได้แก่ จันทบุรี ตราด ปราจีนบุรี นครนายก สระแก้ว
- พื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro - tourism) ยกกระดับเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ได้มาตรฐานสากล เพื่อกระจายรายได้ลงสู่ชุมชนอย่างยั่งยืน ได้แก่ ระยอง จันทบุรี ตราด
- พัฒนาพื้นที่ EEC ให้ทันสมัยที่สุดในอาเซียน
- พัฒนาด้านอื่น ๆ เช่น เป็นแหล่งผลิตอาหารคุณภาพที่ได้มาตรฐานสากล ปรับปรุงมาตรฐานสินค้าและธุรกิจบริการท่องเที่ยว แก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มประสิทธิภาพระบบ การบริหารจัดการมลพิษ

2. เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก Eastern Economic Corridor (EEC)

วิสัยทัศน์

“เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นต้นแบบการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สมบูรณ์แบบช่วยผลักดันการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ภายใต้นโยบายประเทศไทย 4.0 และทำให้ประเทศไทยก้าวสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วโดยเร็วที่สุด”

แนวทางการพัฒนา

โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค พัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและนวัตกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวใน EEC สู่การท่องเที่ยวระดับโลกอย่างยั่งยืน พัฒนาบุคลากรการศึกษา การวิจัยและเทคโนโลยี พัฒนาระบบการศึกษาใน EEC พัฒนาเมืองใหม่อัจฉริยะน่าอยู่และศูนย์กลางการเงินเมืองอัจฉริยะน่าอยู่ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล ปรับปรุงระบบให้เชื่อมโยงข้อมูลการใช้งานร่วมกัน

แผนงานโครงการที่สำคัญ

โครงการทางหลวงพิเศษระดับเมือง ส่วนต่อขยายพัทยา - มาบตาพุด โครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อม 3 สนามบิน โครงการรถไฟทางคู่เชื่อม 3 ท่าเรือ โครงการพัฒนาสนามบินอู่ตะเภาและเมืองการบินภาคตะวันออก โครงการศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยานอู่ตะเภา โครงการพัฒนาท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ 3 และโครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง ระยะที่ 3

แผนพัฒนาภาคกลาง

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เป้าหมาย

พัฒนากรุงเทพฯ “สู่มหานครทันสมัยและภาคกลางเป็นฐานการผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูง”

ยุทธศาสตร์

1. พัฒนากรุงเทพฯ เป็นมหานครทันสมัยระดับโลกควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเมือง
2. พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติและสร้างความเชื่อมโยงเพื่อกระจายการท่องเที่ยวทั่วทั้งภาค
3. ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมโดยใช้นวัตกรรมเทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
4. บริหารจัดการน้ำและทรัพยากรธรรมชาติเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ภัยแล้ง และคงความสมดุลของระบบนิเวศอย่างยั่งยืน
5. เปิดประตูการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว เชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย-ภาคกลาง-ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
6. พัฒนาความเชื่อมโยงเศรษฐกิจและสังคมกับทุกภาคเพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพและลดความเหลื่อมล้ำภายในประเทศ

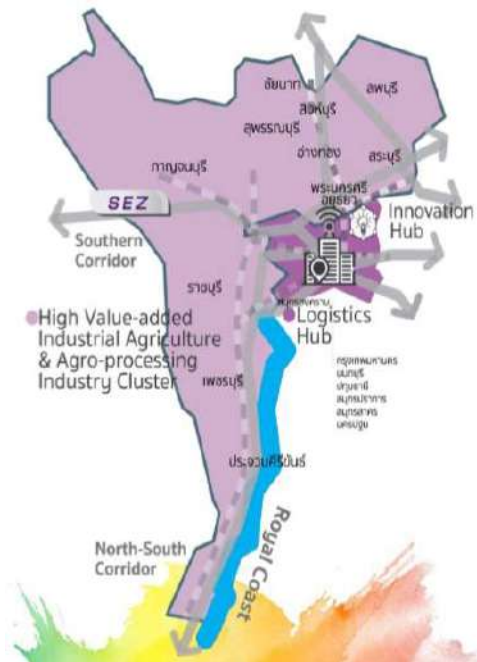
แผนงานโครงการที่สำคัญ

1. แผนงานการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะที่เหมาะสมกับระดับการพัฒนาของเมืองในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล
2. แผนงานฟื้นฟูเมืองประวัติศาสตร์ และแหล่งศิลปกรรม
3. แผนงานพัฒนาระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยสินค้าเกษตรและอาหารให้เป็นที่ยอมรับในตลาดทั้งในและต่างประเทศ
4. โครงการจัดทำแผนแม่บทการจัดทำแผนพัฒนาระบบจัดการน้ำในพื้นที่ภาคกลาง
5. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกตามเส้นทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญ
6. แผนงานการพัฒนาและปรับปรุงระบบคมนาคมขนส่งทางราง

กรอบแนวคิดการพัฒนาเชิงพื้นที่

1. พัฒนาเศรษฐกิจหลักในพื้นที่ภาคกลาง

มีการพัฒนาเศรษฐกิจหลักเชิงพื้นที่ตามการจัดกลุ่มพื้นที่ตามศักยภาพและปัญหา ประกอบด้วย

- พื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล

ใช้ความได้เปรียบทางทำเลที่ตั้งและความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางบริการด้านโลจิสติกส์

- พื้นที่จังหวัดปทุมธานี

ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญา กำหนดให้เป็นศูนย์กลางวิจัยและนวัตกรรม

- พื้นที่แหล่งผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตร

พัฒนาให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

- พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันตก

พัฒนาเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับจังหวัดชุมพรและจังหวัดระนองของภาคใต้

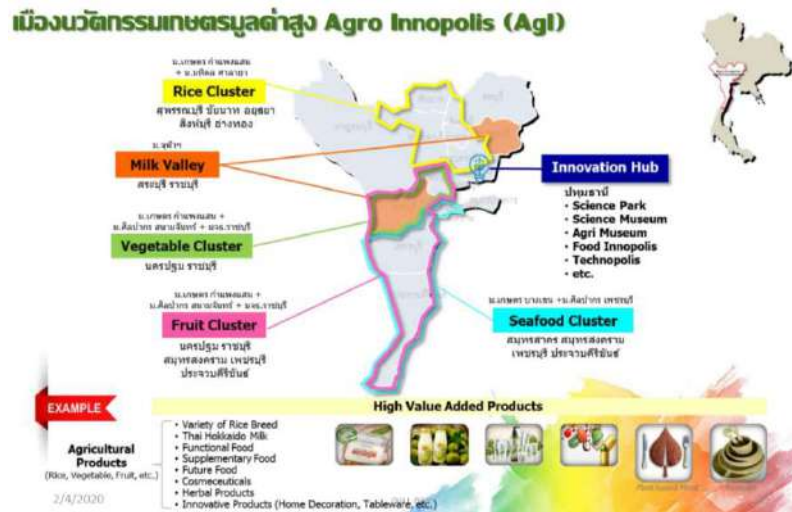
- พัฒนาด้านอื่น ๆ

ยกระดับทักษะแรงงาน แก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตคนเมืองบริหารจัดการน้ำ พื้นที่และรักษาฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. พัฒนาเศรษฐกิจตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ

ข้อเสนอ - เมืองนวัตกรรมเกษตรมูลค่าสูง เมืองนวัตกรรมเกษตรมูลค่าสูง

Agro Innopolis (AgI) ภาคกลาง

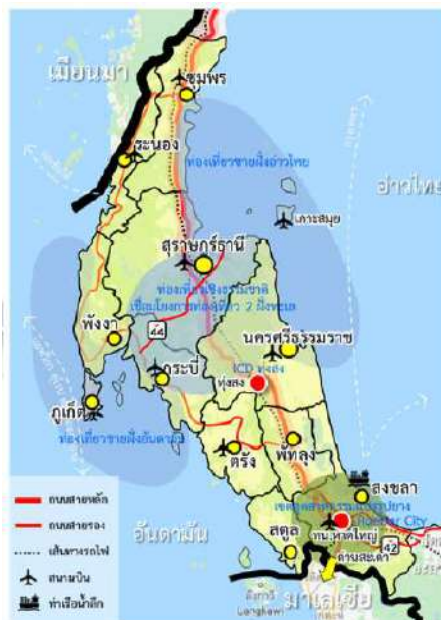

การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยใช้ประโยชน์จากจุดแข็งภาคกลาง ให้เป็นฐานเศรษฐกิจชั้นนำ พัฒนาเป็นศูนย์อุตสาหกรรมสีเขียวชั้นนำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฐานการผลิตอาหารและสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ ปลอดภัยและได้มาตรฐานโลก ศูนย์รวมการท่องเที่ยวของเอเชีย ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ โดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเดิมและส่งเสริมอุตสาหกรรมแห่งอนาคตให้เป็นฐานรายได้ใหม่ เช่น ยกกระตือรือร้นการพัฒนา กลุ่มอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา ฉะเชิงเทรา ปราณบุรี ชลบุรี และระยอง ให้เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและอุตสาหกรรมแห่งอนาคต พัฒนาคูณภาพและมาตรฐานการผลิตอาหาร และสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และเป็นสากล ปรับปรุงมาตรฐานสินค้าและธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและภาพลักษณ์ที่ได้มาตรฐานสากล รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการน้ำ แนวคิดการปรับปรุงผังเมืองรวมใหม่กรุงเทพมหานคร

แผนพัฒนาภาคใต้

เป้าหมาย

“ภาคใต้ เป็นเมืองท่องเที่ยวพักผ่อนตากอากาศระดับโลก เป็นศูนย์กลางผลิตภัณฑ
ยางพาราและปาล์มน้ำมันของประเทศ และเมืองเศรษฐกิจเชื่อมโยงการค้าการลงทุนกับภูมิภาคอื่นของโลก”

ยุทธศาสตร์

1. พัฒนาการท่องเที่ยวของภาคใต้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลก
2. พัฒนาอุตสาหกรรมการแปรรูปยางพาราและปาล์มน้ำมันแห่งใหม่ของประเทศ
3. พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรหลักของภาคและสร้างความเข้มแข็งสถาบันเกษตรกร
4. อนุรักษ์ฟื้นฟูและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
อย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน
5. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการท่องเที่ยว การพัฒนาเขตอุตสาหกรรม
และการเชื่อมโยงการค้าโลก
6. พัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน มีแผนงานโครงการสำคัญ อาทิ
แผนงานพัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมชีวภาพ แผนงานพัฒนาและส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตร
และอาหารให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานความปลอดภัย แผนงานจัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤติ
การจัดระบบการจัดการพิบัติภัยจากน้ำในภาวะวิกฤติแบบบูรณาการทั้งระบบ แผนงานพัฒนาเมือง
ขนาดกลางให้เป็นเมืองนำอยู่สำหรับคนทุกกลุ่ม แผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน (SEC)
โครงการแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูชายหาดท่องเที่ยวที่ประสบปัญหาการกัดเซาะและสูญเสียระบบนิเวศ
ชายฝั่งอย่างเป็นระบบอย่างเหมาะสม

กรอบแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงพื้นที่

การพัฒนาภาคใต้ เป็นเมืองท่องเที่ยวระดับโลก ศูนย์กลางผลิตภัณฑฺ์ยางพารา และปาล์มน้ำมัน เชื่อมโยงการค้าการลงทุนโลก ทิศทางการพัฒนาภาคใต้และภาคใต้ชายแดน มีการจัดกลุ่มพื้นที่ตามศักยภาพและปัญหาของภาคใต้และภาคใต้ชายแดน จัดออกเป็นกลุ่มหลักใหญ่ 2 กลุ่มพื้นที่ คือ **กลุ่มพื้นที่ภาคใต้ และภาคใต้ชายแดน** โดยเน้นการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจหลักในพื้นที่ภาคใต้ และภาคใต้ชายแดน ตามศักยภาพและปัญหา และเน้นพัฒนาพื้นที่ระเปียบเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน

1. พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจหลักของพื้นที่ภาคใต้และภาคใต้ชายแดน

แผนพัฒนาภาคใต้

“มุ่งเน้นสร้างมูลค่าเพิ่มฐานเศรษฐกิจหลักและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน” มีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

- ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา และนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์เกษตรโดยเฉพาะยางพารา ปาล์มน้ำมัน
- พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นฐานการผลิตภาคเกษตรและการท่องเที่ยว
- ยกระดับมาตรฐานบริการการท่องเที่ยวสู่เมืองท่องเที่ยวชั้นนำของโลก
- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ได้มาตรฐานเพื่อเชื่อมโยงทั้งในและนอกภูมิภาค
- พัฒนากำลังคนฝีมือแรงงานและแก้ปัญหาขาดแคลนแรงงาน
- แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม (การกัดเซาะชายฝั่ง ขยะ น้ำเสีย)

แผนพัฒนาภาคใต้ชายแดน

“มุ่งเน้นพัฒนาเป็นแหล่งผลิตภาคเกษตร และอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สำคัญ ชุมชนเข้มแข็งอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข” มีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

- พัฒนาภาคเกษตรตลอดห่วงโซ่คุณค่าต้นน้ำสู่ปลายน้ำ
- ส่งเสริมเกษตรผสมผสานเพื่อพึ่งพาตนเอง สร้างฐานการผลิตที่มั่นคงเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว/บริการ/ค้าชายแดน
- พัฒนาหนองจิกเป็นเมืองอุตสาหกรรมเกษตรเมืองสุโขทัย - ลพ และเบตงเป็นเมืองค้าและท่องเที่ยวชายแดน
- เสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนและสังคมสันติสุข

2. พัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน (Southern Economic Corridor หรือ SEC)

การพัฒนาพื้นที่ตามศักยภาพของจังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช จากความได้เปรียบของที่ตั้งทางกายภาพและทรัพยากรในพื้นที่ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมของพื้นที่ ในการพัฒนาให้เป็นพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน Southern Economic Corridor หรือ SEC โดยมุ่งพัฒนาพื้นที่เป็นพื้นที่เศรษฐกิจใหม่และทางออกทางทะเลของภาคใต้ตอนบน อาทิ พัฒนาเมืองนาร่อง Smart City ส่งเสริมวัฒนธรรมและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

กรอบแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ อย่างยั่งยืน (Southern Economic Corridor : SEC)

เชื่อมโยงการค้าการลงทุนโลก การจัดกลุ่มพื้นที่พัฒนาตามระเบียบเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน (SEC) ออกเป็น 5 กลุ่มพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจหลัก ดังนี้

1. กลุ่มพื้นที่พัฒนาเป็นพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชื่อมต่อไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ กลุ่มพื้นที่จังหวัดชุมพร - ระนอง

2. กลุ่มพื้นที่พัฒนาเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมฐานชีวภาพที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กลุ่มพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี - นครศรีธรรมราช

3. กลุ่มพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้อุดมสมบูรณ์เพื่อสร้างการท่องเที่ยวในรูปแบบเชิงนิเวศและวัฒนธรรม ได้แก่ กลุ่มพื้นที่จังหวัดสตูล - ตรัง - พัทลุง

4. กลุ่มพื้นที่พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลก ได้แก่ กลุ่มพื้นที่จังหวัดพังงา - ภูเก็ต - กระบี่

5. กลุ่มพื้นที่พัฒนาตามแนวทางต้นแบบ “สามเหลี่ยม มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ศูนย์กลางอาหารฮาลาล เชื่อมโยงเศรษฐกิจจังหวัดสงขลา ได้แก่ กลุ่มพื้นที่จังหวัดยะลา - ปัตตานี - นราธิวาส - สงขลา ทั้งนี้ โดยในระยะแรก มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่เพื่อสร้างเศรษฐกิจใหม่ในพื้นที่จังหวัดชุมพร - ระนอง และพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี - นครศรีธรรมราช โดยกรอบการพัฒนา SEC เน้นการพัฒนา 4 เรื่อง ประกอบด้วย

- การพัฒนาประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway)

เน้นการเชื่อมต่อไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งและโลจิสติกส์ และส่งเสริมระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ โดยการพัฒนาที่มีอยู่เพิ่มเติมได้มาตรฐานสากล ให้สามารถเดินทางและขนส่งสินค้า ได้อย่างต่อเนื่องไร้รอยต่อเชื่อมโยงอ่าวไทย - อันดามัน - เอเชียใต้ ศึกษาความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจทั้งด้านการผลิต การค้า การลงทุน และห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศไทยและกลุ่ม BIMSTEC (Bay of Bengal Initiative for Multi - Sectoral Technical and Economic Cooperation) เพื่อพัฒนาระบบขนส่งและบริการด้านโลจิสติกส์ ให้เหมาะสมสอดคล้องความต้องการภาคธุรกิจ โดยใช้จังหวัดระนองเป็นจุดเชื่อมต่อ เนื่องจากจังหวัดระนอง มีท่าเรือซึ่งเคยได้รับการพัฒนาตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยประเทศญี่ปุ่น

- การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

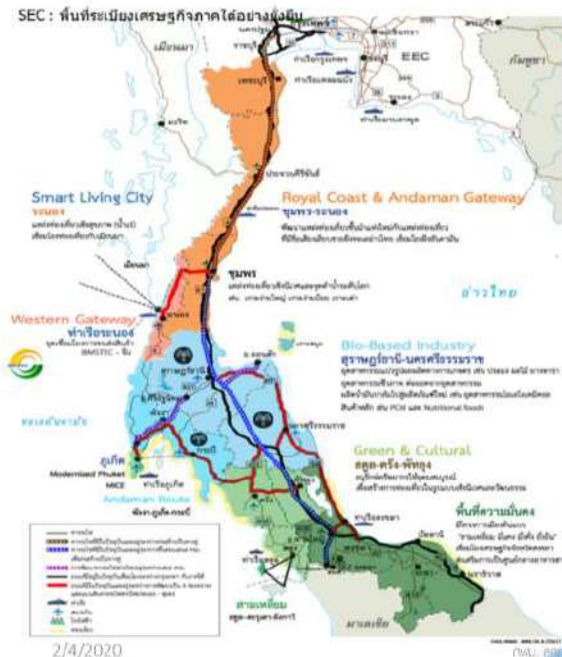
ภาคใต้มีศักยภาพสูงมาก โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงอ่าวไทยและอันดามัน เชื่อมโยงการท่องเที่ยวทางทะเลกับพื้นที่ตอนใน (Royal Coast & Andaman Route) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวทางทะเลรองรับเรือท่องเที่ยวขนาดใหญ่ พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและบริการ ด้วยการพัฒนาเส้นทาง กิจกรรมเชื่อมโยง โครงการชายคมนาคม สิ่งอำนวยความสะดวก และส่งเสริมให้มีการกระจายนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวตอนในที่มีศักยภาพ เพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดฝั่งอ่าวไทยและอันดามันทั้งสองฝั่งให้ได้มาตรฐานสากล และเพียงพอที่จะรองรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำ

- การพัฒนาอุตสาหกรรมฐานชีวภาพและการแปรรูปเกษตรมูลค่าสูง (Bio - Based & Processed Agricultural Products)

สนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต สนับสนุนการผลิตภาคการเกษตรครบวงจร บริหารจัดการน้ำให้สอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทาน ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และให้สิทธิประโยชน์สำหรับการลงทุน ด้วยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้ปาล์มน้ำมัน ยางพารา อาหารทะเล และพืชเศรษฐกิจสำคัญ เพิ่มผลิตภาพพัฒนาคุณภาพและความปลอดภัยของผลผลิตให้ได้มาตรฐานสากล

- การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมวัฒนธรรมและการพัฒนาเมืองน่าอยู่ (Green Culture Smart & Livable Cities)

มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อุดมสมบูรณ์ ส่งเสริมการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยพัฒนาเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม และเอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้างการท่องเที่ยวในรูปแบบเชิงนิเวศและวัฒนธรรม เช่น มรดกโลกที่จังหวัดสตูล และมรดกทางวัฒนธรรมต่างๆ ของจังหวัดพัทลุง ด้วยการเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ชุมชน และการท่องเที่ยววิถีชุมชน

1. Western Gateway

- เพิ่มประสิทธิภาพโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งและโลจิสติกส์
- ส่งเสริมระบบการขนส่งและโลจิสติกส์
- ศึกษาความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ

4. Green & Cultural

- อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- พัฒนาเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม
- อนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. Royal Coast & Andaman Route

- พัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงชาวไทยและอินโดนีเซีย
- เชื่อมโยงการท่องเที่ยวทางทะเลกับพื้นที่ตอนใน
- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวทางทะเลรองรับเรือท่องเที่ยวขนาดใหญ่
- พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและบริการ

3. Bio - Based Industry & Processed Agricultural Products

- สนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต
- สนับสนุนการผลิตภาคการเกษตรครบวงจร
- บริหารจัดการน้ำ
- ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- ให้สิทธิประโยชน์สำหรับการลงทุน

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน (SEC)

1. เป็นประตูเศรษฐกิจฝั่งตะวันตกของไทยเชื่อมโยงภาคใต้ เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และเอเชียใต้ ลดต้นทุนขนส่งและระยะเวลาการขนส่งได้ประมาณครึ่งหนึ่งจากประเทศไทยไปยังเอเชียใต้
2. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน (SEC) ขยายตัวเฉลี่ยอย่างน้อย 5% ต่อปี มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 1.2 ล้านคนต่อปี การลงทุนภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น 2 แสนล้านบาท ยกกระดับอุตสาหกรรมใช้เทคโนโลยีสูงขึ้น
3. เกิดเมืองนำอยู่ 2 เมือง (ชุมพร-ระนอง) ภายใน 10 ปี และเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจ สังคม และบริการ
4. GAME CHANGER 1 การพัฒนารถไฟทางคู่ เชื่อมระนอง - ชุมพร - สุราษฎร์ธานี ซึ่งจะเป็นการเปิดประตูภาคตะวันตกและเชื่อมโยงกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)
5. GAME CHANGER 2 พัฒนาเส้นทาง Thailand Rivera เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ถนนเลียบริมชายฝั่งทะเลตะวันตก The Royal Coast เชื่อมโยงเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และเชื่อมต่อกับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน (SEC) ข้อเสนอ กรม.สัญญาอนุญาต ภูมิ. ธร. - ราง - เรือ เชื่อมชุมพร - ระนอง

การบูรณาการองค์ความรู้ด้านนโยบาย สู่การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางผังเมือง

**“กรอบแนวทางการวางผังเมืองระดับประเทศ
ก็คือ แนวทางในการวางผังเมืองระดับประเทศให้สอดคล้อง
กับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ”**

เพื่อให้ผังเมืองเป็นกรอบชี้นำการพัฒนาประเทศด้านกายภาพ เพื่อเป็นการส่งเสริม
การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ สังคม เกิดความสมดุลต่อสภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปะ
ประเพณี วัฒนธรรม และสุขลักษณะ

ขณะเดียวกันการวางผังเมืองระดับประเทศ จำเป็นจะต้องให้ความสำคัญกับนโยบาย
การพัฒนาที่เกี่ยวข้อง และให้ความสำคัญกับแนวโน้มการพัฒนา ทิศทางความเปลี่ยนแปลงของประเทศไทย
และปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากความเปลี่ยนแปลงจากสถานะของประเทศไทยด้านเศรษฐกิจ
ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการบริหารจัดการและการปรับปรุงประสิทธิภาพกลไก
การพัฒนา การศึกษาวิเคราะห์ บริบทการเปลี่ยนแปลงและภาพอนาคตประเทศไทยต่อยุทธศาสตร์
การขับเคลื่อน การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย ความเหลื่อมล้ำ ความเป็นเมือง การบริหารจัดการ
ภาครัฐ สภาพการณ์ของการแข่งขันภายในและภายนอกประเทศ

นอกจากนี้ การศึกษาสาระสำคัญของนโยบายในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับสากล
นโยบายการพัฒนาประเทศ : การพัฒนาเชิงพื้นที่ และแนวคิดระดับสากลที่มีผลต่อการวางผังเมือง
ทำให้มีแนวคิดที่ว่า แนวทางในการวางผังเมืองรวมในทุกระดับควรสอดคล้องกับนโยบายสำคัญในระดับประเทศ
ไม่ว่าจะเป็นแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12
ซึ่งได้มีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน

อีกทั้ง ยังมีการเชื่อมโยงแผนระดับประเทศเหล่านี้เข้ากับนโยบายระดับภูมิภาคและระดับ
สากลไว้เรียบร้อยแล้ว ซึ่งเมื่อเกิดการพัฒนาตามที่ผังกำหนดก็จะทำให้แผนพัฒนาของประเทศพัฒนา
ตามไปด้วย ยิ่งไปกว่านั้นองค์ความรู้ด้านนโยบายระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับสากล สามารถ
เชื่อมโยงและนำไปใช้กับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางและจัดทำผังเมืองรวม กล่าวคือ การวางและจัดทำ
ผังเมืองรวมเป็นการวางแผนเชิงพื้นที่เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม

ทั้งนี้ การวิเคราะห์องค์ประกอบของนโยบาย และการศึกษาถึงเป้าประสงค์ ประเด็น ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของนโยบายในระดับประเทศ จึงมีความสำคัญต่อการกำหนดกรอบ ทิศทางและข้อกำหนดของผังเมืองรวมในระดับต่าง ๆ ทำให้เกิดความสอดคล้องและบูรณาการกันระหว่าง นโยบายระดับประเทศ และการวางผังเมืองรวม อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้กฎกระทรวงผังเมืองรวม ที่ได้มีการใช้บังคับสามารถเป็นกรอบในการขึ้นการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมาย ของยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายขับเคลื่อนประเทศด้านต่าง ๆ ในด้านการพัฒนาเมือง

ยิ่งไปกว่านั้น การศึกษา และวิเคราะห์นโยบายระดับภูมิภาค และระดับสากล จะเป็นการ ยกระดับมาตรฐานการวางและจัดทำผังเมืองของไทยให้ทันต่อกระแสโลกในยุคปัจจุบัน มีความน่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

ส่วนที่ 2
เศรษฐกิจศาสตร์เมือง
เศรษฐกิจศาสตร์มหภาค

ส่วนที่ 2

เศรษฐศาสตร์เมือง

เศรษฐศาสตร์มหภาค

โดย นายปริญญา พานิชภักดิ์
รองหัวหน้าพรรค และทีมเศรษฐกิจพรรคประชาธิปัตย์

ในปัจจุบันประเทศไทย มักจะใช้ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจเป็นตัวเลขในเชิงปริมาณ เช่น การวัดการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยดูจากอัตราการเพิ่มของ**ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)** ว่ามีการเติบโตร้อยละเท่าไร ซึ่งที่ผ่านมาในช่วงก่อน พ.ศ. 2560 GDP ของไทย มีอัตราการเติบโตประมาณร้อยละ 4.1 ต่อปี

ต่อมาใน พ.ศ. 2561 ประเทศไทยมีอัตราเติบโตเฉลี่ยของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ลดลงเหลือประมาณร้อยละ 2.8 ต่อปี ซึ่งตัวชี้วัดดังกล่าว เป็นการวัดค่าในเชิงปริมาณ แต่ในสภาพความเป็นจริง หากได้มีการสอบถามจากธุรกิจภาคประชาชน ฐานรากในต่างจังหวัด กลับพบว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจในมุมมองของประชาชนนั้น มีการเติบโตที่ติดลบ เนื่องจากการค้าขายฝืดเคือง การซื้อขายยากขึ้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาเศรษฐกิจ ที่เรื้อรังมานาน เนื่องจากการมีตัวชี้วัดในเชิงปริมาณของการเติบโตทางเศรษฐกิจจึงละเลยตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพ การนำเอาตัวชี้วัดในเชิงปริมาณ ได้แก่ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยของทุกจังหวัดทั่วประเทศมาคำนวณ ซึ่งเป็นการเติบโตของระบบเศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่มีจังหวัดขนาดใหญ่ ที่มีอัตราการเติบโตสูงรวมอยู่ด้วย ทำให้มีค่าเฉลี่ยการเติบโตในระดับประเทศสูง ส่งผลให้ดูเหมือนเศรษฐกิจของประเทศมีการเติบโตมากตัวเลขทางเศรษฐกิจดี แต่ในความเป็นจริงตัวเลขที่สูงมากมาจากธุรกิจขนาดใหญ่ที่มักไม่มีผลกระทบจากการซื้อขายภายในประเทศ ในขณะที่ธุรกิจในระดับฐานรากมีผลประกอบการไม่ดีอัตราการเติบโตต่ำทำให้เกิดความรู้สึกกรวยกระจุก - จนกระจาย ซึ่งเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจมานาน และเป็นทั่วโลก

ดังนั้น การที่กล่าวว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำมากที่สุดในโลก อาจไม่ถูกต้องเนื่องจากวิธีการวัดความเหลื่อมล้ำมีหลายวิธี ไม่เพียงแค่วัดในเชิงปริมาณเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมในประเทศไทย ถือว่าเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง เนื่องจากจะมีผลต่อการพัฒนาประเทศ

การวางแผนเมืองกับเศรษฐกิจศาสตร์มหภาค ถือว่าเป็นแผนระดับมหภาค

ที่ไม่ใช่แผนระยะสั้น 3 - 5 ปี โดยในแง่มุมมองของเศรษฐกิจศาสตร์มหภาค จะเป็นการวางแผนล่วงหน้าในระยะ 10 - 20 ปีขึ้นไป เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นแผนงานที่กำหนดทิศทางของประเทศในอนาคต 20 ปี ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจากการกำหนดแผนงานระยะยาวเป็นการกำหนดกรอบและทิศทาง แต่ไม่ได้มีรายละเอียดในทุกเรื่อง ดังนั้นการนำแผนระยะยาว หรือยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ลงสู่การปฏิบัติในหน่วยงานต่าง ๆ นั้น จะสร้างความสับสนให้แก่ผู้ปฏิบัติ ทำให้เกิดผลที่ไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของแผนนั้น ๆ เพราะฉะนั้น ก่อนที่จะมีการกำหนดรายละเอียดย่อยที่ถ่ายทอดมาจากแผนระดับมหภาค เพื่อให้เกิดโครงการตามแผน จำเป็นต้องมีเข็มทิศในการกำหนดทิศทางเพื่อให้สามารถดำเนินการไปสู่เป้าหมายได้อย่างถูกต้อง

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์เป็นนายกรัฐมนตรี ในช่วงก่อนที่จะมีโครงการท่าเรือน้ำลึกหรือโครงการ Eastern Seaboard แนวคิดในการทำโครงการดังกล่าวถูกมองอย่างเสียดสีจากสื่อในยุคนั้นว่าไม่สามารถเกิดขึ้นได้ เนื่องจากเมื่อเริ่มเปิดดำเนินการท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง ตลอดทั้งปีมีเรือสินค้ามาเทียบท่าเพียงลำเดียวเฉพาะในวันเปิดงานเท่านั้น แต่ในระยะเวลาต่อมา เมื่อโครงการได้รับการขับเคลื่อนจนสำเร็จ มีเรือเข้ามาใช้ท่าเรือจำนวนมาก จนเกิดความแออัด ทำให้ปัจจุบัน มีโครงการต่อเนื่องที่จะขยายท่าเรือเพื่อรองรับปริมาณเรือสินค้าที่เพิ่มมากขึ้น จึงได้รับคำชื่นชมแทนการเสียดสีอย่างที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจในอัตราสูงที่ปรากฏในปัจจุบันเป็นผลมาจากโครงการขนาดใหญ่ในอดีต โดยใช้ระยะเวลาดำเนินการไม่ต่ำกว่า 10 ปี เหตุผลที่ยกตัวอย่างกรณีนี้ เพื่อต้องการสื่อว่าผู้กำหนดนโยบายต้องมีการวางแผนในระยะยาวและต้องไม่ใช้มาตรการระยะสั้น ที่ก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ

ที่มา: www.salika.com

สิ่งที่สะท้อนในมุมมองของนักเศรษฐศาสตร์ คือ การวางแผนทางเศรษฐกิจจะต้องใช้เม็ดเงินงบประมาณภาครัฐอย่างคุ้มค่า ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก

ภาวะปัญหาทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งเป็นเศรษฐกิจช่วงขาลง

ไม่สามารถกล่าวโทษความผิดให้แก่ฝ่ายใดได้ เนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่างที่อยู่นอกเหนือการควบคุมจากฝ่ายบริหาร เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ปัจจัยจากภายนอกประเทศ หรือการเกิดโรคระบาดต่าง ๆ และเมื่อวิกฤติการณ์เหล่านั้นทำให้เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจภายในประเทศ แต่ถ้าฝ่ายบริหารมีการใช้งบประมาณไปส่งเสริมมาตรการทางเศรษฐกิจที่ไม่เหมาะสม จะเป็นการละลายเม็ดเงินไปโดยเปล่าประโยชน์ไม่ยั่งยืน และส่งผลเสียในระยะยาวให้แก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศได้ ซึ่งระบบเศรษฐกิจในการบริหารประเทศประกอบด้วย **นโยบายแกนหลัก 2 ด้าน** ได้แก่

1. **นโยบายการเงิน** ควบคุมและกำกับจากธนาคารกลาง (ธนาคารแห่งประเทศไทย) และคณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) โดยมีผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นประธาน

2. **นโยบายการคลัง** ควบคุมและกำกับโดยรัฐบาล ประกอบด้วยรองนายกรัฐมนตรี ที่รับผิดชอบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

การกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากโดยนโยบายการเงิน ในสถานการณ์ปัจจุบันโดยการปรับลดดอกเบี้ย ซึ่งไม่ใช่วิธีที่จะช่วยเหลือประชาชน เนื่องจากประชาชนที่มีเงินฝากจะถูกลดดอกเบี้ย ถือเป็น การถูกทำโทษ ดังนั้น การที่ประเทศไทยปรับลดอัตราดอกเบี้ยจึงไม่ช่วยให้เกิดการลงทุนเพิ่มขึ้น ในความเป็นจริง หลายประเทศทั่วโลก ผู้นำนโยบายทางการเงิน ได้แก่ นายธนาคารกลาง จะเป็นผู้กำหนดราคาของเงิน หรือดอกเบี้ย ดังนั้น นายธนาคารกลางจะเป็นผู้ควบคุมคณะกรรมการการเงิน และมีการหารือว่าควรปรับราคาของเงินหรือดอกเบี้ยในทิศทางใด หากเศรษฐกิจเติบโตมากก็ยังสามารถตั้งอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นได้ เพื่อให้ เศรษฐกิจลดความร้อนแรงลง แต่หากตั้งอัตราดอกเบี้ยต่ำ ก็จะมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้เศรษฐกิจ เกิดความคล่องตัว สามารถเดินหน้าต่อไปได้ แต่ในสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันเกิดปัญหาความเชื่อมั่นในการลงทุน ซึ่งมีอำนาจมากกว่าราคาของเงินหรืออัตราดอกเบี้ย ดังนั้น ต่อให้มีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยให้ต่ำเท่าไร ก็ไม่ได้เป็นวิธีที่สามารถช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจได้มากนัก นอกจากนี้ ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์หลายทฤษฎี ไม่สามารถนำมาใช้กับสถานการณ์ปัจจุบันได้ เนื่องจากการเกิด Technology Disruption หรือการรบกวนของเทคโนโลยี ทำให้เกิดการเขย่าระบบเศรษฐกิจ เพราะได้เปลี่ยนมิติทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดมิติใหม่ เช่น เศรษฐกิจดิจิทัล เป็นต้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมด ในยุคปัจจุบัน หากมองแค่ตัวชีวิตในเชิงปริมาณในการพัฒนาเมือง อย่างเดียว อาจเห็นว่าไม่คุ้มค่าต่อการลงทุนในการสร้างเมืองใหม่ในบางพื้นที่ และไม่คุ้มค่าในการลงทุนกับโครงสร้างพื้นฐาน เช่น รถไฟความเร็วสูง หรือการสร้าง smart city หรือเมืองที่มีระบบที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีต้นทุนสูง ดังนั้น การวางผังเมืองในอนาคต อาจจำเป็นต้องมีการกำหนดอนาคตของเมือง โดยการทำงานร่วมกันของนักเศรษฐศาสตร์เมือง กับนักอนาคตศาสตร์ (Futurist)

เพื่อกำหนดแนวทางการสร้างเมืองในอนาคตที่คุ้มค่า ซึ่งปัจจุบันมีตัวอย่างของภาคเอกชนที่จัดตั้งหน่วยงานที่ออกแบบอนาคต เช่น มูลนิธิสถาบันออกแบบอนาคตประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำงานในการออกแบบมุมมองว่าในอนาคตจะเกิดอะไรขึ้น ดังนั้น การสร้างเมืองใหม่ ไม่ควรพิจารณาในเชิงปริมาณหรือดูแค่ GDP เพียงอย่างเดียว แต่ต้องคำนึงถึงว่าอุตสาหกรรมอะไรที่จะนำประเทศไทยไปสู่โลกยุค 5.0 (อนาคต) ซึ่งเป็นการมองไปข้างหน้า จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนว่าเมืองในอนาคตนั้น ประชากรควรจะมีสภาพความเป็นอยู่อย่างไร

กรณีศึกษาโครงการ EEC หรือเขตพัฒนาพิเศษภาค

ตะวันออก ที่เรียนรู้ข้อผิดพลาดในอดีต เช่น การหันกลับมาสนใจในปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยไม่ดูเพียงแค่ว่าตัวชี้วัดในเชิงปริมาณอย่างเดียว แต่มีการสร้างสมดุลระหว่าง

ตัวชี้วัดต่าง ๆ อย่างรัดกุม แต่ยังมีข้อผิดพลาดหนึ่งที่ EEC สลึมคำนึงถึงไป คือ การจัดตั้ง Digital Science Park ที่จังหวัดชลบุรี โดยมีพื้นที่ประมาณ 700 ไร่ ซึ่งโครงการดังกล่าวมีกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้เป็นผู้ประกอบการที่มีเทคโนโลยีขั้นสูงเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีนวัตกรรม แต่เนื่องจากบริษัทเหล่านี้ต้องการสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีความทันสมัย และสะดวกสบาย เช่น จังหวัดเชียงใหม่ หรือภูเก็ต ซึ่งจังหวัดชลบุรี เป็นภาพของการเป็นที่ตั้งของอุตสาหกรรมหนัก ไม่ใช่พื้นที่ของคนรุ่นใหม่ จึงทำให้ไม่สามารถดึงดูดกลุ่มเป้าหมายเข้าสู่พื้นที่ Digital Sciences Park ได้ ดังนั้น การออกแบบเมืองเพื่อดึงดูดให้กลุ่มเป้าหมายเฉพาะมาอยู่จำเป็นต้องวิเคราะห์ว่ามีปัจจัยใดบ้าง ที่สามารถดึงดูดความสนใจของกลุ่มเป้าหมายให้เข้ามาอยู่ในพื้นที่ได้ คือ ต้องมีการวิเคราะห์กลุ่มลูกค้า

เมื่อกล่าวถึง**การวิเคราะห์กลุ่มลูกค้า** จำเป็นต้องมองจุดแข็งของผู้ขาย ในที่นี้คือประเทศไทย จุดแข็งของไทย คือ การมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณีที่งดงาม และมีรอยยิ้มที่เป็นเอกลักษณ์ที่ทั่วโลกรู้จัก ซึ่งความเป็นไทยเหล่านี้ สามารถใช้เพื่อดึงดูดนักลงทุนที่มีความทันสมัย มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาลงทุนได้อย่างไร เนื่องจากปัจจุบัน ประเทศไทยอยู่ในฐานะผู้บริโภคและใช้เทคโนโลยี แต่ไม่ใช่ผู้สร้าง จึงต้องคิดว่าทำอย่างไรให้พลิกประเทศมาเป็นผู้สร้างเทคโนโลยี ซึ่งทางหนึ่งคือ ดึงดูดต่างชาติที่เป็นเจ้าของเทคโนโลยีให้เข้ามาดำเนินการในประเทศไทย โดยมีการวางแผนไปข้างหน้า 10 - 20 ปี โดยในช่วงดังกล่าว สังคมไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ ทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงาน ดังนั้น การเปิดรับการลงทุนหรือแรงงานจากต่างชาติเป็นสิ่งจำเป็น ในทางกลับกันเราต้องคำนึงถึงอุปสรรคของการสร้างเมืองใหม่ หรือ**ระบบเศรษฐกิจดิจิทัลใน 3 มิติ** ได้แก่

(1) กฎหมาย โดยยังมีการกำหนดกฎหมายมากเท่าไร จะยิ่งสร้างความยุ่งยาก จะนำมาซึ่งความเหลื่อมล้ำและการทุจริตที่มากขึ้น และลดขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งหัวใจหลักของการสร้างเมืองยุคใหม่ คือ จะต้องทำให้เมืองมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น เช่น ประเทศเกาหลี สามารถพลิกโฉมจากประเทศที่ไม่มีความสามารถในการแข่งขันไปสู่ประเทศที่มีบริษัทชั้นนำตั้งอยู่ เช่น LG หรือ Samsung ซึ่งวิธีการที่ประเทศเกาหลีใช้ คือ การทำ Regulatory Guillotine คือ การตัดกฎหมาย กล่าวคือ ทุกครั้งที่มีการกฎหมายใหม่ออกมา กฎหมายเก่า 2 - 3 ฉบับ จะถูกตัดทิ้งไป ดังนั้น การที่จะสามารถดึงดูดบริษัทชั้นนำให้เข้ามาใช้ประเทศไทยเป็นฐานในการดำเนินการ จะต้องมีการกฎหมายที่โปร่งใสและยุติธรรม เนื่องจากยังมีกฎหมายมาก ยิ่งเกิดความไม่ยุติธรรม ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายและการออกกฎหมายลูก จึงเป็นสิ่งสำคัญมาก และกฎหมายที่ดีต้องสร้างความเป็นธรรม

(2) การแข่งขันเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างเมืองใหม่ หรือ Smart City ที่รองรับคนรุ่นใหม่ จำเป็นต้องมีเทคโนโลยีที่ดีและสามารถรองรับการแข่งขัน เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันในทุกสาขาวิชาชีพหรือทุกอุตสาหกรรม โดยการแข่งขันต้องเป็นธรรม ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันมีการแข่งขันข้ามสาขาอุตสาหกรรมโดยไม่ได้แข่งขันกันในระดับเดียวกัน เช่น ธนาคารสามารถแข่งขันกับบริษัทที่มีผลิตภัณฑ์

บริการทางการเงินออนไลน์ ซึ่งไม่ใช่สถาบันการเงิน ดังนั้น ข้อมูล คือ เมืองทองในยุค 4.0 เช่น ข้อมูล E - Commerce หรือข้อมูลประวัติการใช้สื่อดิจิทัล (Digital Footprints) ซึ่งขั้นตอน คือ การนำข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ มาสร้าง Block chains เพื่อเป็นเมืองใหม่ที่มีเอกลักษณ์ในพื้นที่ ระบบ Block chains จะทำให้การบริหารจัดการบ้านเมืองโปร่งใส เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน

การสร้างอัตลักษณ์ของเมือง คือ การสร้างเรื่องราวให้กับเมืองหรือมีการออกแบบสัญลักษณ์หรือ Logo ให้กับเมือง เพื่อให้เกิดเอกลักษณ์ที่โดดเด่น เป็นการเพิ่มมูลค่าให้แก่เมือง ซึ่งอาจได้มาด้วยการใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ในมิติการแข่งขันในโลกปัจจุบัน เป็นการแข่งขันข้ามสาขาธุรกิจ ดังนั้น การออกแบบเมืองต้องคำนึงถึงกฎหมายและการแข่งขันที่เป็นธรรม โดยต้องมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานเพื่อระดมความคิดในมิติของเศรษฐกิจยุคใหม่ เช่น Creative Economy ที่จะประกอบด้วยองค์ประกอบหลายอย่างที่มองไม่เห็น เช่น บริการออนไลน์ต่าง ๆ ถือได้ว่าการสร้างเมืองใหม่ คือ การคิดอาวุธใหม่ ๆ ให้กับคนที่อยู่ในเมืองนั้น ๆ ได้พัฒนาไปพร้อมกับเมือง

(3) ความคิด (Mindset) การใช้ประสบการณ์ที่ไม่เหมาะสม ทำให้ไม่สามารถเกิดการพัฒนาไปข้างหน้าได้ ดังนั้น แนวคิดใหม่ ๆ ต้องคำนึงถึงเป้าหมาย และตัวชี้วัดของเมืองใหม่ควรเป็นอย่างไร จะนำระบบตัวชี้วัดเชิงคุณภาพมาปรับใช้อย่างไร และต้องคิดว่ามีมิติอย่างไรในเชิงความคิด เช่น ระบบ software ในเรื่องการศึกษา เมื่อมีการพัฒนาระบบแล้วแต่สถาบันการศึกษาหรือบุคลากรทางการศึกษา ในเมืองไม่สามารถพัฒนาเพื่อรองรับระบบการศึกษาใหม่ได้ จะทำให้เสียเวลาและเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้น การจ้างแรงงานที่มีทักษะหรือการเพิ่มทักษะให้กับแรงงานที่มีอยู่ จึงเป็นมิติที่ต้องคำนึงถึง หากมีแนวคิด

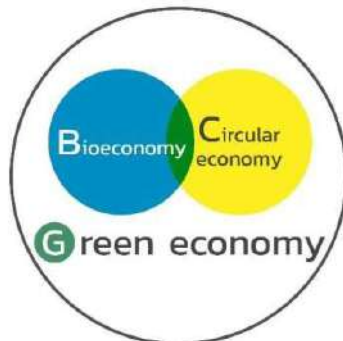

แบบเดิม คือการสร้างเมืองใหม่ให้บริษัทต่างชาติมาลงทุน สร้างงานแต่ไม่มีการเพิ่มพูนทักษะให้กับแรงงานในเมือง ก็จะทำให้บริษัทต่างชาติที่ต้องการแรงงานทักษะไม่เข้ามาลงทุน เพราะฉะนั้น การสร้างเมืองใหม่ไม่ควรนึกถึงเพียงแค่โครงสร้างพื้นฐานเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีการเพิ่มกรอบแนวคิดทางเศรษฐกิจยุคใหม่เข้าไปด้วย เพราะการคิดเพียงมิติเดียวอาจจะสูญเสียโอกาสในด้านอื่น ๆ ของการพัฒนาเมืองได้

ในการพัฒนาเมือง โดยคำนึงถึงมิติการลงทุนจากต่างชาติ จะต้องมองว่าชาติใดเป็นผู้นำเทคโนโลยีในแต่ละด้าน และเมืองของเราจะสามารถดึงดูดคนเหล่านั้นมาลงทุนได้อย่างไร ซึ่งในปัจจุบันแนวโน้มประเทศจีนและอินเดียจะมาลงทุนในประเทศไทยมีอย่างชัดเจน ดังนั้น ต้องคิดว่าต่างชาติที่จะเข้ามานั้น จะเป็นส่วนหนึ่งของเมืองได้อย่างไร หรือมาสร้างปัญหาให้เพิ่มขึ้นหรือไม่ และเราสามารถเรียนรู้เทคนิคและวิธีการอะไรจากต่างชาติเหล่านั้น เพราะกรอบการสร้างเมืองใหม่ไม่ควรติดกับดักทางด้านตัวเลข เช่น ในการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมของเมือง ให้ดูตัวอย่างเมืองที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีอากาศบริสุทธิ์ว่าเมืองเหล่านั้น มีการปฏิบัติทางสิ่งแวดล้อมอย่างไร ให้เรียนรู้จากเมืองต้นแบบ ในอีกทางหนึ่ง คือ ควรมองหาเมืองที่เมืองน้องโดยการจับคู่เมือง เช่น เมืองที่รวยที่สุดกับเมืองที่จนที่สุด และทำให้ทั้งสองเมืองพัฒนาไปด้วยกัน โดยการเชื่อมโยงกันในมิติการพัฒนาเป็น Cross City ซึ่งในปัจจุบันมีต่างชาติหลายเมืองที่พร้อมจะแบ่งปันเทคโนโลยี ความรู้ ให้แก่ประเทศไทย ดังนั้น ควรมีคู่ค้า หรือ Partners ที่เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน และขอความร่วมมือในการพัฒนาความรู้และเทคโนโลยี

เมืองในปัจจุบัน มีการพัฒนาในรูปแบบเศรษฐกิจใหม่ ได้แก่ Gigs Economy ซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจ ที่คนอยากเป็นนายตัวเอง หรือเป็น Start up ที่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก สามารถบริหารจัดการได้คนเดียว เพราะฉะนั้น การคิดในเรื่องรูปแบบการใช้ชีวิตจะเปลี่ยนไป เมืองบางแห่งในประเทศไทยอยากพัฒนาเป็น Startup City จึงต้องมีตัวอย่างเพื่อให้เรียนรู้เทคนิค ทางลัด โดยการหาองค์ความรู้ที่ดีที่สุดจากทั่วโลก ต้องทำงานหนักและจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากประเทศต้นแบบ สามารถต่อรองเพื่อให้ได้ข้อเสนอที่ดีที่สุด ซึ่งความร่วมมือในบางเรื่องจะเป็นการแบ่งปันข้อมูล เช่น ข้อมูลการท่องเที่ยวจะนำมาเพิ่มมูลค่าให้กับบริการของรัฐได้อย่างไร กรณีตัวอย่าง คือ รัฐบาลสิงคโปร์ส่งข้อมูลจราจรให้กับบริษัท Grab ซึ่งเป็นบริษัทเอกชนเพื่อพัฒนาให้เกิดสินค้าบริการของภาครัฐที่ชื่อ “Grab Bus” ซึ่งเป็นแอปพลิเคชันที่บอกพิกัด หรือตำแหน่งรถโดยสารในเส้นทางเดียวกัน เพื่อให้ประชาชนที่อยู่ในเส้นทางนั้น ๆ สามารถใช้รถโดยสารร่วมกันได้ ทำให้ประหยัดค่าเดินทาง ลดปัญหาจราจร และลดปัญหามลภาวะในเมือง เป็นต้น ซึ่งในส่วนของกระทรวงมหาดไทยเองมีข้อมูลมากมาย ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับสังคม จึงต้องมีกระบวนการคิดต่อว่าจะดำเนินการได้อย่างไร โดยต้องคิดว่ายุทธศาสตร์ของข้อมูลคืออะไร ควรมีการปรับยุทธศาสตร์ด้านข้อมูล โดยใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ เช่น แนวคิดเรื่องโหนดดิจิทัลของกรมที่ดิน เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเป็นเรื่องสำคัญในการบริหารเมืองอัจฉริยะ ดังนั้น เมืองทุกเมืองต้องมีระบบการบริหารจัดการข้อมูลที่ดี

การพัฒนาทางเศรษฐกิจอีกรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน ได้แก่ **ระบบเศรษฐกิจ แบบ “BCG”** โดยเป็นระบบเศรษฐกิจที่สำคัญต่อการพัฒนาด้านผังเมือง ดังนี้

ที่มา: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

“B” คือ Bio Economy อันได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับแนวคิดในเรื่องพลังงาน สิ่งแวดล้อม เป็นแนวคิดด้านเศรษฐกิจในมิติของสิ่งแวดล้อม เช่น ภาคเกษตรที่เกี่ยวข้องกับชีวภาพ หรือ City Farming มีการควบคุมการผลิตก๊าซเรือนกระจก เป็นต้น

“C” คือ Circular Economy หมายถึง เศรษฐกิจหมุนเวียน ได้แก่ แนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด มาหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ได้อย่างไร และมีอะไรที่สามารถนำกลับมาหมุนเวียนได้บ้าง

“G” คือ Green Economy หมายถึง เศรษฐกิจสีเขียว

โดยระบบเศรษฐกิจทั้งสามระบบนี้ มีความเชื่อมโยงกัน และเมื่อมีการวางผังเมือง ควรมีการนำแนวคิด BCG เข้ามาประยุกต์ใช้ด้วย เช่น การนำอัตลักษณ์เมืองที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรจากชีวภาพ และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่แล้วมาวิเคราะห์ เนื่องจากชีวิตความเป็นอยู่ของคนรุ่นใหม่จะไม่ได้มีเป้าหมายที่การเลี้ยงชีพอย่างเดียว แต่จะคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมหรือสีเขียวด้วย

ยิ่งไปกว่านั้น จะต้องมีวิธีการจัดการทรัพยากรเมืองที่มีอยู่จำกัดให้นำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น แนวคิด “Waste to Energy” คือการนำของเสียในเมืองกลับมาผลิตเป็นพลังงาน ซึ่งปัจจุบันเป็นหัวข้อใหญ่ที่เมืองอัจฉริยะทั่วโลกกำลังให้ความสนใจ หรือแม้แต่การเลิกใช้ผลิตภัณฑ์จากพลาสติก แล้วผลักดันให้เมืองเป็น “Zero waste” ทั้งนี้ การเริ่มต้นจากหน่วยงานของภาครัฐ ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี และจึงขยายการรณรงค์ไปสู่ทุกภาคส่วนในสังคมให้ปฏิบัติตาม ทำให้เกิดผลสำเร็จสูงสุด

การวิเคราะห์เศรษฐกิจไทย ในปัจจุบัน

เขียนโดย รชฎ เลียงจันทร์
ทีมวิจัยกรุงศรี (Krungsri Research Team)
นำเสนอโดย ดร.ณมานัย มากนวล

ห่วงโซ่มูลค่าโลกโฉมใหม่ หลังการระบาดใหญ่ของโควิด - 19

การแพร่ระบาดของโควิด - 19 ทำให้รัฐบาลแต่ละประเทศพยายามใช้มาตรการอย่างเข้มข้นเพื่อควบคุมโรคโดยการปิดเมืองหรือจำกัดการเดินทางเข้าประเทศ แม้ว่าการปิดเมืองจะทำให้ความปลอดภัยของประชาชนสูงขึ้นแต่ย่อมแลกมาด้วยต้นทุนทางเศรษฐกิจมหาศาล ทั้งเศรษฐกิจโลกที่เกิดการชะงักงันของการผลิตและการหดตัวของการค้าระหว่างประเทศ ประเทศไทยเองเป็นหนึ่งในผู้ส่งออกสินค้ารายสำคัญของโลก ย่อมได้รับผลกระทบโดยตรงผ่านช่องทางการค้าจากการขาดตอนของห่วงโซ่มูลค่าโลก ผลกระทบของการแพร่ระบาดของโควิด - 19 ยังส่งผลในระยะยาว เป็นตัวเร่งการเปลี่ยนแปลงของ **Megatrend** ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของความต้องการสินค้าที่เปลี่ยนไป ความไม่แน่นอนจากการกระจุกตัวของแหล่งผลิตนโยบายการค้า รวมถึงการเข้ามาของเทคโนโลยี ปัจจัยเหล่านี้เป็นกุญแจสำคัญ ที่กำหนดลักษณะของห่วงโซ่มูลค่าโลกในอนาคตให้สั้นลง กระจายตัวมากขึ้น และมีความเชื่อมโยงภายในภูมิภาคมากขึ้น (Shorter, more diversified and more regionalized)

จากลักษณะของห่วงโซ่มูลค่าที่มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนไป วิจัยกรุงศรี (Krungsri Research) ทำการประเมินลักษณะของห่วงโซ่มูลค่าโลกในปี 2025 ผ่านตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตโดยพบสิ่งที่น่าสนใจดังนี้ **ประการแรกไทยจะมีส่วนร่วมในห่วงโซ่การผลิตมากขึ้น** แต่ตำแหน่งการผลิตจะไม่เปลี่ยนแปลง **ประการที่สองภาคบริการจะมีส่วนร่วมในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น** ผ่านการถูกใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าของภาคอุตสาหกรรม และ**ประการที่สามความเชื่อมโยงทางการค้าภายในภูมิภาคเพิ่มสูงขึ้น** หากผู้ประกอบการของไทยเห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงภายหลังวิกฤตเช่นนี้แล้ว การเรียนรู้เพื่อเตรียมพร้อมและปรับตัวต่อสถานการณ์ในอนาคตจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะทำให้อาชีพธุรกิจมีความยืดหยุ่นเพียงพอและสามารถก้าวข้ามความยากลำบากจากสถานการณ์เช่นนี้ได้

การผลิตสินค้าชนิดหนึ่งจำเป็นต้องอาศัยวัตถุดิบชิ้นส่วนและความชำนาญจากหลายประเทศ ประกอบเข้าด้วยกัน โดยกระบวนการผลิตแต่ละขั้นจะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างผู้ผลิตและเชื่อมโยงเศรษฐกิจของทุกภูมิภาคทั่วโลก การผลิตที่ถูกกระจายไปทั่วโลกนี้เองทำให้เศรษฐกิจของแต่ละประเทศเชื่อมโยงกันเป็นห่วงโซ่หรือเป็นที่มาของแนวคิดห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chains: GVC)

ห่วงโซ่มูลค่าโลกมีความสำคัญในแง่ของการเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพการผลิต การลงทุน การจ้างงาน ซึ่งทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น ส่งผลต่อเนื่องไปยังการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น เมื่อทุกข้อต่อของโซ่นั้นล้วนมีความสัมพันธ์กัน หากมีการเปลี่ยนแปลงในขั้นใดขั้นหนึ่งของกระบวนการผลิตแล้วผลกระทบย่อมถูกส่งผ่านไปทั่วกระบวนการผลิตและเศรษฐกิจในทุกภูมิภาค นับตั้งแต่การแพร่ระบาดของโควิด - 19 ในช่วงต้นปี 2020 เศรษฐกิจไทยไม่เพียงแต่ได้รับผลกระทบจากภาคการท่องเที่ยวเท่านั้น เศรษฐกิจโดยรวมยังถูกกระทบผ่านการเชื่อมโยงของห่วงโซ่การค้าโลก เห็นได้จากการหดตัวของการส่งออกและนำเข้า วิกฤตครั้งนี้สร้างการตระหนักถึงความสำคัญของการกระจายความเสี่ยงของแหล่งผลิตและการลดความซับซ้อนของการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและยังส่งผลต่อรูปแบบของห่วงโซ่มูลค่าโลกในอนาคต ซึ่งการเข้าใจและเห็นภาพการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่มูลค่าโลกไม่เพียงช่วยให้สามารถจัดการความเสี่ยงได้ดีขึ้น แต่ยังทำให้ผู้ผลิตสามารถคว้าโอกาสจากตลาดการค้าการลงทุนโลกได้

เศรษฐกิจไทยได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากการระบาดของโควิด - 19 โดยมี “ช่องทางการค้า” เป็นช่องทางที่ส่งผ่านผลกระทบที่สำคัญ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด - 19 ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพเท่านั้น ยังส่งผลกระทบต่อภาพรวมทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ทั้งในด้านการผลิตสินค้าและความต้องการสินค้าโดยผลกระทบทางเศรษฐกิจเหล่านี้ถูกส่งผ่านให้กันผ่านช่องทางการค้าโลก จากข้อมูลจาก UNCTAD แสดงให้เห็นว่ามูลค่าการค้าโลกในส่วนของสินค้าในไตรมาสแรกของปี 2020 หดตัวกว่า 5% เมื่อเทียบรายปี และคาดว่าจะหดตัวกว่า 27% ในไตรมาสที่สอง (รูปที่ 1) ซึ่งเป็นไตรมาสที่มีการแพร่ระบาดรุนแรงที่สุด สอดคล้องกับ World Trade Organization (WTO) ที่คาดว่ามูลค่าการค้าโลกในปี 2563 จะหดตัวประมาณ 13 - 32% ถือเป็นช่วงประมาณการที่หดตัวรุนแรงและค่อนข้างกว้าง ซึ่งสะท้อนถึงความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลก

Figure 1: Global trade value
Source: UNCTAD,WTO,Krungsri Research

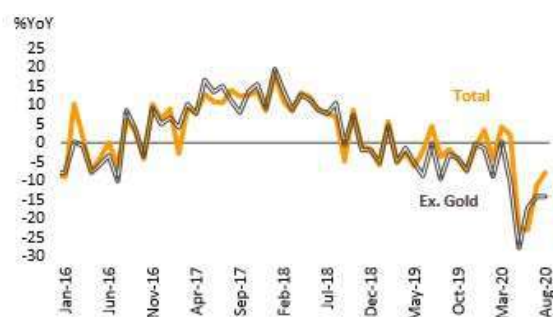

Figure 2: Thai export growth
Source: MOC

ภายใต้การค้าโลกที่หดตัวและความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลกเช่นนี้ ภาคการส่งออกของไทย ซึ่งเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของการเติบโตทางเศรษฐกิจย่อมได้รับผลกระทบอย่างหนักจากปัจจัยทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน ข้อมูลการค้าของกระทรวงพาณิชย์แสดงให้เห็นว่ามูลค่าการส่งออกของไทยหดตัว 7.9% ในเดือนสิงหาคมเมื่อเทียบรายปี (รูปที่ 2) ถือเป็น การหดตัวเดือนที่ติดต่อกันนับตั้งแต่

มีการแพร่ระบาดของโควิด - 19 ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดในหลายประเทศที่ยังคงมีความรุนแรงและมีจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความต้องการสินค้าและกำลังซื้อจากต่างประเทศที่อ่อนแอยังคงเป็นปัจจัยกดดันการส่งออกไทย อีกทั้งอุตสาหกรรมไทยมีส่วนร่วมและพึ่งพาห่วงโซ่มูลค่าโลกในระดับสูง โดยนับตั้งแต่การย้ายฐานการผลิตจากญี่ปุ่นในช่วง Plaza Accord ปี 1985 ซึ่งทำให้ไทยกลายเป็นฐานการผลิตที่สำคัญของภูมิภาค โดยทำหน้าที่นำเข้าวัตถุดิบจากแหล่งการผลิตอื่นมาผลิตสินค้าและยังทำการส่งออกสินค้าเหล่านั้นไปยังต่างประเทศ

ภาคอุตสาหกรรมของไทยเผชิญความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการผลิตและความต้องการสินค้าและความเสี่ยงดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

วิจัยกรุงศรี (Krungsri Research) วิเคราะห์ความเชื่อมโยงของอุตสาหกรรมไทยและห่วงโซ่มูลค่าโลกผ่านตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (1-O tables) ระหว่างปี 2005 - 2015 พบว่าภาคอุตสาหกรรมไทยค่อนข้างอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอก ทั้งด้านอุปทานหรือการเปลี่ยนแปลงด้านการผลิต (Production shock) และด้านอุปสงค์ (Final demand shock) อย่างมีนัยสำคัญ โดยอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยี อาทิ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักร และอุตสาหกรรมยานยนต์มีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการผลิต ในขณะที่อุตสาหกรรมขั้นพื้นฐาน เช่น อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมสิ่งทอ เป็นต้น และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาคบริการมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของความต้องการสินค้าขั้นสุดท้ายมากกว่าและที่สำคัญ ภาคอุตสาหกรรมไทยยังเผชิญความเสี่ยงดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น อนุমানได้ว่าหากความเสียหายของเศรษฐกิจโลกเพิ่มมากขึ้น ผลกระทบจากความเสี่ยงนั้นต่อเศรษฐกิจไทยย่อมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย (รูปที่ 3)

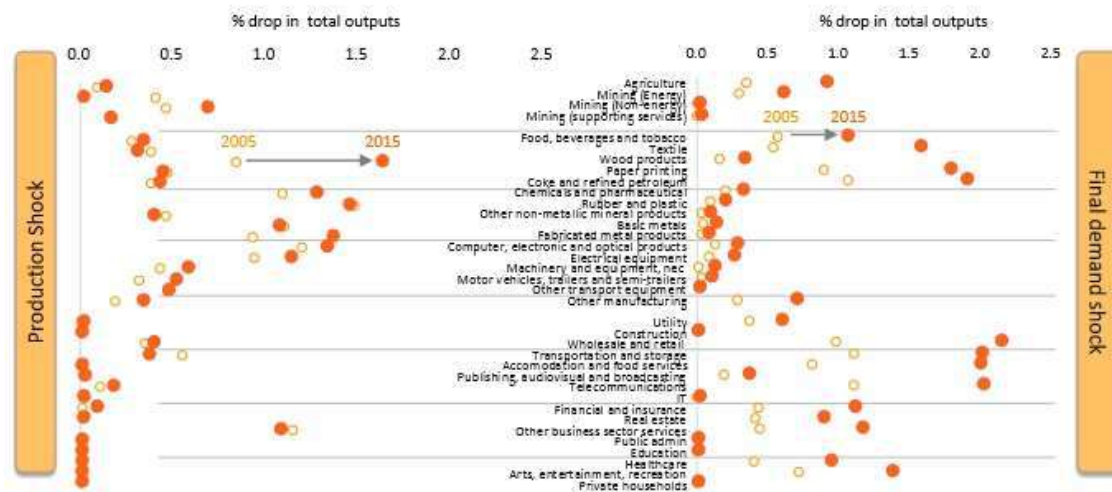

Figure 3: Vulnerability of Thai industries to external shock

Source: OECD, calculation by Krungsri Research

แนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจและการค้าหลังการแพร่ระบาดของโควิด - 19

วิจัยกรุงศรี (Krungsri Research) มองว่าเศรษฐกิจของแต่ละประเทศจะฟื้นตัวด้วยความเร็วที่แตกต่างกัน ในช่วงปี 2020 - 2025 ประเทศที่มีการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจได้ดีนำโดย เวียดนาม จีน ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ตามลำดับ ขณะที่ประเทศที่มีแนวโน้มฟื้นตัวได้ช้า อาทิ ญี่ปุ่น นอร์เวย์ แอฟริกาใต้ และอิตาลี ซึ่งอาจใช้เวลามากกว่า 5 ปี ที่เศรษฐกิจจะกลับมาที่ระดับก่อนการระบาดของโควิด - 19 สำหรับประเทศไทยคาดว่าจะใช้เวลา 3 - 4 ปีที่เศรษฐกิจจะกลับมาสู่ระดับก่อนการระบาดของโควิด - 19 ส่วนด้านการค้าระหว่างประเทศมูลค่าการส่งออกที่ชะงักไปในช่วงโควิด - 19 อาจสร้างความกังวลให้กับผู้ประกอบการและภาคอุตสาหกรรมเป็นวงกว้าง แต่เมื่อมองไปข้างหน้าการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกยังคงเป็นปัจจัยบวกต่อภาคการส่งออก ซึ่งเป็นความหวังในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของไทยได้ในระยะต่อไป โดยเมื่อพิจารณาการเติบโตของการส่งออกรายอุตสาหกรรมระหว่างปี 2020 - 2025 พบว่าอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มมีแนวโน้มที่จะเติบโตได้ดีที่สุด รองลงมา คือ อุตสาหกรรมอุปกรณ์การขนส่ง อุตสาหกรรมอุปกรณ์ไฟฟ้า เนื่องจากอุตสาหกรรมเหล่านี้มีความอ่อนไหวต่อรายได้สูง (Income-sensitive industries) กล่าวคือ เมื่อการแพร่ระบาดของโควิด - 19 คลี่คลายลง กำลังซื้อของประชาชนจะกลับมาเพิ่มขึ้น ความต้องการในสินค้าและบริการในกลุ่มนี้จึงฟื้นตัวตามลำดับ (รูปที่ 4)

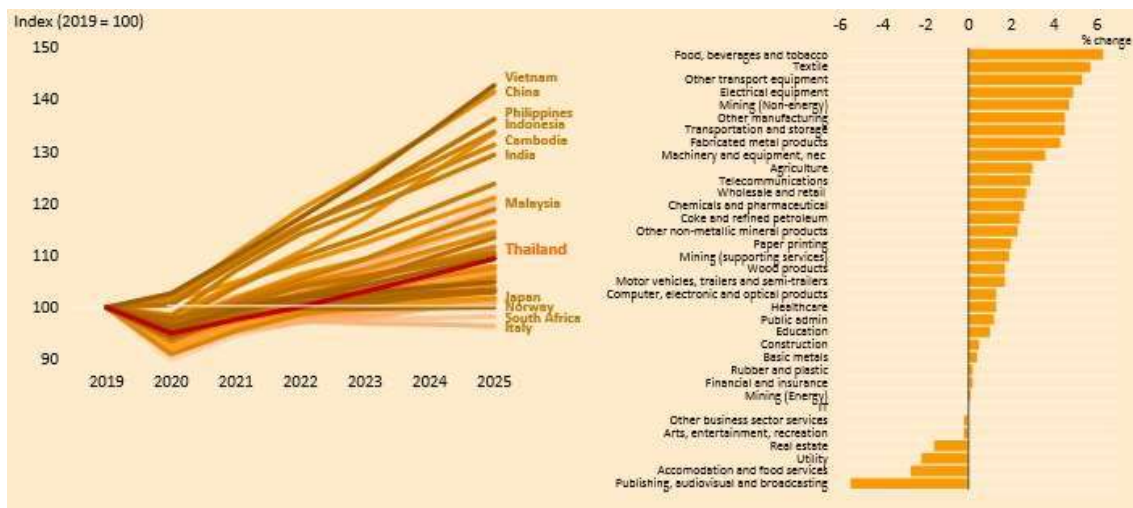

Figure 4: GDP Growth of key countries

Figure 5: Thailand's export growth (2020 - 2025)

Source: IMF,GTAP,calculation by Krungsri Research

โควิด - 19 และ Megatrends เป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่มูลค่าโลกในอนาคต

ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด - 19 ต่อเศรษฐกิจเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ในระยะสั้นการแพร่ระบาดของโรคทำให้หลายประเทศทั่วโลกปิดเมืองเพื่อควบคุมการแพร่ระบาด ส่งผลให้เกิดการชะงักงันของกิจกรรมทางเศรษฐกิจอัตราการว่างงานพุ่งสูง การบริโภคชะลอตัวเมื่อประกอบกับการหดตัวของส่งออกและนำเข้าสินค้าเศรษฐกิจโดยรวม จึงเข้าสู่ภาวะถดถอยรุนแรงสะท้อนจากการหดตัวมากที่สุดเป็นประวัติการณ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของหลายประเทศทั่วโลก นับตั้งแต่วิกฤตการณ์ทางการเงินปี 2008 - 2009 ในระยะยาวการแพร่ระบาดของโควิด - 19 ยังสร้างบาดแผลและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ทั้งต่อผลิตภาพของแรงงาน (Labor productivity) ที่ลดลงและการเติบโตทางเศรษฐกิจที่อาจต่ำกว่าศักยภาพอย่างถาวร รวมถึงรูปแบบการดำเนินธุรกิจที่ต้องเพิ่มความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงในอนาคต นอกจากนี้การค้ำระหว่างประเทศที่หยุดชะงักเป็นเวลานาน อาจทำให้หลายประเทศมีความตระหนักถึงสัดส่วนการพึ่งพาสถาปัตยกรรมนอกประเทศที่มากเกินไป จึงพยายามกระจายความเสี่ยงของแหล่งผลิตเพื่อบรรเทาความเสียหาย พร้อมทั้งกลับมาให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจภายในประเทศและการลดการพึ่งพาสถาปัตยกรรมต่างประเทศ ปัจจัยเหล่านี้จึงมีความสำคัญในกำหนดการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่มูลค่าโลกในอนาคต

การแพร่ระบาดของโควิด - 19 ยังมีผลทางอ้อมต่อห่วงโซ่มูลค่าโลกผ่านการเร่งการเปลี่ยนแปลง Megatrends ให้เกิดเร็วขึ้น โดยวิจัยกรุงศรี (Krungsri Research) มองว่ามีปัจจัย Megatrends 6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่มูลค่าโลก ดังนี้ (รูปที่ 6)

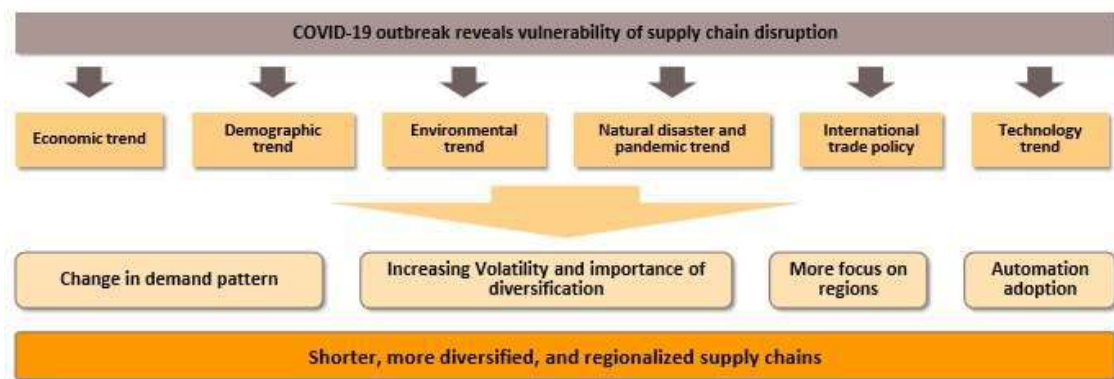

Figure 6: COVID-19 and Megatrends will influence future direction of Global Supply Chains
Source: Krungsri Research

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงชั่วอำนาจทางเศรษฐกิจของโลก ตามบทบาทที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มตลาดเกิดใหม่ (Emerging markets) อาทิ จีน เวียดนามและเกาหลีใต้ ซึ่งมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงกว่ากลุ่มประเทศพัฒนาแล้วโดยเปรียบเทียบและกำลังซื้อของตลาดที่เพิ่มขึ้น กลุ่มเศรษฐกิจนี้จึงเป็นที่น่าจับตามองและเป็นเป้าหมายที่ดีในการขยายตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า ประกอบกับ**ปัจจัยด้านสังคมและประชากร** โดยในศตวรรษที่ 21 นี้ แนวโน้มประชากรโลกจะประกอบไปด้วยผู้สูงอายุมากขึ้น ความต้องการในสินค้าและบริการที่มีความจำเป็นต่อกลุ่มเหล่านี้ย่อมเพิ่มขึ้นเป็นผลดีต่อภาคอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้านั้น ๆ แต่อีกนัยหนึ่งของการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ คือ จำนวนประชากรแรงงานที่ลดลงอาจนำไปสู่ปัญหาการขาดแคลนแรงงานซึ่งเป็นกำลังสำคัญต่อการผลิตได้ ทั้งสองปัจจัยข้างต้นจึงเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดรูปแบบความต้องการสินค้าและบริการในอนาคต

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม การผลิตในยุคใหม่นั้นนอกจากการคำนึงถึงประสิทธิภาพสูงสุดแล้ว แนวคิดเกี่ยวกับความยั่งยืนและสิ่งแวดล้อมยังถูกให้ความสำคัญมากขึ้น ทำให้การผลิตสินค้าและบริการต้องเกิดประโยชน์สูงสุดและให้โทษต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุดในเวลาเดียวกัน ในขณะเดียวกัน**ปัจจัยด้านภัยธรรมชาติและโรคระบาด**มีความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะจากการระบาดของโควิด - 19 ที่เป็นบทเรียนครั้งใหญ่ต่อการดำเนินธุรกิจ ซึ่งช่วยให้ตระหนักว่าเมื่อเกิดภัยพิบัติ หรือโรคระบาดที่เกิดขึ้น การที่แหล่งการผลิตสินค้ามีการกระจุกตัวอยู่ที่ใดที่หนึ่ง ความเสียหายต่อการผลิตจะเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก และอาจสร้างความเสียหายลุกลามไปทั้งระบบท่ามกลางความเสี่ยงของโลกในยุค 'VUCA World (Volatility, Uncertainty, Complexity and Ambiguity) นี้ ผู้ผลิตจึงต้องพยายามลดความเสี่ยงในทุกขั้นตอนการผลิต เช่น การกระจายแหล่งผลิตสินค้า เป็นต้น ทั้งยังเน้นให้ธุรกิจมีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงมากกว่าเน้นไปที่ประสิทธิภาพเพียงอย่างเดียว เพื่อให้สามารถปรับระดับประกอบธุรกิจในระยะยาวได้

สืบเนื่องจากการตระหนักถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจและความพยายามในการกลับมาฟื้นฟูตลาดภายในประเทศ ทำให้ปัจจัยด้านนโยบายการค้าระหว่างประเทศเป็นอีกหนึ่งแรงผลักดันที่มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจในระยะหลัง หลายประเทศมีแนวโน้มทำนโยบายเพื่อปกป้องเศรษฐกิจและผู้ผลิตภายในประเทศ (Protectionism measures) มากยิ่งขึ้น อาทิ สหรัฐอเมริกาที่ใช้นโยบายเรื่องชาตินิยม เน้นการผลิต จำหน่ายและบริโภคสินค้าภายในประเทศ จำกัดความสัมพันธ์และลดการพึ่งพาการผลิตจากโรงงานผลิตโลกอย่างจีน อย่างไรก็ตาม โจทย์สำคัญในการย้ายฐานการผลิตกลับเข้ามาในประเทศคือการรักษาประสิทธิภาพในการผลิตเพื่อให้มีสินค้าและบริการตอบสนองความต้องการของตลาดได้ ซึ่งในปัจจุบันบทบาทของเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดความแตกต่างของการผลิตในแต่ละประเทศ ถือได้ว่า**ปัจจัยทางเทคโนโลยี** เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงห่วงโซ่มูลค่าของโลก

การเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญของแนวโน้มเศรษฐกิจโลกประกอบกับการแพร่ระบาดของโควิด - 19 ในครั้งนี้จึงเป็นแรงผลักดันที่กำหนดทิศทางของห่วงโซ่มูลค่าโลกในอนาคต โดยผู้ประกอบการพยายามลดความซับซ้อนและลดระยะของแหล่งผลิตให้ใกล้กับประเทศของตนเองมากขึ้น

ความพยายามในการกระจายฐานการผลิตไปในหลายประเทศเพื่อบรรเทาความเสียหายจากวิกฤตและความเสี่ยงอันอาจเกิดขึ้นรวมถึงแนวโน้มของนโยบายการค้าที่เข้มงวดขึ้นประเทศต่าง ๆ จึงมองหาช่องทางกระจายสินค้าที่ใกล้แหล่งผลิตมากขึ้นและอยู่ในภูมิภาค **ปัจจัยทั้งหมดเหล่านี้ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่มูลค่าโลกใหม่ที่จะสั้นลง กระจายตัวมากขึ้นและมีความเชื่อมโยงภายในภูมิภาค** (Shorter, more diversified and more regionalized)

ภายใต้รูปแบบของห่วงโซ่การผลิตโลกที่มีลักษณะสั้นลงกระจายตัวมากขึ้น และมีความเชื่อมโยงภายในภูมิภาคนั้น วิจัยกรุงศรี (Krungsri Research) ได้ทำการคาดการณ์ลักษณะของห่วงโซ่มูลค่าโลกในปี 2025 โดยพบสิ่งที่น่าสนใจทั้งหมด **3 ประการ** ดังนี้ **ภาคอุตสาหกรรมไทยจะมีส่วนร่วมกับห่วงโซ่มูลค่าโลกมากขึ้น ภาคบริการจะมีบทบาทมากขึ้น และการพึ่งพากันภายในภูมิภาคมากขึ้น**

ประการแรก อนาคตประเทศไทยจะมีส่วนร่วมในห่วงโซ่การผลิตมากขึ้น แต่ตำแหน่งการผลิตไม่เปลี่ยนแปลง

การพิจารณาบทบาทของประเทศใดประเทศหนึ่งในห่วงโซ่มูลค่าโลกนั้น จำเป็นต้องวิเคราะห์ในเชิงของการมีส่วนร่วมในการผลิตควบคู่ไปกับตำแหน่งในการผลิต สำหรับการประเมินบทบาทของประเทศไทยในอีก 5 ปีข้างหน้า พบว่า ไทยจะมีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่ามากขึ้น โดยดัชนีการมีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าปรับตัวเพิ่มขึ้นจากระดับ 0.93 ในปี 2020 สู่ระดับ 1.03 ในปี 2025 (รูปที่ 7) ขณะที่ตำแหน่งการผลิตยังคงอยู่ในตำแหน่งปลายน้ำ (Downstream) การเปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้ถือเป็นโอกาสอันดีต่อภาคอุตสาหกรรมของไทย ทั้งจากการเพิ่มขึ้นของส่วนร่วมในห่วงโซ่การผลิตเป็นการขยายโอกาสของอุตสาหกรรมไทยในตลาดโลก รวมถึงตำแหน่งการผลิตที่ไม่เปลี่ยนแปลงมาก โดยส่วนใหญ่ภาคอุตสาหกรรมของไทยจะยังอยู่ที่อุตสาหกรรมปลายน้ำ ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมได้เปรียบจากการผลิตสินค้าที่มีความชำนาญอยู่ตั้งแต่ต้น

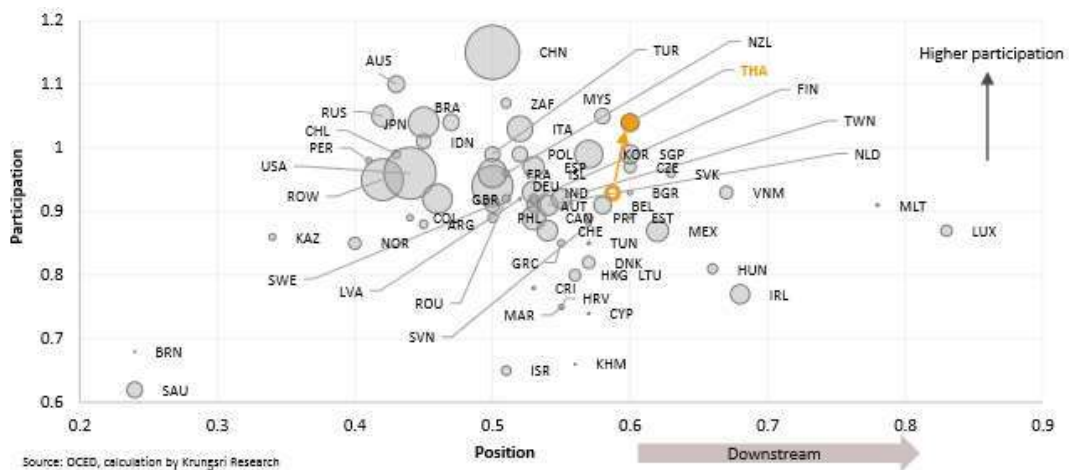

Figure 7: Position of Thai industries in New Global Supply Chains
Source: OECD, calculation by Krungsri Research

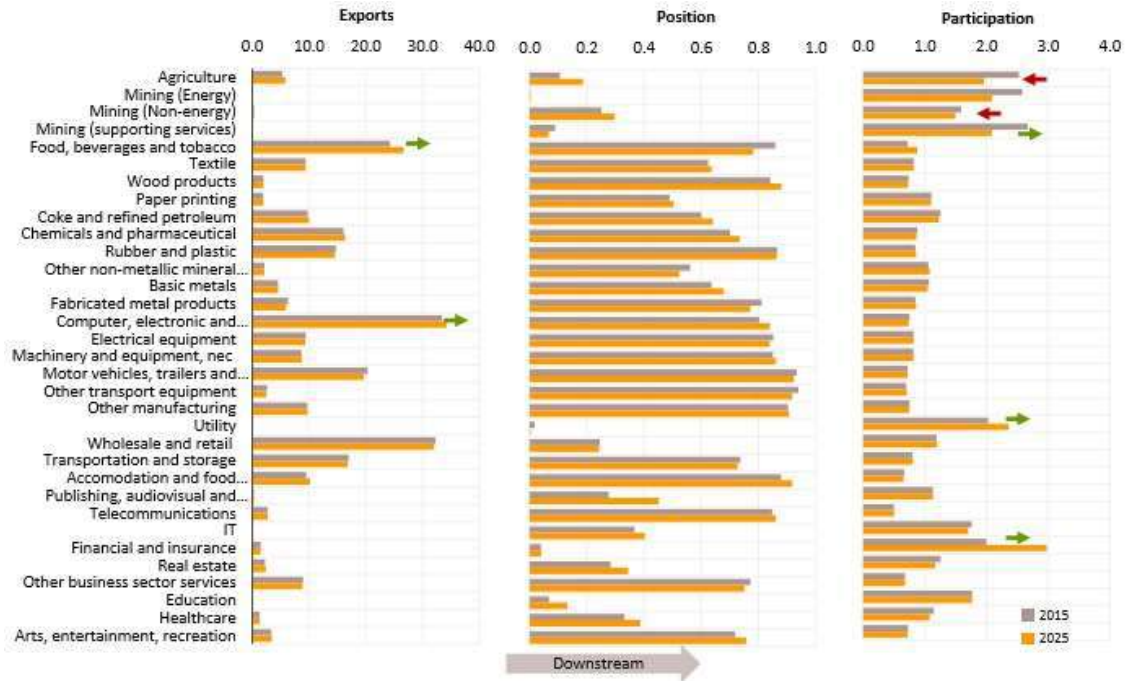

Figure 8: Thai industries in New Global Supply Chains

Source: OCED, calculation by Krungsri Research

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่มูลค่าโลกส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมของไทยแตกต่างกันตามการเปลี่ยนแปลงของระดับการมีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าโลกและความสามารถในการส่งออก (รูปที่ 8) ดังนี้

- **อุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มได้รับประโยชน์** คือ อุตสาหกรรมที่มีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่ามากขึ้น ช่วยส่งเสริมให้ประสิทธิภาพในการผลิตเพิ่มสูงขึ้นผ่านการพัฒนาศักยภาพการผลิตเพื่อสามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการรายอื่นในตลาดโลกได้ และหากอุตสาหกรรมในกลุ่มนี้มีแนวโน้มในการส่งออกสินค้าที่ยังเติบโตได้ดีในระยะข้างหน้า ย่อมเป็นปัจจัยบวกต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมนั้น ๆ โดยอุตสาหกรรมในกลุ่มนี้ ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ และอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

- **อุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มเสียประโยชน์** คือ อุตสาหกรรมที่มีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าน้อยลง ทั้งจากความต้องการสินค้าในอุตสาหกรรมเหล่านี้มีค่าลดลงเนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำ ประกอบกับอุตสาหกรรมเหล่านี้มีการใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบและเทคโนโลยีจากห่วงโซ่มูลค่าน้อยลง อีกทั้งการส่งออกมีแนวโน้มเติบโตได้ในระดับต่ำหรือไม่สามารถเติบโตได้เลย อุตสาหกรรมเหล่านี้จึงมีความเสี่ยงที่จะเสียประโยชน์ เช่น อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมเหมืองแร่ เป็นต้น

ประการที่สอง การผสมผสานระหว่างภาคบริการและภาคอุตสาหกรรม (Servicification)

การเติบโตของเศรษฐกิจโลกในระยะหลัง เน้นไปที่การเติบโตทางด้านคุณค่า การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี องค์ความรู้และนวัตกรรมที่ช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าภาคบริการ นับว่าเป็นตัวขับเคลื่อนใหม่ทางเศรษฐกิจซึ่งช่วยส่งเสริมการเติบโตด้านคุณค่าได้เป็นอย่างดี เนื่องจากภาคบริการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งเป็นแรงส่งสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ประกอบกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและโลกของภาคอุตสาหกรรมมีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างไร้พรมแดน ทำให้ความเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิตและภาคบริการมีแนวโน้มปรับตัวเข้าหากันมากขึ้น โดย **ความสำคัญของภาคบริการปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นในระยะหลังและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง** เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของภาคบริการในห่วงโซ่มูลค่าพบว่า ภาคบริการจะมีส่วนรวมราว 28% ในอีก 5 ปีข้างหน้าผ่านการพิจารณาภายใต้แนวคิดมูลค่าเพิ่ม (รูปที่ 9)

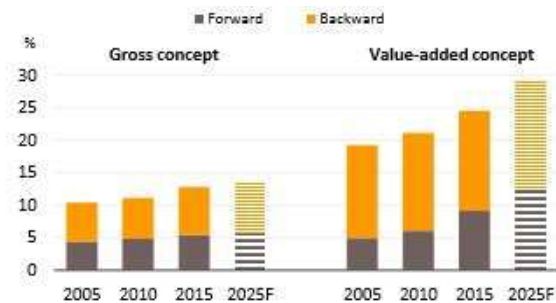

Figure 9: Participation of Services Sector in Global Value Chains

Source: OCED, calculation by Krungsri Research

เมื่อพิจารณาจากความเชื่อมโยงไปด้านหน้า (Forward linkage) ซึ่งหมายถึง การที่ภาคบริการถูกใช้เป็นส่วนหนึ่งของการผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและทำการส่งออกของนานาประเทศ พบว่าภาคบริการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ภาคการผลิตอื่นเพิ่มขึ้นจากราว 3% ในปี 2015 สู่ 3.6% ในปี 2025 ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่า **ภาคบริการไม่ได้ถูกจำกัดเพียงแค่การเป็นสินค้าชั้นปลาย แต่ยังถูกใช้เป็นสินค้าชั้นกลางสำหรับการผลิต** อีกทั้งยังมีแนวโน้มการใช้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย (รูปที่ 10) ต่างจากในอดีตที่ภาคบริการถูกจัดอยู่ในกลุ่มสินค้าขั้นสุดท้ายหรือเป็นผลผลิตที่มาควบคู่กับสินค้าชนิดหนึ่ง เช่น การจำหน่ายรถยนต์ควบคู่ไปกับการบริการหลังการขาย การรับประกัน การตรวจสภาพรถยนต์ แต่ในโลกที่มีความสำคัญของภาคบริการมีมากขึ้น เราจึงเห็นความก้าวหน้าของนวัตกรรมในผลิตภัณฑ์รถยนต์ที่เกิดจากการวิจัยและพัฒนาการขนส่ง และการโทรคมนาคม ซึ่งเป็นอีกหนึ่งส่วนสำคัญที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้านั้น

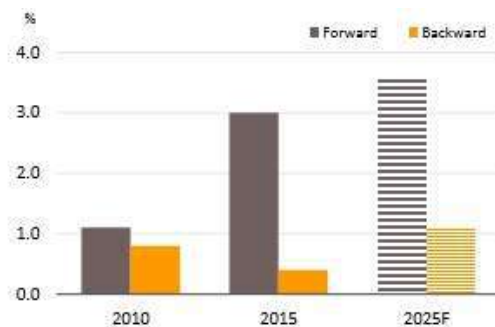

Figure 10: Rising services contribution in Global Value Chains

Source: OCED, calculation by Krungsri Research

เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ธุรกิจย่อมต้องปรับตัวทั้งผ่านการปรับรูปแบบหรือการพลิกโฉมธุรกิจ (Transformation) เพื่อผสมผสานใช้ประโยชน์จากภาคบริการในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและธุรกิจ ทั้งยังช่วยสนับสนุนการขยายตัวของธุรกิจในห่วงโซ่มูลค่าโลกอีกด้วย เพราะนอกจากจะส่งผลดีต่อบริษัท ในด้านของโอกาสและรายได้ในระยะสั้น แล้วในระยะยาวเองผู้ประกอบการเหล่านี้ย่อมมีศักยภาพในการ แข่งขันที่สูงขึ้นและมีความพร้อมในการปรับตัวตามบริบทของเศรษฐกิจโลกที่จะเปลี่ยนไปในอนาคต

ประการที่สาม การจัดระเบียบโลกใหม่ส่งผลให้มีการพึ่งพากันภายในภูมิภาคมากขึ้น

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าโลกของกลุ่มประเทศอาเซียนและประเทศจีน ญี่ปุ่น เกาหลีและอินเดีย (ASEAN+4) พบว่าประเทศในกลุ่มนี้มีแนวโน้มการพึ่งพากันเองในภูมิภาค เพิ่มขึ้น เห็นได้จากประเทศเหล่านี้มีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าโลกสูงขึ้นมากกว่าการมีส่วนร่วมของทั้ง กลุ่ม ASEAN+4 กับการค้าโลก แสดงว่าการมีส่วนร่วมที่เพิ่มขึ้นของประเทศเหล่านี้มาจากการเชื่อมโยง กันเองในภูมิภาค (รูปที่ 11) นอกจากนี้ ประเทศเหล่านี้ไม่เพียงแต่พึ่งพากันภายในภูมิภาคมากขึ้น กำลัง ชื่อของประเทศเหล่านี้ ยังมีแนวโน้มที่จะเติบโตได้ดีในระยะข้างหน้าอีกด้วย (Regionalization)

ในอดีตข้อจำกัดทางเทคโนโลยีทำให้การผลิตในแต่ละที่มีความแตกต่างกันมาก ตามความ ขำนาญในการผลิตความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและทรัพยากรในแต่ละพื้นที่ แต่ในปัจจุบันการพัฒนา อันรวดเร็วของเทคโนโลยีช่วยลดความแตกต่างของการผลิตในแต่ละพื้นที่ ประกอบกับความเสี่ยง และกฎระเบียบทางการค้าที่เพิ่มขึ้น ผู้ผลิตจึงมีแนวโน้มเลือกสถานที่ผลิตสินค้าให้ใกล้กับตลาดมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของตลาดและผู้บริโภคได้ดีขึ้น ตลาดภายในภูมิภาคจึงได้รับความสนใจมากขึ้น เนื่องจากบรรณนิยมของผู้บริโภคมีความคล้ายคลึงกัน อีกทั้งแนวโน้มห่วงโซ่การผลิตที่เน้นห่วงโซ่ที่สั้น และซับซ้อนน้อยลงทำให้เกิดการค้าภายในภูมิภาคและเชื่อมโยงแต่ละประเทศในภูมิภาคเข้าด้วยกัน

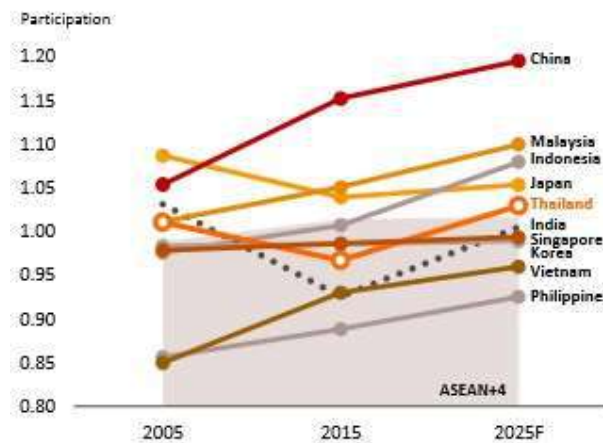

Figure 11: Global Value Chain participation

Source: OECD, calculation by Krungri Research

การเติบโตทางเศรษฐกิจของภูมิภาคและกระแสการพึ่งพาตลาดภายในภูมิภาค นับเป็นโอกาสของไทยทั้งในแง่ของการผลิตการค้าและการลงทุน

ภาคอุตสาหกรรมไทยในฐานะผู้ผลิตรายสำคัญของภูมิภาคได้รับประโยชน์จากการอยู่ใกล้ตลาด ทำให้สามารถจำหน่ายสินค้าตรงกับความต้องการของผู้บริโภคได้ เนื่องจากการผลิตสินค้าในอนาคตจะให้ความสำคัญกับการแข่งขันภายในภูมิภาคมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถจัดการความเสี่ยงได้อย่างเป็นระบบประสิทธิภาพในการผลิตจึงเพิ่มสูงขึ้น ตามลำดับ

มุมมองวิจัยกรุงศรี (Krungsri Research)

โลกหลังวิกฤตโควิด - 19 ยากที่จะคาดเดาว่าจะมีลักษณะอย่างไร แต่สิ่งหนึ่งที่สามารถยืนยันได้คือ รูปแบบการดำเนินชีวิตที่จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างถาวรในระดับของตัวบุคคล ระยะห่างทางสังคม อาจกลายเป็นเรื่องปกติในการดำรงชีวิต สถานการณ์วิกฤตอาจกลายเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจในด้านเศรษฐกิจก็เช่นเดียวกัน รูปแบบของการเชื่อมโยงกันระหว่างประเทศอาจเปลี่ยนเป็นรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะด้านการค้าและการผลิตซึ่งเชื่อมโยงเศรษฐกิจเข้าด้วยกันในระดับโลก จากการต่อขยายห่วงโซ่มูลค่าในหลายประเทศ กลายเป็นห่วงโซ่มูลค่าที่สั้นลงจากการผลิตที่กระจุกตัวเพื่อใช้ประโยชน์จากความชำนาญแปรเปลี่ยนเป็นการกระจายแหล่งผลิตเพื่อบรรเทาความเสี่ยงและจากความเชื่อมโยงในระดับโลกสู่ความร่วมมือในระดับภูมิภาคเพื่อเสาะหาความพึงพอใจของตลาด

เมื่อภาคธุรกิจของไทยเห็นว่าเราจะมีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าโลกมากขึ้นแล้ว อุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มได้รับประโยชน์จึงควรต่อยอดพัฒนาศักยภาพของตนให้เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งบทบาทของภาคบริการที่เพิ่มขึ้นยังส่งเสริมให้ผู้ผลิตควรผสมผสานภาคบริการเข้ากันกับอุตสาหกรรมเพื่อช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอุตสาหกรรมการผลิตเหล่านั้นได้ รวมถึงแนวโน้มการบริโภคและความร่วมมือในภูมิภาคที่เพิ่มขึ้น ยังเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตผลิตสินค้าใกล้กับความต้องการของตลาดโดยผู้ผลิต ต้องสามารถแข่งขันภายในภูมิภาคได้ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่มูลค่าโลกครั้งนี้ การเรียนรู้เพื่อปรับตัวจึงเป็นกุญแจสำคัญ ที่ภาคธุรกิจจำเป็นต้องศึกษาและเตรียมความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจขยับเข้าใกล้และเกิดขึ้นใหม่ในอนาคต

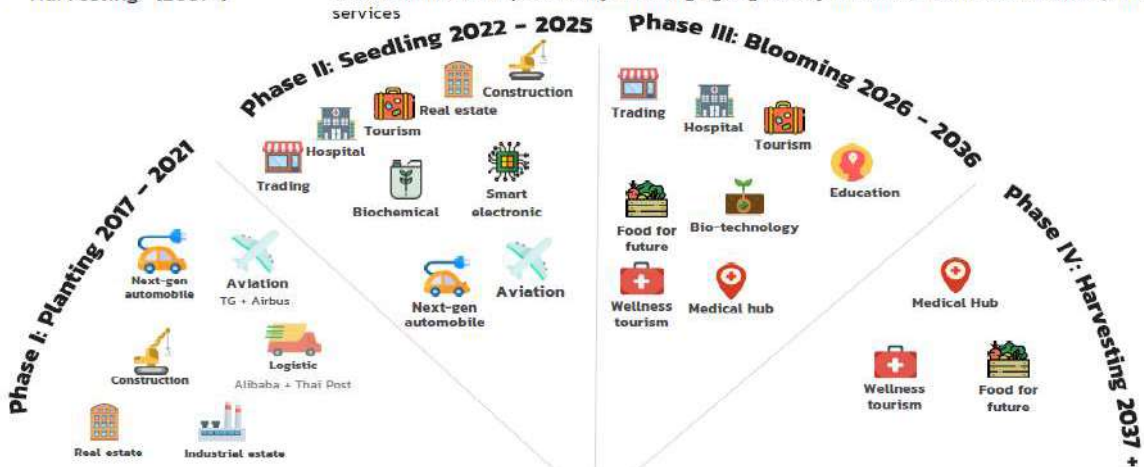
ทิศทางการพัฒนา ด้านอสังหาริมทรัพย์ ต่อการพัฒนาเมือง

โดย คุณสัมพันธ์ คีตสิน
นักเศรษฐศาสตร์อสังหาริมทรัพย์

การพัฒนาเมือง มีทั้งใน มุมมองของผู้กระทำ หรือผู้ถูกกระทำ เช่น กรมโยธาธิการและผังเมือง กำหนดรูปแบบการพัฒนาเมือง หรือเมืองพัฒนาด้วยตัวเมืองเอง โดยสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นต้น

EEC Trend

- "Planting" (2017 – 2021) Existing industries with high potentials as well as infrastructure-supporting industries are expected to grow well such as construction, construction materials, logistic, next-generation automobile, and aviation
- "Seedling" (2022 – 2025) New innovative businesses are about to expand such as smart electronics, and biochemical, trading, hospital, construction, tourism
- "Blooming" (2026 – 2036) Hi-tech industries and creative businesses expand such as innovative industries and medical services
- "Harvesting" (2037+)

ทิศทางการพัฒนาด้านอสังหาริมทรัพย์ หากกล่าวถึงการวางแผนต้องมองในระยะยาว จะต้องวิเคราะห์ทิศทางอสังหาริมทรัพย์ทั่วโลกด้วย แล้วค่อยมาวิเคราะห์ภายในประเทศ ซึ่ง John Naisbitt ได้เขียนหนังสือทิศทางใหญ่ของโลก ไม่ว่าจะเป็น Megatrends (1982) Megatrends Asia (1995) Megatrends Asia (2000) China Megatrends (2010) ได้กล่าวว่ามี แนวโน้ม (trends) ใหญ่ทั้งหมด 10 แนวโน้ม คือ

(1) Becoming an information society after having been an industrial one. จากสังคมอุตสาหกรรม เป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร

(2) From technology being forced into use, to technology being pulled into use where it is appealing to people. จากเทคโนโลยีกำหนดกรอบให้เราต้องทำ เป็นเราต้องดึงเทคโนโลยีมาใช้

(3) From predominantly national economy to one in the global marketplace. จากสังคมเศรษฐกิจภายในประเทศ กลายเป็นตลาดการค้าที่เชื่อมโยงกันทั่วโลก การค้า online

(4) From short term to long term perspectives. จากการมองระยะสั้นเป็นการมองยาว แต่การมองในระยะยาวต้องมีการปรับแผนเป็นระยะ เมื่อเกิดปัญหาหรือเหตุการณ์สำคัญ

(5) From centralization to decentralization. จากการรวมศูนย์ เป็นการกระจายอำนาจ

(6) From getting help through institutions like government to self-help. จากการพึ่งพารัฐบาลเป็นการพึ่งพาตนเอง

(7) From representative to participative democracy. จากระบบผู้แทนเป็นระบบการมีส่วนร่วม

(8) From hierarchies to networking. จากการทำงานแนวดิ่ง ในระบบหัวหน้า เป็นแนวราบที่ติดต่อประสานงานในระดับเดียวกันมากขึ้น

(9) From a northeastern bias to a southwestern one. จากค่านิยมสังคมแบบเดิม เป็นการติดต่อทางเอเชียเพิ่มมากขึ้น

(10) From seeing things as “either/or” to having more choices. จากตัวเลือกน้อยเป็นการมีตัวเลือกที่หลากหลายมากขึ้น

เมื่อถึงปี 2000 Naisbitt ได้กล่าวว่า สังคมตะวันตกหรือแม้กระทั่งญี่ปุ่นจะถดถอยลง เมื่อเทียบกับ Southeast Asia จากการเติบโตของคนจีนจากไต้หวันและ อานาจจะเคลื่อนจากตะวันตกสู่ตะวันออก ประเทศจีน จะเป็นประเทศ ชี้นำของโลก Megatrends Asia ซึ่งจะคล้าย ๆ กัน คือ เอเชียเป็นศูนย์กลางโลก

Andrew S. Winston ได้กล่าวถึงเทรนด์โลก 9 เทรนด์ The World in 2030: Nine Megatrends ได้แก่

(1) Demographics กล่าวถึงสังคม ประชากรที่เปลี่ยนไปเป็นสังคมสูงวัย

(2) Urbanization ความเป็นเมืองขยายใหญ่ขึ้น

(3) Transparency ความโปร่งใส สังคมข้อมูลข่าวสาร

(4) Climate Crisis วิกฤตสภาพภูมิอากาศ ภาวะโลกร้อน

(5) Resource Pressures การใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด

(6) Clean Tech เทคโนโลยีสะอาด

(7) Technology Shifts เทคโนโลยีที่พัฒนามากขึ้น

(8) Global Policy นโยบายระดับโลก

(9) Populism ประชาชนนิยม ใช้คนส่วนใหญ่ตัดสิน

ดังนั้นทิศทางของอสังหาริมทรัพย์ก็จะเป็นไปตามทิศทางของโลก ซึ่ง Real Estate Megatrends ของอสังหาริมทรัพย์ มีดังนี้

- (1) การเปลี่ยนแปลงสภาพสู่ความเป็นเมืองอย่างรวดเร็ว (Rapid Urbanization)
 - (2) ความเติบโตของเมืองระดับรอง (Secondary Cities)
 - (3) สังคมสูงวัย (Demographics – Aging Society)
 - (4) ขนส่งมวลชน และการพัฒนา ด้าน สังคม (Mass Transit and Transportation improvements)
 - (5) ย่านศูนย์กลางธุรกิจหลากหลาย (Multiple CBDs) อสังหาริมทรัพย์หลายประโยชน์ และ อสังหาริมทรัพย์เชิงพาณิชย์ (Mixed - Uses & Commercial Real Estate Developments)
 - (6) นวัตกรรมก่อสร้างและออกแบบ (Construction & Architectural Innovation/Technology)
 - (7) อิทธิพลจาก Globalization/International Real Estate Market ตลาดอสังหาริมทรัพย์ แบบ International
 - (8) ตลาดบ้านมือสอง (Real Homes Market) และครัวเรือนบ้านสองหลัง (Two-Home Families)
- ในประเทศที่มีการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์มาแล้ว 50 - 60 ปี เช่น สหรัฐอเมริกามีตลาดบ้านมือสองที่ใหญ่มาก ในสภาวะปกติ ตลาดบ้านมือสองจะใหญ่กว่าตลาดบ้านใหม่ 6 เท่า ในสภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำมาก ๆ ตลาดบ้านมือสองอาจจะใหญ่กว่าตลาดบ้านใหม่เกิน 10 เท่า
- บ้านมือสองจะมี 2 แบบ คือ บ้านมือสองที่เป็นบ้านพร้อมอยู่ และบ้านมือสองที่ยังสร้างไม่เสร็จ เช่น คอนโดมิเนียม ก็มีการซื้อขายกันแล้ว แต่ความหมายในที่นี้ คือ บ้านที่สร้างเสร็จพร้อมอยู่แล้ว
- (9) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาโครงการและการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ (Real Estate Technology) อิทธิพลของ Social Media

สาเหตุการเปลี่ยนแปลงสภาพสู่ความเป็นเมืองอย่างรวดเร็ว (Rapid Urbanization)

- เกิดจากประชากรจำนวนมาก มารวมตัวอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความเจริญสูงกว่าเขตอื่น ๆ ของประเทศ
- เกิดจากทั้งการที่ประชากรอพยพเคลื่อนย้ายเข้าสู่เขตเมือง (Migration) เช่น คนต่างจังหวัดเดินทางมาหางานทำในกรุงเทพฯ และเกิดจากเมืองเคลื่อนเข้าหาฐานประชากรเดิม เช่น การขยายตัวของกรุงเทพฯ ออกไปสู่ปริมณฑล การจัดตั้งศูนย์ราชการ เขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ ซึ่งเดิมยังไม่มีการพัฒนา

- การเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นเมืองอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดสถานะความขาดแคลนที่อยู่อาศัย เกิดชุมชนแออัด
- การขยายตัวสู่ความเป็นเมืองอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาความเจริญกระจุกตัวในเมืองใหญ่
- เมืองใหญ่ที่มีประชากรเกิน 10 ล้านคน กลายเป็น Mega-Urban Cities เช่น Bangkok , Jakarta , Manila
- เมืองที่ใหญ่ที่สุดอาจมีขนาดใหญ่กว่าเมืองอันดับสองเป็นเท่าตัว เช่น เมืองหลวงและเมืองอันดับสองของประเทศ

การเติบโตของเมืองระดับรอง (Secondary Cities)

- แนวโน้มความเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูง
- มีทรัพยากรธรรมชาติมาก
- การบูรณาการในระดับภูมิภาค ความร่วมมือระหว่างเมืองต่อเมือง (Sister Cities)
- มีศักยภาพในการจัดการแข่งขันกีฬา การประชุมสัมมนาในระดับภูมิภาค (เช่น การแข่งขัน Asian Games ที่ กวางโจว อินชอน การแข่งขัน SEA Games ที่เชียงใหม่ นครราชสีมา)
- การเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นเมืองอย่างรวดเร็ว จะก่อให้เกิดการพัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์กระจายออกไปมากขึ้นในพื้นที่ซึ่งเดิมไม่ใช่เขตเมืองหรือเขตเทศบาล เช่น อำเภอตามแนวถนนวงแหวน
- จังหวัดในภาคต่าง ๆ ของไทย ซึ่งเดิมเป็นพื้นที่ชนบท จะมีเขตเมืองขยายกว้างขวางขึ้นอย่างรวดเร็ว
- มีการขยายตัวของตลาดที่อยู่อาศัยในจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งมีทำเลอยู่ในอำเภออื่น ๆ นอกจากอำเภอเมือง เช่น เชียงใหม่ (หางดง - สันกำแพง) นครราชสีมา (ปากช่อง) สงขลา (หาดใหญ่) เพชรบุรี (ชะอำ) ประจวบคีรีขันธ์ (หัวหิน)
- ผู้ประกอบการท้องถิ่น/นักการเมืองท้องถิ่น อาจเป็นผู้บุกเบิกตลาดก่อน แต่มีผู้ประกอบการจากส่วนกลางไปแข่งขัน
- เศรษฐกิจ สินค้าเกษตรพื้นฐาน การสร้างถนน การดึงดูดการลงทุน
- สังคม การขจัดปัญหาความยากจนและความขัดแย้งระหว่างตัวเมืองและเขตชนบทใกล้เคียง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว การปล้นจี้ ฯลฯ โดยเฉพาะการเข้าถึงบริการสาธารณะเป็นปัญหามากในพื้นที่ต่างจังหวัด
- โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งแวดล้อม ขนส่งสาธารณะ การบุกเบิกที่ Oversupply หรือ Shortage ของที่อยู่อาศัย
- การปกครอง ความโปร่งใส การใช้จ่ายทรัพยากร การเลี้ยงตัวได้

ตลาดที่อยู่อาศัยในประเทศไทย

- **First - Tier Cities:** กรุงเทพฯ ชลบุรี นนทบุรี

- **Secondary Cities:** ปทุมธานี สมุทรปราการ และจังหวัดหลัก
ในภูมิภาค ได้แก่ เชียงใหม่ ภูเก็ต นครราชสีมา ขอนแก่น ระยอง เพชรบุรี (ชะอำ)
ประจวบคีรีขันธ์ (หัวหิน) สงขลา (หาดใหญ่) ซึ่งจังหวัดเหล่านี้ มีศักยภาพ
ในการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์

- **Third Tier Cities:** จังหวัดรองในภูมิภาค ได้แก่ พระนครศรีอยุธยา
นครสวรรค์ ฉะเชิงเทรา กาญจนบุรี เชียงราย พิษณุโลก สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ฯลฯ

- **Fourth - Tier Provinces:** จังหวัดที่เหลือ ซึ่งยังมีโอกาสต่ำในการพัฒนา

จังหวัดที่มีโอกาสในการพัฒนาตลาดที่อยู่อาศัย

- เป็นจังหวัดศูนย์กลางของกลุ่ม ไม่ใช่จังหวัดบริวารหรือจังหวัดเดี่ยว
- มีโครงข่ายคมนาคมทางถนนเชื่อมโยงจังหวัดข้างเคียง เช่น มอเตอร์เวย์ ถนนสายระเบียบเศรษฐกิจ
ถนน 4 ช่องจราจร ถนนวงแหวน หรือเป็นเส้นทางรถไฟความเร็วสูง รถไฟรางคู่
- มีสนามบินซึ่งให้บริการเชิงพาณิชย์ได้เต็มรูปแบบ มีเที่ยวบินจำนวนมาก ซึ่งสามารถนำผู้โดยสาร
ไปยังจังหวัดอื่น ๆ หลายจังหวัด หรือเมืองในต่างประเทศ
- มีสถาบันการศึกษาชั้นนำ/มีศูนย์การแพทย์ที่มีชื่อเสียง หรือเป็นเมืองศูนย์ราชการ
- มีฐานประชากรมาก ประมาณ 1 ล้านคนขึ้นไป
- เป็นจังหวัดชายแดนหรืออยู่ข้างเคียงจังหวัดชายแดน
- มีห้างสรรพสินค้าชั้นนำ และห้าง Modern Trade อื่น ๆ รวมทั้งห้างค้าปลีกก่อสร้าง
- มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจดี
- มีหอการค้าที่เข้มแข็ง
- ภูมิอากาศดี

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาตลาดอสังหาริมทรัพย์ในอนาคต

- สังคมสูงวัย (Demographics – Aging Society)

- รายงาน “การศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบเชิงนโยบายต่อการพัฒนาประเทศจากผลการคาดประมาณประชากรของไทย พ.ศ. 2553-2583” สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระบุว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 ประเทศไทยมีประชากรอายุ 65 ปี ขึ้นไปคิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 9 ของประชากรทั้งหมด และจะเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 14 ในปี 2564 และจะเพิ่มเป็น ร้อยละ 20 ในปี 2574 เมื่อนั้นจะเรียกประเทศไทยว่า “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” ได้แล้ว

- สหประชาชาติคาดการณ์ว่า สัดส่วนผู้สูงอายุของไทยมากกว่าประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน และไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมคนแก่เร็วกว่าประเทศส่วนใหญ่ในอาเซียน

- พลเมืองโลกสูงวัยกว่าเดิม เพราะอัตราเกิดต่ำ และสุขอนามัยดีขึ้น

- ประชากรสูงวัยจะเพิ่มเร็วในประเทศกำลังพัฒนา รวมทั้งในประเทศที่มีฐานประชากรมาก และมีประชากรวัยเยาว์มาก

- 7 จาก 15 ประเทศที่มีประชากรสูงวัยมากกว่า 10 ล้านคน อยู่ในประเทศกำลังพัฒนา และจะมีประเทศกำลังพัฒนาอีกไม่ต่ำกว่า 15 ประเทศที่มีประชากรสูงวัยเกิน 10 ล้านคนในปี 2050

- ผู้สูงวัยไม่ใช่ภาระสังคม โลกในอนาคตจะประกอบไปด้วยผู้สูงวัยที่ยังมีภูมิปัญญา พลังงาน และประสบการณ์

- ผู้สูงวัยเสียเปรียบเพียงร่างกาย แต่ยัง Smart and Tech Savvy (ฉลาดและมีความรู้เรื่องเทคโนโลยี)

- การพัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยให้ตอบสนองสังคมผู้สูงวัยการอยู่ในตำแหน่งที่สะดวกต่อการเดินทางมากขึ้น โดยจะมีทางเลือกมากขึ้นจากการขยายตัวของเมืองและขนส่งมวลชน

- การออกแบบที่อยู่อาศัยให้ตอบสนองสังคมผู้สูงวัย เช่น ทางเดิน ห้องน้ำ ห้องอาหาร ฯลฯ หรือใช้เทคโนโลยีระบบไร้สายในการบังคับ เช่น CCTV / Mobile Devices / Tracking Systems

- การให้สิทธิประโยชน์ทั้งกายภาพ การเงิน และสังคมแก่ผู้สูงวัย เพื่อให้สามารถดำรงชีพในที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม

● ระบบขนส่งมวลชน (Mass Transit) ที่เอื้อต่อการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ได้แก่

- โครงการขนาดใหญ่ของรัฐบาล (Government Mega Projects)
- ระบบขนส่งมวลชนของเมือง (City Mass Transits)
- รถไฟความเร็วสูง (High - Speed Trains)
- รถไฟทางคู่ (Dual - Track Trains)
- ทางพิเศษ/ ทางด่วนพิเศษ/ ถนนวงแหวน (Motorways/ Expressways/ Ring Roads)
- ท่าเรือน้ำลึก (Deep - Sea Ports)
- สนามบิน (Airports)
- สะพาน (Bridges)

● การพัฒนาระบบขนส่งมวลชนในอนาคต

- เส้นทางรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนทั้งบนดิน - ใต้ดิน จะเชื่อมต่อกันหมดทุกพื้นที่ภายในปี 2572 หรือเร็วกว่านั้น
- จำนวนสถานีเพิ่มขึ้นในอีก 5 ปีข้างหน้า มากกว่าจำนวนสถานีที่มีมาตลอด 15 ปี
- ปัจจุบันมี 63 สถานี ภายใน 5 ปี และจะมี 222 สถานี ซึ่งจะส่งผลให้อสังหาริมทรัพย์มีการพัฒนาตามไปด้วย เช่น อสังหาริมทรัพย์ในขอนแก่นจะเติบโตเร็วกว่าในอุดรธานี เนื่องจากมีชุมสายมากกว่า และจากประวัติศาสตร์ขอนแก่นจะมาก่อนอุดรธานี มีสนามบินที่ใหญ่กว่า มีสายการบินมากกว่า เป็นต้น
- มีสถานีชุมทางหรือสถานีเชื่อมต่อ (Interchange) เพิ่มอีกมาก
- การเดินทางจากพื้นที่หนึ่งจากปริมาณรถสู่พื้นที่ห่างไกลออกไปในอีกปริมาณหนึ่งจะสะดวก รวดเร็วขึ้นมาก ทำให้ตลาดอสังหาริมทรัพย์ในกรุงเทพฯ รอบนอก และปริมาณรถยังขยายตัวได้
- แนวโน้มระบบขนส่งมวลชนในจังหวัดอื่น ๆ

● การพัฒนาเมืองในอนาคต จะเกิดย่านศูนย์กลางธุรกิจหลากหลาย (Multiple CBDs) อสังหาริมทรัพย์หลากหลายประโยชน์ และอสังหาริมทรัพย์เชิงพาณิชย์ (Mixed - Uses & Commercial Real Estate Developments)

- เกิดย่านศูนย์กลางธุรกิจ (Central Business Districts-CBDs) ขึ้นอีกมากในกรุงเทพฯ
- ทุนขนาดใหญ่ในประเทศหันมาใช้ประโยชน์จากที่ดิน
- มีการนำที่ดินภาครัฐออกมาปล่อยเช่าให้ภาคเอกชนมากขึ้น
- มีโครงการอสังหาริมทรัพย์เชิงพาณิชย์ในลักษณะ Mixed-Uses มากขึ้น และมีขนาดใหญ่ขึ้น เช่น Super Malls, Super Structure
- ห้างสรรพสินค้าใหญ่และกระจายออกสู่ปริมาณรถ และต่างจังหวัด CPN/ The Mall/ HomePro/ CP/ Lotus/ 7-11
- ในทุกพื้นที่หลัก มีห้างสรรพสินค้าใหญ่มากกว่า 1 แห่ง
- ความต้องการพื้นที่อาคารสำนักงานสำหรับธุรกิจข้ามชาติ และธุรกิจขนาดใหญ่

- **โครงการขนาดใหญ่ของรัฐและเอกชน (Private Real Estate Mega-Projects)**

- One Bangkok (120 พันล้านบาท)
- Icon Siam (50 พันล้านบาท)
- Whizdom 101 (30 พันล้านบาท)
- Bangkok Mall (20 พันล้านบาท)

- **นวัตกรรมการก่อสร้างและออกแบบ (Construction & Architectural Innovation/Technology)**

- Theme
- อาคารสูง
 - Design เพื่อสร้าง Landmark
 - Smart Buildings
 - อาคารประหยัดพลังงาน
 - การออกแบบที่มีลักษณะเป็น
 - เน้นการใช้กระจก
 - Pre - Fabrication
 - Observation Deck หรือ Sky Deck

- **อาคารสูงของโลก (World's Super-Tall Buildings)**

- Saudi Arabian วางแผนสร้างอาคารสูงเกิน 1 กิโลเมตรในเมือง Jeddah มีพื้นที่ใช้สอย 500,000 ตารางเมตร ตั้งอยู่ใจกลางบริเวณที่จะก่อสร้างเป็น Kingdom City เนื้อที่ 5.2 ตารางกิโลเมตรริมฝั่งทะเล Red Sea
- งบประมาณค่าก่อสร้างประมาณ 1,200 ล้านดอลลาร์
- Azerbaijan, China & Qatar มีแผนสร้างอาคารสูงกว่า Burj Khalifa ซึ่งเป็นอาคารสูงที่สุดในโลกในปัจจุบัน (สูง 830 เมตร)
- มูลค่าก่อสร้างอาคารสูงต่อตารางเมตรแพงกว่าค่าก่อสร้างอาคารต่ำกว่า เพราะ Productivity ในการก่อสร้างต่ำลง เมื่อก่อสร้างชั้นสูงขึ้นไป
- ในประวัติศาสตร์มักเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ/การเงิน เมื่ออาคารสูงที่สุดในโลกสร้างเสร็จ

- อาคารสูงของไทย (Thailand's Super - Tall Buildings)

- อาคารสูงอยู่ในกรุงเทพฯ ชลบุรี นนทบุรี
- อาคารมหานคร และอาคารไบเทค 2 เป็นอาคารในประเทศไทยที่สูงเกิน 400 เมตร
- มีอาคารสูงเกิน 100 เมตรมากกว่า 300 อาคาร
- มีอาคารสูงเกิน 300 เมตรมากกว่า 5 อาคาร
- ยังมีแนวโน้มการพัฒนาอาคารสูงได้อีกมากในกรุงเทพฯ และชลบุรี

- ตลาดอสังหาริมทรัพย์ระหว่างประเทศ

- ตลาดผู้ซื้อจากต่างประเทศโดยเฉพาะชาวจีน
- มีความต้องการอสังหาริมทรัพย์ทุกประเภท ทั้งที่อยู่อาศัย และอสังหาริมทรัพย์เชิงพาณิชย์
- การเกิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community)
- AEC + 3 / AEC + 6 / Greater Mekong Sub-Region (GMS)
- ผู้ประกอบการธุรกิจอสังหาริมทรัพย์รายใหญ่ของ ASEAN แสวงหาโอกาสนอกประเทศ
ในประเทศ New Frontiers ของภูมิภาคทั้ง เมียนมาร์ สปป.ลาว กัมพูชา

- การเติบโตของตลาดที่อยู่อาศัยมือสอง (Resale/Existing Homes Market)

ตลาดที่อยู่อาศัยมือสองจะเติบโตมากขึ้นในอนาคต โดยมีแนวโน้ม ดังนี้

- ที่อยู่อาศัยใหม่ทุกหลังจะกลายเป็นที่อยู่อาศัยมือสองในอนาคต
- ปริมาณที่อยู่อาศัยสร้างเสร็จใหม่เพิ่มขึ้น → ปริมาณที่อยู่อาศัยมือสองในตลาดในอนาคต
- บ้านหลังที่สองนอกภูมิลำเนา
- ในประเทศที่พัฒนาแล้ว ยอดขายที่อยู่อาศัยมือสองมีมากกว่ายอดขายที่อยู่อาศัยใหม่ เช่น ในสหรัฐอเมริกาขายที่อยู่อาศัยมือสอง (5.26 ล้านหน่วยต่อปี) มีมากกว่ายอดขายที่อยู่อาศัยใหม่ (470,000 หน่วยต่อปี)
- ประเทศไทยยังขาดระบบ Multiple Listing System (MLS) ที่มีประสิทธิภาพ
- ประเทศไทยยังขาด Licensing สำหรับ Brokers/Agents

การบูรณาการองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจ สู่การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางผังเมือง

ในการวางและจัดทำผังเมือง

องค์ประกอบที่สำคัญที่จะต้องมีการวิเคราะห์ เพื่อให้การวางและจัดทำผังเมือง เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม ได้แก่ องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ โดยปัจจุบันการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางผังเมือง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ หรือตัวเลข ได้แก่ การวิเคราะห์มูลค่าของขนาดเศรษฐกิจ หรือการวิเคราะห์จำนวนและการกระจายตัวในสาขาการผลิต ทั้งด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการค้าบริการ เพื่อเป็นการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่นั้น ๆ ว่าปัจจุบันมีสาขาการผลิตใดเป็นหลัก และจะสามารถพัฒนาต่อไปในทิศทางใด แต่เนื่องจากในสถานการณ์ปัจจุบันของโลก ซึ่งเข้าสู่โลกดิจิทัล และเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร จึงได้เกิดระบบเศรษฐกิจรูปแบบใหม่มากมายนอกเหนือจาก 3 ภาคการผลิตหลัก เช่น เศรษฐกิจดิจิทัล หรือเศรษฐกิจ BCG ที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ความเข้าใจในระบบเศรษฐกิจรูปแบบใหม่และการเรียนรู้ถึงแนวโน้มการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เป็นกระแสโลก และเกิดขึ้นทั่วโลก และจะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ทำให้เปิดมุมมองใหม่ ๆ ต่อระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปในยุค 4.0 ซึ่งเป็นยุคที่ระบบข้อมูลมีความสำคัญ และเชื่อมโยงกันได้ทั่วโลก องค์ความรู้ที่ได้จากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการนี้ สามารถนำมาประกอบเพื่อให้เกิดมุมมองที่กว้างขึ้น สามารถวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลทางเศรษฐกิจได้ครบถ้วน และยังสามารถนำกรอบแนวคิดใหม่ ๆ มาประกอบทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลทางเศรษฐกิจเพื่อการวางผังเมืองสามารถรองรับการพัฒนาในระยะ 20 ปีข้างหน้าได้อย่างเหมาะสม และก้าวทันอนาคต

A nighttime cityscape featuring several illuminated skyscrapers, with a prominent tall building on the right. The scene is framed by diagonal white lines and pink and blue geometric shapes.

ส่วนที่ 3

**มาตรวัดทางประชากรศาสตร์
และแนวทางการประมาณ
ประชากรแฝง เพื่อการวางผังเมือง**

ส่วนที่ 3

มาตรวัดทางประชากรศาสตร์ และแนวทางการประมาณประชากรแฝง เพื่อการวางผังเมือง

สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2553

สำมะโนประชากรและเคหะ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลประชากรทุกคนในประเทศ ตามที่อยู่จริง และที่อยู่อาศัยของประชากรทุกคน ตามที่อยู่จริง ซึ่งเป็นเสมือนการฉายภาพนิ่ง ณ วันสำมะโน (วันที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นเวลาอ้างอิง) เพื่อแสดงภาพว่า ณ วันสำมะโน ประเทศไทยมีประชากรเท่าใด อยู่ที่จังหวัด/อำเภอใด/ตำบลใด เป็นชาย/หญิง เด็ก/คนทำงาน/คนแก่ คนพิการเท่าใด มีการศึกษาระดับไหน มีผู้รู้หนังสือมากน้อยเพียงใด คนในวัยทำงานมีงานทำหรือไม่ อาชีพ/สถานภาพเป็นอย่างไรและมีสถานที่อยู่อาศัยแบบไหน ถูกสุขลักษณะหรือไม่ ที่ใดมีผู้ย้ายถิ่นเข้า/ออกมาก เป็นต้น ซึ่งแตกต่างกับข้อมูลจากทะเบียนราษฎร์ของกระทรวงมหาดไทย คือ ข้อมูลจากทะเบียนราษฎร์ แสดงจำนวนประชากร ตามทะเบียนบ้าน (ตามกฎหมาย) และมีข้อมูลเฉพาะเพศและอายุเท่านั้น ทั้งนี้ ประชากรจำนวนมากที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในที่อยู่อาศัยตามทะเบียนบ้าน

การคุ้มครอง

1. คุ้มครองประชากร

- คนไทยทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยในวันสำมะโน (1 กันยายน 2553)
- ข้าราชการฝ่ายทหาร/พลเรือน/คณะทูตของไทยพร้อมครอบครัวซึ่งมีสำนักงานอยู่ต่างประเทศ
- คนต่างชาติ/ต่างด้าว ที่อยู่ในประเทศไทยตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไปนับถึงวันสำมะโน
- คนไทย/ต่างชาติ/ต่างด้าวที่มีสถานที่อยู่ปกติในประเทศไทย แต่ในวันสำมะโนได้ไปต่างประเทศชั่วคราว

ทั้งนี้ไม่รวม

- เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน ทหารและทูตต่างประเทศพร้อมทั้งครอบครัว ซึ่งมีสำนักงานอยู่ในประเทศไทย
- คนต่างชาติ/ต่างด้าว ผู้ซึ่งเข้ามาอยู่ในประเทศไทยไม่ถึง 3 เดือน นับถึงวันสำมะโน
- ผู้อพยพหรือผู้หลบหนีเข้าเมืองซึ่งอยู่ในค่ายอพยพที่รัฐบาลกำหนดขึ้น

2. คຸ້ມรวมเคหะ

สถานที่ที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยของประชากรทุกแห่งทั่วประเทศ อาทิ บ้าน อาคาร สิ่งปลูกสร้าง ที่สาธารณะ ห้องภายในสำนักงาน ใต้สะพาน เป็นต้น

ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล

1 กันยายน – 31 ตุลาคม 2553

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534

หมวด 3 คนเกิด คนตาย

มาตรา 18 เมื่อมีคนเกิด ให้แจ้งการเกิด ดังต่อไปนี้

- (1) คนเกิดในบ้าน ให้เจ้าบ้าน หรือบิดา หรือมารดา แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่คนเกิดในบ้าน ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันเกิด
- (2) คนเกิดนอกบ้าน ให้บิดา หรือมารดา แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนเกิดนอกบ้าน หรือแห่งท้องที่ที่จะพึงแจ้งได้ ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันเกิด ในกรณีจำเป็น ไม่อาจแจ้งได้ตามกำหนด ให้แจ้งภายหลังได้ แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันเกิด

การแจ้งตาม (1) และ (2) ให้แจ้งตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด พร้อมทั้งแจ้งชื่อคนเกิดด้วย

ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การแจ้งตามวรรคหนึ่ง จะแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่อื่นก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 21 เมื่อมีคนตาย ให้แจ้งการตาย ดังต่อไปนี้

- (1) คนตายในบ้าน ให้เจ้าบ้าน แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีการตาย ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาตาย ในกรณีไม่มีเจ้าบ้าน ให้ผู้พบศพแจ้งภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาพบศพ
- (2) คนตายนอกบ้าน ให้บุคคลที่ไปกับผู้ตายหรือผู้พบศพ แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีการตายหรือพบศพแล้วแต่กรณี หรือแห่งท้องที่ที่พึงแจ้งได้ ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาตายหรือเวลาพบศพ ในกรณีเช่นนี้จะแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจก็ได้

กำหนดเวลาให้แจ้งตาม (1) และ (2) ถ้าในท้องที่ใดการคมนาคมไม่สะดวก ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง อาจขยายเวลาออกไปตามที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่เวลาตายหรือเวลาพบศพ

การแจ้งตาม (1) และ (2) ให้แจ้งตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด พร้อมทั้งแจ้งชื่อผู้แจ้งด้วย

หมวด 4 การย้ายที่อยู่

มาตรา 29 ผู้ใดมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านใด ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นอยู่และมีภูมิลำเนาอยู่ ณ ที่นั้น

มาตรา 30 ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายที่อยู่ต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ดังต่อไปนี้

(1) เมื่อผู้อยู่ในบ้านย้ายที่อยู่**ออกจากบ้าน** ให้แจ้งการย้ายออก **ภายในสิบห้าวัน** นับแต่วันที่ผู้อยู่ในบ้านย้ายออก

(2) เมื่อมีผู้ย้ายที่อยู่**เข้าอยู่ในบ้าน** ให้แจ้งการย้ายเข้า **ภายในสิบห้าวัน** นับแต่วันที่ย้ายเข้า

นอกจากกรณีตาม (1) และ (2) **ผู้ย้ายที่อยู่** จะเป็นผู้แจ้งการย้ายออกและย้ายเข้า โดยไปแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ไปอยู่ใหม่ **ภายในสิบห้าวัน** นับแต่วันย้ายออกก็ได้ โดยให้นำสำเนาทะเบียนบ้าน พร้อมด้วยคำยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าบ้านที่เข้าไปอยู่ใหม่ แสดงต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งและเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 33 เมื่อผู้อยู่ในบ้านใดออกจากบ้านที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไปอยู่ที่อื่น **เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน** และเจ้าบ้านไม่ทราบว่าผู้นั้นไปอยู่ที่ใด ให้เจ้าบ้าน แจ้งการย้ายออกต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง **ภายในสามสิบวัน** นับแต่วันครบหนึ่งร้อยแปดสิบวัน โดยระบุว่าไม่ทราบที่อยู่ และให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งเพิ่มชื่อและรายการผู้นั้นในทะเบียนบ้านกลาง

นิยามประชากรแฝง

สำมะโนประชากรและเคหะ ได้ศึกษาประชากรแฝงจากการมีชื่อในทะเบียนบ้านที่อาศัยอยู่ เทียบกับสถานที่อาศัยอยู่จริงในจังหวัด และสถานที่เรียน หรือสถานที่ทำงานเทียบกับสถานที่อยู่จริง ถ้าสถานที่เหล่านั้นไม่ตรงกัน ให้นับว่าเป็น **ประชากรแฝงจากการทำสำมะโนประชากร** หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นประชากรนอกทะเบียน ดังนั้นจึงให้นิยามประชากรแฝง ว่า **หมายถึงประชากรที่เข้ามาอยู่อาศัย มาเรียน มาทำงานอยู่ในจังหวัดนั้น ๆ โดยไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้าน ประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ**

ประชากรแฝงกลางคืน

คือ **ประชากรที่อาศัยอยู่ประจำ** ในจังหวัดนั้น ๆ ในวันสำมะโน (1 กันยายน 2553) โดยไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่อาศัยอยู่ประจำ ซึ่งอาจจะมีชื่ออยู่ในทะเบียนจังหวัดอื่น ในต่างประเทศ หรือไม่มีชื่อที่ใดเลย

ประชากรแฝงกลางวัน

คือ **ประชากรที่เข้ามาเรียน** ที่มีอายุตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป **ผู้มาทำงาน** ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป หรือเข้ามาทั้งเรียนและทำงานในจังหวัดที่ตนเองไม่ได้อาศัยอยู่

การย้ายถิ่น

การย้ายถิ่นที่อยู่ของประชากร เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของประชากรในพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความหนาแน่นของประชากร ซึ่งหากขาดการบริหารจัดการที่ดีและเหมาะสมกับจำนวนประชากรที่มีอยู่จริงในแต่ละพื้นที่ ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชากรทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ปัญหาความแออัดของที่อยู่อาศัย ปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อมและภาวะมลพิษ ปัญหาการกำจัดขยะ ปัญหาความไม่ปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน และปัญหาด้านการให้บริการสาธารณสุข และการบริหารจัดการสาธารณสุขปโภคให้เพียงพอต่อความต้องการของประชากร เป็นต้น ฉะนั้นข้อมูลด้านการย้ายถิ่นของประชากร จึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการกำหนดนโยบายในการบริหารประเทศ

การศึกษาเรื่องประชากรแฝง มักจะศึกษาควบคู่ไปกับ เรื่องการย้ายถิ่น และสาเหตุของการย้ายถิ่น ประชากรแฝงจะเกิดขึ้นเมื่อมีการย้ายถิ่น จากถิ่นที่อยู่ปกติ ไปยังถิ่นที่อยู่ใหม่ โดยไม่มีการแจ้งย้ายตามที่กฎหมายกำหนด การศึกษาถึง ปัจจัยจุด ปัจจัยหลัก ที่ทำให้เป็นมูลเหตุให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากร จะช่วยให้สามารถศึกษาเรื่องประชากรแฝงได้ดีขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีการย้ายถิ่น

1. ความหมายของการย้ายถิ่น (Migration)

หมายถึง การเคลื่อนย้ายของประชากรข้ามเขตพื้นที่หนึ่ง ไปอยู่อีกพื้นที่หนึ่ง อาจเป็นการย้ายแบบถาวร หรือการย้ายแบบชั่วคราวก็ได้ การย้ายถิ่นจะมีความสมบูรณ์และชัดเจนขึ้น ก็ต้องคำนึงถึงระยะเวลาของการอยู่อาศัยในที่ใหม่ เพราะถ้าหากบุคคลย้ายถิ่นตามคำจำกัดความดังกล่าว แต่มาอยู่ในที่ใหม่เพียงหนึ่งหรือสองวัน เปรียบเทียบกับผู้ย้ายถิ่นที่มาอยู่ในที่ใหม่เป็นเดือนหรือเป็นปีย่อมแตกต่างในการที่จะเรียนรู้ และการปรับตัว

การย้ายถิ่นแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

- 1.1 การย้ายที่อยู่ภายในท้องถิ่น (Local Movement) เป็นการย้ายที่อยู่อาศัยภายในชุมชนนั่นเอง เป็นการย้ายที่อยู่ภายในระยะทางสั้น ๆ
- 1.2 การย้ายถิ่นภายในประเทศ (Internal Migration) เป็นการย้ายถิ่นที่อยู่ของประชากรภายในประเทศหนึ่ง การย้ายถิ่นส่วนใหญ่จะมีสาเหตุจากปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนามักจะก่อให้เกิดการไม่สมดุลของการกระจายตัวประชากรระหว่างเขตชนบทและเขตเมือง
- 1.3 การย้ายถิ่นระหว่างประเทศ (International Migration) เป็นการเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่ของประชากรข้ามเขตแดนประเทศหนึ่ง เพื่อตั้งหลักแหล่งอย่างถาวรในอีกประเทศหนึ่ง

2. กฎการย้ายถิ่น

หมายถึง แนวคิดที่อธิบายถึงภาวะการย้ายถิ่น สามารถใช้ในการตั้งสมมติฐาน เพื่อต้องการพิสูจน์ข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการย้ายถิ่นในสังคมต่าง ๆ ซึ่งกฎการย้ายถิ่นนี้ ได้สร้างขึ้นจากการศึกษา และการสังเกต กฎการย้ายถิ่นมีดังนี้

กฎข้อ 1 : การย้ายถิ่นมีความสัมพันธ์กับระยะทาง

จำนวนการย้ายถิ่นจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับระยะทาง ถ้าย้ายถิ่นในระยะทางไกลจะมีจำนวนผู้ย้ายถิ่นน้อย แต่ถ้าย้ายถิ่นในระยะใกล้จะมีผู้ย้ายถิ่นมาก

กฎข้อ 2 : การย้ายถิ่นจะดำเนินการตามขั้นตอน

การย้ายถิ่นไปยังจุดหมายปลายทางนั้น จะดำเนินการตามขั้นตอน โดยเริ่มต้นจากย้ายถิ่นจากหมู่บ้านไปสู่ชุมชน ตำบลที่ใหญ่ แล้วจะย้ายไปอำเภอ จังหวัด และจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางใหญ่ เช่น กรุงเทพฯ โดยต้องอาศัยการปรับตัวเป็นตัวแทนที่สำคัญต่อการย้ายถิ่นในแต่ละครั้ง

กฎข้อ 3 : มีการย้ายถิ่นออก ย่อมมีการย้ายถิ่นเข้า

ชุมชนที่มีการย้ายถิ่นออก ย่อมมีการย้ายเข้า เช่น มีการย้ายถิ่นจากชนบทไปสู่เมือง ก็จะมีการย้ายถิ่นจากเมืองกลับไปสู่ชนบทด้วยในทางกลับกัน

กฎข้อ 4 : แนวโน้มการย้ายถิ่นของคนชนบท มีมากกว่าคนในเมือง

ผู้ที่อยู่ในชนบท ต้องการย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองเพื่อต้องการความสะดวกสบาย ต้องการได้รับบริการทางสังคม การศึกษาและมืงานทำ ส่วนผู้ที่อยู่ในเมืองนั้นได้รับสิ่งที่ต้องการอย่างเพียงพอแล้ว และไม่ต้องการแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวจากชนบท

กฎข้อ 5 : จำนวนการย้ายถิ่น มีความสัมพันธ์กับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี

ในพื้นที่ที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมาก จะมีการย้ายถิ่นมากกว่าพื้นที่ที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีน้อย

กฎข้อ 6 : ปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นแรงจูงใจให้การย้ายถิ่น

การย้ายถิ่นส่วนมาก มาจากเหตุผลทางเศรษฐกิจ เพื่อหางานทำ หรือเพื่อเพิ่มรายได้ ท้องถิ่นใดมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ดี และมีอาชีพที่หลากหลายทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรมการค้า และบริการ ย่อมทำให้ประชากรพากันเข้าไปประกอบอาชีพเป็นจำนวนมาก เป็นการเพิ่มรายได้ ยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของตนเองและครอบครัวให้สูงขึ้น เพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

กฎข้อ 7 : การย้ายถิ่น กับลักษณะทางเพศของผู้ย้ายถิ่น

เพศหญิงจะย้ายถิ่นในระยะทางใกล้ ๆ ส่วนเพศชายจะย้ายถิ่นระยะทางไกลกว่าอธิบายกฎข้อนี้ โดยเงื่อนไขในอดีตที่การย้ายถิ่นต้องผ่านอุปสรรคมากมายจากการเดินทาง เพศชายจึงย้ายถิ่นไกลกว่าเพศหญิง

3. แนวคิดว่าด้วยการย้ายถิ่น

มีนักวิชาการหลายสาขาซึ่งให้ความสนใจในปัญหาการย้ายถิ่น เช่น นักสังคมศาสตร์ นักประชากรศาสตร์ นักภูมิศาสตร์ และนักเศรษฐศาสตร์ แต่เดิมนักสังคมศาสตร์เป็นผู้ที่สนใจในปัญหาว่าอะไรเป็นสาเหตุให้คนย้ายถิ่นมาก่อนนักเศรษฐศาสตร์ ต่อมานักเศรษฐศาสตร์เริ่มสนใจในปัญหาการย้ายถิ่นโดยเน้นที่ปัจจัย และผลกระทบของการย้ายถิ่น นักภูมิศาสตร์นั้น การศึกษาส่วนใหญ่เน้นในเรื่องแบบแผน (Pattern) ของการย้ายถิ่นในเชิงภูมิศาสตร์ กฎการย้ายถิ่นที่สำคัญของนักภูมิศาสตร์คือ กฎว่าด้วยแรงถ่วง (Gravity Law)

3.1 แนวคิดการย้ายถิ่นเนื่องจากปัจจัยผลักและปัจจัยดึง

ราเวนสไตน์ นักสังคมศาสตร์ยุคแรก อธิบายตัวกำหนดการย้ายถิ่นของมนุษย์ พบว่าคนเราจะย้ายถิ่นจากที่ซึ่งเรามีโอกาสน้อยกว่า ไปยังที่ซึ่งเรามีโอกาสมากกว่า ดังนี้

- คนเราจะเลือกย้ายไปที่ใกล้ก่อนที่ไกล
- การย้ายถิ่นจะกระทำอย่างมีขั้นตอน
- การย้ายถิ่นทุกๆ กระแสจะมีกระแสย้อนกลับ
- ชาวชนบทมีแนวโน้มของการย้ายถิ่นมากกว่าชาวเมือง

ลี นักสังคมศาสตร์ อธิบายแบบแผนของการย้ายถิ่นอย่างมีระบบมากขึ้น ได้รวบรวมปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ย้ายถิ่นออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ๆ

- ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นต้นทาง
- ปัจจัยซึ่งเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นปลายทาง
- อุปสรรคซึ่งขัดขวางการย้ายถิ่น
- ปัจจัยส่วนตัวของผู้ที่คิดจะย้ายถิ่น

ลี จำแนกปัจจัยต่างๆ ที่ต้นทางและปลายทางออกเป็นปัจจัยในเชิงบวก ศูนย์ และเชิงลบ ปัจจัยบวก ได้แก่ สิ่งทั้งหลายซึ่งดึงดูดให้ผู้ตัดสินใจคงอยู่ในถิ่นเดิม (Pulled Factors) ปัจจัยลบ หมายถึงปัจจัยทั้งหลายซึ่งผลักดันให้เขาออกไปจากถิ่นเดิม (Pushed Factors) ปัจจัยที่เป็นศูนย์ หมายถึง ปัจจัยซึ่งไม่มีผลทั้งในทางบวกหรือลบ

- การที่ปัจจัยหนึ่งๆ จะเป็น บวก ลบ หรือศูนย์นั้น ย่อมต้องขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละบุคคล คนเราจะย้ายถิ่นหรือไม่นั้น ย่อมจะพยายามเปรียบเทียบปัจจัยที่เป็นบวก และลบ ที่ต้นทางและปลายทาง
- นอกจากนั้น ผู้ย้ายถิ่นยังต้องคำนึงถึงอุปสรรคของการย้ายถิ่นด้วย ตั้งแต่ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง จนกระทั่งกฎหมายจำกัดการย้ายถิ่น เป็นต้น

ล ได้ตั้งข้อสมมุติฐาน เกี่ยวกับการย้ายถิ่นเป็น 3 เรื่อง ดังนี้

- ปริมาณการย้ายถิ่น ผันแปรตามความแตกต่างระหว่างท้องที่ต่าง ๆ และตามความแตกต่างของผู้ที่อาศัยในท้องที่เหล่านั้น และจะผันแปรผกผันกันอุปสรรคของการย้ายถิ่น และหากไม่มีข้อจำกัดใด ๆ แล้ว ปริมาณการย้ายถิ่นจะเพิ่มขึ้นตามกาลเวลา
- กระแสการย้ายถิ่น จะมีกระแสไหลกลับอันเนื่องมาจากผู้ย้ายถิ่น พบว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่ปลายทาง มีได้เป็นไปตามที่ตนคาดหวังไว้
- ลักษณะของผู้ย้ายถิ่น ผู้ตอบสนองต่อปัจจัยดึงดูดที่ปลายทาง มักเป็นผู้ที่มีการศึกษาดี มีความทะเยอทะยาน มีสุขภาพดีกว่าบุคคลเฉลี่ยในสังคมต้นทาง

4. ผลกระทบของการย้ายถิ่น

- **ผลกระทบต่อส่วนบุคคล** ซึ่งหมายถึงผลกระทบที่มีต่อผู้ย้ายถิ่นหรือครอบครัวของผู้ย้ายถิ่นโดยตรง แม้ว่าการย้ายทำให้รายได้ลดลง แต่การส่งเงินกลับก็พอที่จะชดเชยได้ แต่อาจเกิดปัญหาครอบครัวแตกแยก
- **ผลกระทบต่อเศรษฐกิจส่วนรวม**
- **ผลกระทบในเรื่องการจ้างงานและอัตราค่าจ้าง** การพิจารณาจะแยกเป็นผลที่เกิดในท้องที่ต้นทางและปลายทาง
- **ผลกระทบต่อการผลิตในเมืองที่เด่นชัด** คือ ทำให้อุตสาหกรรมในเมืองไม่ต้องใช้เทคนิคการผลิตที่มีสัดส่วนของทุนมากเกินไป (less capital intensive) เพราะการย้ายถิ่นของคนจากชนบท ย่อมมีส่วนทำให้แรงงานหาง่ายขึ้นและราคาถูก
- **ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในเมืองและชนบท** การย้ายเข้า มักเป็นต้นเหตุของการเกิดปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาจราจร ปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัย ปัญหาความขาดแคลนโรงเรียน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ปัญหาเหล่านี้เป็นที่มาของนโยบายที่พยายามจำกัดจำนวนผู้ย้ายถิ่นจากชนบทสู่เมือง
- **ปัญหาทางสังคมอื่น ๆ** เช่น การย้ายถิ่นมักมีส่วนในการลดภาวะเจริญพันธุ์ ด้วยสาเหตุหลายประการ เนื่องจากแต่งงานช้าลง และมีการใช้วัฒนธรรมเมืองในการคุมกำเนิด
- **ผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ** เป็นการยากที่จะกล่าวถึงผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม แต่ถ้าจะกล่าวถึงผลการพัฒนาเป็นท้องที่ ๆ ไปแล้ว จะเห็นว่าโดยทั่วไปการย้ายถิ่นทำให้ช่องว่างระหว่างชนบทและเมืองมากขึ้น

มาตรวัดทางประชากรศาสตร์

ความหมายของข้อมูลประชากร

ประชากร (POPULATION) หมายถึง คนทุกคนโดยรวมที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่หนึ่ง ณ เวลาหนึ่ง (เพ็ญพร อธิวิเศษ 2534) ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงประชากร จึงจำเป็นต้องระบุ เขตพื้นที่ และเวลา ด้วยว่าเป็นประชากรในเขตพื้นที่ใด เวลาใด เช่น ประชากรจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2559 เป็นต้น อย่างไรก็ตาม บางครั้งเรียกสมาชิกส่วนหนึ่งของประชากรของเขตพื้นที่ศึกษาว่า “ประชากร” ด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ นอกจากจะใช้คำว่า “ประชากร” ในความหมายที่หมายถึงสมาชิกโดยรวมของประชากรเขตพื้นที่ศึกษาแล้ว ยังใช้คำนี้กับประชากรกลุ่มย่อย (Sub - Population) ของเขตพื้นที่ศึกษา เช่น ประชากรวัยเรียนของจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ยังคงหมายถึงสมาชิกโดยรวมของประชากรกลุ่มย่อยนั้นนั่นเอง

เป็นที่ทราบกันว่าปัจจุบัน ข้อมูลประชากร โดยเฉพาะข้อมูลการคาดประมาณประชากรในอนาคต เป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะการวางแผนที่ต้องใช้ “คน” เป็นตัวนำด้วยแล้ว ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้น เพราะการเปลี่ยนแปลงประชากร ไม่ว่าจะในด้านขนาด การกระจายตัว หรือองค์ประกอบของประชากร ล้วนมีผลกระทบต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ (กองวางแผนทรัพยากรมนุษย์ 2538)

ภาวะประชากรมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Dynamic) ข้อมูลประชากรจึงควรให้ความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และมีความเชื่อถือได้ โดยทั่วไป ข้อมูลที่นักประชากรศาสตร์นำมาใช้ประโยชน์มี 2 ลักษณะ คือ ข้อมูลทางด้านบุคคล (Persons) ซึ่งได้แก่ เพศ ที่อยู่อาศัย การศึกษา ฯลฯ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ (Events) เช่น การเกิด การตาย การย้ายถิ่น เป็นต้น

ความสำคัญและประโยชน์ของข้อมูลประชากร

ข้อมูลประชากร มีความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาภาวะประชากร โดยไม่เลือกกว่าเป็นการศึกษาแบบสภาพหยุดนิ่ง หรือแบบเปลี่ยนแปลง เพราะข้อมูลประชากรจะช่วยให้ทราบถึง ขนาด การกระจายตัว องค์ประกอบ และโครงสร้างของประชากรได้

ข้อมูลประชากร นอกจากจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการศึกษาเกี่ยวกับภาวะประชากรแล้ว ยังมีประโยชน์อื่น ๆ ดังต่อไปนี้

1. **ประโยชน์ทางการบริหาร** จะเห็นได้ว่าในหลาย ๆ ประเทศได้มีการจัดเก็บข้อมูลประชากรเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น การเก็บภาษี วางแผนด้านการศึกษา การสร้างโรงเรียน วางแผนเกี่ยวกับการวางแผนนโยบายด้านการแพทย์และสาธารณสุข การแบ่งเขตการเลือกตั้ง ในกรณีที่มีการแบ่งเขตการเลือกตั้งตามจำนวนประชากร เป็นต้น

2. การวางแผนพัฒนา และการวางผัง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม แผนการให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน ตลอดจนถึงแผนพัฒนาอนาคต แผนพัฒนาด้านกายภาพ การใช้พื้นที่ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยข้อมูลประชากรประกอบในการพิจารณาจัดเตรียมแผนตัวอย่าง การวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำในแถบชายฝั่งทะเลทางภาคตะวันออก การวางแผนการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินของชุมชนต่าง ๆ จำเป็นจะต้องมีข้อมูล ขนาด และการกระจายตัวของประชากร การเติบโตของประชากร เพื่อประมาณจำนวนประชากรในอนาคต ปริมาณน้ำที่ประชากรต้องใช้ในการอุปโภคบริโภค หรือการเคหะแห่งชาติ จะก่อสร้างอาคารหรือบ้านเพื่อประชาชน ก็ต้องทราบจำนวนครอบครัวที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต เป็นต้น

3. ประโยชน์ทางการแพทย์และสาธารณสุข ข้อมูลประชากรที่จะมีประโยชน์ต่อการแพทย์และสาธารณสุข ได้แก่ ข้อมูลที่เน้นเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรคและปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดโรคกับหมวดอายุของประชากร กับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชากร การปฏิบัติตนด้านอนามัยของประชากรกลุ่มต่าง ๆ ความแตกต่างของการตายระหว่างชนชั้นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันเป็นอาทิ

4. ความก้าวหน้าในศาสตร์ต่าง ๆ ข้อมูลประชากรมีประโยชน์สำหรับการวิจัย ทั้งในแง่การวิจัยประยุกต์ (Applied Research) และการวิจัยพื้นฐาน (Pure Research) นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่มความเข้าใจในเรื่องประชากรมากขึ้น เช่น ระดับการเจริญพันธุ์ ระดับการเกิด ระดับการตาย เป็นต้น

การศึกษาประชากรศาสตร์

Phillip M. Hauser และ Otis Dudley Duncan เป็นนักประชากรศาสตร์ที่มีชื่อเสียงชาวอเมริกัน ให้ความหมายว่า การศึกษาเกี่ยวกับประชากรศาสตร์ หรือภาวะประชากร เป็นการศึกษาเกี่ยวกับขนาด การกระจายตัวเชิงพื้นที่ องค์ประกอบของประชากร การเปลี่ยนแปลง และองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลง

1. ขนาด และการกระจายตัวเชิงพื้นที่

1.1 ความหมาย

- **ขนาด (Size)** หมายถึง จำนวน ดังนั้น **ขนาดของประชากร (Population size)** คือจำนวนคนทั้งสิ้นที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ศึกษา ณ เวลานั้น ในการศึกษาครั้งนี้ จะหมายรวมถึง ขนาดของพื้นที่ และความหนาแน่นประชากร ทั้งนี้ เพื่อต้องการทราบว่าประชากร ณ พื้นที่หนึ่ง มีขนาดใหญ่กว่าหรือเล็กกว่าประชากรอีกพื้นที่หนึ่งในเวลาเดียวกันเท่าไร หรือในอดีตเท่าไร

- **การกระจายตัวเชิงพื้นที่** เป็นการศึกษาว่า **ประชากรกระจายตัวออกไปตามภูมิศาสตร์อย่างไร อะไรเป็นสาเหตุของการกระจายตัวดังกล่าว** มีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างที่เกิดขึ้นจากการกระจายตัวนั้น ๆ การกระจายตัวสามารถศึกษาได้ตั้งแต่ระดับภูมิภาคของโลก ประเทศ หรือหน่วยปกครองระดับต่าง ๆ ของประเทศนั้น ๆ เช่น ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หรือแยกพิจารณาเป็นเขตเมือง เขตชนบท

มองในระดับประเทศ ถ้าเราสนใจที่จะศึกษาว่า อะไรเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงในจำนวนหรือขนาด และสัดส่วนของประชากรที่อาศัยอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของโลก เราจะพบว่าสาเหตุที่สำคัญมาจากผลของความแตกต่างในเรื่อง การเกิด การตาย และการย้ายถิ่น ที่สะสมต่อเนื่องกันมานั่นเอง

1.2 มาตรวัดเกี่ยวกับ ขนาด และการกระจายตัวเชิงพื้นที่

การนำเสนอข้อมูลทางประชากร หรือข้อมูลอื่น ๆ ด้วยตัวเลข แบ่งออกได้เป็น 2 แบบ คือ จำนวนสัมบูรณ์ (absolute number) และจำนวนสัมพัทธ์ (relative number) ซึ่งแตกต่างกันดังนี้

(1) **จำนวนสัมบูรณ์ (absolute number)** หมายถึง ตัวเลขที่มีความสมบูรณ์อยู่แล้วในตัวเอง สามารถใช้ในการสื่อความหมายได้โดยไม่จำเป็นต้องนำไปคิดคำนวณสัมพันธ์กับจำนวนอื่น ๆ การใช้จำนวนสัมบูรณ์ มักมีข้อจำกัดเพราะประชากรฐานต่างกัน

(2) **จำนวนสัมพัทธ์ (relative number)** หมายถึง ตัวเลขที่ได้จากการนำตัวเลขมากกว่าหนึ่งจำนวนมาคิดคำนวณด้วยกัน เป็นการเปรียบเทียบตัวเลข 2 ตัวขึ้นไป จำนวนสัมพัทธ์ที่นิยมนำมาใช้ในการศึกษาหรือนำเสนอผลทางด้านประชากรเบื้องต้นได้แก่ **อัตราส่วน (Ratio) สัดส่วน (Proportion) ร้อยละ (Percent) หรืออัตราส่วนร้อย (Percentage)**

- **อัตราส่วน (Ratio)** หมายถึง ขนาดสัมพัทธ์หรือขนาดเปรียบเทียบระหว่างเลขสองจำนวน เป็นผลลัพธ์ที่ได้จากการหารซึ่งเปรียบเทียบตัวเลขหนึ่งกับตัวเลขอีกตัวหนึ่ง

สูตร	อัตราส่วน (Ratio) = $(A/B) \times K$
------	--------------------------------------

โดย **A** = จำนวนข้อเท็จจริงซึ่งปรากฏขึ้นกับประชากร
ที่ทำการศึกษา ณ ช่วงเวลาที่กำหนด

B = จำนวนข้อเท็จจริงอื่นซึ่งปรากฏขึ้นกับประชากร
ที่ทำการศึกษา ณ ช่วงเวลาที่กำหนด

K = ค่าคงที่ = 100

ทั้งนี้ โดยตัวเลขที่นำมาใช้ในการคำนวณอาจเป็นตัวเลขที่มาจากประชากรเดียวกัน หรือประชากรต่างกัน ดังนี้

- เป็นอัตราส่วนจากประชากรเดียวกัน (Universe) ตัวตั้งและตัวหารต่างก็เป็นส่วนย่อยของประชากรเดียวกัน เช่น อัตราส่วนระหว่างเพศ อัตราส่วนประชากรในเมืองกับชนบท

- เป็นอัตราส่วนจากประชากรต่างกัน เช่น ความหนาแน่นของประชากร ตัวตั้ง คือ ประชากร แต่ตัวหาร คือ พื้นที่ ขนาดประชากรต่อบ้าน ตัวตั้งคือประชากร ตัวหารคือบ้าน

- เป็นอัตราส่วนแบบอื่น มักเรียกว่า **อัตรา (Rate)** เนื่องจากการศึกษาเหตุการณ์ทางประชากร เช่น การเกิด การตาย การสมรส การย้ายถิ่น ต้องกำหนดช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ปรากฏขึ้น โดยปกติ = 1 ปี จึงเป็นอัตราส่วนแบบพิเศษที่แสดงความถี่ หรือโอกาสที่เหตุการณ์ทางประชากรใด ๆ จะเกิดขึ้นกับประชากรในรอบปีที่ทำการศึกษา หรืออีกนัยหนึ่งคือ การเสี่ยงต่อเหตุการณ์ใด ๆ ของประชากรที่ทำการศึกษาในรอบปีใด ๆ อาจเรียกบุคคลที่มีคุณสมบัติเข้าข่ายเสี่ยงต่อเหตุการณ์ว่า “ประชากรพร้อมเสี่ยง”

สูตร	$\text{อัตรา (Rate)} = (A/P) \times K$
------	--

โดย **A** = จำนวนข้อเท็จจริงซึ่งปรากฏขึ้นกับประชากร
ในรอบปีที่ศึกษา

P = ประชากรพร้อมเสี่ยงต่อเหตุการณ์ A
ในรอบปีที่ศึกษา

K = ค่าคงที่ = 100 หรือ 1,000

- **สัดส่วน (Proportion)** คือ อัตราส่วนที่เปรียบเทียบส่วนย่อยกับส่วนรวม โดยใช้จำนวนตัวอย่างของกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มตั้ง แล้วหารด้วยจำนวนตัวอย่างรวมทั้งหมด

สูตร	$\text{สัดส่วน (Proportion)} = [A/(A+B)] \times K$
------	--

โดย **A** = จำนวนข้อเท็จจริงซึ่งปรากฏขึ้นกับประชากร
ที่ทำการศึกษา ณ ช่วงเวลาที่กำหนด

B = จำนวนข้อเท็จจริงที่เหลือซึ่งปรากฏ
ขึ้นกับประชากรทำการศึกษา ณ ช่วงเวลาที่

กำหนด

A+B = จำนวนข้อเท็จจริงทั้งสิ้น

- **ร้อยละ (Percent) หรือ อัตราส่วนร้อย (Percentage)** คือ อัตราส่วนฐานร้อยหรือสัดส่วนฐานร้อย หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ สัดส่วน ที่คิดจากจำนวนตัวอย่าง 100 ราย มักนิยมใช้ร้อยละในการเสนองานมากกว่า สัดส่วน เพราะสื่อความหมายได้ง่ายกว่าและเข้าใจง่ายกว่า

2. องค์ประกอบของประชากร (Population composition)

ประชากร ณ อาณาเขตหนึ่ง ณ เวลานั้น จะประกอบด้วยคน ซึ่งแต่ละคนจะมีคุณลักษณะด้านต่าง ๆ (Characteristic) เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา เป็นลักษณะประจำตัว องค์ประกอบของประชากรกลุ่มหนึ่งย่อมแตกต่างไม่มากก็น้อยกับประชากรกลุ่มอื่น ๆ หรืออาจกล่าวได้ว่า **องค์ประกอบในด้านใด ๆ ของประชากร = การกระจายตัวของประชากรตามลักษณะประจำตัวบุคคลนั้น ๆ**

2.1 องค์ประกอบด้านเพศ

ในสังคมหนึ่ง ๆ ความสมดุลระหว่างเพศเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าชุมชนหนึ่งมีคนหนุ่มสาวที่ไม่ได้สัดส่วน อาทิ มีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย สัดส่วนการสมรสก็จะต่ำลง ดังนั้น การทราบถึงองค์ประกอบด้านเพศจึงถือว่าสำคัญ สัดส่วนระหว่างเพศทั้งประเทศ หรือในระดับย่อยลงมาเป็นภูมิภาค มีผลโดยตรงต่ออัตราการสมรส อัตราเกิด อัตราตาย ยิ่งไปกว่านั้นความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจสังคมที่สำคัญ ๆ ยังขึ้นกับดุลยภาพระหว่างเพศอีกด้วย จะพบว่าเพศชาย และเพศหญิง มีความแตกต่างกันทั้งจำนวนผู้เข้ารับการศึกษา การเข้าสู่แรงงาน แบบแผนของอาชีพ รายได้ และคุณลักษณะอื่น ๆ

มาตรวัดองค์ประกอบด้านเพศ

มาตรวัดที่แสดงความสมดุลระหว่างเพศของประชากร คือ **อัตราส่วนเพศ (Sex Ratio)** การหาอัตราส่วนเพศ อาจหาสำหรับประชากรทั้งหมดในประเทศ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดก็ได้ ถ้าจำนวนประชากรเพศชายและเพศหญิงเท่ากัน อัตราส่วนระหว่างเพศจะเท่ากับ 100 อัตราส่วนระหว่างเพศของประชากรตามกลุ่มอายุ จะมีแบบแผนที่เหมือน ๆ กัน กล่าวคือ อัตราส่วนเพศเมื่อแรกเกิด (Sex ratio at Birth) จะเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเฉลี่ยจะมีค่าเท่ากับ 105 หมายถึงเด็กที่เกิดจะเป็นเพศชาย 105 คน ในขณะที่เป็นเพศหญิง 100 คน แต่เนื่องจากประชากรเพศชายในแต่ละกลุ่มอายุจะมีอัตราการตายสูงกว่าประชากรเพศหญิงในกลุ่มอายุเดียวกัน จึงทำให้ช่วงวัยกลางคนจะมีความสมดุลทางเพศ และเนื่องจากเพศหญิงมักจะมีอายุยืนยาวกว่าเพศชาย ดังนั้น ในวัยชราจึงมักปรากฏว่า ค่าอัตราส่วนเพศ จะเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย แต่โดยทั่วไปแล้วอัตราส่วนเพศของประชากรรวมจะมีอัตราส่วนเท่ากับ 100 หรือใกล้เคียง 100 ที่แสดงถึงความสมดุลทางเพศ ประเทศไทย พ.ศ. 2559 มีอัตราส่วนเพศเท่ากับ 96.38 แสดงว่าประเทศไทยมีอัตราส่วนเพศที่มีประชากรเพศชายน้อยกว่าประชากรเพศหญิง อัตราส่วนเพศอาจสูงหรือต่ำผิดปกติหากเกิดปรากฏการณ์ทางประชากรบางอย่างขึ้น เช่น บางพื้นที่มีประชากรเพศหญิงย้ายเข้ามา มีโรงงานที่ต้องใช้แรงงานเพศหญิงมาก เป็นต้น หรือบางพื้นที่มีประชากรเพศชายย้ายเข้ามา เป็นต้น

- **อัตราส่วนเพศ (Sex ratio)** เป็นค่าที่แสดงให้เห็นว่า ณ พื้นที่ที่ศึกษา ในเวลาที่กำหนดนั้น มีประชากรเพศใดมากกว่ากัน โดยเปรียบเทียบจากประชากรเพศหญิง 100 คน

$$\text{สูตร} \quad \text{อัตราส่วนเพศ (Sex ratio)} = M/F \times K$$

โดย **M** = จำนวนประชากรเพศชาย ณ พื้นที่และเวลาที่กำหนด

F = จำนวนประชากรเพศหญิง ณ พื้นที่และเวลาที่กำหนด

K = ค่าคงที่ = 100

2.2 องค์ประกอบด้านอายุ

ความรู้เรื่ององค์ประกอบด้านอายุของประชากรเป็นพื้นฐานของการศึกษาทางประชากรเกือบทุกด้าน ทั้งนี้ เพราะอายุเป็นตัวเลขพื้นฐานของคุณลักษณะส่วนบุคคลของเรา สัดส่วนของประชากรในแต่ละกลุ่มอายุที่ต่างกันในสังคมหนึ่ง มีผลต่ออัตราเกิด อัตราตาย สถานภาพสมรส และการย้ายถิ่น เป็นต้นว่า ในชุมชนที่มีประชากรวัยหนุ่มสาวมากและได้สัดส่วนกัน อัตราการสมรสก็อาจสูง อัตราเกิดก็จะสูงตามด้วย การมีความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบด้านอายุของประชากร ช่วยในการวางแผนกำลังคน กำลังทหาร การขยายการศึกษา หรือโครงการสวัสดิการทางสังคมของรัฐ เช่น เบี้ยคนชรา เป็นต้น

มาตรวัดองค์ประกอบด้านอายุ

มาตรวัดทางด้านอายุของประชากร เช่น อัตราส่วนพึ่งพิงทางอายุ (Dependency ratio) แต่เนื่องจากสังคมของประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในการศึกษาครั้งนี้จึงเพิ่มมาตรวัดเพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดในเรื่องดังกล่าว คือ อัตราส่วนศักยภาพการเกื้อหนุน (Potential support ratio) และดัชนีการสูงอายุ (Ageing Index) เป็นต้น

- อัตราส่วนพึ่งพิงทางอายุ (Dependency ratio) หรือ อัตราส่วนผู้เป็นภาระ หมายถึงอัตราส่วนของประชากรที่อยู่ในกลุ่มอายุนอกวัยแรงงาน ต่อประชากรในวัยแรงงาน โดยมีข้อสมมุติว่า กลุ่มอายุนอกวัยแรงงานที่ต้องพึ่งพิงทางเศรษฐกิจ ได้แก่ กลุ่มประชากรเด็ก (อายุต่ำกว่า 15 ปี) และกลุ่มประชากรสูงอายุ (อายุ 60 หรือ 65 ปีขึ้นไป) ส่วนประชากรที่เป็นที่พึ่งของประชากรกลุ่มอื่นคือ ประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15 - 59 หรือ 15 - 64 ปี) มาตรวัดนี้มีประโยชน์มากในการอธิบายถึงการกระจายตัวด้านอายุของประชากร ทั้งนี้ เพราะประชากรทุกคนเป็นผู้บริโภค แต่จะมีประชากรเพียงกลุ่มเดียวที่ เป็นผู้ผลิต ประเทศที่มีสัดส่วนของประชากรที่เป็นผู้ผลิตสินค้าและบริการมาก ย่อมมีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าประเทศที่มีสัดส่วนของประชากรที่เป็นผู้ผลิตสินค้าและบริการน้อยกว่า เรามักจะพบว่าประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีอัตราส่วนผู้ที่เป็นภาระต่ำ

$$\text{สูตร} \quad \text{อัตราส่วนพึ่งพิงทางอายุ (Dependency ratio)} = [P_c + P_e]/P_w \times K$$

โดย P_c = ประชากรวัยเด็ก (อายุต่ำกว่า 15 ปี)

P_e = ประชากรสูงอายุ (อายุ 60 หรือ 65 ปีขึ้นไป)

P_w = ประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15 - 59 หรือ 15 - 64 ปี)

K = ค่าคงที่ = 100

- อัตราส่วนศักยภาพการเกื้อหนุน (Potential support ratio) หมายถึง จำนวนคนในวัยแรงงาน (อายุ 15 - 64 ปี) เทียบกับจำนวนผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป ในการเกื้อหนุนผู้สูงอายุหนึ่งคน เป็นดัชนีตัวหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงจำนวนคนในวัยแรงงาน ที่มีศักยภาพในการเกื้อหนุนผู้สูงอายุหนึ่งคน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดศักยภาพของแรงงานในการสนับสนุนผู้สูงอายุ ค่าที่ลดลง ส่งผลให้ความมั่นคงโดยรวมของสังคมลดลงด้วย กล่าวคือ ผู้อยู่ในวัยแรงงานจะต้องรับภาระการเลี้ยงดูและดูแลผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น จะต้องเสียค่าใช้จ่าย ดูแล ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นนั่นเอง

$$\text{สูตร อัตราส่วนศักยภาพการเกื้อหนุน (Potential support ratio) = } P_w / P_{e65}$$

โดย P_w = ประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15 - 64 ปี)
 P_{e65} = ประชากรสูงอายุ (65 ปีขึ้นไป)

- ดัชนีการสูงอายุ (Aging Index) หมายถึง จำนวนผู้สูงอายุเทียบกับกลุ่มประชากรวัยเด็ก เป็นอัตราส่วนของผู้สูงอายุต่อประชากรเด็ก 100 คน เป็นตัวเลขที่แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างทางอายุของประชากรในแต่ละพื้นที่ว่ามีอัตราส่วนเด็กมากหรือผู้สูงอายุมาก ซึ่งแม้ทั้ง 2 กลุ่มจะเป็นประชากรผู้เป็นภาระก็ตาม แต่การทราบแนวโน้มว่ากลุ่มไหนมากกว่ากัน ก็จะเป็นตัวเลขที่จะช่วยในการวางแผนการพัฒนาให้ตรงกับสภาพการณ์ได้

$$\text{สูตร ดัชนีการสูงอายุ (Aging Index) = } [P_{e60} / P_c] \times K$$

โดย P_{e60} = ประชากรสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป)
 P_c = ประชากรวัยเด็ก (อายุต่ำกว่า 15 ปี)
 K = ค่าคงที่ = 100

2.3 องค์ประกอบด้านอายุและเพศของประชากร (พีรามิตประชากร)

เป็นตารางกราฟที่แสดงถึงการกระจายตัวประชากรตามกลุ่มอายุและเพศในพื้นที่หนึ่ง ณ เวลาหนึ่ง ถ้าเอาการกระจายตัวของประชากรในแต่ละกลุ่มอายุและเพศมาเขียนกราฟจะได้รูปที่มีลักษณะเป็นพีรามิต โดยที่ฐานของรูปพีรามิตคือประชากรวัยเด็ก ประชากรที่สูงอายุขึ้นจะแสดงอยู่ในยอดพีรามิตขึ้นไป

การสร้างตารางกราฟโครงสร้างด้านอายุและเพศของประชากรรูปพีรามิต แสดงได้ 2 แบบ คือ

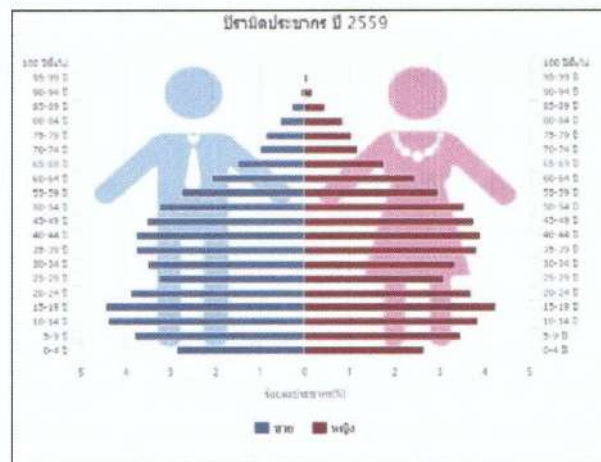
- (1) ใช้จำนวนประชากร (Absolute number) ของแต่ละกลุ่มอายุและเพศ
- (2) ใช้สัดส่วน (Proportion) ของแต่ละกลุ่มอายุและเพศ แบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ

- ให้ผลรวมของประชากรทั้งสองเพศเป็น 100 % (ประชากรรวม) แล้วกระจายร้อยละของประชากรรวม ตามจำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มอายุและเพศ
- ให้ประชากรแต่ละเพศเป็น 100% แล้วกระจายร้อยละของแต่ละเพศตามจำนวนประชากรกลุ่มอายุ

พีรามิดที่สร้างโดยใช้จำนวนประชากรจะใช้เปรียบเทียบได้ทั้งขนาด และรูปร่างของประชากร ตั้งแต่ 2 พื้นที่ขึ้นไป ข้อจำกัดของวิธีนี้คือ ถ้ามีความแตกต่างกันมากในขนาดของประชากร 2 พื้นที่ จะสร้างกราฟเปรียบเทียบได้ยาก จะใช้ได้ดีเมื่อใช้กับประชากรที่ขนาดที่ใกล้เคียงกัน

แต่ถ้าต้องการเปรียบเทียบประชากร 2 พื้นที่ขึ้นไป ในด้านการกระจายตัวตามกลุ่มอายุและเพศ โดยไม่คำนึงถึงขนาดประชากร เรานิยมเปรียบเทียบโดยใช้สัดส่วน และใช้ผลรวมของทั้ง 2 เพศ เป็น 100% เพราะสามารถศึกษาได้ถึงการกระจายตัวของประชากรตามกลุ่มอายุและเพศ ได้ดีกว่า

รูปภาพแสดงโครงสร้างตามหมวดอายุและเพศของประชากรประเทศไทย พ.ศ. 2559

2.4 องค์ประกอบด้านที่อยู่อาศัย เขตเมือง เขตชนบท

ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง หรือเขตชนบทในประเทศหนึ่ง มีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องการกระจายตัว ทั้งทางด้านอายุ เพศ รายได้ อาชีพ อัตราเกิด อัตราตาย ในเขตชนบท ความหนาแน่นประชากรจะต่ำกว่าในเขตเมือง ประชากรส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม ไม่ค่อยมีความแตกต่างทางด้านอาชีพ ระดับรายได้จะต่ำกว่า เป็นต้น

ในการศึกษาถึงประชากรในเขตเมือง เขตชนบท นักวิชาการมักจะประสบปัญหาในการให้คำจำกัดความของเขตเมือง และเขตชนบทด้วยไม่มีการแบ่งเขตที่ชัดเจนลงไป สำหรับประเทศไทย มีการอนุโลมใช้เขตเทศบาลระดับต่างๆ เป็นเขตเมือง แต่ในปัจจุบันจะพบว่ามีกรยกกระดบังองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเทศบาลตำบลค่อนข้างมาก โดยไม่ค่อยได้คำนึงถึงปัจจัยด้านอื่นๆ เช่น จำนวนประชากร ความหนาแน่นประชากร รายได้ส่วนท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งรัฐบาลมีนโยบายในการยกฐานะทุกองค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยการยุบรวมขึ้นเป็นเทศบาลทั้งหมด โดยกำหนดเกณฑ์ที่ประชากรจำนวน 7,000 คนขึ้นไป และมีรายได้ไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท ซึ่งหากเป็นเช่นนี้ ประเทศไทยจะมีประชากรอยู่ในเขตเมืองทั้งหมด

2.5 องค์ประกอบด้านการสมรส (Marital Composition)

เป็นการศึกษาถึงสถานะการสมรส (Nuptiality) ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ในการสมรส คุณลักษณะของบุคคลที่สมรส ตลอดจนการสิ้นสุดการสมรส (ด้วยความตาย หรือการหย่าร้าง) การทราบสัดส่วนประชากรที่ยังโสด หรือสมรสในพื้นที่หนึ่ง ๆ มีความสำคัญมาก สถานภาพสมรสใช้เป็นมาตรวัดการเกิดทดแทนของประชากร สถิติตัวเลขสถานภาพสมรสจะแสดงพฤติกรรมของประชากรด้านการสมรสและการหย่าร้าง ตัวเลขเหล่านี้ใช้เป็นเครื่องวัดความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพราะสัดส่วนประชากรจำแนกตามสถานภาพสมรส มีผลต่ออัตราเจริญพันธุ์ และอัตราตาย เช่น ชุมชนที่มีสัดส่วนสตรีที่สมรสสูง ย่อมมีอัตราเกิดสูงกว่าชุมชนที่มีสัดส่วนสตรีที่สมรสต่ำกว่า ดังนั้น การทราบถึงองค์ประกอบด้านการสมรสของประชากรจะช่วยให้เข้าใจ และวิเคราะห์ หรือคาดการณ์สภาพของประชากร และสถิติชีพได้ดียิ่งขึ้น

ข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะปี 2553 พบว่าอายุเฉลี่ยเมื่อแรกสมรสของประชากรไทย คือ 28.4 ปี ในขณะที่ ข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะปี 2543 เท่ากับ 25.6 ปี แสดงให้เห็นว่า ประชากรประเทศไทย ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาแต่งงานช้าขึ้นจากอดีต ส่งผลต่ออัตราเจริญพันธุ์ ที่ปัจจุบันน่าจะต่ำกว่าในอดีต ซึ่งเมื่อศึกษาข้อมูลสำมะโนที่เกี่ยวกับภาวะเจริญพันธุ์ของประเทศ จะพบเป็นจริงตามที่ตั้งข้อสมมุติฐานไว้ คือ จำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ยของประเทศไทยปี 2553 จาก 1.52 คน จะต่ำกว่าปี 2543 ซึ่งมีจำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ยอยู่ที่ 1.88 คน หรืออัตราเพิ่มของประชากรต่อปีของประเทศไทยปี 2553 เท่ากับ 0.8 % ต่อปีก็จะต่ำกว่าเมื่อปี 2543 ซึ่งเท่ากับ 1.1 % ต่อปี เป็นต้น

มาตรวัดองค์ประกอบด้านการสมรส

- อัตราสมรส (Marriage Rate) หมายถึง จำนวนครั้งของการสมรสที่เกิดขึ้น ต่อจำนวนประชากรกลางปี 1,000 คน ในพื้นที่และช่วงเวลาการศึกษา สูตรที่ใช้ในการคำนวณเป็นดังนี้

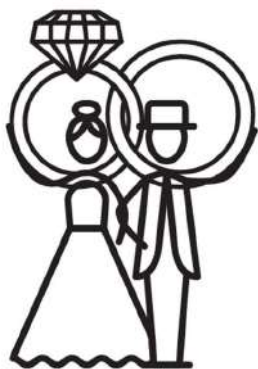
$$\text{สูตร} \quad \text{อัตราสมรส (Marriage Rate)} = \text{Ma/P} \times \text{K}$$

โดย **MR** = อัตราสมรส

Ma = จำนวนครั้งของการสมรสที่เกิดขึ้น
ในพื้นที่และช่วงเวลาการศึกษา

P = ประชากรกลางช่วงเวลาในพื้นที่
และช่วงเวลาการศึกษา

K = ค่าคงที่ = 1,000

2.6 องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ (Economic Composition)

แสดงคุณลักษณะในเชิงเศรษฐกิจของประชากร ทำให้ทราบว่าในเวลาหนึ่ง ๆ มีประชากรจำนวนเท่าใด ในประเทศที่ทำงานในการผลิตสินค้าและบริการ และจำนวนเท่าใดที่ไม่ได้ทำ สัดส่วนระหว่างประชากรที่ทำงาน กับที่ไม่ทำงาน เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาหรือไม่ องค์ประกอบของกำลังแรงงานในด้านอายุ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และที่อยู่อาศัย มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ การกระจายตัวของกำลังแรงงานในด้านอาชีพต่าง ๆ มีโครงสร้างทางอายุ และเพศเป็นอย่างไร ปกติแล้ว โครงสร้างทางอายุ และเพศมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับกำลังแรงงาน ขนาดของประชากรและการเพิ่มของประชากรมีอิทธิพลสำคัญต่อกำลังแรงงานของประเทศ

2.7 องค์ประกอบด้านการศึกษา

การจำแนกประชากรตามระดับการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ เพราะระดับการศึกษาของประชากรเป็นดัชนีแสดงฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมของประเทศได้เป็นอย่างดี การพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมของประเทศจะทำได้ยากหรือง่าย ย่อมขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาของประชากรในประเทศ นอกจากนี้ การทราบถึงองค์ประกอบด้านศึกษายังช่วยให้รัฐดำเนินนโยบายที่มีประสิทธิภาพได้ อาทิ การทราบถึง สัดส่วนของประชากรวัยศึกษาทำให้รัฐสามารถวางแผนด้านการศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

ข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะปี 2553 พบว่าร้อยละของประชากรที่อ่านออกเขียนได้ เท่ากับ 98.2 ในขณะที่ ข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะปี 2543 เท่ากับ 92.6 แสดงให้เห็นว่า ประชากรประเทศไทยในช่วง 10 ปีผ่านมามีการศึกษามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลร้อยละของประชากรอายุ 6 - 24 ปี ที่กำลังเรียนหนังสือ ปี 2553 เท่ากับ 70.6 ในขณะที่ปี 2543 มีค่าเพียงร้อยละ 61.1 ของประชากรอายุ 6 - 24 ปี

2.8 องค์ประกอบด้านเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา และภาษา

ปกติแล้วคนเชื้อชาติ หรือชาติพันธุ์ มักมีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมเป็นของตนเองซึ่งรวมถึงศาสนาและภาษา ประเทศที่ประกอบด้วยหลายชาติพันธุ์ หลายภาษา หรือหลายศาสนา ก็อาจเป็นปัจจัยที่รัฐต้องพิจารณาอย่างรอบคอบต่อการวางนโยบาย เพื่อการพัฒนาให้ตรงกับความเป็นจริง

สำหรับประเทศไทยข้อมูลสำมะโนประชากรพบความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องนี้ กล่าวคือ ร้อยละของประชากรที่มีสัญชาติไทย คิดเป็นร้อยละ 95.9 ของประชากรทั้งประเทศ เป็นที่น่าสังเกตว่า ร้อยละของประชากรที่มีสัญชาติไทยปี 2553 ต่ำกว่าปี 2543 ซึ่งมีถึงร้อยละ 99.3 ของประชากรทั้งประเทศ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเนื่องจากการคุ้มครองข้อมูลในปี 2553 จะนับรวมประชากรทุกคน (รวมถึงแรงงานต่างด้าว) ที่อาศัยในพื้นที่เกิน 3 เดือนขึ้นไป

3. การเปลี่ยนแปลง และองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลง

3.1 การศึกษาการเปลี่ยนแปลงและองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลง

เป็นการศึกษาถึงปัจจัยการเกิด การตาย และการย้ายถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของการเปลี่ยนแปลงประชากร ทั้งในด้านขนาด องค์ประกอบ และการกระจายตัวเชิงพื้นที่ เพื่อเปรียบเทียบว่าการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นจากปัจจัยไหนเป็นหลัก เช่น เกิดจากปัจจัยด้านการเกิด การตาย หรือเกิดจากปัจจัยการย้ายถิ่น เป็นต้น โดยที่การย้ายถิ่นเป็นการเคลื่อนย้ายเชิงพื้นที่ออกจากอาณาเขตหนึ่ง เข้าสู่อีกอาณาเขตหนึ่ง จึงมีผลกระทบระหว่าง 2 อาณาเขต คือ อาณาเขตต้นทาง และอาณาเขตปลายทาง จะแตกต่างจากการเกิด และการตาย ที่จะส่งผลต่ออาณาเขตใด ๆ อาณาเขตเดียวเท่านั้น โดยมีสมการสมดุล (Balancing Equation หรือ Demographic Equation หรือ Population Equation) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad P_{t+1} = P_t + (B - D) + (IM - OM)$$

โดย P_{t+1} = จำนวนประชากรกลางปีของปีหลัง

P_t = จำนวนประชากรกลางปีของปีที่เริ่มต้น

B = จำนวนทารกที่เกิดในช่วงปี P_t ถึง P_{t+1}

D = จำนวนคนตายในช่วงปี P_t ถึง P_{t+1}

IM = จำนวนผู้ย้ายถิ่นเข้าทั้งหมดในช่วงปี P_t ถึง $t+1$

OM = จำนวนผู้ย้ายถิ่นออกทั้งหมดในช่วงปี P_t ถึง $t+1$

3.2 มาตรการวัดการเปลี่ยนแปลง และองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลง

- อัตราเกิดอย่างหยาบ (Crude Birth Rate) เป็นมาตรวัดระดับภาวะเจริญพันธุ์อย่างคร่าว ๆ ซึ่งแสดงความถี่โดยเฉลี่ยที่การกำเนิดปรากฏขึ้นกับประชากรของอาณาเขตที่ทำการศึกษาในรอบปีใด ๆ หมายถึง จำนวนคนเกิดทั้งหมดต่อประชากรกลางปี 1,000 คนต่อปี อัตราเกิดจะมีความหมายต่างจากอัตราเพิ่มของประชากร (Growth Rate) เพราะอัตราเพิ่มของประชากรจะพิจารณาทั้งจากปัจจัยด้านอัตราเกิด อัตราตาย และอัตราการย้ายถิ่นเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

$$\text{สูตร} \quad \text{อัตราเกิด (CBR)} = B/P \times K$$

โดย B = จำนวนทารกที่เกิดในรอบปีหนึ่ง

P = จำนวนประชากรทั้งสิ้นเมื่อกลางปีนั้น

K = ค่าคงที่ = 1,000

- อัตราตายอย่างหยาบ (Crude Death Rate) เป็นมาตรวัดภาวะการตายอย่างคร่าว ๆ ซึ่งแสดงความถี่โดยเฉลี่ยที่การตายเกิดขึ้นกับประชากรของอาณาเขตที่ทำการศึกษาในรอบปีใด ๆ

$$\text{สูตร อัตราตาย (CDR)} = D/P \times K$$

โดย **D** = จำนวนการตายที่เกิดขึ้นในรอบปีหนึ่ง

P = จำนวนประชากรทั้งสิ้นเมื่อกลางปีนั้น

K = ค่าคงที่ = 1,000

- อัตราเพิ่มตามธรรมชาติ (Rate of Natural Increase) อัตราเพิ่มประชากรที่คิดจาก อัตราเกิดลบอัตราตาย ต่อประชากร 100 คน หรือ 1,000 คน โดยไม่นับรวมอัตราการย้ายถิ่น

$$\text{สูตร อัตราเพิ่มตามธรรมชาติ (NI)} = NI = CBR - CDR$$

โดย **NI** = อัตราเพิ่มตามธรรมชาติ

CBR = อัตราเกิดอย่างหยาบ

CDR = อัตราตายอย่างหยาบ

- อัตราการย้ายถิ่นเข้า (In-migration Rate) เป็นมาตรวัดระดับการย้ายถิ่นเข้าสู่อาณาเขตที่ทำการศึกษาในรอบปีใด ๆ

$$\text{สูตร อัตราการย้ายถิ่นเข้า (IMR)} = IMR = IM/P \times K$$

โดย **IM** = จำนวนผู้ย้ายถิ่นเข้าสู่อาณาเขตที่ทำการศึกษาในรอบปีหนึ่ง

P = จำนวนประชากรของอาณาเขตที่ทำการศึกษาเมื่อกลางปีนั้น

K = ค่าคงที่ = 1,000

- อัตราการย้ายถิ่นออก (Out-migration Rate) เป็นมาตรวัดระดับการย้ายถิ่นออกจากอาณาเขตที่ทำการศึกษาในรอบปีใด ๆ

$$\text{สูตร อัตราการย้ายถิ่นออก (OMR)} = \text{OMR} = \text{OM/P} \times \text{K}$$

โดย **OM** = จำนวนผู้ย้ายถิ่นออกจากอาณาเขต
ที่ทำการศึกษาในรอบปีหนึ่ง

P = จำนวนประชากรของอาณาเขต
ที่ทำการศึกษาเมื่อกลางปีนั้น

K = ค่าคงที่ = 1,000

- อัตราการย้ายถิ่นสุทธิ (Net Migration Rate) เป็นมาตรวัดระดับการเปลี่ยนแปลงของประชากรอันเนื่องมาจากการย้ายถิ่นในรอบปีใด ๆ

$$\text{สูตร อัตราการย้ายถิ่นสุทธิ (NMR)} = \text{NMR} = (\text{IM-OM})/\text{P} \times \text{K}$$

โดย **IM-OM** = ผลต่างระหว่างจำนวนคนย้ายถิ่นเข้ากับจำนวนคนย้ายถิ่นออก
ในรอบปีที่ทำการศึกษา

P = จำนวนประชากรของอาณาเขตที่ทำการศึกษาเมื่อกลางปีนั้น

K = ค่าคงที่ = 1,000

4. อัตราเพิ่มประชากร และการประมาณประชากรรวมยอด

1. การศึกษาเรื่องการประมาณประชากร

เนื่องจากการวางแผน/วางผัง หรือการกำหนดนโยบายของทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ต้องใช้ “คน” เป็นฐานในการศึกษา นักวางแผน/วางผัง ย่อมต้องการข้อมูลจำนวนประชากรทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เพื่อวางแผน หรือประเมินโครงการ ในเรื่องของการวางผังเมือง นักวางแผน/วางผังย่อมต้องการจำนวนประชากรในอนาคตเพื่อนำมาคำนวณหาความต้องการในการใช้พื้นที่ประเภทต่าง ๆ และความต้องการในการให้บริการด้านสาธารณูปโภค คุณลักษณะของประชากรด้านโครงสร้างตามหมวดอายุและเพศ เพื่อวางแผนกำหนดโครงการด้านสาธารณูปโภคให้เหมาะสม

ดังนั้น เพื่อสนองความต้องการในการใช้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประชากรให้เต็มที่ จึงได้มีการพัฒนาเทคนิคการประมาณประชากรหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่การสำรวจตัวอย่าง ซึ่งสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย และไม่สามารถหาข้อมูลในอดีตได้ ดังนั้น การใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลจากสถิติชีพ หรือแหล่งข้อมูลทุติยภูมิอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงประชากร หรือวิธีทางคณิตศาสตร์มาใช้ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายมากนัก สามารถคำนวณหาข้อมูลได้ทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

2. มาตรวัดทางประชากรศาสตร์

- อัตราการเพิ่มประชากร (Rate of Population Growth) เป็นมาตรวัดการเปลี่ยนแปลงด้านขนาดของประชากรในช่วงเวลาใด ๆ ซึ่งแสดงระดับการเปลี่ยนแปลงโดยเฉลี่ย โดยนำส่วนของการเปลี่ยนแปลงประชากรมารวมพิจารณาด้วย อัตราเพิ่มประชากรจึงเป็นผลสุทธิของอัตราเกิด อัตราตาย อัตราการย้ายถิ่นเข้า และอัตราการย้ายถิ่นออก ในรอบปีใด ๆ

$$\text{สูตร} \quad \text{อัตราการเพิ่มประชากร Growth Rate} = (B-D+IM-OM) / P \times K$$

- โดย **B** = จำนวนทารกที่เกิดในรอบปีหนึ่ง
D = จำนวนการตายที่เกิดในรอบปีหนึ่ง
IM = จำนวนผู้ย้ายถิ่นเข้าสู่อาณาเขตที่ทำการศึกษาในรอบปีหนึ่ง
OM = จำนวนผู้ย้ายถิ่นออกสู่อาณาเขตที่ทำการศึกษาในรอบปีหนึ่ง
IM-OM = ผลต่างระหว่างจำนวนคนย้ายถิ่นเข้ากับจำนวนคนย้ายถิ่นออกในรอบปีที่ทำการศึกษา
P = จำนวนประชากรของอาณาเขตที่ทำการศึกษาเมื่อกลางปีนั้น
K = ค่าคงที่ = 100 หรือ 1,000

- อัตราเพิ่มโดยประมาณ (Mean Annual Rate of Growth) เป็นมาตรวัดการเปลี่ยนแปลงด้านขนาดของประชากรในช่วงปีใด ๆ โดยประมาณ โดยคำนวณจากประชากรของอาณาเขตที่ทำการศึกษา ณ ช่วงเวลาที่ต่างกัน โดยมีข้อสมมุติฐานว่า ประชากรเพิ่มจำนวนขึ้นเท่ากันทุกปี

$$\text{สูตร} \quad \text{อัตราเพิ่มโดยประมาณ Rate} = [1/n \times (P_n - P_0)] / [1/2 \times (P_n + P_0)] \times K$$

- โดย **P_n** = จำนวนประชากรทั้งสิ้น ณ เวลาหนึ่ง เมื่อปลายช่วงเวลาที่ทำการศึกษา
P₀ = จำนวนประชากรทั้งสิ้น ณ เวลาหนึ่ง เมื่อต้นช่วงเวลาที่ทำการศึกษา
N = จำนวนปีระหว่างต้นช่วงและปลายช่วงที่ทำการศึกษา
K = ค่าคงที่ = 100

ข้อจำกัดของวิธีนี้คือ การเพิ่มของประชากรจะเท่า ๆ กันทุกปี ซึ่งไม่เป็นความจริง

- อัตราเพิ่มแบบเรขาคณิต (Geometric Rate of Growth) อัตราเพิ่มแบบดอกเบี๋ยทบต้น เป็นการวัดระดับการเปลี่ยนแปลงของประชากรในช่วงเวลาใด ๆ ซึ่งคำนึงถึงความจริงที่ว่าประชากรมิได้เพิ่มจำนวนขึ้นเท่า ๆ กันทุกปี หากแต่จำนวนเพิ่มในปีหลังจะมากกว่าในปีก่อนหน้าโดยลำดับ เพราะมีฐานใหญ่กว่าเดิม ทำนองเดียวกับการเพิ่มของดอกเบี้ยเงินฝากแบบดอกเบี๋ยทบต้น

สูตร	อัตราเพิ่มแบบเรขาคณิต	$P_n = P_0 (1+r)^n$
------	-----------------------	---------------------

- โดย P_n = จำนวนประชากรทั้งสิ้น ณ เวลาหนึ่ง
เมื่อปลายช่วงเวลาที่ทำการศึกษา
- P_0 = จำนวนประชากรทั้งสิ้น ณ เวลาหนึ่ง
เมื่อต้นช่วงเวลาที่ทำการศึกษา
- n = จำนวนปีระหว่างต้นช่วงและปลายช่วง
ที่ทำการศึกษา
- r = อัตราเพิ่มประชากร

ข้อจำกัดของวิธีนี้คือ การเพิ่มของประชากร จะไปกระจุกตัวเพิ่มตอนปลายปีเหมือนการคิดดอกเบี้ย

- อัตราเพิ่มแบบต่อเนื่อง (Exponential Rate Of Growth) เป็นมาตรวัดระดับการเปลี่ยนแปลงด้านขนาดประชากรในช่วงเวลาใด ๆ ที่ให้ผลลัพธ์ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากกว่าอัตราเพิ่มแบบเรขาคณิตซึ่งทบต้นเป็นช่วง ช่วงละครั้ง ในกรณีที่ใช้หน่วยเป็นปี ก็จะทบต้นให้ปีละครั้ง คือมีการเปลี่ยนแปลงด้านขนาดของประชากรเพียงครั้งเดียวในแต่ละรอบปี ลักษณะนี้ไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางประชากรที่มีการเกิด การตาย การย้ายถิ่นเกิดขึ้นทุกเวลานาทีตลอดปี

สูตร	อัตราเพิ่มแบบต่อเนื่อง	$P_n = P_0 e^{rn}$
------	------------------------	--------------------

- โดย P_n = จำนวนประชากรทั้งสิ้น ณ เวลาหนึ่ง
เมื่อปลายช่วงเวลาที่ทำการศึกษา
- P_0 = จำนวนประชากรทั้งสิ้น ณ เวลาหนึ่ง
เมื่อต้นช่วงเวลาที่ทำการศึกษา
- n = จำนวนปีระหว่างต้นช่วงและปลายช่วง
ที่ทำการศึกษา
- r = อัตราเพิ่มประชากร
- $\log e$ = ค่าคงที่ = 0.4342945 = \ln

การวิเคราะห์ข้อมูลประชากรเพื่อการวางผังเมือง

การวางผังเมืองที่ดี นอกจากจะต้องใช้เทคนิคในการวางผังที่ดีแล้ว กระบวนการและวิธีการในการวางผัง ทั้งด้านข้อมูลต่าง ๆ ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และประชากร การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อการที่จะทำให้ผังเมืองรวมที่วางไว้นั้น มีประสิทธิภาพ ต่อการนำไปปฏิบัติอย่างเห็นผล และสนองต่อความต้องการชุมชนอย่างแท้จริง เพราะการวางผังเป็นเรื่องของคน กับ พื้นที่ ดังนั้น การศึกษาเรื่องของคน หรือ ประชากร จึงเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่จะทำให้การวางผังมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลประชากรเพื่อการวางผังเมืองรวม

ลำดับ ที่	มาตรวัด ทางประชากรศาสตร์	ข้อมูลที่ใช้ ในการศึกษา	แนวทาง การวิเคราะห์	วัตถุประสงค์ของการศึกษา
1. 1.1	ประชากรปัจจุบัน ขนาดและการกระจายตัว ประชากรเชิงพื้นที่ ระดับความเป็นเมือง - ความหนาแน่นประชากร - ขนาดครัวเรือน	สถิติ จำนวนประชากร จำนวนบ้าน ขนาดพื้นที่ รายปี อย่างน้อย 10 ปี ย้อนหลัง ระดับจังหวัด อำเภอ และชุมชน	เปรียบเทียบข้อมูลด้านขนาด ความหนาแน่นของประชากร ระดับความเป็นเมืองและ ขนาดครัวเรือนในระดับ จังหวัด อำเภอ และชุมชน ทุกช่วง 5 ปี	- เป็นกรอบในการศึกษาความสำคัญของขนาดและการกระจายตัวเชิงพื้นที่ ของประชากรระดับจังหวัด อำเภอ และชุมชนว่ามีการกระจายตัว และการกระจุกตัว (ความหนาแน่นประชากร) อยู่บริเวณใด อย่างไร - จำแนกประชากรเป็น ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล เพื่อศึกษาถึง ระดับความเป็นเมือง - ศึกษาถึงขนาดของครัวเรือนโดยเฉลี่ยของชุมชน เปรียบเทียบกับอำเภอ และจังหวัด
1.2	โครงสร้างประชากร ตามหมวดอายุและเพศ - สัดส่วนประชากร ตามกลุ่มอายุและเพศ - อัตราส่วนเพศ - อัตราส่วนผู้เป็นภาระรวม/ วัยเด็ก และวัยชรา - อัตราส่วนศักยภาพ การเกื้อหนุน - ดัชนีการสูงอายุ	สถิติจำนวนประชากร จำแนกตามหมวดอายุ และเพศ ปีปัจจุบัน และ 10 ปี ย้อนหลังใน ในระดับจังหวัด อำเภอ และชุมชน	ศึกษาข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบ โครงสร้างของประชากร ตามกลุ่มอายุและเพศ ในแต่ละ ระดับของข้อมูลปีปัจจุบัน และช่วง 10 ปี ย้อนหลัง	- ศึกษาถึงองค์ประกอบด้านอายุและเพศของประชากรในระดับชุมชน อำเภอ และจังหวัด - มาตรวัดต่าง ๆ บ่งบอกถึงคุณลักษณะและโครงสร้างทางอายุ และเพศ ของประชากร ตามกลุ่มวัย - มีประโยชน์ต่อการนำไปกำหนดแผนพัฒนาด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้อง กับโครงสร้างของประชากรที่เป็นอยู่

แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลประชากรเพื่อการวางแผนเมืองรวม (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรวัดทางประชากรศาสตร์	ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	แนวทางการวิเคราะห์	วัตถุประสงค์ของการศึกษา
1.3	การเปลี่ยนแปลงและองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลงประชากร - อัตราเกิดอย่างหยาบ - อัตราตายอย่างหยาบ - อัตราการเพิ่มตามธรรมชาติ - อัตราการย้ายถิ่นเข้า/ออก - อัตราการย้ายถิ่นสุทธิ - อัตราเพิ่มสุทธิ	ข้อมูลจำนวนการเกิด การตาย การย้ายเข้า และการย้ายออก ระดับชุมชน อำเภอ และจังหวัด รายปี 10 ปี ย้อนหลัง	- คำนวณอัตราเพิ่มประชากรในแต่ละระดับ - ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงประชากร - คำนวณ มาตรวัดต่าง ๆ - อัตราเกิดอย่างหยาบ - อัตราตายอย่างหยาบ - อัตราการเพิ่มตามธรรมชาติ - อัตราการย้ายถิ่นเข้า/ออก - อัตราการย้ายถิ่นสุทธิ - อัตราเพิ่มสุทธิ	- เปรียบเทียบอัตราเพิ่มประชากรรายปี เพื่อศึกษาถึงแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงประชากร ในพื้นที่ต่าง ๆ ที่ศึกษา - ข้อมูลจำนวนการเกิด ตาย และการย้ายถิ่น ปัจจุบัน และย้อนหลัง ทำให้ทราบถึงสาเหตุ และแนวโน้มการเพิ่ม ลด ขนาดประชากร - ศึกษาเปรียบเทียบสาเหตุ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงขนาดของประชากร ในแต่ละเขตพื้นที่ศึกษา
1.4	องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจของประชากร ประชากรเชิงเศรษฐกิจ ประชากรกับการมีงานทำ	ข้อมูลจำนวนของผู้มีงานทำ จำแนกตาม - เพศและอาชีพ - สถานภาพการทำงาน - ระดับการศึกษาปัจจุบัน และย้อนหลัง ช่วง 3-5 ปี - จำนวนผู้ว่างงาน 3-5 ปี ย้อนหลัง	เปรียบเทียบร้อยละของผู้มีงานทำ จำแนกตามเพศ และอาชีพและตามสถานภาพการทำงานย้อนหลัง 3-5 ปี ระดับจังหวัด	- ศึกษาถึงประชากรในเชิงเศรษฐกิจของจังหวัดว่า อาชีพของผู้มีงานทำ สอดคล้องกับสาขาการผลิตของ GPP ของจังหวัดหรือไม่ อย่างไร - ภาวะของการมีงานทำ/จำนวนผู้ว่างงานในระดับจังหวัด และข้อมูลย้อนหลัง เป็นมาตรวัดที่สามารถนำมาประกอบการตัดสินใจในการเลือกอัตราเพิ่มประชากร เพื่อนำมาคาดประมาณประชากรในอนาคต

แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลประชากรเพื่อการวางแผนเมืองรวม (ต่อ)

ลำดับ ที่	มาตรวัด ทางประชากรศาสตร์	ข้อมูลที่ใช้ ในการศึกษา	แนวทาง การวิเคราะห์	วัตถุประสงค์ของการศึกษา
1.5	ประชากรแฝง/ ประชากรที่มีอยู่จริง	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนแรงงานในภาคการผลิต/ภาคการบริการ - จำนวนนักศึกษา - จำนวนแรงงานต่างด้าว - จำนวนนักท่องเที่ยว/นักท่องเที่ยว - ข้อมูลสำมะโนประชากรและการเคหะ พ.ศ.2553 	<ul style="list-style-type: none"> - คำนวณหาจำนวนประชากรแฝง ในระดับจังหวัด ซึ่งหาได้จากศักยภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดนั้นๆ ว่ามีศักยภาพในด้านใด - เปรียบเทียบจำนวนประชากรจากสำมะโนประชากรและจากทะเบียนราษฎร์ 	<p>ประชากรแฝงเป็นข้อมูลที่ต้องศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นหัวข้อที่ศึกษาสำหรับจังหวัดที่มีศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจในแต่ละสาขาการผลิตที่เด่นชัด เพื่อทราบจำนวนประชากรที่มีอยู่จริงในจังหวัด อันจะส่งผลต่อการวางแผนการบริการด้านต่าง ๆ ของภาครัฐ - สำหรับจังหวัดที่ศักยภาพไม่เด่นชัด อาจไม่จำเป็นต้องศึกษาหัวข้อนี้
1.6	ทิศทางและแนวโน้มการเติบโตของประชากร -เมืองการค้าชายแดน -เมืองท่องเที่ยว -เมืองอุตสาหกรรม -เมืองเกษตรกรรม -เมืองอนุรักษ์ ฯลฯ	โครงการพัฒนาภายในจังหวัด	<ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์ศักยภาพ ปัญหา และข้อจำกัดของจังหวัด - แนวโน้มการพัฒนา ด้านต่าง ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้เป็นข้อมูลประกอบ การตัดสินใจเลือกใช้ระดับอัตราเพิ่มประชากรในการคาดประมาณประชากรในอนาคต

แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลประชากรเพื่อการวางผังเมืองรวม (ต่อ)

ลำดับ ที่	มาตรวัด ทางประชากรศาสตร์	ข้อมูลที่ใช้ ในการศึกษา	แนวทาง การวิเคราะห์	วัตถุประสงค์ของการศึกษา
2. 2.1	ประชากรในอนาคต อัตราเพิ่มประชากร - ประชากรในอนาคต	ใช้ข้อมูลจากหัวข้อ 1.1 1.2 และ 1.3	<ul style="list-style-type: none"> - คำนวณอัตราเพิ่มประชากรรายปีระดับชุมชน อำเภอ และจังหวัด เพื่อประกอบการคาดการณ์ ประชากรในระดับอำเภอและจังหวัด - คำนวณอัตราเพิ่มประชากร หลายช่วงปี ระยะห่างของจำนวนปีจะขึ้นอยู่กับแนวโน้มในอดีตของประชากรในแต่ละระดับนั้น ๆ - ระดับจังหวัดสามารถใช้ในการคาดการณ์ประชากรจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เปรียบเทียบกับการคาดการณ์จากอัตราเพิ่มที่คำนวณได้ - คาดประมาณจำนวนประชากรในอนาคต จำแนกตามหมวดอายุและเพศ - ประมาณจำนวนประชากรแฝงในอนาคต ตามศักยภาพและรูปแบบของเมือง 	<ul style="list-style-type: none"> - คาดประมาณจำนวนประชากรในอนาคต เพื่อเป็นตัวกำหนดความต้องการการใช้พื้นที่ในอนาคตในเขตผัง - คาดประมาณประชากรตามหมวดอายุและเพศ โดยใช้สัดส่วนประชากรตามหมวดอายุและเพศ จากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ - ศึกษาถึงประชากรวัยต่าง ๆ เนื่องจากวัยของประชากรสามารถบ่งบอกถึงความต้องการด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ที่แตกต่างกัน

การบูรณาการองค์ความรู้ด้านประชากรศาสตร์ สู่การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางผังเมือง

“ประชากรเป็นองค์ประกอบหลักของเมือง”

การเติบโตของเมือง ขึ้นอยู่กับการขยายตัวของจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในเมือง และเมื่อมีประชากรเพิ่มมากขึ้น ทำให้เมืองเกิดกิจกรรมที่มีความซับซ้อน หลากหลายมากขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา เช่น มีความเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างอายุของประชากร ทั้งวัยเด็ก วัยแรงงาน และวัยสูงอายุ ที่ในแต่ละช่วงวัยจะใช้โครงสร้างพื้นฐานแตกต่างกัน

ดังนั้น การศึกษาทฤษฎีประชากรศาสตร์ โดยการศึกษาแนวคิดหลักทางด้านประชากรศาสตร์ แหล่งข้อมูลทางประชากรศาสตร์ องค์ประกอบด้านประชากรศาสตร์ ในเรื่องของลักษณะประชากร แนวโน้มจำนวนประชากรในอนาคต รวมไปถึงอัตราการเพิ่มของประชากรโลก โดยใช้หลักทฤษฎีทางสถิติ ประชากรที่เหมาะสม จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญ เพื่อให้นักวิเคราะห์ผังเมืองสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ด้านประชากร ในพื้นที่ที่ต้องการวางผังได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และสามารถคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตว่าจะลักษณะทางประชากรจะเป็นไปในทิศทางใด สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้การวางผังเมืองเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม ในแต่ละพื้นที่

ส่วนที่ 4
SMART CITY ไม่ใช่แค่ IT ในเมือง

ส่วนที่ 4

SMART CITY

ไม่ใช่แค่ IT ในเมือง

โดย พชร ตั้งสวานิช
ศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านยุทธศาสตร์เมือง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (CEUS)

เมืองอัจฉริยะ หรือ Smart City หมายถึง เมืองที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลหรือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในการส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการให้บริการของเมือง การลดค่าใช้จ่ายและการใช้ทรัพยากร และการเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมของประชาชนที่เพิ่มมากขึ้น เปรียบเสมือนการเพิ่มการรับรู้จากประสาทสัมผัสให้กับเมือง ด้วยการใช้ระบบ ICT เช่น การสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นภายในเมืองผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อแก้ปัญหาของเมือง

ทั่วโลกตระหนักในเรื่องของ **เมืองอัจฉริยะ** ตั้งแต่ ค.ศ. 2002 ซึ่งประเทศในแถบทวีปเอเชีย โดยเฉพาะประเทศจีนมีการส่งเสริมเรื่องการพัฒนาเมืองอัจฉริยะมากที่สุด จำนวน 235 แห่ง รองลงมาได้แก่ ประเทศในทวีปอเมริกาเหนือ จำนวน 91 แห่ง และประเทศในแถบยุโรป จำนวน 72 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

รูปแบบการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart city Model)

รูปแบบการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ประกอบด้วย 3 รูปแบบ ได้แก่

1. การพัฒนาเมืองใหม่ (New Urban Development) มีลักษณะดังนี้

- 1.1 เน้นการพัฒนาเมืองใหม่ บนพื้นที่เกษตรกรรมหรือพื้นที่ทางธรรมชาติ เพื่อรองรับการเติบโต
- 1.2 เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปการ ที่อยู่อาศัย แหล่งงาน ย่านพาณิชย์กรรม และพื้นที่นันทนาการ
- 1.3 สร้างฐานการผลิตทางเศรษฐกิจแห่งใหม่ของประเทศ

การนำระบบเมืองอัจฉริยะเข้าไปปรับใช้กับการพัฒนาเมืองใหม่ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ง่ายที่สุด โดยมีกรณีตัวอย่าง ดังนี้

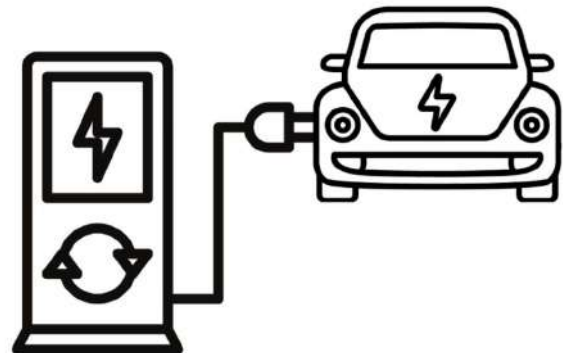
- **Smart City ประเทศสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์** เป็นการพัฒนาเมืองใหม่

บนพื้นที่ทะเลทราย อุปสรรคในการพัฒนาคือพื้นที่ที่เป็นทะเลทราย และความร้อนจากแสงอาทิตย์ ดังนั้นการออกแบบเมืองเป็นการเลือกวางทิศทางของอาคารเป็นอันดับแรก เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบจากแสงอาทิตย์มากเกินไป ลักษณะการจัดวางอาคารจะเกาะกลุ่มเพื่อให้เกิดร่มเงา นอกจากนี้ยังมีเทคโนโลยีรถยนต์อัตโนมัติแบบไร้คนขับ ซึ่งเมืองอัจฉริยะแห่งนี้กำลังอยู่ในช่วงดำเนินการในเฟส 1

- **เมืองคาชิวะโนฮา จังหวัดชิบะ ประเทศญี่ปุ่น** (Kashiwa - No - Ha

Smart City) เป็นเมืองที่รองรับการกระจายความหนาแน่นจากกรุงโตเกียว จึงมีการสร้างศูนย์กลางรองทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือที่เมืองนี้ ซึ่งสามารถเชื่อมต่อจากกรุงโตเกียวด้วยรถไฟความเร็วสูงด้วยระยะเวลาเดินทางไม่เกินครึ่งชั่วโมง เมืองอัจฉริยะแห่งนี้ ได้รับการกำหนดบทบาทให้เป็นพื้นที่ศูนย์กลางทางพาณิชย์กรรมและการจ้างงาน โดยความสำเร็จของการพัฒนาเมืองคาชิวะโนฮานี้ เป็นตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของความร่วมมือระหว่างท้องถิ่น มหาวิทยาลัยโตเกียว และชุมชนโดยรอบ ในการร่วมกันพัฒนาพื้นที่นี้ให้เป็นเมืองอัจฉริยะ สำหรับการสัญจรภายในพื้นที่ เมือง ส่วนใหญ่จะใช้รถยนต์ไฟฟ้า และจักรยาน และจะมีจุดบริการเติมพลังงานไฟฟ้าสำหรับรถยนต์กระจายอยู่ทั่วไป

2. การพัฒนาฟื้นฟูเมือง (Urban Redevelopment)

การพัฒนาเมืองรูปแบบนี้ นอกเหนือจากการเพิ่มระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าไปในเมืองแล้ว ยังมีการรื้อร้างสร้างใหม่ขึ้นมา เป็นรูปแบบที่เมืองมีการพัฒนาอยู่แล้ว เพื่อยกระดับเมืองให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น และสามารถช่วยเหลือในการบริหารจัดการเมืองให้ดีขึ้น โดยส่วนใหญ่รูปแบบนี้จะใช้กับเมืองที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่สูงอยู่แล้ว มักเป็นการพัฒนาระบบพลังงานทดแทน การพัฒนาอาคารประหยัดพลังงาน และการติดตั้งโครงข่ายอัจฉริยะ (Smart Grid) โดยมีกรณีตัวอย่าง ดังนี้

- **เมือง Royal Sea Port (Hammarby) ประเทศสวีเดน** เป็นเมืองที่อยู่ติดกับท่าเรือเก่าซึ่งเดิมใช้เป็นที่เรือในการขนส่งสินค้า แต่เนื่องจากมีการขยายตัวของเมืองมากขึ้น จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ที่ดิน มีการปรับเปลี่ยนเนื้อเมืองเดิมจากที่เป็นคลังสินค้าให้เป็นย่านที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยลดการใช้พลังงาน และตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อม เนื่องจากแต่เดิมพื้นที่บริเวณนี้มีการใช้ในการขนถ่ายสินค้า การที่จะพัฒนาให้ที่ติดดังกล่าวมีคุณภาพดีขึ้น อาจต้องใช้เวลาประมาณ 5 - 10 ปี ในการฟื้นฟู เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน ดังนั้นจึงมีการใช้ระบบเมืองอัจฉริยะมาช่วยในการตรวจสอบคุณภาพต่าง ๆ ในเมือง และเสริมเรื่องของระบบโครงข่ายอัจฉริยะเข้าไป

3. การพัฒนาระบบบริหารจัดการเมือง (Development of Urban Management System)

เป็นรูปแบบการพัฒนาเมืองที่แตกต่างจากรูปแบบการพัฒนาฟื้นฟูเมืองในรูปแบบที่ 2 ตรงที่รูปแบบการพัฒนาแบบนี้จะเป็นการเพิ่มระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าไปประยุกต์ใช้ในเมืองเท่านั้น แต่จะไม่มีกรรื้อร้างสร้างเมืองใหม่ เป็นการพัฒนาเมืองที่ไม่มุ่งเน้นการพัฒนาเชิงกายภาพ มักพบในประเทศที่พัฒนาแล้วโดยมีกรณีตัวอย่าง ได้แก่

- **เมือง Boulder smart grid city มลรัฐโคโลราโด ประเทศสหรัฐอเมริกา** เป็นความร่วมมือในการพัฒนาเมืองของภาครัฐ ท้องถิ่น มหาวิทยาลัย เอกชน และสถาบันทางด้านพลังงาน โดยการใช้ระบบ ICT ในการส่งจ่ายพลังงานไฟฟ้าเพื่อลดต้นทุน และทำให้เกิดการใช้ที่มีประสิทธิภาพได้ดียิ่งขึ้น เพื่อควบคุมการบริการสาธารณสุข ปลอดภัย การคมนาคม การให้บริการข้อมูล และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เน้นการพัฒนาระบบ ICT เพื่อควบคุมการบริการสาธารณสุข ปลอดภัย การคมนาคม การให้บริการข้อมูล และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

การพัฒนาเมืองทุกรูปแบบข้างต้น จะตั้งอยู่บน**แกนหลัก 3 ประการ** เพื่อให้เกิด **การพัฒนาอย่างยั่งยืน** หรือ **Sustainable Development** ได้แก่ การมุ่งเน้นการสร้างเมืองที่มีสมดุลระหว่าง **การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการรักษาสิ่งแวดล้อม** โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ด้านพลังงาน การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม การคมนาคม และการสื่อสารให้สอดคล้องกับการพัฒนาเมือง โดยแนวคิดนี้ เริ่มจาก เศรษฐกิจอัจฉริยะ หรือมิติทางเศรษฐกิจ ต่อมา คือ สังคมอัจฉริยะ หรือ smart community และ smart environment ซึ่งเป็น 3 ข้อหลักที่ทำให้เกิดความสมดุลของเมือง ส่วน smart energy, smart mobility และ smart governance เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในเรื่องของการใช้พลังงาน การคมนาคมขนส่ง และการบริหารจัดการ ซึ่งทั้งหมดจะใช้ระบบ ICT ในการบริหารจัดการ

ในประเทศไทย โดยสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล ได้จำแนกตัวชี้วัดด้าน Smart Community เป็น Smart People และ Smart Living ซึ่งเป็นเรื่องของการสร้างขีดความสามารถของคน และการให้คนมีที่อยู่อาศัยที่ดี ตัวชี้วัดทั้งหมด ของ Smart City (Smart City Indicators) ตามนิยามของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

 1 เศรษฐกิจ	การเติบโตทางเศรษฐกิจ			การกระจายผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ		
	ผลผลิตต่อหัวต่อประชากร > ผลผลิตต่อหัวต่อประชากร			อัตราส่วนการจ้างงานต่อประชากรในพื้นที่ > อัตราส่วนการจ้างงานต่อประชากรในประเทศ		
 2 สังคม	คุณภาพชีวิตของประชาชน			ความหลากหลายทางสังคม		
	มีจุดเริ่มต้นสูง ไม่ยากกว่า	แพทย์ต่อผู้ป่วย ไม่น้อยกว่า	อัตราส่วนตำรวจต่อประชากร ไม่น้อยกว่า อัตราส่วนของประเทศ	อัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษาที่สูงกว่าระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่น้อยกว่า อัตราส่วนของประเทศ	ค่าสัมประสิทธิ์ความยากจนผู้มีรายได้น้อยต่อประชากรในพื้นที่กับเขตเมืองต่อประชากรในพื้นที่กับเขตเมือง	อัตราส่วนประชากรที่มีถิ่นกำเนิดในต่างประเทศต่อประชากรในพื้นที่กับเขตเมืองต่อประชากรของประเทศ
 3 สิ่งแวดล้อม	พื้นที่สีเขียว		การจัดการของเสีย		การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ	
	พื้นที่สีเขียวไม่น้อยกว่า	พื้นที่ผิวถนนต่อพื้นที่โครงการ ไม่น้อยกว่า	ระยะเวลาการรวบรวมขยะ 3R ไม่น้อยกว่า	การบำบัดน้ำกลับมาใช้ใหม่ ไม่น้อยกว่า	พื้นที่ป้องกันภัยพิบัติต่อพื้นที่เสี่ยงภัย ไม่น้อยกว่า	ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกไม่น้อยกว่า
 4 คมนาคม	คมนาคม		ขนส่งสินค้า		สื่อสารโทรคมนาคม	
	การเดินทางโดยรถสาธารณะต่อหัวต่อประชากรไม่ต่ำกว่า	การขนส่งสินค้าทางรางต่อหัวต่อประชากรไม่ต่ำกว่า	ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ไม่น้อยกว่า	พื้นที่ให้บริการ 3G/4G	ความเร็วอินเทอร์เน็ตระบบสาย ไม่น้อยกว่า	ความเร็วอินเทอร์เน็ตระบบไร้สาย ไม่น้อยกว่า
 5 พลังงาน	การผลิตและการบริหารพลังงานทดแทน			การบริหารพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ		
	อัตราส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานรวม ไม่น้อยกว่า			อัตราส่วนการประหยัดพลังงานต่อการใช้พลังงานรวม ไม่น้อยกว่า		
 6 บริหารจัดการ	ศักยภาพขององค์กร			ความโปร่งใสในการบริหารจัดการ		
	รายได้จากการจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้นมากกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ	อัตราส่วนบุคลากรขององค์กรต่อหัวต่อประชากร ไม่น้อยกว่าอัตราส่วนของประเทศ		อัตราส่วนประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากรที่มีสิทธิ์เข้าถึงภายในพื้นที่ ไม่น้อยกว่าอัตราส่วนของประเทศ	ประชากรที่เข้าสู่ระบบฐานข้อมูลการบริหารจัดการเมืองไม่ต่ำกว่า	

2. สังคมอัจฉริยะ (Smart Community)

เป็นการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยการให้บริการทางสังคม ที่พอเพียงและได้มาตรฐาน และการส่งเสริมสภาพความหลากหลายทางสังคม (Social Plurality) คือ ให้กลุ่มต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างในสังคมอยู่ร่วมกันในเมืองได้ เป้าหมายด้านสังคมอัจฉริยะ (Smart Community) แยกเป็น 2 ส่วน คือ

● Smart People

เป็นการยกระดับความรู้ความสามารถของคนในพื้นที่ ดังนี้

1. พลเมืองมีความรู้และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (Knowledgeable and Digital Citizen) โดยจัดให้ประชาชนเข้าถึงบริการการให้ความรู้ ซึ่งปัจจุบัน ได้แก่ การบริการ 5G
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการเรียนรู้ที่ไม่สิ้นสุด (Creative and Life - long Learning Environment) ทำให้เมืองมีพื้นที่ที่เอื้อต่อการเกิดความคิดสร้างสรรค์
3. การอยู่ร่วมกันบนความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม (Inclusive Society and culture) เป็นความพยายามลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

● Smart Living

เป็นการยกระดับความเป็นอยู่ และที่อยู่อาศัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชาชนสุขภาพดี (Healthy People) ส่งเสริมสุขอนามัยของประชาชน (Promoting People's Hygiene) ประชาชนต้องได้รับบริการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน และเข้าถึงได้
2. เมืองปลอดภัย (Public Safety) จากอาชญากรรม อุบัติภัย และสาธารณสุข
3. สิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน (Full of Intelligent Living Facilities) เพื่อให้คนทุกวัยสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะและมีโอกาสในการมีส่วนร่วม ทำให้เกิดชุมชนที่มีความน่าอยู่

ตัวอย่างระบบการให้บริการด้านสังคมอัจฉริยะ (Smart Community)

1. ระบบการเรียนรู้ทางไกลและห้องสมุดออนไลน์ (e - learning & e - Library) ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงระบบการเรียนการสอนได้ โดยไม่ต้องเข้าเรียนในระบบการศึกษา หรือโรงเรียน จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาแรงงานที่มีทักษะสูง ซึ่งจะเชื่อมโยงกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ
2. ระบบชุมชนออนไลน์ (Social community) เป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เพราะใน Platform ออนไลน์ จะไม่ทราบว่าคนที่ให้ความเห็นอยู่มีฐานะอย่างไร ทำให้สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี มีน้ำหนักร่วมกัน
3. หุ่นยนต์ช่วยปฏิบัติงาน (Robotic society) เป็นการใช้หุ่นยนต์ AI หรือปัญญาประดิษฐ์เข้ามาทำงานแทนในส่วนที่เป็นแรงงานพื้นฐาน เช่น งานบริการต่าง ๆ
4. ระบบการดูแลและรักษาสุขภาพระยะไกล (Tele - Medicine) เป็นการให้คำปรึกษา แนะนำทางการแพทย์เบื้องต้น ผ่านระบบแอปพลิเคชัน Tele - Medicine
5. ระบบรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลความปลอดภัยผ่านกล้องวงจรปิด (CCTV) เป็นระบบรักษาความปลอดภัยผ่าน Operation Center
6. ระบบบ้านอัจฉริยะ (Smart home) เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับเจ้าของบ้าน เช่น ระบบการควบคุมอุปกรณ์ทางไกล หรือ Internet of Things

3. สิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ (Smart Environment)

เป็นแกนหลักสำคัญในการยื่นขอตราสัญลักษณ์เพื่อเป็นเมืองอัจฉริยะ เนื่องจาก สิ่งแวดล้อมมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ คือ การส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง (Natural and Man - made Environments) กล่าวคือ ต้องรักษาความสมดุลกันระหว่างสิ่งแวดล้อมที่ธรรมชาติสร้างและคนสร้าง นอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญต่อระบบนิเวศ (Ecological Awareness) และการแก้ไขและป้องกันปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change)

เป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ (Smart Environment)

1. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในด้านการบริหารจัดการน้ำ น้ำเสีย อากาศ และขยะมูลฝอย
2. การดำรงไว้ซึ่งคุณภาพของธรรมชาติ โดยการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินและพื้นที่สีเขียว เพื่อรักษาพื้นที่สีเขียวควบคู่ไปกับการกำหนดเนื้อเมืองให้มีความสมดุล
3. การบริหารจัดการสภาวะแวดล้อม โดยใช้ระบบ Data Analysis ในการตรวจวัดคุณภาพน้ำ อากาศ เพื่อให้รู้ถึงปัญหา และแก้ไขได้อย่างถูกต้อง

ตัวอย่างระบบการให้บริการด้านสิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ (Smart Environment)

1. ระบบตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมแบบ real - time ทำให้ประชาชนสามารถปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้องเมื่อต้องเผชิญกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี เช่น มลภาวะทางอากาศ
2. การใช้ระบบการคัดแยกขยะ สามารถนำขยะบางชนิดกลับมาใช้ใหม่ (recycle) ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเมืองในมิติของ Smart Economy, Smart Energy ได้อีกทางหนึ่ง
3. ระบบการดูแลรักษาพื้นที่สีเขียวแบบอัตโนมัติ โดยจะใช้ระบบในการรักษาคุณภาพอากาศ เพื่อลดต้นทุนในการดำเนินการ และเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่สีเขียว
4. ศูนย์วิเคราะห์สิ่งแวดล้อม (Environmental Analysis Center) เป็นศูนย์วิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อนำข้อมูลไปใช้คาดการณ์อนาคต เพื่อวางแผนด้านสิ่งแวดล้อม

4. การเดินทางและขนส่งอัจฉริยะ (Smart Mobility)

เป็นเรื่องสำคัญของเมืองขนาดใหญ่ เนื่องจากในเมืองใหญ่มีสัดส่วนการเดินทางที่สูงที่สุด เท่า ๆ กับการใช้พลังงานในเมือง หลักสำคัญของ Smart Mobility คือ การส่งเสริมการคมนาคมขนส่งที่ไม่ใช้เครื่องยนต์ การใช้ระบบขนส่งสาธารณะ การคมนาคมขนส่งที่ใช้เครื่องยนต์แบบประหยัดพลังงาน และ การใช้เทคโนโลยีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Availability of IT - infrastructure) เช่น การใช้แอปพลิเคชันจองที่จอดรถ หรือการใช้เทคโนโลยีเพื่อแก้ปัญหการจราจร

เป้าหมายด้านการเดินทางและขนส่งอัจฉริยะ (Smart Mobility)

1. การเข้าถึงโครงข่ายการคมนาคมขนส่ง/ระบบขนส่งสาธารณะ (Accessibility) สิ่งสำคัญ คือ ทำเลที่ตั้ง (Location) กล่าวคือ ถ้ามีการสร้างเมืองอัจฉริยะในทำเลที่ไม่เหมาะสม ไม่สามารถเข้าถึงการเดินทางของคน จะส่งผลให้เกิดความสิ้นเปลืองพลังงาน ดังนั้น ถ้าสามารถสร้างเนื้อเมืองให้อยู่ในบริเวณโครงข่ายการคมนาคมขนส่งสาธารณะจะเหมาะสมที่สุด
2. ความสะดวกสบายการใช้สาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านคมนาคมขนส่ง รวมทั้งการใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะ (Convenience)
3. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการขนส่งและจราจร (Efficiency)
4. ความปลอดภัยด้านคมนาคมขนส่ง (Safety)
5. การส่งเสริมการใช้นานพาหนะเพื่อลดมลพิษ (Green Mobility)

ตัวอย่างระบบการให้บริการด้านการคมนาคมขนส่งอัจฉริยะ (Smart Mobility)

1. การให้บริการระบบขนส่งสาธารณะ (Public transport) การเดิน การใช้จักรยาน หรือการเดินทางที่ไม่ใช้เครื่องยนต์ (non - motorize)
2. ระบบการบริหารจัดการจราจรแบบเรียลไทม์ (Real - time traffic management system)
3. การใช้รถยนต์ไฟฟ้า (Ev Car) และจุดให้บริการเติมพลังงานไฟฟ้าสำหรับยานพาหนะ (Ev Charger)
4. หุ่นยนต์ส่งของ (Smart Drone)

Traffic Safety Monitoring and Management System

5. พลังงานอัจฉริยะ (Smart Energy)

พลังงานอัจฉริยะ (Smart Energy) เป็นการใช้พลังงานทดแทน (Renewable Energy) จากแหล่งต่าง ๆ และการมีประสิทธิภาพในการใช้พลังงาน (Energy Efficiency) ทั้งการใช้พลังงานอย่างประหยัด และการบริหารจัดการพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

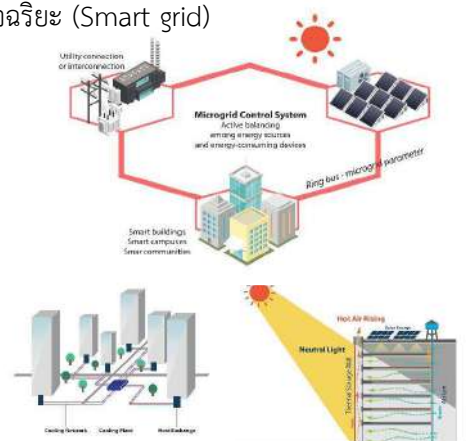
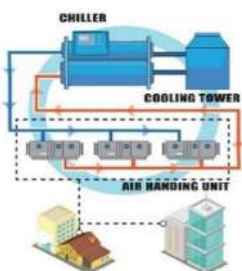

เป้าหมายด้านพลังงานอัจฉริยะ (Smart Energy)

1. ดัชนีชี้วัดการใช้พลังงาน
2. การผลิตพลังงาน (Energy Generation)
3. การส่งจ่ายพลังงาน (Energy Distribution)
4. การลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gas Reduction)
5. ระบบเครือข่ายอัจฉริยะ (Smart Grid System)

ระบบการให้บริการด้านพลังงานอัจฉริยะ (Smart Energy)

1. การกำหนดค่าดัชนีการใช้พลังงาน (Specific Energy Consumption; SEC)
2. ระบบตรวจวัดการใช้พลังงาน (Smart Meter)
3. ระบบการผลิตพลังงานทดแทนจากแสงอาทิตย์ ลม หรือชีวมวล (Renewable Energy)
4. ระบบการจัดเก็บพลังงาน (Energy Storage)
5. ระบบผลิตไฟฟ้าความเย็นและความร้อนร่วม (Co-generation)
6. ระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart grid)

6. การบริหารภาครัฐอัจฉริยะ (Smart Governance)

การบริหารภาครัฐอัจฉริยะ (Smart Governance) เป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมสาธารณะ (Participation Public Life) การให้บริการทางสังคมและสาธารณูปการ (Public and Social Services) และการบริหารปกครองที่มีความโปร่งใส (Transparent Governance)

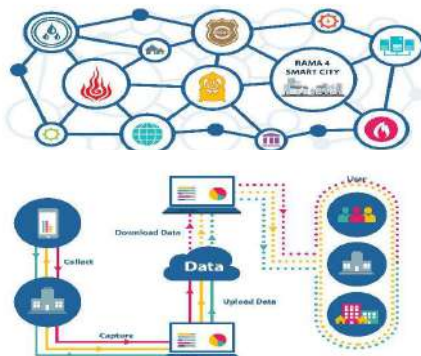

เป้าหมายด้านการบริหารภาครัฐอัจฉริยะ (Smart Governance)

1. การเข้าถึงบริการภาครัฐและบริการสาธารณะ
2. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. การสร้างความโปร่งใส ตรวจสอบได้

ระบบการให้บริการด้านการบริหารภาครัฐอัจฉริยะ (Smart Governance)

1. การให้บริการระบบ 5G และ WiFi 6
2. ระบบบริการของรัฐด้วยระบบเครือข่ายรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e - Government Network)
3. การให้บริการภาครัฐเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One-stop Service)
4. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ (Public Information)
5. การให้บริการข้อมูลสาธารณะ (Open Public Data)
6. บริการสายด่วนและศูนย์ประสานงานกลาง (Hot Line and Call Center)

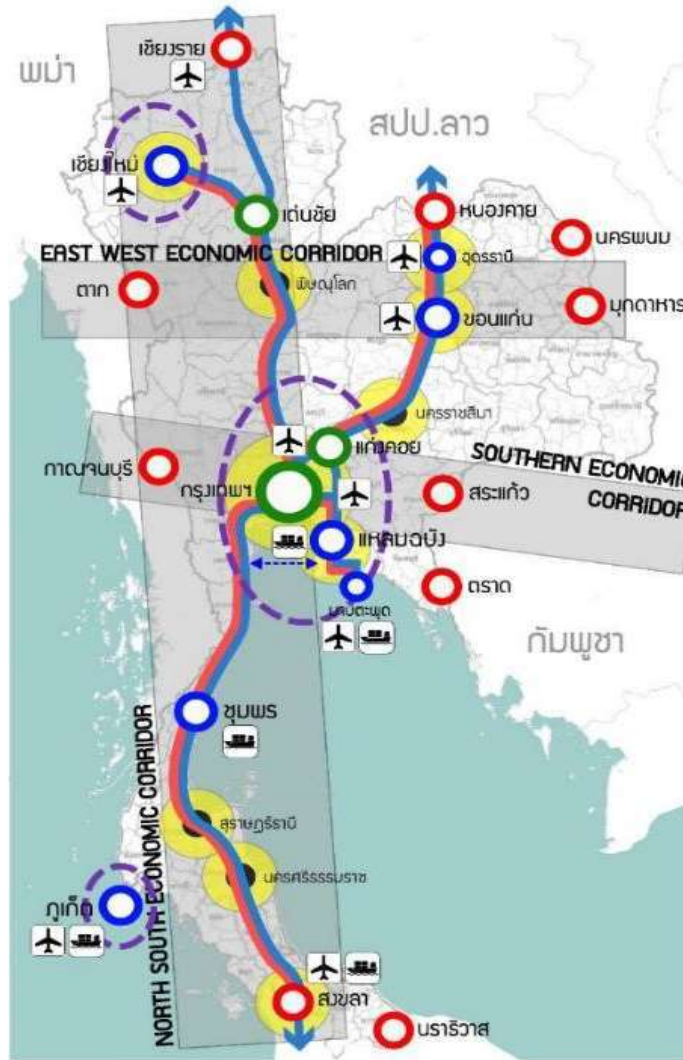

แผนแม่บทระบบขนส่งมวลชนทางรางในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

จากการศึกษาวิเคราะห์ พบว่า เมืองที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาให้เป็น Smart City ในประเทศไทย ได้แก่ เชียงใหม่ เด่นชัย หนองคาย ขอนแก่น แก่งคอย เชียงรายน้อย คลองหลวง กรุงเทพมหานครบริเวณส่วนพหลโยธิน แหลมฉบัง และภูเก็ต

ตัวอย่างที่นำเสนอเป็นพื้นที่ต้นแบบในการพัฒนา

ศักยภาพการพัฒนา	พื้นที่ต้นแบบ
ระบบราง HRT ในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจ ซูเปอร์คลัสเตอร์ เชื่อมต่อกับสนามบิน	ศูนย์ฯ พหลโยธิน
ระบบราง HRT ในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจ ซูเปอร์คลัสเตอร์ เชื่อมต่อกับท่าเรือ	แหลมฉบัง
ระบบราง HRT ในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจ ซูเปอร์คลัสเตอร์	เชียงรายน้อย
ระบบราง LRT ในซูเปอร์คลัสเตอร์ เชื่อมต่อกับสนามบินและท่าเรือ	ภูเก็ต
ระบบราง HRT/LRT และระบบการคมนาคมขนส่งอื่น ๆ	เชียงใหม่ เด่นชัย หนองคาย ขอนแก่น แก่งคอย และคลองหลวง

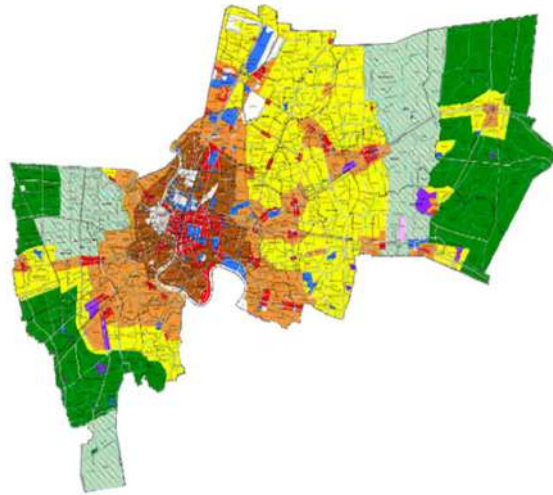
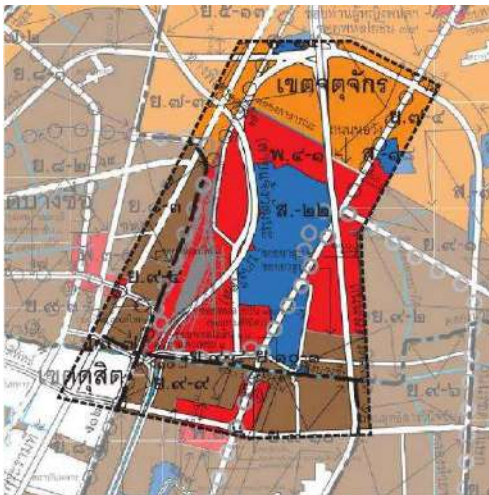

พื้นที่ต้นแบบในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ หรือ Smart City

ตัวอย่างพื้นที่การพัฒนาพื้นที่ย่านพหลโยธิน (Smart Metropolitan TOD Phahon Yothin)

ด้วยศักยภาพของพื้นที่ย่านพหลโยธิน กระทรวงคมนาคม โดยสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) จึงได้ดำเนินโครงการศึกษาออกแบบรายละเอียดศูนย์คมนาคมพหลโยธิน และการพัฒนาต้นแบบพื้นที่โดยรอบศูนย์กลางคมนาคม เพื่อผลักดันให้ศูนย์คมนาคมพหลโยธินเป็นต้นแบบ การพัฒนาตามหลักการการพัฒนาพื้นที่รอบสถานีขนส่งมวลชน (Transit - oriented Development: TOD) เป็นแห่งแรกของประเทศไทย

ศูนย์คมนาคมพหลโยธินเป็นที่ตั้งของสถานีร่วมของรถไฟความเร็วสูง รถไฟฟ้าทางคู่ และรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนสายสีแดง ที่สามารถเชื่อมต่อกับรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงิน สายสีม่วง และสายสีเขียว ที่มีสายทางอยู่บริเวณใกล้เคียงกันได้ การสร้างโครงข่ายเชื่อมต่อระหว่างสถานีรถไฟฟ้าสายต่าง ๆ ด้วยโมโนเรล (Monorail) จะช่วยเพิ่มศักยภาพการใช้งานของพื้นที่ศูนย์คมนาคมพหลโยธินให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยจะต้องมีการพัฒนาพื้นที่เปลี่ยนถ่ายการสัญจรหน้าสถานีควบคู่ไปด้วย โดยภายในพื้นที่สามารถพัฒนาเป็นศูนย์ธุรกิจและพาณิชยกรรมของกรุงเทพมหานคร และภูมิภาคอาเซียน โดยมีการพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่มีคุณภาพและมีการบริหารจัดการการใช้พลังงานร่วมกันด้วยระบบสารสนเทศที่ทันสมัย และยังมีการปรับปรุงเชื่อมต่อกับพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น ตลาดนัดจตุจักรให้ดียิ่งขึ้น ยิ่งจะส่งผลให้การใช้งานระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

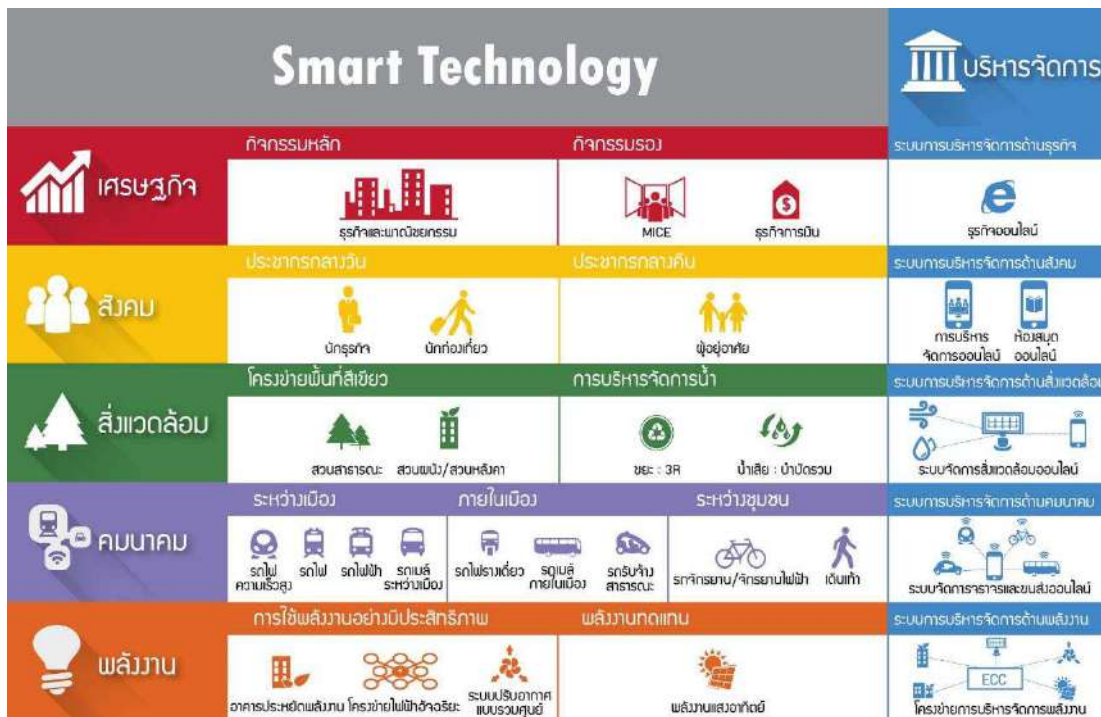
- การพัฒนาบริเวณพื้นที่เปลี่ยนถ่ายการสัญจร (Intermodal) ศูนย์คมนาคมพหลโยธิน ให้เป็นย่านพาณิชยกรรม และศูนย์กลางธุรกิจของกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย และภูมิภาคอาเซียน

- การพัฒนาพื้นที่เปลี่ยนถ่ายการสัญจร

Smart Technology ระบบเทคโนโลยีเมืองอัจฉริยะ

การพัฒนาเมืองแบบ Compact City

ตัวอย่างเมืองท่าอัจฉริยะแหลมฉบัง (Smart Port Town Laem Chabang)

แหลมฉบังได้ถูกเปลี่ยนโฉมครั้งใหญ่จากการพัฒนารถไฟความเร็วสูง โดยพื้นที่โดยรอบสถานีจะเป็นจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจร และเกิดการพัฒนาย่านธุรกิจและพาณิชยกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนเมืองโดยรอบ ย่านที่อยู่อาศัยในพื้นที่แหลมฉบังจะถูกยกระดับให้มีคุณภาพในระดับนานาชาติ เพื่อรองรับความต้องการที่เกิดจากการจ้างงานภาคอุตสาหกรรม ส่งเสริมกิจกรรมเชิงสุขภาพของผู้อยู่อาศัยหลากหลายวัฒนธรรม โดยมีพื้นที่สาธารณะอเนกประโยชน์ ส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด เน้นการเดินและการใช้จักรยานภายในพื้นที่

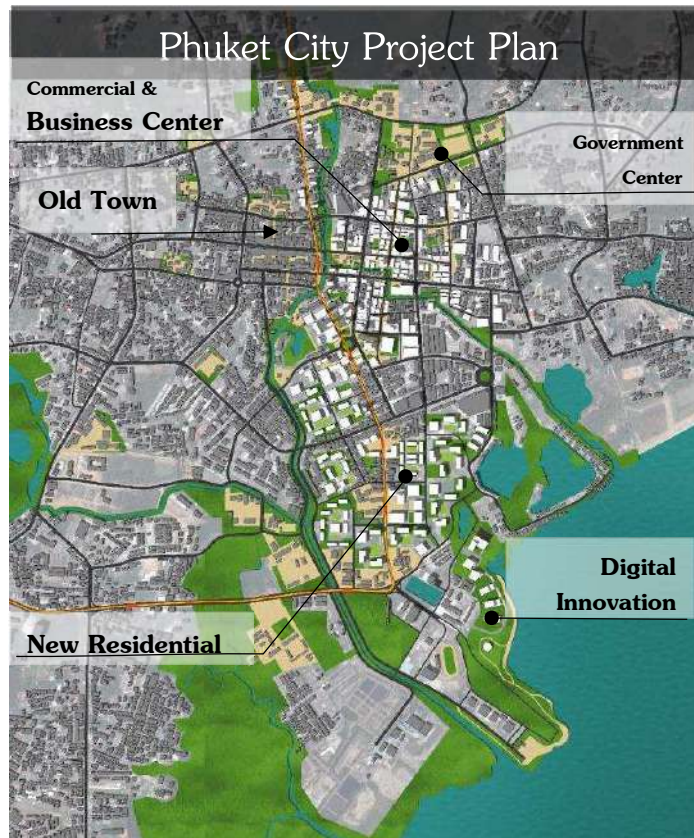
ท่าเรือแหลมฉบังจะได้รับการปรับปรุงด้วยระบบขนถ่ายสินค้าอัจฉริยะต่อเนื่องจากนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง ซึ่งจะได้รับการปรับปรุงด้วยระบบการผลิต และการจัดการสิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ รองรับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) บริเวณท่าเรือจะได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานที่สูงขึ้นเพื่อประโยชน์ด้านคมนาคมขนส่งและการท่องเที่ยว เป็นพื้นที่นันทนาการของประชาชน และพร้อมจะเป็นจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรของเรือเฟอร์รี่ที่จะเชื่อมต่อชายฝั่งด้านตะวันออกและตะวันตกของอ่าวไทยตอนบนเข้าด้วยกัน

ทั้งนี้ โครงการศูนย์คมนาคมพหลโยธินและโครงการเมืองท่าอัจฉริยะแหลมฉบังเป็นตัวอย่างการศึกษาเมืองอัจฉริยะของ บริษัท ปตท. จำกัด ร่วมกับ ศูนย์บริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างการพัฒนาเมืองภูเก็ต และเมืองเชียงใหม่ (Smart Digital Cluster Phuket and Smart National Transit Hub Chiang Rak Noi)

การดำเนินการพัฒนาพื้นที่ตัวอย่างในระยะแรกยังประกอบด้วย ภูเก็ต ที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นเมืองท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และศูนย์วิจัยและพัฒนาด้านดิจิทัล และเชียงใหม่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นศูนย์ธุรกิจสำหรับอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และโทรคมนาคม

การพัฒนาเมืองอัจฉริยะในประเทศไทยให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระบบสารสนเทศ และการสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง พลังงาน สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการเมือง ร่วมกับการดำเนินงานของภาคเอกชนในการพัฒนาที่ดินและอาคาร เพื่อให้การพัฒนาที่จะเกิดขึ้นนั้นส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนสืบไป

นโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของไทย (Thailand Smart City Policies)

ในช่วง พ.ศ. 2559 – 2560 รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) โดยให้ “พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการเมืองและการจัดสิ่งแวดล้อมให้เป็นเมืองอัจฉริยะ” และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) กำหนดให้ “พัฒนาเมืองอัจฉริยะซึ่งจะช่วยสร้างความพร้อมและพัฒนาศักยภาพของเมืองให้พัฒนาสู่มาตรฐานของเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม”

พ.ศ. 2561 รัฐบาลได้ดำเนินการพัฒนาเมืองอัจฉริยะระยะที่ 1 จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ กทม. เชียงใหม่ ขอนแก่น ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และภูเก็ต โดยได้จัดสรรงบประมาณ และให้การส่งเสริมการลงทุนจาก BOI

พ.ศ. 2562 ประเทศไทยรับหน้าที่เป็นประธาน ASEAN และมีการขับเคลื่อน ASEAN Smart Cities Network โดยมี กทม. ชลบุรี และภูเก็ต เป็นพื้นที่นำร่อง

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA) ให้การรับรองการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ 7 ด้าน ดังนี้

ที่มา: สำนักงานเมืองอัจฉริยะแห่งประเทศไทย (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล)

1. เศรษฐกิจอัจฉริยะ (Smart Economy)
2. ขนส่งอัจฉริยะ (Smart Mobility)
3. พลังงานอัจฉริยะ (Smart Energy)
4. สิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ (Smart Environment)
5. พลเมืองอัจฉริยะ (Smart People)
6. การดำรงชีวิตอัจฉริยะ (Smart Living)
7. การบริหารภาครัฐอัจฉริยะ (Smart Governance)

การประกาศเขตพื้นที่ย่านพระรามที่ 4 เป็นพื้นที่ส่งเสริมเมืองอัจฉริยะ

1. แยกหัวลำโพง สถานีกรุงเทพ และย่านการค้าโดยรอบ
2. แยกสามย่าน โครงการ Chula Smart City จัตุรัสจามจุรี โครงการ Samyan Mitrtown และชุมชนสะพานเหลือง
3. แยกศาลาแดง โครงการ Dusit Central Park ย่านธุรกิจถนนสีลม โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สถานเสาวภาและสวนลุมพินี
4. แยกวิฑู โครงการ One Bangkok ย่านธุรกิจถนนสาทร สวนลุมพินี ย่านการค้า และชุมชนป้อมไก่อ
5. แยกคลองเตย โครงการ The PARQ โรงงานยาสูบ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ FYI Center และตลาดคลองเตย

โดยในการพัฒนาพื้นที่เมืองอัจฉริยะในพื้นที่ย่านพระรามที่ 4 หรือ **Smart Rama 4** ประกอบด้วย

1. Smart Economy

การผลักดันให้เกิด**การพัฒนาเชิงเศรษฐกิจ**ในย่านศูนย์กลางธุรกิจ (CBD: Central-Business District) ของย่านพระรามที่ 4 โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งข้อมูลความรู้จากงานวิจัยของสถาบันการศึกษาในพื้นที่ เพื่อสร้างนวัตกรรมและส่งเสริมการพัฒนาของธุรกิจในแต่ละย่าน

2. Smart Mobility

การพัฒนาระบบขนส่งมวลชน ทั้งหลักและรองในบริเวณถนนพระรามที่ 4 อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสะดวกและสามารถประเมินเวลาในการเดินทางได้ โดยการรวบรวมข้อมูลและแสดงข้อมูลของแต่ละระบบการเดินทาง ผ่านแอปพลิเคชันในโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้ที่เดินทางมาทำงานหรือผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ตามเวลาจริง

3. Smart Energy

การบริหารจัดการพลังงาน ย่านพระรามที่ 4 อย่างมีประสิทธิภาพ โดยดูแลการใช้พลังงานของย่านและอาคาร ผ่านระบบการควบคุมการใช้พลังงานโดย **โครงข่ายอัจฉริยะ (Smart - Grid)** สนับสนุนให้อาคารเป็นอาคารประหยัดพลังงาน ใช้พลังงานทางเลือกและพลังงานหมุนเวียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผ่านท่อระบบสาธารณูปโภครวม (Common Utilities Duct) ภายในพื้นที่

4. Smart Environment

การพัฒนาสภาพแวดล้อม ในบริเวณย่านพระรามที่ 4 ให้มีคุณภาพ และมีการพัฒนาพื้นที่เมืองที่มีความยั่งยืน ผ่านการใช้เทคโนโลยีการตรวจวัดคุณภาพอากาศ น้ำ และสิ่งแวดล้อมอื่นของย่าน โดยมีการรวบรวมข้อมูลและแสดงผลคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่สาธารณะของย่านตามเวลาจริง เพื่อการบริหารจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

5. Smart People

การส่งเสริมพัฒนาการองค์ความรู้ ทักษะ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนเปิดกว้างสำหรับความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม และการมีส่วนร่วม

6. Smart Living

การส่งเสริมให้เกิดการอยู่อาศัยที่มีคุณภาพ โดยคำนึงถึงกลุ่มผู้อยู่อาศัยหลากหลายรูปแบบในบริเวณย่านพระราม 4 สร้างชุมชนเมืองที่เข้มแข็ง ปลอดภัยและมีสุขภาวะที่ดี ผ่านการเชื่อมต่อข้อมูลของแต่ละชุมชนและบริเวณย่านที่อยู่อาศัยด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อส่งข้อมูลสถานการณ์ของพื้นที่ตามเวลาจริง เพื่อช่วยบริหารจัดการชุมชนได้อย่างทั่วถึง

7. Smart Governance

การส่งเสริมให้เกิดการบริหารจัดการเมือง ในย่านพระรามที่ 4 อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลด้านต่าง ๆ โดยการจัดตั้งศูนย์ข้อมูล (Data Center) ของย่านขึ้น และมีการแสดงผลในพื้นที่สาธารณะตามเวลาจริง เพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการบริการสาธารณะ

การบูรณาการองค์ความรู้ด้าน SMART CITY สู่การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางผังเมือง

ในปัจจุบันการพัฒนาเมืองในรูปแบบ Smart City เป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมทั่วโลก เนื่องจากแนวคิดดังกล่าว เป็นการพัฒนาพื้นที่ของเมืองให้เกิดความทันสมัย กะทัดรัด และใช้ทรัพยากรของเมืองได้อย่างคุ้มค่า โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล หรือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในการส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการให้บริการของเมือง การลดค่าใช้จ่ายและการใช้ทรัพยากร และการเข้ามา มีบทบาท และมีส่วนร่วมของประชาชน ที่เพิ่มมากขึ้น (Smartcitiescouncil.com)

การพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับ Smart City ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้การวางผังเมืองสามารถรองรับแนวคิดของ Smart City ได้ในอนาคต โดยในการสัมมนาครั้งนี้ได้มีการจำแนกตัวชี้วัด (Indicators) ใน 7 ด้าน ที่ทำให้เกิดการพัฒนาเมืองให้เป็น Smart City ประกอบด้วย Smart Economy, Smart Mobility, Smart Energy, Smart Environment, Smart People, Smart Living และ Smart Governance ซึ่งการพัฒนาระบบการวิเคราะห์เพื่อการวางผังเมืองและการวางผังเมืองรวมในอนาคต อาจจะต้องมีการคำนึงถึงตัวชี้วัดเหล่านี้ด้วย และหากมีการสนับสนุนและดำเนินการพัฒนาเมืองตามแนวทางของ Smart City อย่างเป็นรูปธรรม จะเป็นการยกระดับการพัฒนาเมืองให้มีความทันสมัย สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ตลอดจนสร้างความยั่งยืนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมคู่ขนานกันไป

ส่วนที่ 5
นวัตกรรมของเมือง เพื่อรองรับ
ผู้สูงวัย

ส่วนที่ 5

นวัตกรรมของเมือง เพื่อรองรับผู้สูงอายุ

โดย นางสาวสราวัล เป็นสุข นางสาวสิริวิมล ศรีวิเชียร
และนายวีรเลิศ อมิตรพ่าย

ในอดีตคนไทยจะมีอายุขัยเฉลี่ยประมาณ 50 – 60 ปี แต่ปัจจุบันด้วยความเจริญก้าวหน้า ทางเทคโนโลยี และการสาธารณสุข ทำให้มีอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น โดยผู้หญิงจะมีอายุขัยเฉลี่ยประมาณ 78.8 ปี และผู้ชายเฉลี่ยประมาณ 72.2 ปี

นิยามอย่างกว้างของคำว่า “สังคมผู้สูงอายุ” หมายถึง สังคมที่มีสัดส่วนของคนสูงอายุ หรือประชากร ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ขณะที่สัดส่วนของอัตราการเกิด และจำนวนประชากรในวัยทำงาน ลดน้อยลง ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว และมีการคาดการณ์ไว้ว่า ใน พ.ศ. 2564 สัดส่วนผู้สูงอายุของประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นไปถึงร้อยละ 20 นั่นคือ ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่เป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ และจะเพิ่มเป็นร้อยละ 30 ใน พ.ศ. 2578 ซึ่งหมายความว่าทุก ๆ ประชากร 100 คน จะพบจำนวนผู้สูงอายุ 30 คน

โดยทั่วไปผู้สูงอายุจะมีการเปลี่ยนแปลงหลัก ๆ 4 ด้าน ได้แก่

- 1. ด้านร่างกาย** การมองเห็นที่ไม่ชัดเจน เนื่องจากมีความเสื่อมของกระจกตา โรคต้อกระจก ต้อหิน ขาดความคล่องแคล่วในการเปลี่ยนอิริยาบถ อันเนื่องมาจากหมอนรองกระดูก/ข้อเข่าเสื่อม กล้ามเนื้ออ่อนแรง การทรงตัวไม่ดี หกล้มง่าย กระดูกหัก/ร้าว นิ้วล็อก ความสามารถในการได้ยินลดลง เนื่องจากหูตึง หูอื้อ
- 2. ด้านจิตใจ** มีความไม่สมดุลของฮอร์โมน อารมณ์ไม่คงที่ หงุดหงิด ฉุนเฉียวง่าย ระบบประสาทสัมผัสด้อยลง มีการรับรู้ คิด และตัดสินใจได้ช้าลง
- 3. ด้านสังคม** เกิดความเหงา รู้สึกไร้ค่า โดดเดี่ยว เกิดสภาวะซึมเศร้า
- 4. รายได้ลดลง** หรือไม่มีรายได้ต้องพึ่งพาบุตร ไม่มีเงินออม ตลอดจนมีค่าใช้จ่ายเรื่องการรักษาสูงกว่าสมัยยังหนุ่มสาว

แนวคิดการมีชีวิตที่ดี (Active Aging) คือ การที่สามารถอยู่ได้ด้วยตัวเอง มีสุขภาพดี มีบ้าน สิ่งแวดล้อมเหมาะสม และสังคมดี ดังนั้น ผู้สูงอายุจึงต้องมีการวางแผนล่วงหน้า และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น สิ่งที่ต้องพิจารณาในการออกแบบเมือง ได้แก่ เมืองจะมีส่วนช่วยสนับสนุนผู้สูงอายุได้อย่างไร องค์ประกอบอะไรของเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ปัญหาอะไรที่ผู้สูงอายุต้องประสบ และเมืองควรมีองค์ประกอบเพิ่มเติมเรื่องใดบ้าง เพื่อจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นต้น

รูปที่ 1 แสดงแนวทางการสร้างเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

แนวทางการสร้างเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ประกอบไปด้วย 8 ประเด็น ดังนี้

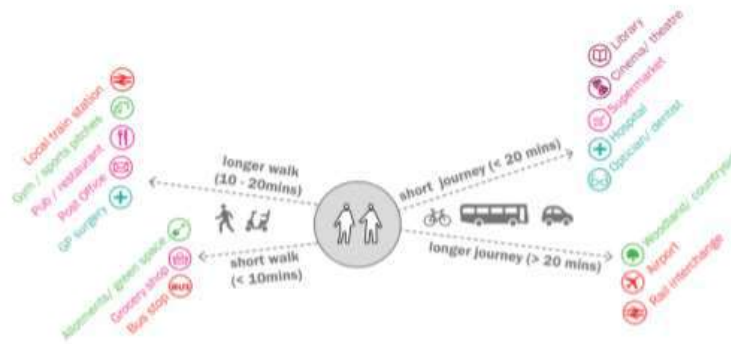
1. สถานที่โล่งในชุมชนเมืองและอาคารสิ่งก่อสร้าง (Outdoor Spaces & Buildings)

ควรครอบคลุมความต้องการของผู้สูงอายุ การใช้งานและเข้าถึงพื้นที่นั้น ๆ ต้องมีความสะดวกสบายและปลอดภัย เกิดเป็นแนวทางการเดินทางของผู้สูงอายุ จะกำหนดระยะเวลาเดินทางที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ อาทิ การเดินทางช่วงสั้น ๆ ใช้เวลาเดินไม่เกิน 10 นาที ควรถึงสวนสาธารณะเล็ก ๆ ร้านขายของชำ ป้ายรถประจำทาง การเดินทางประมาณ 10 – 20 นาที ควรถึงสถานีรถไฟท้องถิ่น โรงยิม สนามกีฬา ภัตตาคาร ร้านขายยา การเดินทางด้วยรถยนต์ที่ใช้เวลาน้อยกว่า 20 นาที ควรไปถึงห้องสมุด โรงภาพยนตร์ ซูเปอร์มาร์เก็ต โรงพยาบาล คลินิกหมอพื้น หมอตา และการเดินทางด้วยรถยนต์ที่ใช้เวลามากกว่า 20 นาที ควรถึงเขตชานบท สนามบิน สถานีรถไฟเชื่อมต่อระหว่างเมือง เป็นต้น

DWELL Project

A Ideal Map of third-agers mobility and travel

รูปที่ 2 แสดงแนวคิดการเดินทางของผู้สูงอายุ

Outdoor Spaces & Buildings | Japan

AEON MALL
Aeon Mall Makuhari Shopping
Grand Mall

รูปที่ 3 แสดงห้างสรรพสินค้าในประเทศญี่ปุ่น

Outdoor Spaces & Buildings | France

Promenade Du Paillon in Nice

รูปที่ 4 แสดงสวนสาธารณะและอาคารในเมือง Nice ประเทศฝรั่งเศส ที่ปราศจากพื้นที่ต่างระดับ

อาคารของรัฐบาลในประเทศสิงคโปร์ ที่มีพื้นที่กลางแจ้ง โปร่ง สำหรับให้ผู้สูงอายุ ทำกิจกรรมต่าง ๆ การออกแบบฟุตบอลที่สามารถเดินออกไปขึ้นรถยนต์ได้โดยสะดวก มีราวจับ มีดวงไฟ ลักษณะพื้นผิวมีปุ่ม เพื่อเป็นสัญญาณเตือนว่าเป็นทางแยก ขนาดทางกว้างขวางสามารถใช้รถ Wheelchair ขึ้นไปมาได้สะดวก มีลิฟต์ยกรถเพื่อขึ้น - ลงต่างชั้น เป็นต้น

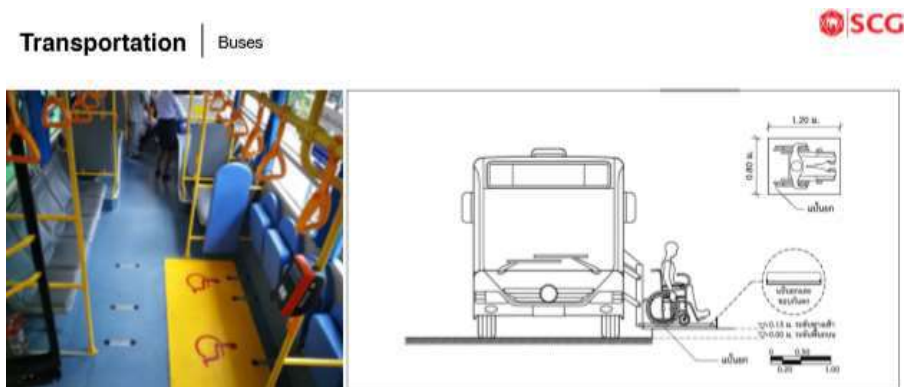

Kampung Admiralty, Singapore

รูปที่ 5 แสดงอาคารรัฐบาลของประเทศสิงคโปร์

2. การคมนาคมขนส่ง (Transportations)

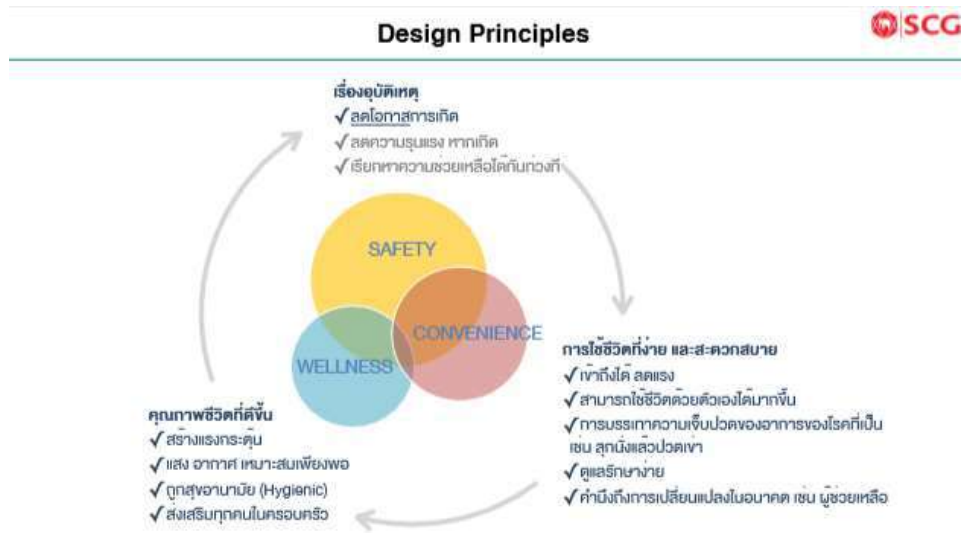
มีระบบขนส่งมวลชนที่รองรับ หรือเหมาะสมกับผู้สูงอายุ พื้นที่ที่เป็นสถานี มีจุดที่ช่วยให้ ผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางการได้ยิน/สายตา แต่ยังคงได้รับความสะดวกสบาย ตลอดจนมีเครือข่ายของระบบขนส่งมวลชนครอบคลุมสถานที่ที่ผู้สูงอายุต้องการไป

รูปที่ 6 แสดงรถบัสที่ออกแบบรองรับผู้สูงอายุ

3. ที่พักอาศัย (Housing)

ที่พักอาศัยที่ออกแบบมารองรับความต้องการของผู้สูงอายุทั้งความปลอดภัย สะดวกสบาย และรองรับการเปลี่ยนแปลงตลอดช่วงอายุ

รูปที่ 7 แสดงการออกแบบแนวความคิดลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุ

รูปที่ 8 แสดงการออกแบบพื้นที่เพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุ

4. การมีส่วนร่วมในสังคม (Social Participation)

มีกิจกรรมในชุมชนที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ออกมาปฏิสัมพันธ์ร่วมกันทั้งคนในรุ่นเดียวกัน และต่างวัย มีประเภทกิจกรรมที่หลากหลาย ตรงตามความสนใจหรือความถนัด

Innovative Intergenerational Care | Fujiwara, Japan

TOY PROGRAMME

รูปที่ 9 แสดงการจัดกิจกรรมอยู่ร่วมกันของคนทุกวัยในชุมชนเมืองฟูจิواره ประเทศญี่ปุ่น

กิจกรรมที่ผู้สูงอายุทำได้ สามารถช่วยเหลือชุมชนได้ เช่น ดูแลเด็ก ๆ กลับจากโรงเรียน มาบ้านสัปดาห์ละครั้ง หรือรวมกลุ่มสนทนาเรื่องเก่า ๆ ที่มีความสนใจร่วมกัน ฟังอย่างตั้งใจด้วยความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ หรือตั้งกลุ่มโรงเรียนผู้ใหญ่ จัดให้มีชั่วโมงดนตรีบำบัด เป็นต้น

There is something I can do, I can contribute to the community

Rahomode Villa Shiori (Greenlife)
Fujiwara, Japan

①Controlling traffic (Once a week) ②Reminiscing in group ③School for adults (Daily) ④Music therapy (once a week)

Adjusting with the neighboring elementary of school hour, the elderly watches over as the kids coming home from school. "There is something I can do", "I can contribute to the community", the consciousness to have a role leads to joy and living motivation.

Methods of group reminiscing, in the process of recollections (talking about old times), giving empathy, listening with respect, resulting on various results such as recovery of self respect, psychological stabilization and purification.

Starts as the bell rings and textbooks are being distributed. One of the reminiscing methods in a form of classes at school.

Revitalizing the brain in a fun way, optimizing the use music characteristics.

รูปที่ 10 แสดงการออกแบบ Rahomode Villa Shiori (Greenlife)

5. การปฏิบัติต่อผู้สูงอายุด้วยความเคารพ (Respect & Social Inclusion)

ผู้สูงอายุได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ ให้คนวัยอื่น ๆ ตลอดจนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ของชุมชน

Respect & Social Inclusion | Sharing Experiences

Australia

รูปที่ 11 การจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ งานจิตอาสาประเภทงานไม้

6. การมีส่วนร่วมและการจ้างงาน (Civic Participation & Employment)

การเพิ่มความสามารถ เพิ่มทักษะ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การมีรายได้ที่เหมาะสมกับศักยภาพ หรือสิ่งตอบแทนที่มีคุณค่าทางจิตใจ

Respect & Social Inclusion | Improve Skills

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ปาลาน
ต.หนองตอง อ.หางดง จ.เชียงใหม่

รูปที่ 12 แสดงการพัฒนาชีวิตและส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุในชุมชนของประเทศไทย

นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่น่าสนใจของผู้สูงอายุ เช่น ธนาคารสะสมชั่วโมงเวลา
ความดี (Time Bank) การทำงานของ Time Bank คือ เราสามารถฝากและถอนได้เช่นเดียวกับเงิน ชั่วโมง
เวลาความดี ที่สะสมไว้สามารถนำไปส่งต่อ หรือถอนออกมาแลกเปลี่ยนเป็นบริการให้กับตนเองได้ในอนาคต
หรือหากเราต้องการความช่วยเหลือเมื่ออายุมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีโครงการชีวิตดีคนวัยเกษียณ จัดโดย
บริษัทปูนซิเมนต์ไทยร่วมกับห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์ งามวงศ์วาน ที่มุมหนึ่งบนชั้น 6 ขนาดพื้นที่
ประมาณ 300 ตร.ม. เป็นการให้ผู้สูงอายุมาแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ให้ผู้สนใจที่มาจับจ่ายซื้อ
สินค้าได้แฉะฟัง

รูปที่ 13 แสดงการจัดกิจกรรมภายในห้างสรรพสินค้า เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุพบปะกัน

7. การสื่อสารและการให้ข้อมูล (Communication & Information)

ควรมีการออกแบบพื้นที่ให้มีข้อมูลตามหลักสากลเป็นพื้นฐาน เช่น ขนาดตัวอักษร
ขนาดปุ่มกด สีเส้นชัดเจน มีช่องทางสื่อสารที่เข้าถึง การออกแบบป้ายบอกทางที่เป็นระบบ บอกเป็นระยะ
มีขนาดความสูงที่เหมาะสม ระบุว่าผ่านสถานที่อะไรบ้าง เป็นต้น

รูปที่ 14 แสดงถึงป้ายที่บอกทางมีความชัดเจนและมีสีตัดกัน

8. การสนับสนุนของชุมชนและการให้บริการทางสุขภาพ (Community Support & Health Services)

มีศูนย์ตรวจสุขภาพและให้คำปรึกษา บริการครอบคลุมทั้งการประชาสัมพันธ์ ดูแลรักษา และฟื้นฟูสภาพจิตใจ จัดให้มีชมรมผู้สูงอายุ สนับสนุนกิจกรรมทางสังคมและจิตใจ กระจายไปในพื้นที่เมือง เข้าถึงได้ง่ายจากระบบขนส่งสาธารณะและได้รับการออกแบบอย่างถูกต้องเหมาะสม

2010 : First UK City Joins WHO Global Network of Age-Friendly Cities

รูปที่ 15 แสดงตัวอย่างเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ : เมืองแมนเชสเตอร์ของประเทศไทย

แนวทางเสนอแนะจุดเริ่มต้นของการสร้างเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ (Age - Friendly City)

1. ควรแบ่งกลุ่มของผู้สูงอายุ ตามที่อยู่และความสนใจ
2. กำหนดขอบเขตของโครงการว่าจะในระดับใด ระดับชุมชน ระดับย่าน หรือระดับเมือง
3. กำหนดวิธีดำเนินการ เช่น การสัมภาษณ์ การเชิญประชุม ฯลฯ
4. จัดทำสรุปข้อเสนอแนะและวิธีการปฏิบัติ ประชุมร่วมกันเพื่อรวบรวมปัญหาว่ากลุ่มของเรามีปัญหาอะไร อุปสรรค ความต้องการของผู้สูงอายุในการใช้ชีวิต (ระดมความคิด วิธีการแก้ปัญหาในปัจจุบัน และวิธีการแก้ปัญหายกนำเสนอ)
5. ร่วมหาแนวทางวิเคราะห์สำหรับการสร้างเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุเกิดความยั่งยืนได้อย่างไร

การบูรณาการองค์ความรู้ด้านนวัตกรรมของเมือง เพื่อรองรับผู้สูงอายุ สู่การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางผังเมือง

องค์การสหประชาชาติ ได้ให้นิยามว่า ประเทศใดมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ในสัดส่วนเกินร้อยละ 10 หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป เกินร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ ถือว่าประเทศนั้นเข้าสู่ **สังคมผู้สูงอายุ (Aged Society)** แล้ว และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุ โดยสมบูรณ์ (Aged Society) เมื่อสัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปี เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 และอายุ 65 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นร้อยละ 14

จากข้อมูลของกรมการปกครอง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 ระบุว่าประเทศไทยมีประชากรทั้งหมด 66,558,935 คน ในจำนวนนี้มีประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป 11,136,050 คน คิดเป็นร้อยละ 16.73 ดังนั้น เรื่องสังคมผู้สูงอายุจึงเป็นเรื่องที่เราทุกคน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ต้องให้ความสำคัญ ช่วยกันคิดวางแผนและดำเนินการอย่างจริงจังโดยเร็ว เช่น **การเตรียมความพร้อมที่อยู่อาศัยให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของผู้สูงอายุ** เป็นประเด็นที่ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญในอันดับต้น ๆ เนื่องจากที่อยู่อาศัยคือ ปัจจัยพื้นฐานที่ช่วยให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ต้องมีการปรับสภาพแวดล้อม และวางระบบโครงสร้างต่าง ๆ โดย**ออกแบบเมืองให้มีความเหมาะสมเอื้อต่อการใช้ชีวิต**

ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเมืองต้องคิดร่วมกัน ด้วยการประสานความร่วมมือระหว่าง องค์กรภาครัฐและเอกชน จัดหาที่ว่างในพื้นที่ต่าง ๆ ใส่แนวคิดสถาปนิก **Universal Design** ซึ่งเป็นการออกแบบที่ใช้สำหรับคนทั่วไปทั้งเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส ได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่เมืองร่วมกัน **เป็นการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม** ทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น ดังนั้น จึงควรพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการพื้นฐานที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุ และเป็นเมืองที่มีสุขภาวะที่ดีต่อไป

ส่วนที่ 6
เทคนิคการเข้าถึงชุมชน

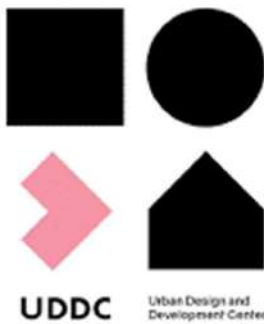
ส่วนที่ 6

เทคนิคการเข้าถึงชุมชน

“เมือง + ผู้คน”

โดย ผศ. ดร.นิรมล เสรีสกุล

ผู้อำนวยการศูนย์ออกแบบและพัฒนาเมือง (UddC-CEUS)

ศูนย์ออกแบบและพัฒนาเมือง หรือ Urban Design and Development Center (UddC-CEUS) ภายใต้ศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านยุทธศาสตร์เมือง (Center of Excellence in Urban Strategies: CE.US) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นความร่วมมือกันระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มีวัตถุประสงค์เพื่อขับเคลื่อนเมือง ให้มีสุขภาวะที่ดี ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

ในศูนย์ออกแบบและพัฒนาเมือง (UddC-CEUS) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เช่น นักผังเมือง นักภูมิสถาปนิก สถาปนิกผังเมือง นักสังคมศาสตร์ นักรัฐศาสตร์ นักสื่อสารมวลชน เป็นต้น

หน้าที่หลักของ UddC-CEUS คือ การสร้างมูลค่าเพิ่มของเมืองด้วยการออกแบบ (Urban Design) และให้บริการ 5 ด้านหลัก ได้แก่ การออกแบบและวางผังเมือง การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลเมือง การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและภาคีพัฒนา การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ และการฝึกอบรม

ในกระบวนการเข้าถึงชุมชน UddC-CEUS เชื่อว่ากระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์

อย่างมืออาชีพ เป็นกุญแจสำคัญของโครงการพัฒนาเมืองทุกรูปแบบ ซึ่งเชื่อมโยงกับกลุ่มคนอันหลากหลายในเมือง อาทิผู้กำหนดนโยบาย เจ้าของโครงการ ชุมชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม สื่อมวลชน และผู้มีอิทธิพลชั้นนำสังคม ฯลฯ กระบวนการ

สื่อสารประชาสัมพันธ์จึงไม่เพียงช่วยสร้างการรับรู้ในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ หากยังมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นความตระหนักเชิงบวกของสาธารณชนทุกภาคส่วน อันจะนำไปสู่การยอมรับ การสนับสนุน และเป็นสายใยที่เชื่อมโยงเจ้าของโครงการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสาธารณชน ให้ร่วมมือกันผลักดันจนโครงการประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน โดยการสื่อสารประชาสัมพันธ์สาธารณะทุกระดับ ทุกรูปแบบ และในทุกช่องทางสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง ในยุคเทคโนโลยีหลอมรวม ที่สื่อดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสาธารณชน ส่งผลให้ UddC-CEUS กระตือรือร้นที่จะสื่อสารประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาเมือง ควบคู่กับการสื่อสารเพื่อสร้างความรู้เรื่องเมืองอย่างสม่ำเสมอ ทั้งผ่านสื่อสังคมออนไลน์และเว็บไซต์ให้บริการข้อมูลข่าวสารเรื่องเมือง The Urbanis ภายใต้แนวคิด **“เมือง + ผู้คน”**

UddC-CEUS ยังให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีการถักนอกรองและการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงลึก นำมาสู่พัฒนาระบบฐานข้อมูลเปิดเชิงกายภาพและพื้นที่แห่งแรกของประเทศไทย ภายใต้การสนับสนุนของมูลนิธิรีอ็อกกี้เฟลเลอร์ ไม่เพียงมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาโครงการและการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย แต่ยังช่วยเสริมพลังการสื่อสารสาธารณะด้วยข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และย่อยข้อมูลที่มหาศาลและสลับซับซ้อน ให้ง่ายต่อการรับรู้ของกลุ่มคนที่หลากหลาย

นอกจากนี้ UddC-CEUS ยังเป็นพันธมิตรกับสื่อมวลชนผู้เป็นสื่อกลางระหว่าง เจ้าของโครงการ กับภาคประชาชน ทั้งสื่อมวลชนกระแสหลัก เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งมีประสบการณ์อันยาวนานในการสื่อสารประเด็นสาธารณะและประเด็นสังคม ยังคงมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายของเมืองและประเทศ ตลอดจนสื่อออนไลน์ที่ให้ความสำคัญกับการสื่อสารในประเด็นเฉพาะทาง เห็นได้จากการนำเสนอข้อมูลข่าวสารโครงการโดยสื่อมวลชนหลากหลายประเภทและโอกาส รวมทั้งการอ้างอิงองค์ความรู้ของ UddC-CEUS เพื่อรณรงค์สร้างความตระหนักเรื่องเมืองอย่างสม่ำเสมออีกด้วย

ความสำเร็จในการวางผังเมืองในประเทศไทยญี่ปุ่น เกิดจากการถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น ท้องถิ่นมีการออกกฎหมาย และขอขึ้นทะเบียนมรดกโลกได้ด้วยตัวเอง กระบวนการที่มีความสำคัญในการวางแผนผังเมือง ต้องคุยกับชุมชนนับพันแห่ง สิ่งที่ทำให้ประสบความสำเร็จ คือ

1. การทำงานบนพื้นฐานความรู้ที่ถูกต้องและถ่องแท้ (Knowledge - driven) มีการรวบรวมข้อมูลในทุกด้าน รู้เป้าหมาย รู้ความต้องการของแต่ละชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการ ใครที่สามารถทำให้โครงการของเราประสบความสำเร็จ

2. การทำงานบนพื้นฐานชุดข้อมูลที่ถูกต้อง (Data - driven) และทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูล ในพื้นที่ของตนเองได้

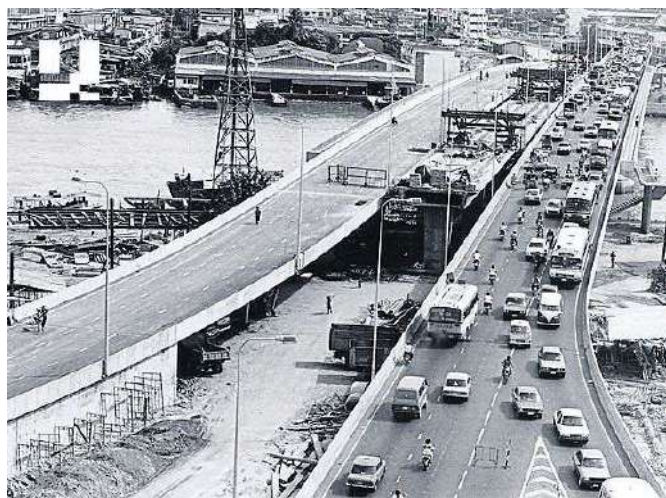
3. มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก มีการสื่อสารที่ทั่วถึง ครบถ้วน (Proactive communication) การสร้างการรับรู้ และให้เครดิต หน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้ความร่วมมือใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร ให้เป็นประโยชน์ เป็นฝ่ายรับข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ

4. ทักษะคตินักผังเมือง (Attitude of Planners) สร้างกระบวนการทางความคิด นำเสนองานด้วยความจริงใจ และเปิดใจ **การให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกขั้นตอน** ให้ข้อมูลข่าวสารกับประชาชนด้วยข้อมูลที่สำคัญ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในพื้นที่และโครงการของตัวเอง

การวางแผน เป็นการตัดสินใจในเรื่องที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ความสำคัญอีกอย่างของการวางแผน คือ การประสานประโยชน์ของคนกลุ่มต่าง ๆ ในอนาคต สิ่งที่สำคัญที่สุดของการตัดสินใจในอนาคต คือ **การสร้างความสำเร็จระหว่างกัน** ในกระบวนการวางแผน

การสร้างความสำเร็จ จะเกิดขึ้นในขบวนการเข้าถึงชุมชน ซึ่ง UddC-CEUS จะส่งนักวิจัย ด้านสังคมศาสตร์ ลงพื้นที่เพื่อสำรวจข้อมูล พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับประชาชนในพื้นที่ รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน สร้างขบวนการละลายพฤติกรรมเพื่อให้ทุกคนเชื่อใจ ไว้วางใจ และมั่นใจ ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงจากชุมชนและเป็นประโยชน์ในการบูรณาการข้อมูลและดำเนินการในขั้นตอนอื่น ๆ ต่อไป และยังเป็นการลดการต่อต้านที่จะเกิดขึ้นในภายหลังอีกด้วย ดังตัวอย่างโครงการ **“สวนลอยฟ้าเจ้าพระยา”** ที่ได้ดำเนินการประสบผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยเริ่มจากการฟังเสียงจากชุมชน ทำให้ได้แนวคิดว่าจะใช้สะพานนี้มาจากในชุมชน

“สวนลอยฟ้าเจ้าพระยา” เป็นโครงสร้างที่ถูกทิ้งร้างมากกว่า 30 ปี ตั้งแต่สมัยที่คนกรุงเทพฯ ต่างดีใจที่จะมีโครงการรถไฟฟ้าสายแรกของประเทศไทยในชื่อ **“รถไฟฟ้าลาวาลิน”** แต่ฝันในการเดินทางสะดวกสบายของคนเมืองต้องดับลงไป เพราะโครงการที่ดำเนินอยู่ไปต่อไม่ได้ด้วยเงื่อนไขบางอย่างที่ซับซ้อนยากจะแก้ไข ทำให้โครงสร้างของสะพานที่สร้างไม่เสร็จ ถูกเรียกจากภาพที่ผู้คนมองเห็นว่า **“สะพานด้วน”**

เมื่อมีโจทย์ว่าจะพัฒนาพื้นที่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำตามโครงการกรุงเทพฯ 250 ทีมจาก UddC-CEUS ก็ลงไปพูดคุยและทำเวิร์กช็อปกับชุมชนบริเวณกะดีจีน - คลองสานอยู่หลายครั้ง จนวันหนึ่ง คุณประดิษฐ์ ห้วยหงษ์ทอง ประธานชุมชนบุปผาราม ได้มีคำถามว่า “สะพานนี้มันตันอยู่ทำไมเราไม่ทำให้สะพานใช้งานได้” นั่นคือเสียงที่ทำให้เกิดโครงการในวันนี้

หลังจากวันนั้น ทีมก็หยิบแนวคิดของคุณประดิษฐ์มาคิดต่อ และให้ชุมชนช่วยกันเสนอว่า หากจะปรับปรุงสะพานแห่งนี้จะทำอะไรได้บ้างผู้ที่มาร่วมกันคิดมีทุกเพศทุกวัยโดยเฉพาะเด็ก ๆ ในโรงเรียนแถวนั้นที่แสดงความเห็นกันอย่างสนุกสนาน ข้อมูลที่ได้มีหลากหลาย ทั้งการเป็นทางเดินสัญจรข้ามแม่น้ำทางจักรยาน และจุดชมวิว ในขณะที่เดียวกัน ก็มีข้อเสนอที่ต้องตัดทิ้ง เช่น ลานสเก็ต หรือลานกีฬา ที่จะนำไปใส่ในสวนบริเวณเชิงสะพานแทนสวนลอยฟ้าของชุมชนจึงก่อตัวขึ้นอย่างช้า ๆ จุดเริ่มต้นของโครงการชุมชนชีวิตสะพานด่วน ซากสถาปัตยกรรมทิ้งร้างที่อยู่ตรงกลางระหว่างสะพานพระปกเกล้า ขึ้นมาใหม่อีกครั้งเมื่อ 5 ปีที่แล้ว

UddC-CEUS ได้พัฒนาแนวคิดในการออกแบบ โดยจัดทำกระบวนการการมีส่วนร่วมหลากหลายระดับ กับทั้งภาคเอกชน ภาครัฐ รวมถึงใช้กลไกในการขับเคลื่อนทั้งบ้าน วัด โรงเรียน ราชการ (บวร.) ผ่านกระบวนการร่วมหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งการออกแบบที่ผ่านความเห็นชอบจากทุกฝ่าย รวมทั้งก่อให้เกิดประโยชน์กับชุมชนและสาธารณะอย่างกว้างขวาง ภายใต้วัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ ดังนี้

1. การสร้างทางเลือกในการสัญจรข้ามแม่น้ำ ด้วยการเดินและจักรยานที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างเสริมสุขภาวะของเมือง

2. การสร้างประโยชน์ให้ทุกภาคส่วน ได้แก่ ประชาชนทั่วไป นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนนักศึกษาของโรงเรียนและมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่โดยรอบบริเวณ 2 ฝั่งแม่น้ำที่มีมากถึง 25 แห่ง

3. การส่งเสริมโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ให้กับย่านเก่าทั้งฝั่งรัตนโกสินทร์ และฝั่งธนบุรีโดยเฉพาะการเชื่อมต่อทางสัญจรสู่พื้นที่ต่อเนื่องบริเวณคลองรอบกรุง

ความสำคัญอันดับแรกในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ของ UddC-CEUS คือ ฐานข้อมูล (Database) เพื่อวิเคราะห์การเลือกพื้นที่ที่จะทำการศึกษาเชิงลึก และวางแผนทำงานร่วมกันกับท้องถิ่นนั้น ๆ จากการศึกษาค้นคว้าการเดินทางของคนไปสู่จุดหมายปลายทาง ใน 1 วันจะเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางเพียงแค่ 6 จุดเท่านั้น คือ เดินไปทำงาน ไปเรียน จักรยานใช้สอย พักผ่อน ทำธุรกรรมต่าง ๆ และเปลี่ยนรถ ซึ่งต้องกระจายในระยะที่เดินถึงประมาณ 800 เมตร พื้นที่ไหนที่ตอบโจทย์ในระยะเดินถึง ถือว่าเป็นพื้นที่ชั้นดี ซึ่งทำให้ลดปริมาณการใช้รถยนต์ ซึ่งเป็นปัจจัยเชื่อมโยงไปถึงปริมาณฝุ่น PM2.5 ในภาวะปัจจุบัน

5 อันดับพื้นที่เดินได้ ในกรุงเทพมหานคร 3 อันดับพื้นที่เดินได้ ในแต่ละตำบล

โครงการเมืองจุฬาฯ อัจฉริยะ (Smart City For Everyone)

“พื้นที่ย่านรอยต่อมหาวิทยาลัย สู่พื้นที่แห่งการเรียนรู้อัจฉริยะไร้รอยต่อ”

โครงการเมืองจุฬาฯ อัจฉริยะ เป็นหนึ่งในโครงการที่เป็นที่รู้จัก โดยทาง UddC-CEUS ได้รับรางวัลชนะเลิศ การประกวดแบบโครงการการออกแบบ เมืองอัจฉริยะในการพัฒนาเขตพาณิชย์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือ สวน หลวง - สามย่าน โดย สำนักงานจัดการ ทรัพย์สิน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นที่ดินขนาดใหญ่ใจกลางเมือง มี

ขนาดพื้นที่ 291 ไร่ นับได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูงมากที่สุดในกรุงเทพฯ แต่ ปัจจุบันกลับพบว่าการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในทางกลับกันไม่ได้มีการใช้งานเต็มประสิทธิภาพ และไม่ได้มี บทบาทสอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่การศึกษาและย่านโดยรอบเท่าที่ควร

โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ทางเท้า (Street Design)

“สร้างโอกาสทางด้านเศรษฐกิจ และโอกาสแห่งการเรียนรู้ผ่านทางเท้าที่ดี”

โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ทางเท้า โดยให้ความสำคัญในเรื่องการเดินเท้า ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์หลักในการทำการศึกษ เพราะการเดินเท้าเป็นโอกาสในการเพิ่มระดับกิจกรรมทางกายภาพอันจะนำไปสู่สุขภาพที่ดีของประชาชนได้ง่าย เนื่องจากสามารถผนวกกับชีวิตประจำวัน โดยไม่มีค่าใช้จ่าย แต่จากการศึกษาเบื้องต้น พบว่า การพัฒนาเมืองของกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลที่ผ่านมา ยังขาดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการสัญจรโดยเท้าของประชาชนอย่างเพียงพอ และได้มาตรฐาน เช่น ทางเท้ามีขนาดที่คับแคบ พื้นผิวไม่เรียบสม่ำเสมอ เต็มไปด้วยสิ่งกีดขวาง ขาดความต่อเนื่อง ขาดร่มเงา และการบังแดดบังฝน เป็นต้น ทำให้การเดินเท้าของประชาชนเป็นไปอย่างยากลำบากและไม่สะดวกสบายนัก

โครงการริมน้ำยานนาวา (Yannawa Riverfront)

“ยานนาวา ต้นแบบการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำของประเทศไทย”

การพัฒนาย่านริมน้ำยานนาวา เป็นหนึ่งในโครงการที่ UddC-CEUS ร่วมกับ สสส. โดยเริ่มต้นดำเนินโครงการมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2014 ย่านสะพานปลากรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ ด้วยทำเลที่ตั้งที่ต่อเนื่องกับย่านศูนย์กลางธุรกิจใจกลางเมืองบางรัก - สีลม - สาทร และดิตริมแม่น้ำเจ้าพระยา การเดินทางเข้าสู่พื้นที่ที่มีความสะดวกด้วยการเป็นจุดเปลี่ยนถ่ายระบบสัญจรของรถไฟฟ้า เรือ และรถยนต์ อีกทั้งข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ได้อนุญาตให้มีการพัฒนาที่พักอาศัยที่มีความหนาแน่นสูง เพื่อให้ได้มาซึ่งการประสานความร่วมมือ และการสื่อสารให้ทุกภาคส่วนตระหนักต่อความสำคัญของการร่วมพัฒนาพื้นที่ย่านร่วมกัน การรับฟังความคิดเห็น การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนทั่วไป เป็นหัวใจสำคัญอันหนึ่งของการทำงานโครงการ ทุกคนสามารถช่วยกันกำหนดแนวทางการวางแผนการออกแบบ และการจัดการเมืองร่วมกันได้ ทำให้ผู้คนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของเมือง ที่มีหน้าที่ในการใช้เมืองอย่างเหมาะสมและยั่งยืน

โครงการจัดทำผังยุทธศาสตร์เพื่อการฟื้นฟูจังหวัดกระบี่

“แผนศาสตราวุธ เพื่อพร้อมรับต่อคลื่นการพัฒนา”

UddC-CEUS ได้ทำข้อเสนอการมองภาพอนาคต อันจะนำไปสู่เป้าหมายตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดกระบี่ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ผ่านการวางแผน อย่างมีส่วนร่วมด้วยการประยุกต์ใช้เทคนิคการมองภาพอนาคต เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถมองภาพอนาคต และสร้างวิสัยทัศน์การพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน เกิดการบูรณาการระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะระบบนิเวศและทรัพยากร ภายใต้แนวคิดนิเวศหมุนเวียนอัจฉริยะ ที่จะส่งเสริมให้จังหวัดกระบี่ เป็นเมืองท่องเที่ยวระดับพรีเมียม สร้างรายได้ กระจายสู่ทุกภาคส่วนและทุกระดับ ขณะเดียวกัน ยังลดผลกระทบต่อระบบนิเวศและเกิดการพัฒนายั่งยืนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

UddC-CEUS จัดทำแนวทางการพัฒนาพื้นที่ยุทธศาสตร์ของจังหวัดกระบี่ โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ในระดับจังหวัด โดยการวางแผนสาธารณูปโภค สาธารณูปการให้สอดคล้องต่อการพัฒนาในอนาคต และยังมีกำหนดพื้นที่นำร่องทั้งหมด 4 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่อำเภอคลองท่อม พื้นที่ทางเดินศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน พื้นที่จุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจร และพื้นที่เกาะลันตา ศูนย์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่จะเป็นแม่เหล็กในการดึงดูด การท่องเที่ยว ผ่านการสัญจรด้วยโครงข่ายอัจฉริยะ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

โครงการจัดทำผังยุทธศาสตร์เพื่อการฟื้นฟูเกิด

UddC-CEUS เล็งเห็นความสำคัญของการจัดทำผังยุทธศาสตร์จังหวัด เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถเห็นภาพที่ตรงกัน และสามารถออกแบบและพัฒนาโครงข่ายในระบบต่าง ๆ อย่างสอดคล้อง เพื่อเป้าหมายที่สำคัญ คือ การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว ให้เอื้อต่อการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในระยะยาว พร้อมทั้งกระจายการท่องเที่ยว ทั้งในมิติของพื้นที่และรายได้สู่ชุมชน อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาจังหวัดภูเก็ตอีกด้วย

นอกจากนี้ UddC ยังได้มีการออกแบบพื้นที่นาร่องในพื้นที่ที่มีความเร่งด่วน และสามารถพลิกฟื้นวิกฤตให้กลายเป็นโอกาสในการฟื้นฟูย่าน และเอื้อประโยชน์ในวงกว้าง โดยได้ทำการคัดเลือกพื้นที่นาร่องที่สามารถใช้เครื่องมือในการเดินมาช่วยสร้างทางเลือกในการท่องเที่ยวให้กับจังหวัด เช่น การพลิกฟื้นถนนดีบุก โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์คลองปากบางกะตะ และการพัฒนาฟื้นฟูคลองปากบาง คลองระบายน้ำเสียที่สร้างมลพิษ เป็นต้น

โครงการระยอง 2040 พลิกโอกาส พื้นที่เมืองระยอง (Rayong Old Town Regeneration)

UddC-CEUS เล็งเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จึงได้จัดทำข้อเสนอในการวางผังยุทธศาสตร์ภาพใหญ่ของจังหวัด ให้รองรับต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของเมืองรองรับวิวัฒนาการ เพื่อฟื้นฟูขีดความสามารถของจังหวัดระยอง ในการแข่งขันระดับนานาชาติและการพัฒนาพื้นที่เมืองเก่าระยอง ด้วยแนวคิดในการฟื้นฟูเมืองผ่านกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม สร้างความสมดุลระหว่างการวางแผนแบบปรึกษาหารือกับการวางแผนยุทธศาสตร์ระหว่างกลุ่มภาคีและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญ โดยใช้เครื่องมือกระบวนการสร้างภาพอนาคต เพื่อให้ได้แนวทางในการฟื้นฟูย่านเมืองเก่าระยองที่พร้อมสู่ขบวนการพัฒนาแห่งศตวรรษที่ 21 อย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ UddC-CEUS ยังได้มีการออกแบบพื้นที่นาร่องในพื้นที่หัวใจเมืองเก่าที่จะถูกปรับเปลี่ยนให้กลายเป็นประตูสู่หัวใจจังหวัดระยอง ด้วยการเข้าถึงของระบบราง กลายเป็นโอกาสในการฟื้นฟูด้วยแนวคิดการพัฒนาพื้นที่รอบสถานีขนส่งมวลชน ก่อนจะเปลี่ยนถ่ายด้วยระบบทางเลือกในการสัญจรอัจฉริยะสู่พื้นที่การท่องเที่ยวอื่น ๆ ของจังหวัด เช่น พื้นที่ศูนย์การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตลาดปลาหรือการเปลี่ยนถ่ายการสัญจรเข้าสู่ถนนท้องถิ่น ย่านสถานที่ราชการ ถนนตากสิน เป็นต้น

การบูรณาการองค์ความรู้ด้านการมีส่วนร่วม ของประชาชน

สู่การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางผังเมือง

เทคนิคการเข้าถึงชุมชน โดย ผศ. ดร.นิรมล เสรีสกุล ที่ถ่ายทอดผ่านประสบการณ์การทำงาน ในการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาเมืองของ UddC เป็นการสร้างองค์ความรู้และเทคนิคที่ทำให้กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในขั้นตอนการวางและจัดทำผังเมืองรวม และขั้นตอนการประเมินผลผังเมืองรวมประสบผลสำเร็จ และตรงตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

หรือการมีส่วนร่วมของชุมชนถือว่าเป็นหนึ่งในขั้นตอนสำคัญ ของกระบวนการวางและจัดทำผังเมือง และการประเมินผลผังเมืองรวมในทุกระดับ เนื่องจาก กฎกระทรวงผังเมืองรวมจังหวัด/ เมือง/ ชุมชน เป็นกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทุกภาคส่วนในวงกว้าง ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยความสำเร็จของ **การวางและจัดทำผังเมือง คือ การทำให้**

ผังเมืองรวม ตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วนในพื้นที่อย่างแท้จริง ซึ่งในความเป็นจริง การที่มีคนกลุ่มใหญ่อยู่ร่วมกันเป็นเมือง โดยที่แต่ละคนแต่ละกลุ่ม มีความต้องการไม่เหมือนกัน ประกอบกับบริบทของสังคม เช่น ความเหลื่อมล้ำทางสังคมหรือกระแสโลกาภิวัตน์ การพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ทำให้มีประชาชนบางกลุ่มรู้สึกเหมือนถูกทิ้งไว้ข้างหลัง ส่งผลให้สังคมหรือเมืองเกิดความขัดแย้ง และอาจก่อให้เกิดความรุนแรงในสังคม

ที่ปรึกษา

นายพรพจน์ เพ็ญพาส
อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง
ผู้บริหารสูงสุดของส่วนราชการ (CEO)

นายอนวัช สุวรรณเดช
รองอธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง

นายไตรรัตน์ พูลสวัสดิ์
รองอธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง
ประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายความรู้ (CKO)

บรรณาธิการ

นางสาวอรอภา โล่ห์วีระ
ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาเมือง
หัวหน้าคณะทำงานการจัดการความรู้ (CKM Team)

นางสาวอัญชลี ตันวานิช
ผู้อำนวยการสำนักวิเคราะห์และประเมินผล
คณะทำงานการจัดการความรู้ (KM Team)

กองบรรณาธิการ

สำนักวิเคราะห์และประเมินผล

๑. นางเอี่ยมพร วงศ์สวัสดิ์กุล	ผู้เชี่ยวชาญด้านวิเคราะห์และประเมินผล
๒. นางสาวศศิธร รุณดี	ผู้เชี่ยวชาญด้านวิเคราะห์ผังเมือง
๓. นายอลงกรณ์ อรุณโชติ	นักวิเคราะห์ผังเมืองชำนาญการพิเศษ
๔. นางสาวพรพิมล น้อยเจริญ	นักวิเคราะห์ผังเมืองชำนาญการพิเศษ
๕. นางมณีวรรณ ชนะไพ	นักวิเคราะห์ผังเมืองชำนาญการพิเศษ
๖. นางสุชนันท์ กลีบแก้ว	รักษาการนักวิเคราะห์ผังเมืองชำนาญการพิเศษ
๗. นางสาวศยามล สายยศ	นักวิเคราะห์ผังเมืองปฏิบัติการ

สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาเมือง

๑. นางสาวไพรินทร์ ดุราศวิน	หัวหน้ากลุ่มงานวางแผนและประสานงาน	คณะทำงานและเลขานุการ
๒. คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ		
๒.๑ นางสาวจิตกฤษ เปาประดิษฐ์	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ	
๒.๒ นางสาวอรอุมา อาจปักษา	พนักงานพัฒนาทรัพยากรบุคคล	
๒.๓ นางสาวอรณี มีสา	พนักงานพัฒนาทรัพยากรบุคคล	

ดำเนินการตามแผนการจัดการความรู้
กรมโยธาธิการและผังเมือง (DPT KM Action Plan)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

ภารกิจด้านการผังเมือง

จัดทำโดย

สำนักวิเคราะห์และประเมินผล

สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการผังเมือง

กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

๒๑๘/๑ ถนนพระรามที่ ๖ แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

เบอร์โทรศัพท์กลาง : (พระรามที่ ๖) ๐ ๒๒๙๙ ๔๐๐๐

www.dpt.go.th